

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์คุณธรรมกับผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กตามกรอบแนวคิดของ มาคิอาเวลลี โดยศึกษาวิเคราะห์จากประชากรวิจัย ได้แก่ โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน ทำให้ทราบว่า ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊ก เมื่อมีและใช้คุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีจะทำให้ ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง คือ โชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ และ ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กที่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองต้องมี คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีอย่างสมบูรณ์ และสมดุลกัน อีกทั้งต้องนำตัวคุณธรรม มาใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองในขณะนั้นด้วย ซึ่งการวิเคราะห์ตาม กรอบแนวคิดของประชากรวิจัยในแต่ละคน มีรายละเอียดดังนี้

1. โจโฉ

1.1 การใช้คุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี

โจโฉได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีแล้วทำให้ประสบกับ ความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีอยู่หลายเหตุการณ์ ซึ่งในแต่ละเหตุการณ์โจโฉได้ใช้ คุณธรรมที่แตกต่างกันไป บางครั้งในเหตุการณ์โจโฉได้ใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียวก็ประสบกับ ความสำเร็จ แต่บางครั้งโจโฉต้องใช้คุณธรรมหลายตัวจึงจะทำให้ประสบกับความสำเร็จในทาง การเมืองการปกครอง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาวิเคราะห์การใช้คุณธรรมของโจโฉ เพียงตัวเดียว และการใช้คุณธรรมหลายตัวที่ทำให้โจโฉประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการ ปกครอง ไว้ดังนี้

1.1.1 การใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียว โจโฉได้ใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียวแล้วทำ ให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีดังนี้

1) คุณธรรมความมีปัญญา โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญาแล้วทำให้ ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉบชนะลิโป้ที่เขาม้าเล้ง

หลังจากที่โจโฉหลงเชื่อเตียนซี้จนทำให้พ่ายแพ้แก่ลิโป้มาแล้ว โจโฉก็กลับมารักษาตัวอยู่ที่ค่าย พอรุ่งขึ้นทหารน้อยใหญ่ที่แตกหนีมาก็ชวนกันมาเยี่ยมโจโฉ โจโฉเห็นทหารน้อยใหญ่มาเยี่ยมก็หัวเราะแล้วว่า "ครั้งนี้เราเสียรู้จึงเสียทหารเป็นอันมาก ตัวเรายังไม่ตายก็คิดแก้แค้นลิโป้ให้จงได้" แล้วโจโฉก็วางกลอุบายออกไปว่า ตนเองถูกไฟไหม้พอลกลับมาถึงค่ายก็ได้สิ้นใจตาย แล้วให้บรรดาทหารหนุ่มสาวร้องไห้เพื่อให้ลิโป้ได้รู้ข่าว แล้วให้ยกทหารไปชุมนุมอยู่ข้างนอกเขาม้าเล้งซึ่งเป็นทางจำเพาะเดิน เมื่อลิโป้รู้ดังนั้นก็จะกำเริบยกทหารมาตีค่ายทางเขาม้าเล้ง เมื่อได้ทีก็จะให้ทหารยกออกตีตัดกองทัพลิโป้ ก็จะจับลิโป้ได้โดยง่าย ฝ่ายทหารลิโป้รู้ข่าวว่าโจโฉตายจึงเอาเนื้อความไปบอกลิโป้ ลิโป้ก็หลงเชื่อว่าเป็นจริง จึงได้ยกกองทัพไปตีค่ายโจโฉทางเขาม้าเล้ง พอกองทัพลิโป้ยกเข้าไปถึงขอกกลางเขา โจโฉเห็นได้ทีจึงจุดประทัดให้สัญญาณขึ้น เพื่อให้ยกทหารเข้าตีตัดกลางทัพลิโป้ ลิโป้เสียทีโจโฉทหารล้มตายเป็นอันมาก ลิโป้สู้ไม่ได้จึงตีฝ่าวงล้อมออกมา แล้วพาทหารที่เหลือหนีไปอยู่เมืองปักเคี้ยง แล้วให้ทหารรักษาหน้าที่เชิงเนินไว้ โจโฉครั้นเมื่อมีชัยก็ยกทัพไปตั้งอยู่ ณ เมืองเอียนเสีย (พระคลัง (หน) 2545: 151 - 152)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้ใช้ปัญญาแก้ปัญหาวิกฤตให้เป็นโอกาสโดยสร้างกลลวงให้ข้าศึกหลงเชื่อว่าตนนั้นบาดเจ็บจากการรบที่ผ่านมา พอมาถึงค่ายก็เสียชีวิตลง ทำให้ศัตรูหลงเชื่อแล้วมีใจกำเริบเกิดความประมาท ยกทหารเข้ามาโจมตี ส่วนโจโฉนั้นก็ไดวางแผนใช้ภูมิประเทศที่ได้เปรียบวางกำลังในจุดที่ค้ำขันของศัตรูที่จะผ่านมา พอได้โอกาสนี้ก็สั่งให้ทหารเข้าโจมตีทัพลิโป้จนได้รับชัยชนะ

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉบชนะลิโป้ที่เมืองตันลิว

โจโฉยกทัพมาสู้กับลิโป้ที่เมืองตันลิว ฝ่ายลิโป้สู้โจโฉไม่ได้จึงให้ทหารรักษาอยู่บนเชิงเนินอย่างแน่นหนา และได้ออกมาสู้รบ โจโฉยกทัพมาได้สิบวันลิโป้ก็ไม่ออกมารบด้วย และเสบียงอาหารในเมืองก็ขาดแคลน โจโฉจึงสั่งให้กองทัพไปตั้งค่ายอยู่ห่างไกลประมาณสี่ร้อยเส้น ขณะนั้นเป็นช่วงเทศกาลข้าวโพดสาเล้งสุก โจโฉจึงให้เกณฑ์ทหารไปเกี่ยวข้าวโพดสาเล้งมาเป็นเสบียงอาหาร ทางฝ่ายลิโป้รู้เข้าก็ยกทหารมาไล่จับทหารของโจโฉจนไล่มาถึงหน้าค่ายของโจโฉ ลิโป้แลไปเห็นข้างทางด้านซ้ายเป็นป่าทึบอยู่ ก็คิดเกรงว่าโจโฉจะซุ่มทหารไว้ ลิโป้จึงพาทหารกลับเข้าค่าย โจโฉรู้ดังนั้นจึงคิดว่าลิโป้นี้คงคิดว่าตนได้ซุ่มทหารไว้ในป่านั้น โจโฉจึงบอกแก่ทหารว่าให้เอารบไปปักไว้ในป่าให้มาก ให้ทหารอยู่ในค่ายแต่สิบห้าคน และให้ทหารส่วนใหญ่ไปซุ่มอยู่ริมตลิ่งค่าย พอลิโป้เห็นดังนั้นก็จะเอาไฟไปจุดเผาป่าที่คิดว่ามีทหารซุ่มอยู่ และเมื่อลิโป้เห็นค่ายเงียบมีทหารน้อยก็จะยกทหารเข้าตี พอได้โอกาสนี้ก็จะให้สัญญาณยกทหารที่ซุ่มไว้ตีตลบหลังลิโป้ ก็จะจับ

ลิโป้ได้โดยง่าย ทหารทั้งปวงเห็นชอบด้วย เวลาค่ำโจโจจึงสั่งการให้ทหารทั้งปวงทำตามแผนที่วางไว้ พอรุ่งเช้าลิโป้จะยกทัพออกมาสู้กับโจโจแต่ต้นก้งซึ่งเป็นที่ปรึกษาได้ห้ามไว้ เพราะกลัวจะหลงกลอุบายของโจโจ แต่ลิโป้ไม่ฟังจึงยกทัพออกมา พอถึงปาริมค่ายของโจโจ ลิโป้สั่งให้ทหารจุดไฟเผาป่าที่คิดว่ามีทหารของโจโจซ่อนอยู่ทั้งสี่ด้าน แต่เมื่อไฟลุกไหม้ก็ไม่เห็นทหารของโจโจแม้แต่คนเดียว พอลิโป้แลไปที่ค่ายโจโจเห็นทหารมีอยู่เบาบาง ลิโป้จึงยกทหารเข้าตี พอมาถึงกลางทางได้ยินเสียงกลองม้าร้องดังขึ้น ลิโป้สะดุ้งใจก็หยุดอยู่แล้วได้ยินเสียงทหารโห่ร้องอื้ออึงมาล้อมทหารของตนไว้ ลิโป้เห็นดังนั้นก็ขับม้าสู้รบ ทหารโจโจที่ซ่อนอยู่ริมตลิ่งก็ออกมาล้อมลิโป้ไว้ ลิโป้สู้ทหารโจโจไม่ได้ก็ทิ้งทหารของตนขับม้าหนีออกมา ทหารลิโป้ได้ล้มตายเป็นอันมาก ที่เหลือก็หนีกลับเข้าเมือง ต้นก้งรู้ข่าวว่าลิโป้เสียที่แก่งโจโจก็คิดว่าเมืองนี้คงจะแตกเป็นแน่แท้ จึงพาครอบครัวของลิโป้หนีออกจากเมืองโจโจจึงยกทหารตีเอาเมืองต้นลิวได้ ส่วนราษฎรเมืองต้นลิวก็นำเข้ากับโจโจสิ้น (พระคลัง (หน) 2545: 160 - 162)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโจประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโจได้ใช้ปัญญาวางแผนสร้างกลอุบายให้ลิโป้เชื่อว่าตนนั้นได้ชุมทหารไว้ในป่าเป็นอันมาก เพื่อให้ลิโป้คิดที่จะยกทหารมาเผาป่าฆ่าทหารของตน เมื่อลิโป้หลงกลโจโจยกทหารออกมาก็ตกหลุมพรางของโจโจจนกองทัพแตกพ่าย และต้องเสียเมืองต้นลิวให้แก่โจโจ

เหตุการณ์ตอนที่โจโจเช่นไหว้เตียนฮุยเมื่อครั้งตีเมืองเตียวสัว

หลังจากที่กองทัพโจโจแตกพ่ายแก่เตียวสัวจนต้องสูญเสียทหารที่มีฝีมืออย่างเตียนฮุยและต้องเสียโจ้งผู้เป็นบุตร และโจอันบินผู้เป็นหลาน เพราะสาเหตุที่โจโจไปล่อวงเกินอาสะไ้ของเตียวสัว¹ เมื่อโจโจหนีกลับมาค่ายได้แล้ว โจโจจึงให้แต่งโต๊ะรินสุราเช่นไหว้เตียนฮุย แล้วพูดแก่ทหารว่า "ถึงบุตรกับหลานเราตายก็ได้เสียตายเท่าเตียนฮุยเลย" แล้วโจโจก็ร้องไห้รักเตียนฮุย ทหารทั้งปวงเห็นดังนั้นก็มีใจรักโจโจเป็นอันมาก ต่างคนต่างร้องไห้ด้วย ครั้นโจโจค่อยคลายทุกข์โศกแล้ว จึงให้ยกทัพกลับเมืองฮูโต๋ (พระคลัง (หน) 2545: 227)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโจประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโจให้เช่นไหว้เตียนฮุยแล้วบอกกับทหารว่า ถึงบุตรกับหลานเราตายยังไม่เสียตายเท่าเตียนฮุยเลย แล้วโจโจก็ทำเป็นร้องไห้รักเตียนฮุย ทำให้ทหารทุกคนที่ได้ยินดังนั้นก็รักและสงสารโจโจอย่างมาก การที่โจโจทำเช่นนี้ก็เพราะต้องการแสดงให้ผู้ได้ปกครองของตนเห็นว่า ตนนั้นรักและห่วงใยผู้ได้ปกครองที่มีความกล้าหาญ

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่โจโจเอาอาสะไ้ของเตียวสัวมาเป็นภรรยา หน้า 124 - 125

และมีความจงรักภักดีมากแค่ไหน ถ้าให้เลือกระหว่างลูกหลานกับผู้ได้ปกครองแบบเตียนอู๋ โจโจจะเลือกเตียนอู๋มากกว่า ทำให้ทหารทุกคนซาบซึ้งในหัวใจโจโจ และรักโจโจมากยิ่งขึ้น ถึงแม้การแพ้ศึกในครั้งนี้เป็นผลมาจากโจโจคนเดียว แต่พอถึงตอนนี้ไม่มีผู้ใดปกครองคนไหนดำเนินและเกลียดชังโจโจเลย จะเห็นว่าเหตุการณ์นี้โจโจสามารถแก้ไขสถานการณ์จากการถูกดำเนินเกลียดชังกลายเป็นที่รักแก่ผู้ได้ปกครองได้อย่างชาญฉลาด ซึ่งผลที่ได้ทั้งนี้เกิดมาจากความมีปัญญาของโจโจที่สามารถแก้วิกฤตให้เป็นโอกาส โดยการเลือกเอาคุณธรรมมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์จนทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง

เหตุการณ์ตอนที่โจโจปล่อยให้กวนอูไปหาเล่าปี่

หลังจากที่กวนอูอาสาใจโดยยกทัพไปปราบโจรเสร็จแล้วก็ยกทัพกลับเมืองฮูโต อีกิ่ที่ไปพบกับกวนอูรู้ว่าเล่าปี่ได้ไปอยู่กับอ้วนเสี้ยวก็รีบเอาข่าวมาบอกแก่โจโจ โจโจรู้เข้าก็ไม่สบายใจ กลัวกวนอูจะจากไปหาเล่าปี่ ส่วนกวนอูนั่นก็เตรียมตัวจะไปหาเล่าปี่ โจโจรู้ข่าวว่ากวนอูจะไปจึงทำเป็นแกล้งป่วย ปิดประตูตึกเสีย แล้วเขียนหนังสือมาปิดไว้ที่ประตูว่าไม่สบายอย่าให้ผู้ใดเข้ามาปรึกษาราชการ กวนอูครั้นมาถึงบ้านโจโจเห็นหนังสือปิดประกาศก็เข้าไม่ได้ จึงกลับมาจัดแจงสิ่งของที่จำเป็นและนำพิสะไภ้กับทหารสนิทไม่กี่คนเดินทางไปหาเล่าปี่ และได้เขียนหนังสือลาโจโจนำไปฝากแก่ทหารของโจโจไว้พร้อมคืนตราแต่งตั้งตำแหน่งที่โจโจได้แต่งตั้งให้ พอ กวนอูเดินทางออกไปนั้น โจโจยังไม่รู้จึงได้ปรึกษากับทหารทั้งปวงว่าจะคิดหน่วงเหนี่ยวกวนอูไว้ พอทหารมาบอกแก่โจโจว่า กวนอูได้เดินทางออกไปแล้ว ขวัญนายทหารจึงบอกแก่โจโจว่า "ซึ่งกวนอูหนีไปนั้น ข้าพเจ้าจะขอทหารสามพันอาสาไปจับเอาตัวมาให้แก่ท่าน" โจโจจึงตรวตว่า "ซึ่งกวนอูไปทั้งนี้เพราะมีใจตัญญูต่อเล่าปี่ผู้เป็นนาย ประการหนึ่งเราก็ได้รับสัญญาจากกวนอูไว้" แล้วเขาก็ให้หนังสือบอกเขา เหตุใดจะว่าเขาหนี ท่านทั้งปวงจะมีใจรักนายให้เหมือนกวนอูเถิด" ฝ่ายเตียนหยกก็พูดว่า ถ้าปล่อยให้กวนอูได้ไปอยู่กับอ้วนเสี้ยวก็จะทำให้มีกำลังมากขึ้น ควรจะให้ทหารตามไปจับกวนอูฆ่าเสีย โจโจได้ฟังดังนั้นจึงตอบว่า "เราได้สัญญาเขาไว้แล้ว ครั้นจะให้ไปติดตามเอาตัวมาบัดนี้ก็จะเสียวาจาไป ประการหนึ่งน้ำใจกวนอูรักชาติความสัตย์อยู่ ถึงภยันตรายไปเห็นจะไม่ทำร้ายแก่เรา" พอพูดจบโจโจจึงสั่งให้เตียวเลี้ยวไปตามกวนอูให้หยุดรอก่อนแล้วให้บอกว่าโจโจจะไปส่งเตียวเลี้ยวจึงรีบควมม้าไปบอกกวนอู กวนอูคิดว่าโจโจจะให้ทหารมาตามจับตน แต่พอเห็นโจโจมากับทหารที่ไม่ได้ถืออาวุธก็คลายกังวล โจโจได้เอาทองให้กวนอูถาดหนึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการ

¹ โจโจได้ให้สัญญาแก่กวนอูเมื่อตอนที่โจโจเกลี้ยกล่อมกวนอูให้มาอยู่ด้วยหลังจากที่เล่าปี่ทำสงครามแพ้แก่โจโจจนเล่าปี่กับกวนอูต้องพลัดพรากจากกัน โดยโจโจบอกแก่กวนอูว่าถ้าได้ข่าวเล่าปี่ว่าอยู่ที่ใดจะยอมให้กวนอูไปหาเล่าปี่ได้

เดินทาง แต่กวนอูไม่รับ โจโฉจึงให้เส้ล่ลายทองแก่กวนอู กวนอูใช้จ้าวรับไว้เพราะยังไม่ไว้ใจโจโฉ แล้วกวนอูก็พูดขอบคุณโจโฉว่า “คุณของมหาอุปราษก็มีอยู่แก่ข้าพเจ้าเป็นอันมาก แล้วยังเอาเส้ล่มาให้อีกเล่า แม้ข้าพเจ้ามีชีวิตอยู่ก็จะแทนคุณมหาอุปราษ” แล้วกวนอูก็ลาโจโฉไป กวนอูได้พาพี่สะใภ้เดินทางผ่านด่านและเมืองต่าง ๆ นายด่านและเจ้าเมืองเห็นว่ากวนอูจะเดินทางไปเมืองอ้วนเสี้ยวซึ่งเป็นศัตรูกับโจโฉ และไม่มีหนังสือเบิกทางของโจโฉมาจึงสกัดห้ามไม่ให้ผ่าน กวนอูจึงใช้กำลังหักฝ่าด่านฆ่านายด่านและเจ้าเมืองตายไปหลายคน ฝ่ายแฮหัวตุ้นที่คุมทหารอยู่ชายแดนรู้ว่ากวนอูฆ่านายด่านตายหลายคนก็ยกทหารมาล้อมกวนอูไว้ พอตีมีม้าใช้ร้องห้ามแฮหัวตุ้นไว้ แล้วเอาหนังสือโจโฉให้ดูมีใจความว่า มหาอุปราษมีใจเมตตา กวนอู กลัวนายด่านและเจ้าเมืองทั้งหลายมิให้ผ่าน มหาอุปราษจึงมีหนังสือเบิกทางมาให้ แฮหัวตุ้นจึงถามม้าใช้ว่ากวนอูได้ผ่านนายด่านและเจ้าเมืองหลายคน มหาอุปราษรู้หรือไม่ ม้าใช้ก็ตอบว่ามหาอุปราษไม่รู้เรื่องนี้ แฮหัวตุ้นคิดจะจับตัวกวนอูจึงขับม้ารบกับกวนอูได้สิบเพลงขณะนั้นก็มีม้าใช้ควบม้ามาอีก แล้วร้องให้แฮหัวตุ้นหยุดก่อน โดยบอกว่ามหาอุปราษกลัวนายด่านและเจ้าเมืองจะกักขังกวนอูไว้ จึงให้เอารองสำหรับทัพมาห้ามไว้ แฮหัวตุ้นจึงถามม้าใช้ว่ามหาอุปราษรู้หรือไม่ว่ากวนอูฆ่าทหารตายไปเป็นอันมาก ม้าใช้บอกว่ามหาอุปราษไม่ทราบ แฮหัวตุ้นจึงสั่งให้ทหารล้อมกวนอูไว้ ขณะนั้นเดียวเส้ล่ก็ควบม้ามาห้ามแฮหัวตุ้นไว้ เดียวเส้ล่จึงว่า “มหาอุปราษแจ้งอยู่ว่ากวนอูหักด่านออกมา แล้วฆ่าเจ้าเมืองและนายด่านเสียนั้น มหาอุปราษคิดเกรงอยู่ว่า ทหารทั้งปวงจะมีใจผูกแค้นจะช่วยกันมารบพุ่งมิให้กวนอูไปโดยสะดวก จึงให้เรารีบมาห้าม” แฮหัวตุ้นได้ฟังดังนั้นก็ขัดมิได้จึงต้องปล่อยกวนอูไป (พระคลัง (หน) 2545: 361 - 378)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉยอมปล่อยให้กวนอูไปหาเล่าปี่ตามที่ตนได้สัญญาไว้ ถ้าเหตุการณ์นี้โจโฉได้ใช้กำลังห้ามไว้ หรือให้ฆ่ากวนอูเสีย โจโฉก็จะถูกตำหนิและเป็นที่เกลียดชังจากคนทั้งปวงได้ เพราะกวนอูเป็นคนมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ และมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ถ้าโจโฉทำเช่นนั้น ก็เท่ากับว่าโจโฉเป็นคนที่ไม่มีสัจจะ และเป็นคนที่หยาบช้าฆ่าคนด้อย่างกวนอู คนทั้งปวงที่คิดจะมาอยู่ด้วยกับโจโฉรู้เข้าก็จะเปลี่ยนใจ ทำให้ภาพลักษณ์ในฐานะผู้ปกครองของโจโฉเสื่อมลง ดังนั้น การที่โจโฉยอมปล่อยให้กวนอูไปหาเล่าปี่ได้นั้น ก็เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตน

เมื่อโจโฉเห็นว่าหมดหนทางที่จะเหนี่ยวรั้งกวนอูไว้ได้ โจโฉจึงกำลังทำดีกับกวนอูเพื่อหวังผลให้ผู้ใต้ปกครองของตนได้เอาเป็นเยี่ยงอย่างให้มีความจงรักภักดีต่อตนให้เหมือนอย่างกวนอูที่มีต่อเล่าปี่ และหวังผลจะให้กวนอูได้รู้ถึงบุญคุณของตนเพื่อภายหน้ากวนอูจะ

ได้ไม่มาทำร้ายตน แต่แท้จริงแล้วโจโจไม่ยากให้กวนอูไปหาเล่าปี่ที่อยู่กับอ้วนเสี้ยวซึ่งเป็นศัตรูทางการเมืองของตน เพราะจะทำให้ศัตรูมีกำลังที่เข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น และจะกลับมาทำร้ายตนได้ได้รับความเดือดร้อน แต่โจโจก็ต้องทำเป็นยอมให้กวนอูไป และทำเป็นแสดงออกถึงน้ำใจโดยการออกมาส่งกวนอู ถ้าในเหตุการณ์นี้โจโจหวังดีต่อกวนอูจริง ๆ ก็จะต้องนึกถึงด้านต่าง ๆ ที่กวนอูจะต้องผ่านไป ถ้ากวนอูไม่มีหนังสือเบิกทางของโจโจมีหรือกวนอูจะผ่านไปได้ การที่โจโจไม่ให้หนังสือเบิกทางผ่านด้านต่าง ๆ มานั้น แท้จริงแล้วโจโจต้องการหวังจะให้นายด่านต่าง ๆ ฆ่ากวนอูให้ตาย เพื่อจะได้ไม่เป็นภัยแก่ตนในภายหลัง และตนก็ไม่ต้องถูกคนทั้งปวงครหานินทาว่าได้ ดังคำอธิบายในวรรณกรรมสามก๊กที่กล่าวถึงความในใจของโจโจในส่วนท้ายของตอนนี่ว่า “เมื่อกวนอูไปนั้นโจโจก็คิดว่ากวนอูจะไปไม่ตลอด เพราะมีด่านทางอยู่หลายชั้น ครั้นกวนอูฆ่าขงลิ้นนายด่านชั้นในเสียแล้ว ม้าใช้ก็เอาเนื้อความมาแจ้งแก่โจโจว่า กวนอูฆ่าเจ้าเมืองและนายด่านเป็นลำดับกันออกไป โจโจคิดว่าให้ยกกองทัพไปตามจับกวนอู ก็เกรงคนทั้งปวงจะครหานินทาว่าเจรจาเป็นคำสอง ประการหนึ่ง เจ้าเมืองและนายด่านก็ตายเสียแล้ว แม้จะยกไปตามจับกวนอูมาใช้ทหารทั้งปวงจะเป็นคืนมาก็หาไม่ได้ บัดนี้กวนอูก็ล่วงออกไปพ้นแดนเมืองสุโตแล้ว จำจะให้คุณให้ตลอดดีกว่า ภายหลังไปกวนอูจะคิดถึงคุณ จึงแกล้งให้ม้าใช้ถือหนังสือและธงกับเตียวเลี้ยวไปห้ามจะให้เห็นว่าน้ำใจโจโจรักกวนอูอยู่เป็นอันมาก ถึงทำผิดสิ่งใดก็มีได้เอาโทษ”

จะเห็นว่า การที่โจโจทำดีแก่กวนอูทำให้โจโจมีคุณธรรม (ทางศีลธรรม การรักษาสัจจะและความมีเมตตา) ซึ่งจะทำให้คนทั้งปวงได้เห็นเป็นประจักษ์ว่าโจโจเป็นคนดี และยังทำให้โจโจมีบุญคุณแก่กวนอูอีกทางหนึ่งด้วย หากภายหลังโจโจมีภัยกับกวนอู กวนอูก็จะไม่ทำร้ายโจโจ เพราะกวนอูเป็นคนสัตย์ซื่อรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ

เหตุการณ์ตอนที่โจโจให้ชาวบ้านมาช่วยขุดพินน้ำแข็งเพื่อส่ง

เสบียง

เมื่อขณะที่โจโจรบอยู่กับเมืองกิ๋วอยู่นั้น อ้วนถำได้ยกทัพไปตีเมืองต่าง ๆ แล้วกวาดทหารได้เป็นอันมาก ส่วนอ้วนซงก็หนีไปอยู่เมืองเพงวงกวน โจโจจึงให้ทหารถือหนังสือไปให้อ้วนถำเพื่อให้มาพบ แต่อ้วนถำไม่กล้ามากลัวโจโจจะทำร้าย โจโจเห็นอ้วนถำไม่มาจึงยกกองทัพจะมารบกับอ้วนถำ อ้วนถำคิดว่าจะสู้โจโจไม่ได้จึงทำหนังสือส่งไปขอให้เล่าเปียวยกทหารมาช่วย ทางฝ่ายเล่าเปียวก็ไม่ได้ยกทหารมาช่วย อ้วนถำจึงยกทหารไปตั้งอยู่ที่เมืองลำพี้ ฝ่ายโจโจรู้ดังนั้นก็ยกทหารตามไปที่เมืองลำพี้ ขณะนั้นเป็นเทศกาลหนาว น้ำในแม่น้ำแข็งเป็นปึก เรือซึ่งจะเข้าไปส่งเสบียงเข้ามาไม่ได้ โจโจจึงป่าวร้องให้ชาวบ้านแถบนั้นมาขุดพินน้ำแข็งให้เรือเสบียงเข้ามาได้ ชาวบ้านแถบนั้นรู้เข้า ต่างคนต่างทูลหรือว่าครั้งนี้จะได้ความลำบาก จึงชวนกันทั้งบ้านเรือนหนีชุกซ่อนไป โจโจทราบข่าวดังนั้นก็โกรธ จึงสั่งให้ทหารเร่งตามไปจับตัวมาฆ่าเสีย

ชาวบ้านครั้งตัวก็กลัวความตาย จึงชวนกันมาเข้าเกลี้ยกล่อมแล้วขอโทษยอมทำราชการให้โจโฉ โจโฉจึงคิดแต่ในใจว่า ซึ่งราษฎรชาวบ้านกลับมาขอโทษดังนี้ ครั้นจะยกโทษเสียเล่า การซึ่งส่งไปแล้วกลัวว่าภายหลังจะไม่สืบทิฐิชาติ แม้จะให้ทำโทษชาวบ้านทั้งปวงเล่า เราก็จะถูกนิโทษ จำเราจะคิดเอากการให้ได้ทั้งสองอย่าง แล้วโจโฉก็พูดแก่ชาวบ้านทั้งปวงว่า “ซึ่งเราจะฆ่าเสียนั้นก็มีความสงสารอยู่จงพากันหนีชุกซ่อนให้พ้นทหารเราเถิด ชาวบ้านทั้งปวงได้ฟังดังนั้นก็ตกใจร้องให้รักกันอื้ออึง แล้วก็รีบหนีชุกซ่อนไป ส่วนทหารโจโฉได้พบปะเข้าก็ฆ่าฟันล้มตายเสียเป็นอันมาก”

(พระคลัง(หน) 2545: 460 - 462)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉไม่ยอมให้อำนาจของตนขาดความศักดิ์สิทธิ์ไป แต่การที่จะให้อำนาจของตนคงความศักดิ์สิทธิ์อยู่นั้นก็จะถูกดำเนินเกลียดชังจากคนทั้งปวง ดังนั้น โจโฉจึงใช้ปัญญา เพื่อจะได้ประโยชน์ทั้งสองอย่าง คือ ความศักดิ์สิทธิ์ในอำนาจ และความมีเมตตากรุณา ดังนั้น โจโฉจึงแกล้งทำเป็นปล่อยชาวบ้านไปเพื่อไม่ให้ตนถูกดำเนินเกลียดชังได้ว่าเป็นคนไม่มีคุณธรรม หลังจากนั้นโจโฉก็ทำเป็นปล่อยให้ทหารของตนออกไปฆ่าที่หลัง โดยทำเป็นให้ชาวบ้านรู้ว่าตนนั้นไม่เอาโทษแล้ว เพียงแต่หนีไปให้ไกลอย่าให้ทหารเจอ ถ้าทหารพบเจออาจจะฆ่าทิ้งเสียได้¹

จะเห็นว่าการใช้ปัญญาของโจโฉครั้งนี้ ทำให้โจโฉสามารถหลีกเลี่ยงการเสียชื่อเสียงและยังสามารถรักษาคุณธรรมของตนเอาไว้ได้อีกด้วย

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉใช้ให้ซีซีไปเกลี้ยกล่อมเล่าปี

เมื่อโจโฉยกทหารมาเมืองซินเอี้ยแล้วเห็นทหารของตนพลัดท่าเล่าปีก็คิดแค้นจะยกทหารไปเหยียบเมืองอ้วนเซียให้ได้ แต่เล่าหัวที่ปรึกษาของโจโฉบอกแก่โจโฉว่า เล่าปีได้อพยพครอบครัวราษฎรไปอยู่ด้วยก็เพื่อหวังผูกใจแก่ราษฎรทั้งปวงให้รักใคร่ ถ้าโจโฉจะยกทัพตามไปกำจัดเล่าปีก็กลัวราษฎรจะได้รับความลำบาก ราษฎรทั้งปวงก็จะเกลียดชังโจโฉ ดังนั้นควรให้คนไปเกลี้ยกล่อมให้เล่าปีมาอ่อนน้อมแต่โดยดี โดยบอกว่าจะได้ไม่ทำให้ราษฎรต้องได้รับความลำบาก เพื่อให้ราษฎรได้รู้ว่าโจโฉมีใจเมตตาต่อราษฎร ถ้าเล่าปีไม่ยอมอ่อนน้อมค่อยยกทหารไปที่หลัง ความผิดก็จะตกอยู่กับเล่าปี โจโฉเห็นชอบด้วย แต่ยังไม่รู้ว่าจะให้ใครไป เล่าหัวจึงบอกโจโฉให้ซีซีเป็นคนไปเกลี้ยกล่อมเล่าปี โจโฉก็คิดกลัวซีซีจะไปหาเล่าปีแล้วจะไม่กลับมา²

¹ แต่ความจริงแล้วโจโฉให้ทหารไปฆ่ามันเอง

² เมื่อก่อนซีซีเคยเป็นที่ปรึกษาให้แก่เล่าปี แต่โจโฉใช้กลอุบายหลอกให้ซีซีมาอยู่กับตน โปรดดูเรื่องนี้ได้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าปียอมให้ซีซีไปอยู่กับโจโฉ หน้า 152 - 153

แต่เล่าหวั่นบอกว่าชีชีนี้เป็นคนสัตย์ซื่อหากไปแล้วต้องกลับมา โจโฉเห็นชอบด้วย จึงให้ชีชีไปเกลี้ยกล่อมเล่าปี เมื่อชีชีไปเกลี้ยกล่อมเล่าปีก็เล่าตื่นลึกหนักเบาของแผนการโจโฉให้เล่าปีฟังว่า แท้จริงแล้ว การเกลี้ยกล่อมนี้โจโฉหวังจะเอาโจราษฏรหรือก มิได้มีใจจริงอย่างที่พูด เล่าปีจึงมิได้เข้าอ่อนน้อมต่อโจโฉ แล้วเล่าปีก็อพยพผู้คนหนีไปเมืองซงหยงเพื่อหวังจะให้เล่าจ้งช่วยเหลือ ฝ่ายชีชีก็กลับไปบอกโจโฉว่าเล่าปีไม่ยอมเข้ามาอ่อนน้อมด้วย เมื่อเล่าปีอพยพไปถึงเมืองซงหยงหวังจะให้เล่าจ้งช่วยเหลือ แต่ก็ไม่เป็นผลเพราะทหารซุ่มโจมตีไม่ยอมให้เล่าปีเข้าเมือง เล่าปีกลัวทหารและราษฎรจะเดือดร้อนจึงพาราษฎรไปเมืองกังเหลง แล้วให้กวนอูไปหาเล่าปีที่เมืองกังแฮเพื่อให้ยกทหารมาช่วย (พระคลัง (หน) 2545: 557 - 563)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้ทำตามแผนการของเล่าหวั่นในการโยนความผิดให้เล่าปีที่ป็นต้นเหตุทำให้ราษฎรต้องได้รับความเดือดร้อน และการที่โจโฉยอมให้ชีชีไปเกลี้ยกล่อมเล่าปีนั้นยังเป็นการใช้ปัญญาอันชาญฉลาดอย่างมาก เพราะโจโฉย่อมรู้ว่าการให้คนไปเจรจากับเล่าปีให้มาอ่อนน้อมแก่ตนนั้น เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ที่เล่าปีจะยอมมาอ่อนน้อมแก่ตน ดังนั้น จึงเหมาะอย่างยิ่งที่จะให้ชีชีไปเกลี้ยกล่อมเล่าปี เพราะชีชีเคยอยู่กับเล่าปีจะต้องเอาแผนการนี้ไปเล่าให้เล่าปีฟัง เมื่อเล่าปีรู้ความนี้ก็ยิ่งจะไม่มาอ่อนน้อมแก่โจโฉ ความผิดก็จะตกอยู่กับเล่าปี ความดีก็อยู่กับโจโฉ¹ และเมื่อเล่าปีไม่ยอมมาอ่อนน้อมแก่โจโฉ โจโฉก็จะยกทัพตามไปกำจัดเล่าปีได้โดยไม่ต้องกลัวการถูกครหาว่าร้ายให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉได้เมืองเกงจิ๋ว

โจโฉเมื่อมาถึงเมืองอ้วนเซียแล้วก็รีบยกมาถึงเมืองซงหยง ทางฝ่ายเล่าจ้งก็ถูกพวกขุนนางเกลี้ยกล่อมให้ยกเมืองซงหยงให้แก่โจโฉเพื่อจะได้ปลอดภัย ส่วนตัวคนเดียวอ้วน ทหารเมืองเกงจิ๋วก็ได้ไปพบโจโฉเพื่อจะหวังเอาความดีความชอบ โจโฉจึงแต่งตั้งให้ทั้งสองเป็นนายกองทัพรื้อ แล้วพูดเอาใจว่าจะให้พระเจ้าเหี้ยนเต้แต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองเกงจิ๋ว ซุ่มอยู่กับเตียวอุ้นก็ดีใจแล้วลาไป ชุนฮิวเห็นโจโฉเอาใจซุ่มอยู่กับเตียวอุ้นดังนี้จึงว่า “ซุ่มอยู่กับเตียวอุ้นสองคนนี้เป็นคนประจบประแจงสอพลอ ยังมีทันเห็นน้ำใจเหตุไฉนท่านจึงแต่งตั้งให้เป็นนายกองทัพรื้อ นั้นยังกระไรอยู่” โจโฉหัวเราะแล้วตอบว่า “ตัวเราไม่รู้จักน้ำใจคนนั้นจะทำการไปได้หรือ ประการหนึ่งทหารเราจัดเจนแต่ทางบกไม่ชำนาญในการเรือ เราทำทั้งนี้ปรารถนาจะเอาใจไว้จะได้ฝึกสอนทหารเราให้สันติดี แล้วกำจัดเสียเมื่อปลายมือ จะยากง่ายอะไรเล่า” แล้วโจโฉก็ให้เล่าจ้งเข้าพบ

¹ ที่โจโฉรักและเป็นห่วงราษฎร

แล้วแต่งตั้งจัดแจงให้ขุนนางกินตำแหน่งต่าง ๆ ส่วนเล้าจ๋องโจโฉให้ไปเป็นเจ้าเมืองเฉิงจิ๋ว แล้วให้รีบเดินทางไป เล้าจ๋องตกใจก็ขอร้องโจโฉจะขออยู่เมืองเกงจิ๋ว แต่โจโฉไม่ยอม แล้วแกล้งว่าอยู่เมืองเฉิงจิ๋วนั้นอยู่ใกล้เมืองหลวงจะได้ใกล้กับพระเจ้าเหี้ยนเต้ เข้าเฝ้าได้สะดวก ทำให้เล้าจ๋องต้องยอมทำตามแล้วพามารดาไปอยู่ด้วย เมื่อเล้าจ๋องเดินทางออกจากเมืองไปแล้ว โจโฉได้ให้อีกิมคุมทหารตามไปฆ่าเล้าจ๋องกลางทาง เมื่อโจโฉอยู่ที่เมืองซงหยงนั้นได้รู้ว่ามีนายทหารอยู่อีกคนหนึ่งชื่อขุนเพ่ง แต่ยังไม่ได้พบตัว จึงให้ทหารไปตามตัวมา แล้วถามว่าเหตุใดจึงไม่ยอมมาพบ ขุนเพ่งจึงตอบว่า "ข้าพเจ้ามิได้มาหาท่านนั้นไซ้จะหลบสื้อยู่หามิได้ ด้วยข้าพเจ้าเกิดมาเป็นชาติทหารมิได้ทำการอาสาเจ้าให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุขนั้น ข้าพเจ้ามีความอายนัก จึงมิได้มาหาท่าน" ว่าแล้วขุนเพ่งก็ร้องให้ โจโฉได้ฟังดังนั้นก็ชอบใจ ชมว่าขุนเพ่งเป็นคนสัตย์ซื่อ จึงตั้งให้ขุนเพ่งเป็นเจ้าเมืองกังแฮ แล้วให้คุมทหารที่มีฝีมือจำนวนห้าพันรีบยกตามเล้าไป แล้วโจโฉก็ยกทัพหนุนตามไปกำจัดเล้าไป (พระคลัง (หน) 2545: 564 - 566)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้แต่งตั้งให้ตัวมอกับเตียวอุ้นเป็นนายทหารคุมกองทัพเรือ เพื่อหลอกใช้ให้ฝึกหัดทหารของตนได้ชำนาญการรบในทะเล เพื่อจะได้ออกไปทำสงครามปราบปรามหัวเมืองแถบชายทะเล และเมืองกังตั้งของซุนกวน เมื่อหมดประโยชน์เมื่อใดค่อยกำจัดทีหลัง และเป็นการควบคุมทหารของเมืองซงหยงและเมืองเกงจิ๋วให้ยอมอยู่ในอำนาจตนได้อย่างปกติเรียบร้อย เพราะตัวมอกับเตียวอุ้นได้มีทหารที่อยู่ในบังคับบัญชาเป็นจำนวนมาก เมื่อโจโฉเอาผลประโยชน์ในตำแหน่งหน้าที่มาหลอกใช้ทั้งสองคน ซึ่งเป็นคนเห็นแก่ผลประโยชน์ ทำให้ทั้งสองคนยอมสวามิภักดิ์โจโฉ และทำงานให้โจโฉอย่างตั้งใจ

การใช้ปัญญาอันชาญฉลาดของโจโฉในการฆ่าเล้าจ๋อง ก็ถือได้ว่าเป็นการใช้ปัญญาที่แนบเนียนที่สุด จะเห็นได้ว่าโจโฉได้เรียกขุนนางในเมืองซงหยงมาแต่งตั้งให้เป็นขุนนางตามสมควรแล้ว โจโฉก็แต่งตั้งให้เล้าจ๋องไปเป็นเจ้าเมืองเฉิงจิ๋วที่อยู่ไกลออกไปใกล้เมืองฮูโต เมื่อเล้าจ๋องเดินทางออกไปก็ให้ทหารของตนไปฆ่าเสีย เพื่อตัดปัญหาการแย่งชิงอำนาจคืนจากโจโฉ และการฆ่าเล้าจ๋องก็ไม่มีใครรู้ว่าเป็นโจโฉ การตายของเล้าจ๋องก็เงียบสูญไปโดยไม่มีใครอยากจะรู้และรื้อฟื้น เพราะเหล่าบรรดาขุนนางของเล้าจ๋องต่างก็ได้รับประโยชน์จากโจโฉทั้งสิ้น ด้วยแผนการนี้ทำให้โจโฉไม่ถูกครหาได้ว่า เล้าจ๋องยอมเข้ามาอ่อนน้อมแก่โจโฉแล้ว¹ ยังถูกโจโฉฆ่าตาย ซึ่งจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่โจโฉได้

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าเปียวเสียชีวิตทำให้โจโฉได้เมืองเล่าเปียวโดยง่าย หน้า 117 - 118

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉรู้กลอุบายของเตียวหุย

ตอนที่โจโฉยกทัพใหญ่มาหมายจะกำจัดเล่าปี่ เล่าปี่เห็นว่าจะสู้ไม่ได้จึงอพยพผู้คนหนีทัพโจโฉ เล่าปี่เห็นว่าจะหนีไม่พ้นโจโฉและกำลังทหารก็มีน้อย จึงให้ขงเบ้งไปขอทหารจากเล่าปี่ที่เมืองกังแฮอีกทางหนึ่ง ส่วนเล่าปี่ได้เดินทางต่อ ฝ่ายทหารของโจโฉก็ยกไล่ตามเล่าปี่มาทัน ทั้งสองฝ่ายเกิดการสู้รบกันซบมุน เล่าปี่สู้ไม่ได้ก็แตกหนีพลัดพรากจากครอบครัว จูล่งนั้นเล่าปี่ให้คอยดูแลครอบครัวของตน แต่จูล่งก็พลัดหลงกับนางกำสรวลอินภรรยาเล่าปี่และอาเต๋าบุตรของเล่าปี่ ทำให้จูล่งต้องออกตระเวนตามหาท่ามกลางทหารของโจโฉ จูล่งได้สู้รบและฆ่าพันทหารของโจโฉตายเป็นอันมากแล้วฝ่าเข้าไปเจอนางกำสรวลอินและอาเต๋า นางกำสรวลอินเอาอาเต๋าส่งให้จูล่ง และคิดว่าตนหนีไปด้วยก็จะเป็นภาระแก่จูล่งและอาจทำให้อาเต๋าไม่ปลอดภัย จึงกระโดดลงบ่อน้ำฆ่าตัวตาย จูล่งจึงเอาอาเต๋าใส่ไว้ในเสื้อเกราะควมม้าหนีฆ่าพันทหารโจโฉที่ล้อมไว้ล้มตายเป็น อันมาก ขณะนั้นโจโฉมองเห็นอยู่แต่ไกลและคิดว่าทหารคนนี้มีมือกล้าแข็งคิดจะเอาไว้เป็นทหารของตน จึงไม่ให้ทหารใช้เกาทัณฑ์ยิงใส่จูล่ง ทำให้จูล่งหนีรอดออกมาได้ ทหารของโจโฉก็ไล่ตามจูล่งมาติด ๆ พอจูล่งได้พบเตียวหุยที่ยืนคอยทำอยู่ เตียวหุยนั้นทำเป็นใจดีสู้เสือโดยให้จูล่งหนีไปหาเล่าปี่ก่อน ส่วนตัวนั้นขี่ม้าถือทวนยืนขวางทางหน้าสะพานไว้ แล้วเตียวหุยให้ทหารของตนเอากิ่งไม้ผูกกับม้าให้วิ่งไปมาอยู่หลังดงไม้ให้เกิดฝุ่นคลุ้งตลบ เพื่อให้ทหารโจโฉคิดว่ามีทหารซ่อนอยู่หลังดงไม้เป็นจำนวนมาก ทหารของโจโฉยกตามมาเห็นดังนั้นก็จะคิดว่าขงเบ้งได้คุมทหารไว้เป็นจำนวนมาก ทำให้ทหารโจโฉไม่มีใครเข้าสู้รบกับเตียวหุย ทหารโจโฉจึงรีบไปบอกแก่โจโฉ เตียวหุยเห็นว่าทหารของโจโฉหลงกลตนจึงให้ทหารทำลายสะพานนั้นเสีย เพื่อไม่ให้ทหารของโจโฉตามมาได้ แล้วเตียวหุยก็รีบหนีไปสมทบกับเล่าปี่ โจโฉมาถึงที่แม่น้ำเห็นทหารของตนรออยู่ และเห็นเตียวหุยหรือทำลายสะพานก็รู้ว่าแท้จริงแล้วเตียวหุยไม่มีทหารซ่อนอยู่ เป็นเพียงแต่กลอุบาย โจโฉจึงให้ทหารทำลายสะพานขึ้นมาใหม่แล้วยกทหารรีบตามเล่าปี่ไปทางฝ่ายเล่าปี่ขณะหนีอยู่นั้น กวนอู ขงเบ้ง และเล่าปี่ได้นำทหารมาช่วยไว้ได้ทัน แล้วก็พากันหนีไปตั้งหลักอยู่ที่เมืองกังแฮ (พระคลัง (หน) 2545: 566 - 576)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉไม่เสียเปรียบในการทำสงครามกับเล่าปี่ ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉรู้เท่าทันแผนการของเตียวหุยซึ่งผิดกับทหารของตนเป็นจำนวนมากที่เห็นเตียวหุยลงเอากิ่งไม้ผูกกับม้าวิ่งให้มีฝุ่นคลุ้งตลบหลังดงไม้ก็คิดว่ามีทหารซ่อนอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีใครคิดได้ว่า การที่เตียวหุยทำลายสะพานก่อนจะหนีไปนั้น เป็นเพราะเหตุใด แต่โจโฉพอมาถึงเห็นเตียวหุยทำลายสะพานก่อนหนีไปก็รู้ทันทีได้ว่า ตรงหลังดงไม้ที่มีฝุ่นคลุ้งตลบนั่น แท้จริงแล้วไม่มีทหารซ่อนอยู่ เป็นแต่กลอุบายของ

เตียวหุย เพราะถ้ามีทหารซุ่มซ่อนอยู่หลังดงไม้จริง เตียวหุยจะต้องไม่รู้ทำลายสะพานออก เพราะต้องการให้ทหารโจโฉข้ามไปจะได้ติดกับดักที่วางไว้ การที่เตียวหุยรู้ทำลายสะพานออกแปลว่าไม่ต้องการให้ทหารโจโฉข้ามมาเพราะตนไม่มีทหารที่จะสู้โจโฉ ซึ่งกลยุทธ์ของเตียวหุยนั้นลอกได้แต่ทหารของโจโฉ แต่ไม่สามารถหลอกโจโฉได้ เมื่อโจโฉแจ้งในกลยุทธ์ของเตียวหุยแล้วก็สั่งให้ทหารรีบสร้างสะพานขึ้นมาใหม่แล้วรีบยกทหารตามเล่าปี่ไป ความสามารถทางด้านปัญญาของโจโฉครั้งนี้ ทำให้เกิดความนับถือจากผู้ใต้ปกครองเป็นอย่างมาก

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉเขียนหนังสือบอกอุบายให้โจหยินรักษา

เมืองลำกู่

เมื่อโจโฉแตกทัพแก่จิวยี่และหนีออกมาพบกวนอู และกวนอูได้ปล่อยให้โจโฉหนีไปได้ นั้น โจโฉได้เดินทางมาพบกับโจหยินกลางทาง โจหยินจึงพาโจโฉไปอยู่ที่เมืองลำกู่ หลังจากโจโฉพักอยู่ที่เมืองลำกู่แล้วก็เดินทางกลับเมืองฮูโต โดยสั่งให้โจหยินเฝ้ารักษาเมืองลำกู่ให้ดี ก่อนไปโจโฉได้เขียนหนังสือปิดผนึกให้โจหยินไว้ฉบับหนึ่ง แล้วบอกว่าถ้าอับจนเมื่อใดให้ฉีกหนังสือออกมาแล้วทำตาม ฝ่ายจิวยี่คิดจะตีเอาเมืองลำกู่เพื่อจะชิงเอามาก่อนเล่าปี่ จึงคุมทหารเข้าตีเมืองลำกู่ โจหยินด้านจิวยี่ไม่ไหวเห็นอับจน จึงฉีกหนังสือของโจโฉออกดู ครั้นแจ้งเนื้อความทั้งปวงแล้วก็ให้เอารถขึ้นไปปักธงไว้รอบเชิงเนิน ให้ทหารทั้งปวงหาเสบียงอาหารทำประหนึ่งจะพากันหนีไปจากเมือง แล้วสั่งให้ทหารเปิดประตูเมืองไว้สามประตู ให้ชุดหลุมริมประตูเอาดินเกลี่ยปากหลุมไว้ แล้วให้ทหารเกาทัณฑ์ซุ่มไว้ทั้งสามประตู แล้วให้ล่อทหารจิวยี่เข้ามา ถ้าได้สัญญาณก็ให้ทหารยิงเกาทัณฑ์ เมื่อสั่งทหารตามแผนโจโฉเสร็จแล้ว ทางฝ่ายจิวยี่ก็หลงกลเห็นว่าโจหยินจะหนี จึงคุมทหารตีเข้าเมืองพอสู่กับดักที่โจหยินวางไว้ ทหารโจหยินก็ยิงเกาทัณฑ์เป็นจำนวนมากจนถูกข้าชายจิวยี่จนตกจากม้า ทหารจิวยี่เห็นสู้ไม่ได้จึงช่วยกันป้องกันจิวยี่แล้วพากันกลับไปยังค่าย (พระคลัง (หน) 2545: 669 - 676)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้วางแผนยุทธวิธีในการป้องกันเมืองไว้ให้โจหยินได้เป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์สถานการณ์สงครามที่จะเกิดขึ้นกับเมืองลำกู่ได้ และจะป้องกันเมืองลำกู่ได้อย่างไร ทั้งที่โจโฉไม่ได้อยู่ในสถานการณ์นั้นด้วย แต่โจโฉก็สามารถคิดแผนที่เอาชนะข้าศึกได้เหมือนกับตนได้อยู่ในเมืองลำกู่ด้วย ซึ่งผลสำเร็จครั้งนี้แสดงถึงการมีปัญญาของโจโฉอย่างมาก

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉทำอุบายให้ม้าเจียวกับหันซุยผิดใจกัน

ม้าเจียวรู้ว่าโจโฉได้ฆ่าม้าทั้งบิดาตน ก็โกรธจึงยกทัพมาทำสงครามกับโจโฉ โจโฉรบกับม้าเจียวหลายครั้งแต่ยังไม่แพ้ชนะกัน ทหารทั้งสองฝ่ายได้รับความลำบาก

ม้าเฉียวจึงทำหนังสือไปหาโจโฉให้ทั้งสองฝ่ายเลิกทัพกลับไปก่อน โจโฉทำเป็นแกล้งรับคำว่าจะเลิกทัพ แต่โจโฉยังไม่ถอยทัพกลับไป ม้าเฉียวเห็นโจโฉยังไม่เลิกทัพกลับไปก็ไม่ไว้ใจ ม้าเฉียวจึงให้หั่นซุยเตรียมทหารไว้สำหรับรับทัพโจโฉ ส่วนม้าเฉียวคอยเป็นทัพกระหนาบอยู่ด้านหลัง โจโฉรู้ว่าม้าเฉียวให้หั่นซุยเป็นทัพหน้าตั้งรับอยู่ก็ยินดี และคิดว่าศึกครั้งนี้จะมีชัยเป็นมั่นคง พอตอนเช้าโจโฉได้คุมทหารออกมานอกค่ายอยู่น้ำค่ายหั่นซุย และให้ทหารเรียกหั่นซุยออกมาพบกับโจโฉ เมื่อหั่นซุยออกมาพบกับโจโฉหน้าค่าย โจโฉเห็นหั่นซุยออกมา ก็ถอดเกราะเสียใส่แต่เสื้อปกติ แล้วขับม้าเข้าไปเคียงกันกับม้าของหั่นซุย ต่างคนต่างคำนับซึ่งกันและกัน โจโฉกับหั่นซุยนั้นเป็นคนรู้จักกันมาแต่ก่อน โจโฉก็ชวนพูดคุยแต่ความหลังมิได้พูดเรื่องสงครามแต่อย่างใด โจโฉชวนพูดคุยเป็นเวลานาน แล้วก็แยกย้ายกันกลับเข้าค่าย ทางทหารของม้าเฉียวรู้เข้าก็ไปเล่าให้ม้าเฉียวฟังว่า หั่นซุยได้ออกไปพบกับโจโฉแต่ไม่ได้สู้รบกัน ม้าเฉียวก็เกิดความสงสัยและเริ่มระแวงในตัวหั่นซุยว่าจะเอาใจออกห่าง ส่วนโจโฉได้อุบายจากกาเหียงให้ทำหนังสือเปล่าปิดผนึกเอาไปให้แก่หั่นซุยเพื่อให้ม้าเฉียวเกิดระแวงในตัวหั่นซุย พอม้าเฉียวรู้ว่าโจโฉให้หนังสือหั่นซุยมา จึงถามหั่นซุยว่าโจโฉส่งหนังสืออะไรให้ หั่นซุยจึงส่งหนังสือให้แก่ม้าเฉียวดู ม้าเฉียวเปิดผนึกออกดูเห็นเป็นหนังสือเปล่าไม่มีอักษร ม้าเฉียวเห็นดังนั้นก็เกิดความสงสัย จึงถามหั่นซุยเพื่อให้ทราบความจริง หั่นซุยก็ว่าโจโฉให้หนังสือมาอย่างนั้น ม้าเฉียวไม่เชื่อเห็นว่าโจโฉนั้นเป็นคนมีปัญญามีหรือจะส่งหนังสือเปล่ามาให้ และคิดว่าหั่นซุยไม่ซื่อต่อตนคิดเอาใจออกห่างไปเข้าด้วยโจโฉ หั่นซุยจึงว่า “เวลาพຽ່ງนี้เราจะออกไปพบกับโจโฉนอกค่าย ท่านจงแอบฟังดูในค่าย ถ้าได้ยินเรากับโจโฉพูดจากันเห็นพิรุณประการใด ท่านจงเอาทวนแทงเราให้ตกม้าตายเสียเถิด” พอเวลาเช้าหั่นซุยออกไปกับทหารและให้เรียกโจโฉออกมาพบ โจโฉรู้ดังนั้นจึงให้โจโฉคุมทหารออกมาพบหั่นซุยแล้วบอกว่า “มหาอุปราชให้มากำชับท่านว่า หนังสือซึ่งให้ไปนั้นอย่าให้ผู้ใดรู้แพร่พรายไป จะเสียการเสีย” โจโฉบอกเสร็จแล้วก็กลับเข้าค่าย ม้าเฉียวได้ยินดังนั้นก็โกรธ จึงขับม้าเอาทวนแทงหั่นซุย พอตีทหารหั่นซุยช่วยปกป้องพาหั่นซุยหนีเข้าค่ายของตนได้ หั่นซุยเห็นม้าเฉียวโกรธและคิดจะฆ่าตน หั่นซุยคิดไม่ตก กลัวม้าเฉียวจะทำร้าย จึงคิดไปอยู่กับโจโฉ หั่นซุยจึงทำหนังสือไปหาโจโฉ แล้วหั่นซุยก็วางแผนจะฆ่าม้าเฉียว แต่ม้าเฉียวรู้ทันจึงเกิดการสู้รบกันขึ้นระหว่างทหารทั้งสองฝ่าย พอได้โอกาสทหารโจโฉก็เข้ามาบรรจบกับหั่นซุย ม้าเฉียวนั้นสู้ไม่ได้และได้เสียทหารไปเป็นอันมากจึงหนีเอาชีวิตรอดไป

(พระคลัง (หน) 2545: 772 - 777)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากเมื่อครั้งแรกโจโฉได้สู้รบกับ

ม้าเจียวหลายครั้งแต่ไม่แพ้ชนะกัน ด้วยการเอากำลึงเข้าหักหาญ แต่เมื่อโจโจกลับมาใช้ปัญญาอย่างชาญฉลาดก็สามารถทำให้หันชุยกับม้าเจียวผัดใจกัน กองทัพม้าเจียวที่เข้มแข็งก็ต้องแตกแยกออกเป็นสอง และส่วนที่แตกแยกออกมานั้น (หันชุย) ได้เข้ามาอยู่กับโจโจ ทำให้โจโจมีกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้น และได้หันชุยผู้รู้ดีตั้งลึกลนามบางของกองทัพม้าเจียว ทำให้โจโจเอาชนะม้าเจียวได้อย่างไม่ยากนัก

เหตุการณ์ตอนที่โจโจได้เมืองฮันต้ง

เมื่อโจโจได้ยกทัพมาตั้งค่ายอยู่ใกล้เมืองฮันต้ง เตียวพ้อจึงให้บังเต็ก¹ คุมทหารออกไปรบกับโจโจ โจโจเห็นบังเต็กคุมทหารมาก็จำได้ว่าบังเต็กคนนี้เคยอยู่กับม้าเจียวเคยรบกันมาก่อนมีฝีมือกล้าหาญเข้มแข็งนักจึงคิดอยากได้เอาไว้เป็นทหารของตน โจโจจึงให้เตียวคับ แสหัวเอียน ซิหลง เคาทูลองออกรบลองฝีมือกับบังเต็ก นายทหารทุกคนล้วนบอกว่าบังเต็กมีฝีมือดี โจโจก็ยิ่งอยากได้ กาเซียงที่ปรึกษาจึงออกอุบายให้ทำทีว่าให้บังเต็กตีค่ายได้ แล้วให้ทหารปลอมเป็นทหารของบังเต็กเอาสิ่งของเป็นทองติดตัวไป แล้วค่อยยกทัพตีบังเต็กทีหลัง เมื่อบังเต็กแตกหนีเข้าเมืองก็ให้ทหารนั้นเอาของให้เอียวสงที่ปรึกษาของเตียวพ้อซึ่งเป็นคนโลภ ให้เอียวสงช่วยพุดูเตียวพ้อว่าบังเต็กไม่ตั้งใจสู้รบและคิดเอาใจออกห่าง เมื่อเตียวพ้อระแวงบังเต็กแล้ว ทางเราจึงค่อยคิดอ่านเอาบังเต็กมาอยู่ด้วยก็จะได้โดยง่าย โจโจเห็นชอบด้วย แล้วบังเต็กก็หลงกลโจโจ พอดีค่ายโจโจได้แล้วพอดตอติกเกิดประมาท โจโจจึงยกทหารเข้าตีค่ายของบังเต็ก กองทัพบังเต็กก็แตกหนีกลับเข้าเมืองฮันต้ง ทหารโจโจที่แอบหนีไปด้วยก็เอาของมีค่าเอาไปให้เอียวสงแล้วพุดตามแผนที่โจโจสั่งมา เอียวสงเห็นแก่ของมีค่าก็ไปพุดูเตียวพ้อว่าบังเต็กไม่ตั้งใจสู้รบครั้งเมื่อได้ค่ายโจโจเห็นแก่ทรัพย์สินจะเอาไว้แก่ตัว จึงแกล้งทำให้ค่ายแตกถูกโจโจตีหนีเข้าเมืองมา เตียวพ้อปัญญาน้อยก็หลงเชื่อจะให้เอาบังเต็กไปฆ่าเสีย แต่เสียมณาขอร้องไว้ เตียวพ้อจึงยกโทษให้และให้บังเต็กคุมทหารออกไปรบกับโจโจให้ชนะมาให้ได้มิฉะนั้นจะลงโทษถึงตาย บังเต็กเกิดความน้อยใจ แต่ก็คุมทหารออกมารบกับโจโจ โจโจใช้กลลวงให้บังเต็กจะมาจับโจโจแล้วให้ชุดหลุมพรางไว้ พอบังเต็กซบม้ามาจะจับโจโจก็ตกหลุม ทหารโจโจก็รุมจับมัดบังเต็กเอามาให้โจโจ โจโจเห็นบังเต็กถูกมัดมาก็แกล้ง ทำเป็นว่าทหารอย่าทำวุ่นวายไป โจโจก็เข้าไปแก้มัดบังเต็ก บังเต็กเห็นโจโจทำดีแก่ตน ผิดกับเตียวพ้อจึงยอมอยู่กับโจโจ เตียวพ้อเห็นบังเต็กไปอยู่กับโจโจ ก็ทิ้งเมืองหนีไปอยู่เมืองปาตัง แต่เมื่อเตียวพ้อจะหนีไปนั้น เตียวพ้อเห็นแก่ราษฎรจึงมิได้เผาคลั้งเลียบึงหนีไปแต่ตัว โจโจรู้ว่า

¹ บังเต็กเคยอยู่กับม้าเจียวครั้งเมื่อหนีโจโจมาจึงไปอาศัยเตียวพ้อเจ้าเมืองฮันต้ง ส่วนบังเต็กนั้นป่วยอยู่จึงไม่ได้ไปทัพกับม้าเจียวออกรบกับเล่าปี่ และตอนหลังม้าเจียวได้ไปอยู่กับเล่าปี่ บังเต็กเป็นคนมีฝีมือกล้าหาญและสัตย์ซื่อ จึงคิดจะตอบแทนคุณเตียวพ้อที่ได้ให้อาศัยรักษาตัว จึงได้อาสาออกรบให้

เดียวพ้อหนีไปแต่ตัวไม่ยอมเผาเสียยิ่งให้ราษฎรต้องเดือดร้อนก็ขึ้นชมเดียวพ้อ แล้วโจโฉก็ยกทหารไปประชิดเมืองป่าต่ง เอียวสงยุให้เดียวพ้อออกสู้รบกับโจโฉเพื่อให้สมกับเป็นชาติทหาร ส่วนเอียวสงนั้นจะคอยอยู่รักษาเมือง เดียวพ้อหลงกลเอียวสงจึงคุมทหารออกมาจากเมืองจะมาสู้กับโจโฉ ทหารเดียวพ้อที่มาด้วยกลัวตายต่างก็วิ่งกลับเข้าเมือง ทหารโจโฉก็ไล่เข้ามา เดียวพ้อเห็นดังนั้นก็ขับม้าหวังจะเข้าเมือง เอียวสงก็สั่งให้ทหารปิดประตูเมือง โจโฉจึงร้องบอกเดียวพ้อให้ยอมจำนนจะไว้ชีวิต เดียวพ้อเห็นไม่รอดจึงเข้าไปค้ำหน้าโจโฉ โจโฉจึงพาเดียวพ้อเข้าไปในเมือง แล้วให้เดียวพ้อเป็นเจ้าเมืองป่าต่งส่วนขุนนางเก่าให้เป็นขุนนางต่อไป ส่วนเอียวสงนั้นโจโฉเห็นว่าเป็นคนโลภขายเจ้า เลี้ยงไว้ไม่ได้ จึงให้ตัดศีรษะเอาไปเสียบประจานมิให้เอาเป็นเยี่ยงอย่าง โจโฉก็ได้เมืองฮันตั้งไว้ในอำนาจของตนอย่างราบคาบ (พระคลัง (หน) 2545: 887 - 893)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้เลือกเอาแผนการของกาเซียงเพื่อจะได้ตัวบึงเต็กมา ทำให้ศัตรูขาดความเข้มแข็ง แต่ตัวโจโฉเองกลับได้ตัวบึงเต็กมาเสริมทัพทำให้มีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณธรรมความเข้มแข็ง

แต่เมื่อโจโฉปราบเดียวพ้อได้แล้ว โจโฉรู้ว่าเดียวพ้อเป็นคนรักราษฎรก็คิดจะให้อยู่รักษาดูแลเมืองป่าต่ง และขุนนางเก่าก็ให้เป็นขุนนางต่อไป การที่โจโฉทำอย่างนี้ก็เพื่อที่จะให้คนทั้งปวงที่เคยอยู่ใต้ปกครองของเดียวพ้อเห็นว่าโจโฉเป็นคนมีน้ำใจโอบอ้อมอารีเพื่อให้ได้ใจขุนนางและราษฎร ทำให้ปกครองง่ายขึ้น แต่สำหรับเอียวสง โจโฉต้องการให้คนทั้งปวงรู้ว่าตนนั้นไม่ชอบคนไม่สัตย์ซื่อต่อนายของตน จึงสั่งให้ฆ่าเสียเพื่อยกคุณธรรมความดีของตนให้คนทั้งปวงได้รู้ว่าโจโฉนั้นไม่ชอบคนไม่มีคุณธรรม หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือ โจโฉเป็นคนมีคุณธรรมนั่นเอง

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉแกล้งทำเป็นเคารพศพอ้วนเสี้ยว

เมื่อโจโฉยึดเมืองกิจัวได้แล้วก็แกล้งให้ทหารตั้งโต๊ะแล้วให้จุดธูปเทียนคำนับศพอ้วนเสี้ยว แล้วร้องให้รักเป็นอันมาก ที่ปรึกษาและทหารทั้งปวงเห็นก็มีความสงสัยจึงถามโจโฉว่า "ท่านกับอ้วนเสี้ยวชบะเคียงกันมาก บัดนี้ท่านได้เมืองกิจัวแล้ว เหตุใดจึงแต่งเครื่องเซ่นแล้วร้องให้รักอ้วนเสี้ยวดังนี้" โจโฉจึงแกล้งอุบายหวังจะให้ทหารทั้งปวงสรรเสริญว่าตนมีใจสัตย์ซื่อแล้วเล่าความว่า "เมื่อครั้งตั้งโต๊ะตั้งตัวเป็นมหาอุปราชนั้น เรากับอ้วนเสี้ยวและลิบเจ็ดหัวเมืองยกกองทัพไปตั้งอยู่นอกด่านกิสุยก่วนจะกำจัดตั้งโต๊ะเสีย อ้วนเสี้ยวจึงลองถามเราว่า แม้ทำสงครามพ่ายแพ้ตั้งโต๊ะ แล้วจะไปตั้งช่องชุมทหารอยู่ตำบลใด จึงจะได้คิดการต่อไป เราจึงถามอ้วนเสี้ยวว่า

ตัวท่านจะไปอยู่แห่งใดเล่า อ้วนเสี้ยวบอกเราว่าจะมาอยู่หัวเมืองฝ่ายเหนือนี้ ด้วยมีที่ทางกว้างขวาง ทั้งเสบียงอาหารก็บริบูรณ์แลทหารก็ชำนาญในการศึกจะได้คิดการใหญ่ต่อไป เราจึงว่าตัวเราไม่เลือก ถ้าที่ใดตำบลใดเห็นคนทั้งปวงจะเป็นใจด้วยเรา เราก็จะอยู่คิดการที่นั่น ถึงอ้วนเสี้ยวกับเราเป็นคู่ทำศึกขับเคี่ยวกันก็ดี แต่ได้เป็นเพื่อนกันมาแต่ก่อน เราจึงร้องให้รักเพราะเหตุฉะนั้น” ทหารทั้งปวงได้ฟังโจโฉพูดอย่างนั้น ต่างก็สรรเสริญโจโฉว่ามีน้ำใจสัตย์ซื่อแนก และโจโฉก็จัดแจงเงินทองให้ภรรยาอ้วนเสี้ยวเป็นอันมาก และประกาศดึกเก็บภาษีอากรแก่ราษฎรในปีนั้น (พระคลัง (หน) 2545: 344 - 357)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้ใช้ปัญญาของตนสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตนเอง โดยทำเป็นเช่นไฉนของอ้วนเสี้ยวและกล่าวถึงสิ่งที่เคยร่วมกันช่วยเหลือพระเจ้าเหี้ยนเต้เมื่อครั้งตั้งโต๊ะมีอำนาจ จะเห็นว่าโจโฉต้องการให้คนทั้งปวงได้รู้ว่าการที่ตนยกทัพมารบกับอ้วนเสี้ยว นั้นเป็นเพราะความจำเป็นเพื่อบ้านเมืองที่อ้วนเสี้ยวได้แข็งเมืองต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ ดังนั้น โจโฉจึงต้องมาทำสงครามเช่นนี้ หาใช่เป็นความโกรธ หรือหาประโยชน์ใส่ตนไม่ จากการที่โจโฉได้ผลมากขึ้น เมื่อตอนที่โจโฉได้พูดให้ทหารและขุนนางทั้งปวงได้ฟังว่า เมื่อครั้งที่โจโฉร่วมกับอ้วนเสี้ยวยกทัพมากำจัดตั้งโต๊ะ อ้วนเสี้ยวได้เคยถามโจโฉว่า ถ้าแพ้สงครามกับตั้งโต๊ะแล้วจะยกไปตั้งอยู่ที่ใด โจโฉได้พูดว่า อยู่ที่ใดก็ได้ถ้าที่นั่นมีราษฎรเป็นใจ สิ่งที่โจโฉพูดออกมาเช่นนี้เพื่อแสดงให้ทุกคนได้เห็นว่า การที่โจโฉสามารถตั้งตัวเป็นใหญ่อยู่ได้ทุกวันนี้เป็นเพราะตนนั้นมีคุณธรรมที่ดีจึงมีราษฎรสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งผิดกับอ้วนเสี้ยวที่พูดว่า จะมาอยู่แถบหัวเมืองฝ่ายเหนือซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง อาหารบริบูรณ์ ทหารที่มีฝีมือก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก ด้วยสิ่งที่ดีพร้อมทุกอย่างที่อ้วนเสี้ยวได้เลือกมาอยู่ที่นี่ แต่อ้วนเสี้ยวก็ไม่สามารถปกครองบ้านเมืองให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุขได้ และเป็นเพราะการไม่มีคุณธรรมของอ้วนเสี้ยวจึงทำให้อ้วนเสี้ยวต้องเสียบ้านเมืองเช่นนี้ เมื่อโจโฉพูดออกมามีความหมายเช่นนี้ก็เท่ากับให้คนอื่นที่ฟังนั้นได้รู้ว่า โจโฉนั้นมีคุณธรรมมากกว่าอ้วนเสี้ยว ส่วนอ้วนเสี้ยวนั้นกลายเป็นคนไม่ดีไปทันที เมื่อคนฟังได้ฟังโจโฉพูดแบบนี้แล้ว ต่างก็ยกย่องสรรเสริญโจโฉว่าเป็นคนดีมีใจสัตย์ซื่อเป็นอันมาก ทำให้โจโฉมีคุณธรรมขึ้นมาทันที

ส่วนการใช้คุณธรรมความมีปัญญาของโจโฉที่มีต่อราษฎรชาวเมืองกิ๋ว นั่นคือ โจโฉได้ประกาศดึกเก็บภาษีอากรของราษฎรของชาวเมืองกิ๋วในปีนั้น ทำให้ชาวเมืองกิ๋วยกย่องสรรเสริญโจโฉว่าเป็นคนมีคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลที่ได้รับทำให้เกิดผลดีต่อโจโฉที่จะมาปกครองเมืองกิ๋วให้เป็นปกติสุขต่อไป

2) คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉไปช่วยพระเจ้าเหี้ยนเต้จากลิฉุย กุยกี

หลังจากที่ลิฉุย กุยกีได้คุมอำนาจเบ็ดเสร็จในเมืองหลวง ทำให้

พระเจ้าเหี้ยนเต้เป็นกษัตริย์แต่ในนาม จะบริหารสั่งการใด ๆ จะต้องผ่านลิฉุย กุยกีเสียก่อน ลิฉุย กุยกีครั้นมีอำนาจในเมืองหลวงก็มีใจกำเริบบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความหยาบช้ำไม่เห็นแก่พระเจ้าเหี้ยนเต้ อาณาประชาราษฎร์ได้รับความเดือนร้อนไปทั่ว เอียวปวีเป็นขุนนางในพระเจ้าเหี้ยนเต้คิดส่งสารพระเจ้าเหี้ยนเต้จึงคิดจะกำจัด ลิฉุย กุยกี โดยปรึกษากับพระเจ้าเหี้ยนเต้พระเจ้าเหี้ยนเต้ได้ทรงพระอักษรให้เอียวปวีเอาไปให้โจโฉให้ยกทหารเข้ามากำจัดลิฉุย กุยกี ส่วนเอียวปวีได้วางแผนให้ลิฉุย กุยกีทะเลาะกันเอง จนในที่สุดทั้งสองฝ่ายก็ใช้กำลังทหารเข้าสู้รบกันจนเหตุการณ์บานปลายมีทหารล้มตายเป็นอันมาก และแต่ละฝ่ายต่างก็ต้องการตัวพระเจ้าเหี้ยนเต้ไว้ในครอบครอง พระเจ้าเหี้ยนเต้ต้องหนีภัยจากลิฉุย กุยกีด้วยความลำบาก ฝ่ายโจโฉเมื่อได้หนังสือจากพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้ยกทหารไปช่วยปราบลิฉุย กุยกี โจโฉจึงปรึกษาแก่ขุนนางทั้งปวงในเรื่องนี้ ชุกฮกจึงว่า “ขุนนางในอดีตเวลาบ้านเมืองเกิดจลาจลก็ได้เข้าไปช่วยราชการกับพระมหากษัตริย์และขุนนางทั้งปวงก็อยู่ในบังคับบัญชาสิ้น ในที่สุดก็ได้ราชสมบัติโดยง่าย ครั้นนี้พระเจ้าเหี้ยนเต้ให้ไปช่วยราชการก็ได้โอกาสเห็นควรจะต้องรีบยกทัพไปช่วยพระเจ้าเหี้ยนเต้ ถ้าเข้าไปหัวเมืองคนอื่นได้เข้าไปช่วยก่อนราชการสิทธิ์ขาดก็จะอยู่กับผู้นั้น” โจโฉได้ฟังดังนั้นก็เห็นชอบด้วย จึงรีบยกทัพไปช่วยพระเจ้าเหี้ยนเต้ โดยให้แฮหัวตุ้น เคาทู่ เตียนอวยยกทหารห้าหมื่นเป็นทัพหน้าล่วงหน้าก่อนจนพบพระเจ้าเหี้ยนเต้ ทั้งสามคนจึงเข้าไปเฝ้าแล้วกราบทูลที่โจโฉให้ยกทหารมาคอยอารักขาถวายความปลอดภัย เวลานั้นโจหอง ลิเตียน จักจั่นก็คุมทหารตามมาสวมทับอีก แล้วทั้งสามคนได้เข้าเฝ้าพระเจ้าเหี้ยนเต้ทูลว่าโจโฉกลัวทหารทัพหน้ากำลังน้อยจะเสียให้แก่ลิฉุย กุยกี จึงได้ส่งกำลังทหารมาเสริม ทันใดนั้นกองทัพลิฉุย กุยกีได้ตามมาทันนายทหารของโจโฉก็ยกทหารออกมาสู้รบกับลิฉุย กุยกี จนลิฉุย กุยกีแตกหนีไป โจโฉได้ยกทหารตามมาทันขบวนของพระเจ้าเหี้ยนเต้ แล้วโจโฉก็เข้าเฝ้าพระเจ้าเหี้ยนเต้ พระเจ้าเหี้ยนเต้เห็นโจโฉดีใจยิ่งนัก จึงตั้งให้โจโฉเป็นขุนนางผู้ใหญ่ในเมืองให้ว่าราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ฝ่ายลิฉุย กุยกี เสียที่แก่โจโฉก็คิดจะแก้แค้น จึงยกทัพมารบกับโจโฉอีก แต่ก็ต้องพ่ายแพ้แก่โจโฉอีกครั้ง ตั้งเจียวชิ่งเป็นขุนนางในพระเจ้าเหี้ยนเต้ได้บอกให้โจโฉย้ายออกจากเมืองลกเอียงไปอยู่เมืองฮูโต เพราะมีความพร้อมในการป้องกันศัตรู และมีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องเสบียงอาหาร โจโฉเห็นชอบด้วยจึงกราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้ไปอยู่เมืองฮูโตเมื่อไปอยู่เมืองฮูโตโจโฉก็แต่งตั้งคนของตนดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ทั้งหมด ส่วนตัวโจโฉเองก็ดำรง

ตำแหน่งมหาอุปราชว่าราชการแทนพระเจ้าเหียนเต๋นนับแต่นั้นมา (พระคลัง (หน) 2545: 166 - 190)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่โจโฉได้รับหนังสือรับสั่งจากพระเจ้าเหียนเต๋นให้ยกทหารไปปราบลิฉุย กุยกี โจโฉได้นำเรื่องนี้ปรึกษากับที่ปรึกษาของตน เพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปด้วยความสุจริตรอบคอบ เพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์สูงสุด เมื่อขุนฮกที่ปรึกษาชี้ให้เห็นถึงการได้ครอบครองพระเจ้าเหียนเต๋นจะได้ประโยชน์ในทางการเมืองต่อไปในอนาคต และสามารถนำไปสู่การมีอำนาจสูงสุดในอาณาจักรจีนได้ (การเป็นกษัตริย์) แต่ถ้าไม่รีบไปช่วยพระเจ้าเหียนเต๋น เจ้าเมืองอื่นได้ไปช่วยก่อนผู้นั้นก็จะได้พระเจ้าเหียนเต๋นไว้ในครอบครอง ถึงตอนนั้นการดำเนินการทางการเมืองที่จะรวบรวมอาณาจักรจีนให้อยู่ในอำนาจก็จะยากยิ่งขึ้น เมื่อโจโฉได้ฟังดังนั้นก็เห็นชอบด้วย จึงรับสั่งให้ทหารของตนรีบยกทัพเป็นทัพหน้าไปช่วยพระเจ้าเหียนเต๋น แต่เมื่อโจโฉให้ทัพหน้ายกไปแล้วหาหมื่น โจโฉเกรงว่าทัพหน้าที่ให้ไปนั้นจะไม่สามารถชนะลิฉุย กุยกีได้ จึงให้ทหารรีบยกไปช่วยเป็นกองหนุนเพิ่มขึ้นอีก เพื่อป้องกันการพลาดโอกาสที่จะได้พระเจ้าเหียนเต๋นไว้ในครอบครอง จะเห็นได้ว่าการดำเนินการของโจโฉเป็นไปด้วยความสุจริตรอบคอบ ทำให้โจโฉได้ครอบครองตัวพระเจ้าเหียนเต๋น (อำนาจ) ได้สำเร็จ

หลังจากการใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบของโจโฉจนได้ครอบครองพระเจ้าเหียนเต๋นไว้ได้แล้ว โจโฉยังได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบในเหตุการณ์นี้อีก นั่นคือการตัดสินใจย้ายเมืองหลวงจากเมืองลกเอียงไปอยู่เมืองฮูโต ซึ่งได้รับคำแนะนำที่ดีจากต่งเจียว เมื่อโจโฉได้ฟังคำแนะนำจากต่งเจียวถึงผลดีที่จะได้รับ โจโฉจึงตัดสินใจย้ายเมืองหลวงไปอยู่เมืองฮูโตเพื่อความมั่นคงในอำนาจของตนต่อไปในอนาคต เมื่อโจโฉมีความมั่นคงในอำนาจ และได้ครอบครองตัวพระเจ้าเหียนเต๋นแล้ว โจโฉก็ตั้งตนเป็นมหาอุปราชว่าราชการแทนพระเจ้าเหียนเต๋นได้สำเร็จ

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉพบหนังสือทหารของตนที่เขียนไปขอชีวิต แก่อ้วนเสี้ยว

เมื่อโจโฉยึดค่ายอ้วนเสี้ยวได้แล้ว ทหารโจโฉได้ค้นในค่ายอ้วนเสี้ยวเจอหนังสือฉบับหนึ่งจึงเอาไปให้โจโฉ โจโฉดูหนังสือนั้นมีใจความว่า “ข้าพเจ้านายทหารเป็นหลายคนซึ่งมาในกองทัพโจโฉนี้ขอคำนับมาถึงอ้วนเสี้ยว ถ้าโจโฉเสียทีแก่ท่าน ข้าพเจ้าทั้งนี้จะขอชีวิตไว้” ที่ปรึกษาและทหารทั้งปวงรู้ในหนังสือนั้นก็บอกแก่โจโฉให้พิจารณาเอาตัวผู้ผิดเหล่านั้นมาลงโทษให้ได้ โจโฉตั้งนั้นก็คิดแต่ในใจว่า ถ้าพิจารณาตามหนังสือก็จะได้ตัวมา แต่บรรดาทหารเหล่านั้นก็จะไม่ยอมรับและจะแกล้งขัดให้ผู้อื่นรับผิดไป ทหารทั้งปวงก็จะพลอยซ้ำชอกงุ่นวายไป ดังนั้นจะให้พิจารณานั้นไม่ควร ด้วยทหารเหล่านั้นจะได้คิดร้ายต่อเรานั้นก็หาไม่ได้ หากแต่ว่าอ้วนเสี้ยวมีทหาร

มากกว่า ทหารเหล่านั้นกลัวจะมีภัยจึงคิดฝากตัวไว้¹ ถ้าจะให้พิจารณาโทษทหารเหล่านั้นจะไม่ควรถึงตัวเราอยู่ ในศึกอย่างนี้ก็จะรักษาตัวรอด โจโฉคิดดังนั้น ก็เอาหนังสือนั้นเผาไฟเสียมิได้สอบหาคนผิดเหล่านั้นมาลงโทษแต่อย่างใด (พระคลัง (หน) 2545: 423 - 424)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉไม่รื้อฟื้นหาคนผิดที่ร่วมกันทำหนังสือไปขอชีวิตกับอ้วนเสี้ยวถ้าโจโฉแพ้สงคราม เพราะโจโฉรู้ว่าขณะนี้กองทัพของตนกำลังอยู่ในระหว่างทำสงคราม ถ้าขึ้นไปสอบหาตัวผู้กระทำผิดซึ่งเป็นนายทหารหลายคน และยังไม่มีหลักฐานแน่ชัด ก็จะทำให้นายทหารเหล่านั้นไม่ยอมรับผิดและจะขัดปัดไปหาคนอื่น ความวุ่นวายในกองทัพก็จะเกิดการแตกแยกขึ้น ซึ่งไม่เป็นผลดีแก่ตนที่อยู่ในขณะทำสงคราม เมื่อโจโฉคิดด้วยความสุจริตรอบคอบถึงผลเสียที่จะได้รับแล้ว โจโฉจึงไม่เอาเรื่องสอบหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษแต่อย่างใด

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉได้อุบายจากเทียหยกบนอะว้นเสี้ยว

อ้วนเสี้ยวกลับไปอยู่เมืองก็จึงได้รวบรวมทหารยกมาสู้กับโจโฉใหม่อีกครั้ง ทั้งสองฝ่ายยกทัพมาตั้งค่ายประจันหน้ากัน เวลากลางคืนโจโฉได้ปรึกษากับทหารทั้งปวงเพื่อวางแผนในการทำสงครามกับอ้วนเสี้ยว เทียหยกจึงว่า "ขอให้ท่านจัดทหารออกเป็นสิบเอ็ดกอง ให้ชุมรายกันอยู่สองข้างทางสิบกอง กองหนึ่งนั้นให้ล่อมาถ้าได้ที่มั่นแล้วก็ให้จุดประทัดสัญญาณขึ้น จึงให้กองล่อนั้นหยุดยืนกระบวนรบพุ่ง แม็กองทัพอ้วนเสี้ยวถอยระยะล้าระสายไป ฝ่ายกองทัพซึ่งชุมอยู่สองข้างทางทั้งสิบกองนั้น จึงยกออกโจมตีตัดเอาทหารอ้วนเสี้ยว ก็จะได้ชัยชนะโดยง่าย" โจโฉเห็นชอบด้วย จึงจัดวางทหารตามนั้น แล้วให้เคาฑูคุมทหารทำที่จะปล้นค่ายอ้วนเสี้ยวแล้วให้ล่อมา อ้วนเสี้ยวเห็นว่าทหารโจโฉยกมาปล้นค่ายจึงยกทหารออกสู้รบและไล่ตีทหารเคาฑูมา พอทหารอ้วนเสี้ยวยกทหารไล่มาถึงที่ทหารโจโฉชุมไว้โจโฉก็จุดประทัดให้สัญญาณ ทหารที่ชุมไว้ก็ยกออกตีกระหนาบทหารอ้วนเสี้ยวจนล้มตายเป็นอันมาก แล้วโจโฉก็รบชนะอ้วนเสี้ยวได้อย่างไม่ยากมากนัก (พระคลัง (หน) 2545: 429 - 432)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้ปรึกษากับที่ปรึกษาก่อนทำสงครามเพื่อให้เกิดความรอบคอบและให้ได้รับชัยชนะ เทียหยกที่

¹ ก่อนที่โจโฉจะเอาชนะอ้วนเสี้ยวได้นั้น สถานการณ์ของโจโฉเสียเปรียบแก่อ้วนเสี้ยว ทั้งจำนวนทหารที่มีน้อยกว่า และเสบียงก็ขาดแคลน ทำให้ทหารของโจโฉกลัวจะแพ้สงครามแก่อ้วนเสี้ยว

ปรึกษาจึงได้ออกอุบายที่ดีให้แก่โจโจ โจโจเห็นชอบด้วย จึงได้วางแผนจัดทหารเป็นกองชุม กองล่อ แล้วทำตามแผนการ ส่งผลให้โจโจได้รับชัยชนะแก่อ้วนเสี้ยวได้อย่างไม่ยากนัก

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนสักระกวนอุมาให้โจโจ

เมื่อขุนกวนตัดศีรษะกวนอุแล้วคิดจะโยนความผิดให้แก่โจโจเพื่อให้เล่าปี่คิดแค้นโจโจ ขุนกวนจึงเอาศีรษะกวนอุใส่หีบเอาไปให้โจโจ โจโจรู้ข่าวก็ยินดี แต่สุมาอี้ถึงอุบายความคิดของขุนกวน จึงบอกแก่โจโจว่า “ขุนกวนทำทั้งนี้ประสงค์จะเอาความร้ายมาป้ายให้เรา” โจโจจึงว่า “ท่านเห็นอะไรจึงว่าฉะนี้” สุมาอี้จึงว่า “แต่ก่อนเล่าปี่ กวนอุ เดียวหุย สามคนนี้ สบต่อกันไว้ว่าจะเป็นด้วยกัน ตายด้วยกัน บัดนี้ขุนกวนฆ่ากวนอุเสียแล้ว กลัวเล่าปี่จะยกทัพมาแก้แค้น จึงสั่งให้เอาศีรษะกวนอุมาถวาย ทั้งนี้หวังจะให้เล่าปี่โกรธท่าน เล่าปี่จะไม่ยกทัพไปตีขุนกวน จะยกทัพมาแก้แค้นท่าน ขุนกวนก็จะเป็นคนกลางคอยดูเล่น” โจโจจึงให้สุมาอี้หาทางแก้ไข สุมาอี้จึงบอกให้โจโจเอาศีรษะกวนอุใส่หีบไม้หอมแล้วฝังไว้ตามอย่างขุนนางผู้ใหญ่ โจโจก็จะพ้นภัย เล่าปี่ก็จะโกรธแค้นขุนกวนแล้วยกทัพไปรบแก้แค้น ทางฝ่ายเขาก็จะคอยโอกาสที่ทั้งสองฝ่ายย่อยยับแล้วค่อยเก็บเกี่ยวผลประโยชน์โจโจเห็นชอบด้วยจึงทำตามนั้น เมื่อเล่าปี่รู้ความจริงก็โกรธแค้นขุนกวนอย่างมาก โจโจเห็นชอบด้วยจึงทำตามนั้น ทำให้เล่าปี่โกรธแค้นขุนกวนยิ่งนัก (พระคลัง (หน) 2545: 1015 - 1016)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโจประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่โจโจเมื่อได้รับศีรษะกวนอุและรู้ว่าเป็นกลอุบายของขุนกวนเพื่อโยนความผิดให้แก่ตน โจโจจึงปรึกษากับสุมาอี้เพื่อหาทางแก้ไข สุมาอี้หาทางออกให้แก่โจโจโดยให้ฝังศีรษะกวนอุอย่างขุนนางผู้ใหญ่เพื่อให้เล่าปี่รู้ว่าการฆ่ากวนอุนี้เป็นต้นเหตุที่ขุนกวน มิใช่โจโจ โจโจก็จะพ้นภัย เมื่อเล่าปี่รู้ดังนั้นก็โกรธแค้นขุนกวน และจะยกทัพไปรบกับขุนกวน โจโจก็จะคอยนั่งดูเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ภายหลังและผลก็เป็นดังที่สุมาอี้ได้แนะนำโจโจ เมื่อเล่าปี่รู้เรื่องเข้าก็โกรธแค้นขุนกวนยิ่งนัก

เหตุการณ์ตอนที่หมอฮัวโต๋จะรักษาโจโจ

หลังจากที่โจโจได้รับศีรษะกวนอุเอาไว้ โจโจนอนหลับเมื่อใดก็เห็นกวนอุ เมื่อนั้น หลังจากนั้นโจโจก็พบแต่เรื่องเกี่ยวกับวิญญาณ ภูตผี เทพารักษ์ต่าง ๆ ทำให้โจโจป่วยเป็นโรคปวดศีรษะมาตลอด ที่ปรึกษาจึงบอกโจโจให้เชิญหมอฮัวโต๋ ซึ่งมีชื่อเสียงมารักษา โจโจก็ให้ไปเชิญหมอฮัวโต๋มา พบทหารพาหมอฮัวโต๋มา หมอฮัวโต๋ก็แหวกเสื่อดูเส้นที่ข้อมือโจโจ จึงทายว่า “โรคท่านอันนี้เพื่อลมเสียดแทงในศีรษะ ท่านกินยามาหนักหนาหาชอบโรคไม่ จะรักษาโรคอันนี้ด้วยยา กินและยาหาหายไม่ โรคอันนี้ชอบให้ผ่าจะหาย” โจโจจึงถามว่า “ท่านผ่าอย่างไร” หมอฮัวโต๋จึงว่า “ข้าพเจ้าจะให้ท่านกินยาให้มันเมาไปไม่รู้สีกตัว แล้วจึงจะผ่าศีรษะด้วยขวานอัน

คม แล้วจึงจะชำระโรคในศีรษะให้หมด แล้วจึงจะประกบให้เหมือนเก่า ก็จะพยายามให้หายแผลโรค ท่านจะหายขาด" โจโฉได้ยินดังนั้นก็โกรธ จึงว่า "เอ็งจะแก่งฆ่าเราหรือจึงว่ากล่าวทั้งนี้" หมอฮัวโต่ จึงว่า "เมื่อครั้งกวนอุกเกาทัณฑ์ที่แชนนั้น ข้าพเจ้าไปรักษา กวนอุกเกาทัณฑ์ให้ข้าพเจ้าผ่าเอาลูกเกาทัณฑ์ ออกเสีย แล้วก็ชูดยาพิษซึ่งติดกระดูกนั้นออกเสีย กวนอุกเกาทัณฑ์ไม่ โรคของท่านหน้อยหนึ่งเท่านี้ จะกลัวอันใด ข้าพเจ้าผ่าแล้วก็จะหาย ท่านอย่าได้กลัวเลย" โจโฉจึงว่า "อันเจ็บที่แชนนั้นจะผ่าก็ ควร เจ็บที่ศีรษะนั้นจะควรผ่าแล้วหรือ อ้ายคนนี้คบคิดพวกกวนอุ ทากลมมารยาแก่งจะฆ่าเราให้ ตาย" โจโฉจึงสั่งให้ทหารจับเอาตัวหมอฮัวโต่ไปใส่คุก แล้วจะเขียนดีเค้นหาความจริงในภายหลัง (พระคลัง (หน) 2545: 1015 - 1016)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉไม่เสี่ยงอันตรายจากการรักษา ซึ่งอาจจะทำให้โจโฉได้รับอันตรายต่อชีวิตได้ ซึ่งเห็นได้ จากการที่โจโฉได้ไตร่ตรองวิธีการรักษาของหมอฮัวโต่ว่าจะต้องใช้ขวานผ่าศีรษะ แล้วรักษาโรคของ ตนจึงจะหาย โจโฉไม่หลงเชื่อคำของหมอฮัวโต่แต่อย่างใด และเมื่อโจโฉพิจารณาจากคำพูดของ หมอฮัวโต่ที่อธิบายถึงวิธีการรักษา เมื่อเปรียบเทียบกับมารักษา กวนอุกเกาทัณฑ์ทำให้สงสัยว่าหมอฮัวโต่ อาจเป็นพวกเดียวกับกวนอุ จึงไม่ยอมให้รักษา แล้วสั่งให้จับตัวหมอฮัวโต่ไปขังไว้

ซึ่งความสุจริตรอบคอบของโจโฉครั้งนี้ ทำให้โจโฉไม่ต้องเสี่ยงอันตราย จากการรักษาที่ต้องให้ผ่าศีรษะแล้วรักษา ถือได้ว่าเป็นการไตร่ตรองอย่างถูกต้อง เพราะสมัยนั้น วิชาการแพทย์ที่ต้องผ่าศีรษะแล้วรักษาให้หายเป็นเรื่องที่เหลือเชื่อเป็นไปไม่ได้ ถ้าโจโฉหลงเชื่อ หมอฮัวโต่แล้วปล่อยให้รักษาตามที่บอก โจโฉอาจจะเสียชีวิตก่อนที่จะโรคระกำเริบเป็นแน่

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉเสียชีวิต

เมื่อโจโฉป่วยเป็นโรคปวดศีรษะ โจโฉก็เจอแต่พวกฏผีปีศาจ ซึ่งเป็น พวกที่โจโฉได้เคยฆ่าตายเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ยิ่งทำให้โจโฉวิตกกังวล โรคของโจโฉก็กำเริบหนักขึ้น ฝ่ายขุนนางทั้งปวงจึงบอกแก่โจโฉว่า "ขอให้ท่านหาหมอปีศาจ มาแต่งเครื่องเซ่นขวัญพิธีกรรมแล้ว ก็ จะหาย" โจโฉท้อใจใหญ่แล้วจึงว่า "โบราณว่าไว้ว่า กรรมมาถึงตัวแล้วจะทำประการใดก็หาพ้นไม่ บัดนี้ กรรมมาถึงแล้วใครจะช่วยเราได้" โจโฉก็หาให้เซ่นผีไม่ หลังจากนั้นโรคโจโฉก็หนักขึ้น โจโฉ รู้ตัวว่าจะตาย จึงเรียกขุนนางผู้ใหญ่เข้ามาฝากใจบุตรของตนให้สืบทอดอำนาจของตนสืบไป และโจโฉได้สั่งว่าถ้าตนเสียชีวิตแล้วให้ก่อกุศลฝังศพที่ท้องสนามนอกเมืองให้ได้เจ็ดสิบสองกุญ เพื่อ ไม่ให้คนทั้งปวงรู้ว่าศพของตนอยู่กุญไหน เพราะโจโฉรู้ว่ามีคนชังตนเป็นจำนวนมาก กลัวคนจะรู้จะ ชุตเอาศพมาทำร้าย เมื่อโจโฉสั่งเสียเสร็จแล้วก็ท้อใจใหญ่ น้ำตาไหลลงโหมหน้า แล้วก็สิ้นใจตาย

เมื่อโจโฉตายนั้นอายุได้หกสิบหกปี ขุนนางทั้งปวงรู้ว่าโจโฉตายต่างก็ร้องไห้เสียใจ (พระคลัง (หน) 2545: 1030 - 1032)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉสามารถรักษาชื่อเสียงของตนหลังจากเสียชีวิตได้ ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉรู้ตัวเองว่าจะเสียชีวิต จึงสั่งให้ขุนนางผู้ใหญ่ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชูบุตรของตนได้สืบทอดอำนาจแทนตนต่อไป และได้สั่งให้สร้างกุฏิฝังศพอีกจำนวนเจ็ดสิบสองกุฏิ เพื่อไม่ให้ใครรู้ว่าศพของตนเองอยู่ที่กุฏิไหน เพื่อปกป้องชื่อเสียงของตนไม่ให้ใครมาทำลาย เพราะโจโฉรู้ถึงผลการกระทำของตนที่ทำให้ตนได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจไว้นั้น ซึ่งบางครั้งทำให้คนบางคนไม่พอใจที่ทำให้เสียผลประโยชน์ จึงคิดจะแก้แค้นโดยการมาทำร้ายศพ ถ้ามีผู้ใดมาทำร้ายศพของโจโฉ ย่อมแสดงให้เห็นว่าโจโฉเป็นผู้ปกครองที่ดี ไม่มีคุณธรรม ทำให้โจโฉเสื่อมเสียชื่อเสียงลงได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงของตน โจโฉจึงต้องพยายามปกป้องไม่ให้ผู้ใดมาทำร้ายศพของตนได้ เพื่อรักษาชื่อเสียงของตนให้สมกับเป็นผู้ปกครองที่ดีในสายตาของคนทั้งปวง ซึ่งการใช้คุณธรรมของโจโฉในครั้งนี้ เป็นการใช้ครั้งสุดท้ายในชีวิต แต่ผลของการใช้คุณธรรมก็สามารถทำให้โจโฉรักษาชื่อเสียงหลังจากความตายเอาไว้ได้

3) คุณธรรมความมีเหตุผล โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีเหตุผลแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉไม่ยกทัพไปกำจัดเล่าปี่ที่หนีไปอยู่เมืองเกงจิ๋ว

เมื่อโจโฉรบชนะเล่าปี่แล้ว และรู้ว่าเล่าปี่หนีไปอาศัยอยู่กับเล่าเปียวที่เมืองเกงจิ๋ว โจโฉคิดจะยกไปรบกับเล่าเปียว เพื่อยกจึงห้ามว่า “การศึกข้างฉนวนเสียก็ยังไม่สำเร็จ ซึ่งท่านจะยกไปตีเอาเมืองเกงจิ๋วฉนวนเสียรู้จักจะยกมาตีเมืองสุไต่ ขอให้ยกทัพกลับไปเมืองบารุงทหารให้มีกำลังไว้ก่อน ต่อเข้าปีใหม่หน้าเทศกาลร้อน จึงยกกองทัพไปตีเอาเมืองเกงจิ๋วก็จะได้โดยง่าย อันเล่าปี่ซึ่งไปอาศัยเล่าเปียวอยู่นั้นก็ไม่พ้นมือท่าน” โจโฉเห็นชอบด้วย ก็ยกทัพกลับไปเมืองสุไต่แล้วบารุงทหารอยู่เป็นหลายเดือน (พระคลัง (หน) 2545: 429 - 432)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีเหตุผล จึงทำให้โจโฉไม่กระทำการด้วยความประมาท ทำให้โจโฉไม่เสียเปรียบในทางการเมือง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉเชื่อฟังคำเตือนที่ปรึกษา ที่บอกถึงเหตุผลที่จะได้รับว่าถ้าขึ้นยกทัพไปก็อาจจะเสียเมืองสุไต่ให้แก่ฉนวนเสีย และทหารก็ได้ตรากตรำทำสงครามมาโดยตลอดทำให้ทหารอดโรย ควรจะยกทัพกลับไปบารุงทหารให้เข้มแข็งก่อนแล้วค่อยยกมาทำการก็จะสำเร็จโดยง่าย เมื่อโจโฉไตร่ตรองถึงเหตุผลคำเตือนของที่ปรึกษาแล้ว ก็เห็นชอบด้วย โจโฉจึงยกทัพกลับ และในเหตุการณ์นี้จะเห็นได้

อีกว่า การที่โจโจได้ใช้คุณธรรมความมีเหตุผลสามารถทำให้โจโจได้มีคุณธรรมความสุ่มรอบคอบ อีกด้วย

เหตุการณ์ตอนที่โจโจเชื้อฟงโปหันไม่ยกทัพไปตีเอาเมืองกังตั้ง

โจโจอยู่เมืองฮูโตได้รวบรวมไพร่พลได้ประมาณสามสิบหมื่น จะยกมาตี

เอาเมืองกังตั้ง ครั้นโจโจจะยกทัพออกจากเมืองหลวง ไปหันเอาหนังสือมาให้โจโจ โจโจรับเอาหนังสือมาอ่านดูมีใจความว่า “ข้าพเจ้าไปหันขอคำนับเตือนท่านวูยก¹ ให้แจ้ง ด้วยคำโบราณกล่าวได้ว่า ฝ่ายทหารผู้จะเป็นแม่ทัพแม่กอง แม้จะยกไปทำการสงครามแห่งใดตำบลใด ให้บำรุงทหารและเครื่องศัตราวุธให้พร้อมเป็นสง่าแล้ว จึงจะยกไปเป็นธรรมดา ฝ่ายพลเรือนเล่าก็ให้มีน้ำใจโอบอ้อมอารีแก่อาณาประชาราษฎรให้อยู่เย็นเป็นสุข แล้วท่านบำรุงบ้านเมืองไว้ดูให้เป็นสง่า แลเนื้อความสองประการนี้ผู้ใดทำได้ จึงจะคิดอ่านตั้งตัวเป็นใหญ่ได้ อันหัวเมืองทั้งปวงซึ่งเป็นจลาจลอยู่นั้น ท่านก็ปราบปรามได้ถึงเก้าส่วนแล้วยังแต่ส่วนเดียวคือ เมืองกังตั้งกับเมืองเสฉวน อันเมืองกังตั้งนั้นทางนั้นกันดารด้วยเป็นทะเล เมืองเสฉวนนั้นลำบากด้วยชอกห่วยเงินเขาเป็นอันมาก ซึ่งท่านจะยกไปตีเมืองกังตั้งครั้งนี้เห็นทหารจะได้ความลำบาก ขอให้งดอยู่บำรุงทหารให้มีกำลังแล้ว จึงค่อยยกไปก็จะมีชัยชนะโดยง่าย” โจโจครั้นได้แจ้งในหนังสือแล้วก็ให้งดทัพไว้ แล้วคิดอ่านทำการตามหนังสือไปหัน ถ้าผู้ใดมีปัญญาแลฝีมือรบพุ่งกล้าหาญ ก็เอาตัวมาทำนุบำรุงเลี้ยงไว้ให้เป็นฐานอำนาจแก่ตน (พระคลัง (หน) 2545: 877 - 878)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจได้ใช้คุณธรรมความมีเหตุผล จึงทำให้โจโจประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโจเมื่อได้รับการบอกจากไปหันว่ายังไม่ควรออกไปทำสงครามกับเมืองที่อยู่ห่างไกล เพราะกองทัพยังไม่มีความพร้อมที่จะยกทัพไปทำสงคราม ควรจะทำนุบำรุงให้พร้อมก่อนทั้งอาวุธ เสบียง และกำลังพล อีกทั้งสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับแนวหลัง คือทำให้ราษฎรอยู่อย่างปกติสุขสมบูรณ์ก่อนจึงค่อยออกรบ โจโจจึงคิดได้ว่ากองทัพของตนคงยังไม่พร้อมและทหารของตนคงยังอดโรยจากการตรากตรำทำสงครามมาโดยตลอดตามที่ไปหันได้บอกไว้ ถ้าขึ้นยกไปอาจทำให้ทหารและราษฎรเสียน้ำใจ ทำให้ถูกเกลียดชัง และถ้ายกไปทำสงครามอาจต้องพ่ายแพ้เสียชีวิต หรือสูญเสียอำนาจไปได้ เมื่อได้ฟังเหตุผลดังนี้ โจโจจึงไม่เคลื่อนทัพและเตรียมความพร้อมให้แก่กองทัพให้มีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น

4) คุณธรรมการคบมิตรที่ดี โจโจได้ใช้คุณธรรมการคบมิตรที่ดีแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

¹ วูยกเป็นตำแหน่งที่สูงประกอบด้วยเครื่องยศแก่ประการ

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉร่วมมือกับขุนกวนตีเอาเมืองเกงจิ๋ว

หลังจากที่โจโฉเสียเมืองฮันต๋งให้แก่เล่าปี่ โจโฉจึงร่วมมือกับขุนกวนจะตีเอาเมืองเกงจิ๋วของเล่าปี่ เพื่อให้เล่าปี่เป็นกั๊กพลกับศึกสองด้าน ทั้งทางด้านเมืองเกงจิ๋วและทางด้านเมืองฮันต๋ง เล่าปี่รู้ดังนั้นก็ให้กวนอุที่อยู่วางรักษาเมืองเกงจิ๋วรีบลงมือก่อน โดยให้กวนอุรีบยกกองทัพไปตีเมืองฮั่นเซียของโจโฉ เมื่อกวนอุยกกองทัพไปประชิดเมืองฮั่นเซีย กวนอุกลัวเมืองกั๊กต๋งจะล้อมมาตีเมืองเกงจิ๋ว กวนอุจึงสั่งให้ทหารปลุกแตรร้องเรียกให้ไพร่พลประมาณสองร้อยสามร้อยเส้นอยู่แถบชายทะเล และให้คนอยู่รักษาแห่งละห้าสิบคน ถ้าขุนกวนยกทัพมาให้จุดเพลิงในเวลากลางคืนเพื่อให้สัญญาณ ถ้าเป็นกลางวันให้สุมเป็นควันเป็นสัญญาณกวนอุจะได้ยกมาช่วยได้ทัน ทางฝ่ายขุนกวนก็ได้ใช้กลอุบายให้ทหารปลอมเป็นพ่อค้ายกมาล้อมจับทหารที่รักษาบ้านเพลิงเอาไว้ได้ แล้วก็ยกทหารไปยึดเอาเมืองเกงจิ๋วไว้ได้อีก ขุนกวนได้ให้ทหารยกไปเป็นทัพกระหนาบตีทัพกวนอุที่กำลังสู้รบกับทหารโจโฉ กวนอุอยู่ระหว่างทัพโจโฉกับทัพขุนกวน กวนอุสู้ไม่ได้ก็แตกหนีไปอยู่เมืองเป็กเสีย สุดท้ายกวนอุก็ถูกขุนกวนจับได้แล้วถูกฆ่าตาย ทำให้โจโฉสามารถทำลายฐานอำนาจทางการเมืองของเล่าปี่ลงได้ ทั้งเมืองเกงจิ๋ว และทหารเอกกวนอุ และยังป้องกันเมืองฮั่นเซียของตนเอาไว้ได้อีกด้วย (พระคลัง (หน) 2545: 971 - 1012)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมการคบมิตรที่ดี จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้ร่วมมือกับขุนกวนเพื่อกำจัดเล่าปี่ทั้งที่ขุนกวนก็เป็นศัตรูทางการเมืองของโจโฉ แต่เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของโจโฉแล้ว ขุนกวนตอนนี้จึงเป็นมิตรที่ดีของโจโฉ และการร่วมมือกันระหว่างโจโฉกับขุนกวนก็สามารถทำให้เล่าปี่ต้องสูญเสียเมืองเกงจิ๋วและกวนอุลงได้ และโจโฉก็สามารถป้องกันเมืองฮั่นเซียไว้ได้อีก

สถานการณ์ทางการเมืองในตอนนี้อย่างไรก็ตาม ถ้าโจโฉไม่ร่วมมือกับขุนกวน เล่าปี่จะมีฐานอำนาจไม่ด้อยไปกว่าโจโฉเลย เล่าปี่มีเมืองใหญ่ที่อยู่ในอำนาจอยู่ถึงสามเมือง ได้แก่เมืองเกงจิ๋ว เมืองเสฉวน และเมืองฮันต๋ง และยังมีที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดอย่างขงเบ้งอีก ทหารเอกที่มีฝีมือก็มีหลายคน ได้แก่ กวนอุ เตียวหุย จูล่ง ม้าเฉียว และฮองตง จากที่เคยเผชิญหน้ากันระหว่างโจโฉกับเล่าปี่ที่เมืองฮันต๋ง โจโฉก็พ่ายแพ้แก่เล่าปี่อย่างหมดทางสู้¹ ถ้าโจโฉขึ้นพลอยให้เล่าปี่แผ่ขยายอำนาจต่อไปเรื่อย ๆ ตัวโจโฉเองก็จะสั่นคลอนอำนาจของตนลงเรื่อย ๆ ดังนั้น จึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่โจโฉจะต้องคบมิตรอย่างขุนกวนเพื่อทำลายฐานอำนาจของเล่าปี่ และเมื่อเล่าปี่แตกหักกับขุนกวนอย่างแรงในครั้งนี้ โจโฉก็จะกำจัดเล่าปี่ง่ายขึ้นโดยไม่ต้องกั๊กพลกับขุนกวน

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่โจโฉพ่ายแพ้แก่เล่าปี่ที่เมืองฮันต๋ง หน้า 122 - 123

ที่จะคิดมาช่วยเล่าปี่อีก เท่ากับว่าปล่อยให้เล่าปี่โดดเดี่ยวในทางการเมืองในท่ามกลางสงครามสามก๊ก

5) *คุณธรรมความเด็ดขาด* โจโฉได้ใช้คุณธรรมความเด็ดขาดแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉยึดเมืองลำหยง

ครั้นเมื่อโจโฉแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับการแจกข้าวให้ทหารได้กินอิ่มตามกำลังกันแล้ว โจโฉก็ป่าวร้องให้ทหารทั้งปวงให้ยกเข้าตีเมืองลำหยงให้ได้ แม้ใครมิเป็นใจทำการแตกถอยออกมา ก็จะตัดศีรษะเสีย โจโฉจึงสั่งทหารให้ชนดินถมคูเมือง ฝ่ายทหารเมืองลำหยงก็ยิงเกาทัณฑ์และทิ้งก้อนศิลาลงมาดังห่าฝน ทหารโจโฉสองคนกลัวตายหนีออกจากที่ โจโฉจึงใช้กระบี่ตัดศีรษะทหารทั้งสองคนเสีย ทหารทั้งปวงเห็นดังนั้น ก็กลัวโจโฉเร่งชนดินถมคูเป็นกำแพงตีเข้าเมืองลำหยงฆ่าทหารอ้วนสุดตายเป็นอันมาก แล้วโจโฉก็ยึดเมืองลำหยงได้ในที่สุด (พระคลัง (หน) 2545: 239 - 240)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความเด็ดขาด จึงทำให้โจโฉประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้ประกาศอาญาให้ทหารทั้งปวงได้รู้ว่า ถ้าใครไม่ตั้งใจทำการศึกจะลงโทษถึงชีวิต และเมื่อขณะทำการบุกเข้าเมืองลำหยงนั้นได้มีทหารสองคนกลัวตายวิ่งหนีออกมา โจโฉจึงใช้ความเด็ดขาดตัดศีรษะทหารทั้งสองคนนั้นเสีย ซึ่งความเด็ดขาดของโจโฉนี้ ทำให้ทหารทั้งปวงกลัวอาญาโจโฉ จึงตั้งใจทำสงครามจนสามารถบุกเข้าเมืองและยึดเมืองลำหยงไว้ได้ จะเห็นได้ว่า ในเวลาสงครามไม่มีคุณธรรมใด ๆ ที่จะใช้ได้ดีเท่ากับคุณธรรมความเด็ดขาดที่จะเอาชนะธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 241)

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉฆ่าเอียวลิ้ว

โจโฉเมื่อรบกับเล่าปี่ที่เมืองฮันต๋งและต้องพ่ายแพ้แก่เล่าปี่เป็นหลายครั้ง โจโฉได้ตั้งค่ายไว้ และคิดอยู่ในใจว่าจะสู้หรือจะถอยทัพดี นับแต่มาตั้งอยู่ที่นี้ก็ช้านานแล้ว ครั้นจะยกไปก็เห็นม้าเจียวยังด้านทานอยู่ คิดละอายแก่พวกข้าศึกที่ไม่สามารถเอาชนะได้ พอดกเย็นพ่อครัวเอาไก่ต้มตัวหนึ่งยกมาให้โจโฉ โจโฉกินเนื้อไก่หมดแล้วยังเหลือแต่กระดูก จึงเอาตะเกียบหยิบขาไก่ชูขึ้นไว้รำพึงแต่ในใจว่า จะทิ้งเสียก็เสียด้วยยังมีรสอยู่ ขาไก่นี้เปรียบดังการสงครามครั้งนี้ ครั้นจะเลิกเสียก็อภัยจะพาเอาชัยชนะก็ไม่สะดวก เมื่อโจโฉรำพึงอยู่นั้น แสหัวตุ้นเข้ามาหาโจโฉแล้วว่า “ในเวลาคืนวันนี้ จะเรียกชื่อสิ่งใดเป็นสำคัญขานยาม” โจโฉสาละวณพิเคราะห์ขาไก่อยู่จึงพลั้งปากออกไปว่าขาไก่ แสหัวตุ้นได้ยินดังนั้น ก็คิดว่าโจโฉให้เรียกขานยามว่าขาไก่ จึงกลับออกมา แล้วให้ทหารใช้เรียกขานยามว่าขาไก่ เอียวลิ้วสมุหบัญชีกองทัพอโจโฉเป็นผู้มี

สติปัญญา รู้ว่าโจโฉให้เรียกขานยามว่าชาไก่ ก็รู้ว่าโจโฉจะเลิกทัพ จึงบอกแก่ทหาร ทหารนั้นก็เอาความมาบอกแก่แฮหัวตุ้น แฮหัวตุ้นเกิดสงสัยจึงมาถามเอียวลิ้ว เอียวลิ้วก็แจ้งเหตุผลให้ฟัง แฮหัวตุ้นรู้เข้าจึงสั่งทหารให้จัดแจงเตรียมตัวจะเลิกทัพไว้ให้พร้อม โจโฉรู้เข้าว่าทหารเตรียมตัวกัน อย่างนั้นจึงเรียกแฮหัวตุ้นมาถามให้ได้ความ แฮหัวตุ้นจึงบอกว่าโจโฉจะเลิกทัพจึงสั่งให้ทหารตระเตรียมไว้ โจโฉจึงซักถามว่ารู้ได้อย่างไร แฮหัวตุ้นบอกว่ารู้จากเอียวลิ้ว โจโฉจึงให้หาเอียวลิ้วมาพบแล้วถามความ เอียวลิ้วก็บอกว่ารู้จากขานยามว่าชาไก่ ซึ่งวิเคราะห์ว่าท่านจะเลิกทัพ โจโฉได้ฟังดังนั้นก็โกรธจึงว่า "ท่านมากล่าวดังนี้ผิด แกล้งจะให้ทหารเราเสียน้ำใจ โทษท่านถึงตาย" โจโฉสั่งให้ทหารเอาเอียวลิ้วไปตัดศีรษะเสียประจานไว้มิให้ผู้ใดเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ความจริงแล้วโจโฉนั้นเกลียดเอียวลิ้วอยู่แล้ว เพราะเอียวลิ้วคนนี้ชอบอวดรู้สติปัญญาแก่โจโฉ อย่างเมื่อครั้งมีคนคอยจะทำร้ายโจโฉ โจโฉจึงออกอุบายสั่งคนใช้ว่าตัวเองนี้ เวลาหลับมักจะละเมอฆ่าคน พอโจโฉหลับ คนใช้เข้ามาหวังจะฆ่าให้ โจโฉจึงแกล้งละเมอเอากะปี่ฆ่าคนใช้นั้นเสีย แล้วทำเป็นนอนหลับต่อ พอตื่นขึ้นมาก็แกล้งทำเป็นตกใจร้องให้สงสารคนใช้ แต่เอียวลิ้วคนเดียวที่รู้เท่าทันโจโฉ และยังมีอีกหลายเหตุการณ์ที่เอียวลิ้วอวดรู้ปัญญาแก่โจโฉ ทำให้โจโฉโกรธแค้นและคิดพยายามจะฆ่าเอียวลิ้วให้ได้ พอครั้งนี้ได้ที่โจโฉจึงสั่งฆ่าเอียวลิ้วเสีย หลังจากนั้นโจโฉก็เคลื่อนทัพ แต่ก็เจอทหารเล่าปี่ออกสกัดอยู่ทหารโจโฉอดใจจากการแพ้สงครามมาหลายครั้ง โจโฉจึงถอดกระปี่ออกแกว่งแล้วว่า "ถ้าทหารผู้ใดย่อท้อถอยออกมาเราจะฆ่าเสีย" ทหารทั้งปวงก็เข้ารบเสมอน้ำกันมิได้ย่อท้อ แต่เมื่อรบกันตะลุมบอน โจโฉก็พลาดท่าถูกอุยเอียนเอาเกาทัณฑ์ยิงถูกปากโจโฉฟันหักสองซี่ แล้วก็แตกหนีไป หลังจากนั้นโจโฉเห็นว่าสู้เล่าปี่ไม่ได้จึงถอยทัพกลับไปเสีย (พระคลัง (หน) 2545: 961 - 964)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความเด็ดขาด จึงทำให้โจโฉกำจัดเอียวลิ้วผู้เป็นศัตรูทางปัญญาของโจโฉลงได้ และทำให้โจโฉรอดพ้นจากความตายในการทำสงครามกับเล่าปี่ ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉให้ฆ่าเอียวลิ้ว ซึ่งเป็นผู้มีปัญญาแต่ชอบอวดรู้เท่าทันปัญญาโจโฉมาหลายครั้ง ทำให้โจโฉนั้นเกรงกลัวเอียวลิ้ว ถ้าโจโฉปล่อยให้อียวลิ้วมีชีวิตต่อไป อาจทำให้กลอุบายทางการเมืองของโจโฉ (หน้าไหว้หลังหลอก) มีผู้ล่วงรู้เท่าทัน ซึ่งจะทำให้เกิดความ เสื่อมเสียแก่โจโฉขึ้นได้ และอาจทำให้เกิดความสั่นคลอนในอำนาจของโจโฉ และการใช้ความเด็ดขาดของโจโฉครั้งนี้ เป็นการใช้ได้ถูกกับเวลา จึงทำให้โจโฉไม่ถูกครหานินทาที่ได้ฆ่าเอียวลิ้ว

การใช้ความเด็ดขาดของโจโฉมีอีก คือ ตอนที่ทหารโจโฉคิดย่อท้อในการสู้รบกับทหารเล่าปี่ เพราะได้พ่ายแพ้มาหลายครั้ง¹ และขณะนี้สถานการณ์กองทัพโจโฉเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ทำให้ทหารโจโฉคิดไม่สู้ โจโฉจึงใช้ความเด็ดขาดประกาศออกไปว่า ถ้าทหารผู้ใด

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่โจโฉพ่ายแพ้แก่เล่าปี่ที่เมืองยันต๋ง หน้า 122 - 123

ย่อก็ตอยออกมาเราจะฆ่าเสีย ทหารโจโฉเห็นโจโฉประกาศออกมาดังนี้ ต่างก็ฮึดสู้กับข้าศึกอย่างเต็มที่ จึงทำให้กองทัพโจโฉสามารถเอาชีวิตรอดกลับมาได้ ถ้าโจโฉขาดความเด็ดขาดในการบัญชาทัพในครั้งนี้ ทหารโจโฉอาจแตกหนีเอาตัวรอด โจโฉอาจถูกทหารเล่าปี่จับตัวหรืออาจถูกฆ่าตายในเหตุการณ์นี้เป็นได้

1.1.2 การใช้คุณธรรมหลายตัว โจโฉได้ใช้คุณธรรมหลายตัวแล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีดังนี้

1) **คุณธรรมความความรักชาติ และคุณธรรมความมีปัญญา** โจโฉได้ใช้คุณธรรมสองตัวนี้แล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉรวบรวมหัวเมืองต่าง ๆ มากำจัดตั้งโต๊ะ

เมื่อโจโฉได้เห็นการตามจับของตั้งโต๊ะจนได้มาพบโจโกผู้เป็นบิดาแล้ว โจโกแนะนำอุยหองผู้มีทรัพย์สินเป็นอันมากให้โจโฉได้รู้จัก ซึ่งอุยหองนี้มีน้ำใจกว้างขวางซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน โจโฉจึงเชิญอุยหองมากินโต๊ะ แล้วบอกถึงการที่ตนจะกำจัดตั้งโต๊ะซึ่งเป็นศัตรูราชสมบัติ และคิดที่จะทำนุบำรุงแผ่นดินให้เป็นสุขให้อุยหองฟัง อุยหองได้ฟังดังนั้นจึงได้บริจาคทรัพย์สินให้แก่โจโฉตามที่ต้องการ เมื่อโจโฉได้รับการสนับสนุนจากอุยหองแล้ว โจโฉจึงทำธงขาวคันหนึ่ง แล้วเขียนอักษรลงว่า ให้คนทั้งปวงมีน้ำใจซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน แล้วปักธงขึ้นไว้ตรงหน้าบ้าน บรรดาผู้คนทั้งหลายเห็นดังนั้นต่างก็พากันมาอยู่กับโจโฉเป็นจำนวนมาก โดยมีแฮหัวตุ้น แฮหัวเอียน โจหยิน โจหอง จักจั่น ลิเตียน ต่างก็เข้ามาอยู่กับโจโฉ ส่วนอ้วนเสี้ยวเจ้าเมืองปู้ไคก็ได้ยกทหารมาร่วมกับโจโฉสามหมื่นเศษ โจโฉเห็นอ้วนเสี้ยวมาเข้าพวกด้วยจึงปรึกษากัน แล้วลอบทำหนังสือรับสั่งพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้โจโฉประกาศแก่หัวเมืองทั้งปวงว่า ทุกวันนี้ขุนนางผู้ใหญ่ผู้น้อย และอาณาประชาราษฎร์ได้รับความเดือดร้อน เพราะตั้งโต๊ะเป็นขบถมานานโฮเฮากับหองจูเปียนแล้วตั้งตนเป็นมหาอุปราชทำหยาบช้ากับเราเรื่อยมา โจโฉเป็นผู้มีกตัญญูต่อแผ่นดิน สาบานต่อหน้าที่นงว่า จะอาสากำจัดตั้งโต๊ะให้ได้ เราจึงให้โจโฉออกไปประกาศหัวเมืองทั้งปวง ถ้าผู้ใดมีใจซื่อสัตย์ต่อแผ่นดินก็ให้เข้าคิดอ่านกับโจโฉ แล้วยกทหารเข้าไปกำจัดตั้งโต๊ะให้จงได้ ครั้นหัวเมืองทั้งสิบห้าเมืองใหญ่ ได้แก่ อ้วนสุดเจ้าเมืองลำหยง ฮันฮกเจ้าเมืองกิ่ว ขงมอเจ้าเมืองเซียงจิว เล่าต่ายเจ้าเมืองอิ้วจิว อองของเจ้าเมืองให้ลาย เตียวเมาเจ้าเมืองตันลิว เตียวโปเจ้าเมืองตองกุน อ้วนอุยเจ้าเมืองซุนหยง เปาสินเจ้าเมืองเจปัก ขงเล่าเจ้าเมืองปักไฮ เตียวเถียวเจ้าเมืองก่งเล่ง โตเกี่ยมเจ้าเมืองซีจิว ม้าเท่งเจ้าเมืองเสเหลียง เตียนเอี้ยงเจ้าเมืองเสียงต่ง ซุนเกี้ยนเจ้าเมืองเตียงสา เจ้าเมืองทั้งหลายได้คุมทหารเมืองละหมื่น สองหมื่น สามหมื่น รวมเข้ากับโจโฉเป็นสิบหกหัวเมืองและเมืองของอ้วนเสี้ยวอีกเมือง โจโฉจึงยกกองทัพไป ณ แดนเมืองลกเอียง ส่วนกองซุนจ้านเจ้าเมืองปัก

เป้ง ครั้นรู้รับสั่งดังนั้นก็จัดทหารประมาณห้าหมื่นห้าพันยกมาถึงเมืองพงวณกวนซึ่งมีเล่าปี่รักษาเมืองอยู่และได้ชวนเล่าปี่ กวนอู เตียวหุย ไปสมทบกับโจโฉเพื่อกำจัดตั้งโต๊ะ (พระคลัง (หน) 2545: 56 - 58)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความรักชาติและคุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้แสดงออกถึงความรักชาติให้อูหยงฟิง ทำให้อูหยงมีความยินดีในคุณธรรมของโจโฉ จึงได้มอบทรัพย์สินให้แก่โจโฉเป็นอันมาก เพื่อนำมาเป็นกำลังในการกำจัดตั้งโต๊ะ เมื่อโจโฉได้ทรัพย์สินของอูหยงมาเป็นกำลังแล้ว โจโฉก็ใช้ปัญญาลอบทำหนังสือรับสั่งพระเจ้าเหี้ยนเต้ ประกาศไปยังหัวเมืองต่าง ๆ ให้ยกทหารมารวมกันเพื่อกำจัดตั้งโต๊ะ ซึ่งผลของการใช้ปัญญาของโจโฉนี้ทำให้โจโฉมีกำลังพลที่จะยกไปปราบตั้งโต๊ะได้ และเป็นการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่ตัวโจโฉเองว่าเป็นคนดีมีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง ทำให้โจโฉมีความโดดเด่นในทางการเมืองทันที

2) คุณธรรมความมีระเบียบวินัย และคุณธรรมมุ่งมั่นจริงจัง โจโฉได้ใช้คุณธรรมสองตัวนี้แล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉรับราชการครั้งแรก

ครั้นเมื่อโจโฉอายุได้ยี่สิบปี โจโฉเข้ารับราชการฝ่ายทหารในเมืองลกเอียง โจโฉได้ตั้งใจรับราชการและมีความเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมาก โดยเฉพาะการรักษาความสงบเรียบร้อยในเวลากลางคืน โจโฉได้สั่งห้ามมิให้คนเดินกลางคืน ถ้าใครเดินไปมาผิดประหลาดให้จับเอาตัวมาทำโทษ กลางคืนวันหนึ่งโจโฉไปตระเวนพบขันทีเดินมาผิดเวลา โจโฉให้จับเอาตัวมาตีสิบห้าที และโจโฉก็ได้ทำราชการเข้มงวดทุกวัน คนทั้งปวงยำเกรงเป็นอันมาก เพราะเจ้าเลนเต้ทรงทราบเข้าจึงเลื่อนบรรดาศักดิ์ให้เป็นขุนชีวิตเล็ง (พระคลัง (หน) 2545: 13)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีระเบียบวินัยและคุณธรรมความมุ่งมั่นจริงจัง จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการปฏิบัติหน้าที่ของโจโฉที่มีระเบียบวินัยและมีความมุ่งมั่นจริงจังจนคนทั้งปวงยำเกรงเป็นอันมาก เมื่อพระเจ้าเลนเต้ได้ทราบถึงการตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของโจโฉ จึงได้พระราชทานเลื่อนตำแหน่งให้ ทำให้ภาพลักษณ์ของโจโฉในทางการเมืองมีชื่อเสียงมากขึ้น

3) คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมความสุชุมรอบคอบ โจโฉได้ใช้คุณธรรมสองตัวนี้แล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉแก้ปัญหาแจกข้าวให้ทหารไม่พอกิน

โจโฉร่วมมือกับเล่าปี่ ลิโป้ และซุนเช็ก ยกทหารไปล้อมเมืองลำหยงของอ้วนสุด แต่ก็ไม่สามารถเข้าตีได้ ฝ่ายอ้วนสุดนั้นได้ลอบหนีไปอยู่ตำบลห้วยหน่า แล้วให้ทหารอยู่รักษาเมือง โจโฉนั้นล้อมเมืองลำหยงอยู่ประมาณเดือนเศษก็ยังไม่สามารถเข้าตีได้ เสบียงก็ลดน้อยลง โจโฉจึงให้ไปขอเสบียงจากซุนเช็ก ซุนเช็กได้ให้เสบียงสิบหมื่นถัง โจโฉก็มอบให้แก่กองเฮาซึ่งเป็นนายฉาง กองเฮาจึงว่าแก่โจโฉว่า "ข้าวในฉางเรานี้น้อยลงแล้ว นานไปเห็นทหารทั้งปวงจะขัดสน" โจโฉจึงว่า "ถ้าดังนั้นท่านจงคิดแจกข้าวแก่ทหารให้ถึงย่อมลงกว่าเก่า แต่พอประทังไว้กว่าการเราจะสำเร็จ" กองเฮาจึงว่า "ซึ่งท่านจะทำดังนั้นข้าพเจ้าเห็นว่า ทหารทั้งปวงจะมีความน้อยใจด้วยกำลังนั้นอดโรยลง ก็จะไม่เป็นใจทำการรณรงค์สงคราม" โจโฉจึงตอบว่า "เราจะคิดอ่านมิให้ทหารทั้งปวงเสียใจได้" ว่าแล้วกองเฮาก็ทำถึงเล็กดวงข้าวแจกทหารตามคำโจโฉว่า ทหารทั้งปวงได้อาหารไปกินไม่เต็มกำลังก็เสียใจ จึงชวนกันนิทนาโมโจโฉว่าส่วนการนั้นจะเอา จ่ายข้าวให้กินแต่น้อยเมื่อเรากินดังนี้ จะทำการรบพุ่งได้หรือ ครั้นเวลากลางคืนโจโฉจึงใช้ให้คนสนิทไปเที่ยวฟังดูจนรู้เนื้อความว่าทหารทั้งปวงเสียใจ ชวนกันครหานินทาโจโฉ โจโฉจึงคิดจะเอาใจทหารทั้งปวงให้มีน้ำใจทำสงคราม จึงลอบเอาตัวกองเฮามาแล้วพูดว่า "เราจะขอของรักท่านสักสิ่งหนึ่งจะได้เอาใจทหารท่านจะให้หรือไม่" กองเฮาจึงว่า "ข้าพเจ้ามิได้มีสิ่งใดที่จะให้มหาอุปราช" โจโฉกระซิบบอกว่า "เราจะขอยืมศีรษะท่าน" กองเฮาตกใจจึงว่า "ข้าพเจ้ามิได้มีสิ่งใดผิดเหตุโฉนมหาอุปราชจึงจะตัดศีรษะข้าพเจ้าเสีย" โจโฉจึงว่า "ตัวท่านก็ได้มีความผิด แต่เราจะขอศีรษะท่านกระทำการให้ทหารทั้งปวงมีน้ำใจ ซึ่งบุตรภรรยาพรรคพวกของท่านอยู่ภายหลังนั้น เราจะเลี้ยงดูมิให้ขัดสน" กองเฮายังมิทันจะว่าประการใด โจโฉจึงให้ทหารเอาตัวกองเฮาไปตัดศีรษะเสียไปแล้วให้ร้องประกาศว่ากองเฮากระทำผิดข้อข้าวมหาอุปราช แล้วจ่ายข้าวให้ทหารด้วยถังเล็ก ฝ่ายทหารทั้งปวงรู้ดังนั้นก็สิ้นสงสัยในตัวโจโฉ และคิดว่ากองเฮาเป็นตัวการ (พระคลัง (หน) 2545: 961 - 964)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญาและคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉไม่สามารถเข้าตีเมืองลำหยงได้และขาดเสบียงอาหาร ทำให้ต้องวางอุบายให้กองเฮาทำถึงข้าวแจกทหารให้มีขนาดเล็กลง แต่ความจริงแล้วโจโฉได้รู้ผลที่จะตามมาอยู่แล้วว่าทหารอาจจะไม่พอใจในเรื่องนี้ โดยดูจากคำพูดของโจโฉที่กองเฮาได้เตือนโจโฉว่าทหารอาจไม่พอใจ แต่โจโฉได้พูดว่า "เราจะคิดอ่านมิให้ทหารทั้งปวงเสียใจได้" ซึ่งโจโฉพูดออกมาอย่างนี้เท่ากับว่าโจโฉคิดอยู่ในใจแล้วว่าจะให้กองเฮารับผิดในเรื่องนี้ถ้าทหารเกิดไม่พอใจ แต่โจโฉมิได้พูดออกมาเท่านั้น เพราะการที่โจโฉได้บอกให้กองเฮาแจกข้าวให้ทหารน้อยลงนั้นอาจจะไม่เกิดเรื่องก็

เป็นได้ แต่ถ้าทหารเกิดไม่พอใจ โจโฉก็มีทางแก้ไขไว้ในใจอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าโจโฉนั้นมีปัญญาอันชาญฉลาดที่ร้ายกาจมาก และมีความสุขุมรอบคอบนักที่คิดแผนการและหาทางออกให้แก่ตนเองไว้ได้อย่างดี พอใจรู้ว่าทหารของตนไม่พอใจและตำหนิตนที่แจกข้าวให้น้อย โจโฉก็ได้แก่สถานการณ์โดยโยนความผิดให้องเฮารับไป ด้วยการให้ทหารตัดศีรษะของเฮาไปป่าวประกาศว่าของเฮานั้นซื้อโกงข้าวของกองทัพ โจโฉจับได้จึงลงโทษตาย แล้วสั่งให้ทหารแจกจ่ายข้าวให้เพียงพอต่อการกินของแต่ละคน เหล่าทหารพอรู้ว่าข้าวที่แจกให้น้อยนั้นเป็นเพราะของเฮามีใช้ใจใจต่างก็ไม่ขัดเคืองต่อโจโฉอีก

เมื่อเห็นพฤติกรรมของโจโฉตอนนี้ จะเห็นแก่นแท้ของความคิดโจโฉได้อย่างชัดเจนเหมือนกับตอนที่ฆ่าเป๊อะเฉีย กล่าวคือ โจโฉเป็นคนที่มองเห็นผลที่ได้รับมากกว่าวิธีการปฏิบัติ ถ้าผลที่ได้รับเป็นประโยชน์อย่างดีสำหรับตนแล้ว วิธีการที่ใช้ก็ไม่ต้องกังวลมากนัก (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 230) โดยในครั้งนี้อโจโฉได้ให้องเฮาเป็นคนแจกข้าวให้ทหารในปริมาณน้อย พอเกิดเรื่องโจโฉก็กล่าวโทษของเฮาว่าซื้อโกงข้าวกองทัพ แล้วลงโทษถึงตาย กลายเป็นเอาโทษให้ผู้อื่นเอาความดีให้แก่ตัวเอง ดังที่ มาคิอาเวลลีได้กล่าวไว้ว่า เจ้าผู้ปกครองจงควรให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่ไม่ดี แต่เจ้าผู้ปกครองควรจะทำแต่ในสิ่งที่ดีและได้รับการยกย่องสรรเสริญเท่านั้น (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 258)

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉให้กวนอุออกรบฆ่าจันเหลียงกับขุนทิวตาย

อ้วนเสี้ยวเมื่อได้เล่าปีมาอยู่ด้วยก็คิดจะยกทัพไปตีเมืองสุโตเพื่อ

กำจัดโจโฉ จึงให้จันเหลียงทหารเอกคุมทหารยกไปตีเมืองสุโต โจโฉรู้ข่าวว่าจันเหลียงยกทัพมาถึงตำบลเปะแบ๊ กวนอุรู้ข่าวก็จะขออาสาไปทำศึกให้เพื่อจะไปสืบข่าวเล่าปี แต่โจโฉก็แก้งยอว่าศึกครั้งนี้ไม่ต้องถึงกวนอุหรอก แล้วโจโฉก็ยกทัพห้าหมื่นไปตั้งทัพที่ตำบลเปะแบ๊ โจโฉก็ให้ซงเหียนออกรบกับจันเหลียง จันเหลียงก็เอาจ้าวพันซงเหียนตาย โจโฉจึงให้ซหลงออกรบ ซหลงออกรบสู้กับจันเหลียงยี่สิบเพลง ซหลงทานกำลังจันเหลียงไม่ได้จึงหนีกลับเข้าค่าย ทหารทั้งปวงเห็นดังนั้นก็เสียใจ โจโฉเห็นว่จันเหลียงคนนี้มีฝีมือจึงปรึกษากันว่าจะให้ใครเป็นคนออกสู้รบด้วย ซหลงจึงว่าให้กวนอุผู้เดียวที่จะรบชนะจันเหลียงได้ โจโฉจึงตอบว่า “ครั้นเราจะให้ไปกวนอุออกมาบัดนี้ ถ้ากวนอุรบชนะแล้วก็จะไปจากเรา” ซหลงจึงว่า “ข้าพเจ้าเห็นว่าเล่าปีไปอาศัยอ้วนเสี้ยวอยู่ แม้กวนอุฆ่าทหารอ้วนเสี้ยวคนนี้เสียได้ อ้วนเสี้ยวรู้ก็จะฆ่าเล่าปี เมื่อเล่าปีตายแล้วกวนอุก็จะเป็นสิทธิ์แก่ท่าน” โจโฉเห็นชอบด้วย จึงให้กวนอุออกรบกับจันเหลียง กวนอุเห็นดังนั้นก็ดีใจว่าจะได้ออกรบและจะได้คอยสืบข่าวเล่าปี เมื่อกวนอุควบม้าออกมา จันเหลียงเห็นกวนอุนั้นหน้าแดง ประหลาดกว่าทหารทั้งปวงก็หมายใจว่าเป็นน้องเล่าปี จะบอกข่าวเล่าปีก็มิทัน กวนอุควบม้ามาด้วยความเร็วก็เอาก้าว

พันจันเหลียงคอขาดตาย ทหารโจโจเห็นได้ทีก็ยกทหารเข้ามาพันทหารจันเหลียงตายเป็นอันมาก กวนอุกลับมามีใจโจพร้อมกับศิระจันเหลียง โจโจก็ชมฝีมือกวนอุว่าเก่งมากนัก โจโจเมื่อได้รับชัยชนะแล้วก็ยินดีเอาความชอบของกวนอุไปกราบทูลพระเจ้าเหียนเต๋ พระเจ้าเหียนเต๋ก็ตั้งให้กวนอุเป็นขุนนางชั้นผู้ใหญ่ โจโจจึงเอาตรามาให้กวนอุ ฝ่ายอ้วนเสี้ยวรู้ว่ากวนอุน้องเล่าปี่ฆ่าทหารเอกของตนตายก็โกรธ คิดจะฆ่าเล่าปี่ เล่าปี่ก็ใช้ปัญญาพูดเอาตัวรอดได้ แล้วอ้วนเสี้ยวก็ใช้ให้ขุนทิวยกทหารมารบกับโจโจ และให้เล่าปี่ยกทหารสามหมื่นมาเป็นทัพหนุน โจโจทราบข่าวก็ทำกลอุบาย เอาทหารกองหลังยกเอามาเป็นกองหน้า เอากองหน้าไว้เป็นกองหลัง โดยให้ทหารคุมเสบียงอยู่กองหน้า พอรบกับทหารขุนทิว ทหารโจโจก็แตกหนี เพราะทหารกองหน้าไม่ชำนาญในการศึก ทหารขุนทิวก็ได้เสบียงกับเครื่องอาวุธเป็นอันมาก โจโจจึงให้ทหารที่ถอยมานั้นถอดเกราะทิ้งเสีย แล้วให้ทหารที่อยู่กับโจโจเตรียมอาวุธไว้ให้พร้อม พอทหารขุนทิวมาถึงก็มีใจกำเริบบุกเข้ามาเก็บเครื่องมือศัตราวุธไม่เป็นกระบวนทัพ โจโจเห็นได้ทีก็ยกทหารตีกระหนาบ ทหารขุนทิวก็แตกหนี ขุนทิวเห็นจะสู้ไม่ได้ก็ขับม้าหนี เตียวเลี้ยวกับซิดหลงก็ตามไปแต่ถูกขุนทิวทำร้ายต้องหนีกลับเข้าค่าย กวนอุเห็นดังนั้นก็ขับม้าเข้าสู่กับขุนทิวเองจ้าวพันขุนทิวตกม้าตาย โจโจเมื่อได้ชัยชนะก็ตั้งค่ายไว้และให้แฮหัวตุ้นอยู่รักษาค่าย แล้วโจโจก็พากวนอุกลับเมืองฮูโต๋ (พระคัลัง (หน) 2545: 344 - 357)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโจประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโจคิดเอาอกเอาใจกวนอุก็เพื่อจะให้กวนอุคิดอยู่กับตน เพื่อโจโจจะได้นายทหารที่มีฝีมือเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการรักษาอำนาจและการแผ่ขยายอำนาจของตนต่อไป และเมื่อครั้งนี้มีศึกกับจันเหลียง โจโจสู้ไม่ได้ ซิดหลงเสนอให้ใช้กวนอุออกรบเพื่อจะฆ่าจันเหลียง ตอนแรกโจโจไม่ยอม เพราะกลัวกวนอุมีความชอบแล้วจะหนีจากตนไป แต่เมื่อซิดหลงบอกว่าเป็นการดีที่กวนอุฆ่าจันเหลียงตาย อ้วนเสี้ยวรู้เข้าก็จะได้ฆ่าเล่าปี่ เมื่อเล่าปี่ตายแล้วกวนอุก็จะได้เป็นสิทธิ์อยู่กับโจโจ โจโจเห็นดังนั้นก็เห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ถ้ากวนอุฆ่าจันเหลียงตายก็จะได้ชัยชนะในศึกครั้งนี้ และยังได้ยึดมืออ้วนเสี้ยวฆ่าเล่าปี่อีกทางหนึ่งด้วย และเมื่อเล่าปี่ตายกวนอุก็จะตกอยู่กับตน

ส่วนเมื่อครั้งที่โจโจออกรบกับขุนทิว โจโจก็ได้ใช้ปัญญาทำกลอุบายให้ทหารขุนทิวได้ใจ จนกำเริบขาดวินัยในกระบวนทัพ แล้วโจโจก็ยกทหารเข้าตีจนได้ชัยชนะ และได้กวนอุไปฆ่าขุนทิวตาย ทำให้โจโจเอาชนะอ้วนเสี้ยวได้ถึงสองครั้ง

4) คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมการเอาชนะตนเอง โจโจได้ใช้คุณธรรมสองตัวนี้แล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉฆ่าสีมโผย และแต่งตั้งตันหลิวเป็นขุนนาง

เมื่อโจโฉยึดเมืองกิโจได้แล้ว ทหารโจโฉก็จับสีมโผยมาให้โจโฉ เมื่อโจโฉได้ตัวสีมโผยมา ก็เห็นว่าสีมโผยนั้นมีปัญญาหลักแหลม และมีความสัตย์ซื่อต่อนาย จึงคิดจะเกลี้ยกล่อมเอาไว้เป็นที่ปรึกษา โจโฉจึงว่าแก่สีมโผยว่า “ซึ่งตัวมีความสัตย์ซื่อต่อนายของตัวนั้น เราชอบใจนัก บัดนี้ อ้วนเสี้ยวนายของตัวก็ตายแล้ว ตัวจะยอมอยู่ทำราชการด้วยเราหรือ เราจะเลี้ยงไว้” ฝ่ายสีนผีเห็นดังนั้นก็ขอให้โจโฉฆ่าสีมโผยเพราะโกรธแค้นสีมโผยที่ฆ่าญาติพี่น้องของตน สีมโผยตอบว่า “มึงอย่าพักยุ่งเลยกูหารักชีวิตไม่ อันตัวกูเกิดมาเป็นคนกตัญญู คิดตั้งใจว่าได้เป็นบ่าวแล้วก็จำทำนุบำรุงแซ่อ้วนไปโดยสุจริต แม้มาตรวจว่าตัวกูตายไปก็จะขอเป็นบ่าวแซ่อ้วน จะได้คิดทุจริตเหมือนมึงนั่นหาไม่ได้ มึงเร่งยุให้โจโฉฆ่ากูเสียเถิด” โจโฉได้ฟังดังนั้นก็โกรธจึงให้ทหารเอาตัวสีมโผยไปฆ่าเสีย ก่อนทหารจะลงดาบสีมโผยขอร้องทหารว่า นายเราอยู่ฝ่ายเหนือ ขอให้เราหันหน้าไปทางฝ่ายเหนือแล้วค่อยลงดาบ ทหารก็ยอมให้ แล้วก็ลงดาบฆ่าสีมโผยตาย โจโฉรู้ดังนั้นจึงเกลี้ยยกย่องสีมโผยหวังจะให้ทหารทั้งปวงมีใจจงรักภักดีต่อตน จึงพูดว่า “สีมโผยนี้มีความสัตย์ซื่อต่อนายนัก ผู้ใดจะทำราชการไปภายหน้าจงดูเยี่ยงอย่างสีมโผยเถิด” ว่าแล้วโจโฉก็ให้เอาศพไปแต่งแล้วฝังเสีย พอทหารเอาตัวตันหลิวเข้ามาให้โจโฉ โจโฉจึงถามว่า “ซึ่งอ้วนเสี้ยวให้แต่งหนังสือประกาศไปถึงหัวเมืองทั้งปวงว่า เราทำหายาบข้านั้นก็ชอบอยู่เพราะอ้วนเสี้ยวกับเราเป็นศัตรูกัน แต่เหตุใดท่านจึงล่องว่ขึ้นไปถึงปู่แลบิดาเราว่าคิดร้ายต่อแผ่นดินนั้นด้วยอันใด” ตันหลิวจึงตอบว่า “ซึ่งข้าพเจ้าแต่งหนังสือนั้น อุปมาเหมือนผู้ขึ้นเกาทัณฑ์พาดลูกไว้อันจะยิงไปก็เหนี่ยวด้วยกำลังให้เต็มที่ เพราะหมายใจว่าจะให้ถูกคนและสัตว์ถึงแก่ความตาย” ที่ปรึกษาและทหารทั้งปวงได้ยินดังนั้นก็โกรธ จึงบอกให้โจโฉฆ่าตันหลิวเสีย โจโฉจึงตอบว่า “อันตันหลิวว่ากล่าวทั้งนี้เป็นความจริงซึ่งท่านจะให้ฆ่าเสียนั้นไม่ควร เราจะเลี้ยงไว้สำหรับจะได้แต่งหนังสือและจดหมายเหตุ” (พระคลัง (หน) 2545: 440 - 457)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา คุณธรรมการเอาชนะตนเอง จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉเมื่อยึดเมืองกิโจได้แล้ว เห็นสีมโผยที่ปรึกษาของอ้วนเสี้ยวเป็นคนมีสติปัญญาและสัตย์ซื่อจงรักภักดีต่อนาย โจโฉก็คิดจะเอาไว้เป็นที่ปรึกษาของตน แต่เมื่อสีมโผยไม่ยอมเข้าด้วยโจโฉ โจโฉจึงคิดว่าถ้าขึ้นปล่อยให้คนที่มีความจงรักภักดีต่อนายอย่างสีมโผยมีชีวิตต่อไปก็จะทำให้ตนมีอันตรายหรืออาจจะสูญเสียอำนาจได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องฆ่าเสียเพื่อไม่ให้เป็นภัยในภายหน้า แต่เมื่อโจโฉสั่งฆ่าสีมโผยแล้วก็คิดได้ว่าอาจจะถูกคนทั้งปวงครหานินทาว่าฆ่าคนดี และโจโฉต้องการใช้ผลประโยชน์จากการตายของสีมโผยให้ผู้ได้ปกครองของตนดูเป็นเยี่ยงอย่าง

ให้มีความจงรักภักดีต่อนายอย่างลิมพอย เพื่อไม่ให้ผู้ได้ปกครองของตนทรยศหักหลังเหมือนกับคนอื่นที่ตนประสบมา

ส่วนในตอนหัวใจโจได้ตัวตันหลิมมาและคิดจะฆ่าให้หายแค้น เมื่อครั้งที่ตันหลิมเขียนประกาศให้อ้วนเสี้ยว กล่าวหาโจโจว่าเป็นศัตรูต่อแผ่นดินทั้งตระกูล แล้วให้ปิดประกาศไปทุกหัวเมืองเพื่อไม่ให้ราษฎรและเจ้าเมืองต่าง ๆ ไม่ไปร่วมกับโจโจ ทำให้โจโจในขณะนั้นที่กำลังป่วยอยู่ถึงกับโกรธอย่างมาก และคิดจะฆ่าตันหลิมผู้เขียนหนังสือให้ได้ แต่เมื่อโจโจลงถามตันหลิมดูถึงเหตุผลในการเขียนข้อความในประกาศนั้น และตันหลิมก็ตอบอย่างมีเหตุผลของหนังสือเพื่อให้คนที่อ่านได้หลงเชื่อว่าเป็นจริง ว่าตระกูลของโจโจเป็นคนชั่ว ทำให้คนที่อ่านหนังสือประกาศนั้นเกลียดชังในตระกูลของโจโจ และตัวโจโจอย่างมาก ส่งผลให้โจโจเสื่อมเสียชื่อเสียงและถูกตำหนิเกลียดชัง เมื่อโจโจได้ฟังแล้วก็มีสติคิดได้ว่าปัญญาและความสามารถในการเขียนหนังสือของตันหลิมมีอำนาจมาก สามารถทำให้คนอ่านคล้อยตามและเชื่อได้ ดังนั้น ถ้าได้ตันหลิมมาเขียนประวัติหรือจดหมายเหตุของตนก็จะเกิดผลดีแก่ตนในภายหน้า ทำให้คนรุ่นหลังที่ได้อ่านจะได้ยกย่องสรรเสริญโจโจว่าเป็นคนดีมีคุณธรรมในการทำนุบำรุงบ้านเมือง และอาจกลบเกลื่อนความไม่ดีของตนที่ได้เคยทำไว้ได้ ทำให้โจโจหายโกรธแค้นตันหลิมที่เคยมีมาทันที เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากตันหลิม ซึ่งผิดกับที่ปรึกษาและทหารของโจโจที่ได้ยินตันหลิมตอบว่ากล่าวหยาบเข้าแก่โจโจ ถึงกลับทนไม่ได้ให้ฆ่าตันหลิมเสีย แต่โจโจนั้นสามารถเอาชนะตนเองจากความโกรธแค้นที่มีต่อตันหลิมลงได้ เพื่อผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ จึงยกโทษให้ตันหลิม และแต่งตั้งให้ตันหลิมได้เป็นขุนนางเอาไว้เขียนจดหมายเหตุที่เกี่ยวกับตนในทางที่ดีต่อไปในภายหน้า

5) *คุณธรรมความหนักแน่น และคุณธรรมความมีปัญญา* โจโจได้ใช้คุณธรรม สองตัวนี้แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโจเอาชนะเล่าปี่ที่เขาสองสน

เล่าปี่อยู่เมืองยี่หล่าเห็นโจโจรบติดพันอยู่กับอ้วนเสี้ยว เล่าปี่จึงได้ยกทัพจะไปตีตลบหลังเอาเมืองฮูโต่ โจโจรู้เข้าจึงได้ละการทำสงครามกับอ้วนเสี้ยว แล้วรีบยกกองทัพไปสกัดเล่าปี่ พอโจโจยกทัพมาถึงเขาสองสนรู้ว่าเล่าปี่ตั้งค่ายไว้ที่นี่ โจโจจึงขับม้าพาทหารไปหน้าค่ายเล่าปี่ แล้วให้ทหารเรียกเล่าปี่ออกมา เล่าปี่ได้ยินดังนั้นก็พาทหารออกมายืนอยู่หน้าค่าย โจโจจึงเอาแฉ่ม้าขึ้นหน้าเล่าปี่แล้วร้องว่า “ตัวกูมีคุณได้เลี้ยงดูมาถึงขนาด เหตุใดมาทรยศคิดร้ายต่อกูเป็นหลายครั้ง” เล่าปี่จึงตอบว่า “ซึ่งมีเลี้ยงดูนั้นก็เพราะพระเจ้าเหี้ยนเต้โปรดกู ทุกวันนี้มีเป็นมหาอุปราชก็แต่ชื่อ แลน้ำใจนั้นเป็นศัตรูราชสมบัติ ตัวกูเป็นเชื้อพระวงศ์ตั้งใจตัญญูต่อพระมหากษัตริย์ ซึ่งกูคิดร้ายต่อมิ่งนั้น เพราะพระเจ้าเหี้ยนเต้ได้ความเดือดร้อนพระทัย จึงทรงพระอักษรด้วยพระโลหิต

มาให้กำจัดมึงเสีย กูจึงคิดทำร้ายมึงเพราะเหตุฉะนี้" โจโฉได้ฟังดังนั้นก็โกรธ จึงให้ทหารเข้าสู้รบ แต่ทหารโจโฉสู้ฝีมือกวณฐุ เดียวหุย และจูสงไม่ได้ ก็แตกหนีไปตั้งค่ายมิได้ออกรบอีก พอเวลาเช้า เล่าปี่พากวณฐุ เดียวหุย จูสง คุมทหารไปร้องทำทนายหน้าค่ายโจโฉ แต่โจโฉก็ไม่ออกมารบ แล้วเล่าปี่ก็ใช้ให้เดียวหุยไปร้องด่าหน้าค่ายทุกเวลาเป็นหลายวัน โจโฉก็ยังไม่ออกมารบ พอมาเช้าแจ้ง ชาวเล่าปี่ว่า กังเด้าที่เล่าปี่ให้ไปคุมเสบียงมาส่งกองทัพ ระหว่างทางถูกทหารโจโฉล้อมไว้เป็นอันมาก เล่าปี่ตกใจจึงให้เดียวหุยคุมทหารยกไปช่วย ม้าใช้อีกคนเอาข่าวมาบอกเล่าปี่ว่า บัดนี้แฮหัวตุ้นได้ คุมทหารไปตีเอาเมืองยี่หล่าแล้ว เล่าปี่ตกใจจึงให้กวณฐุคุมทหารยกไปช่วย ครั้นอยู่มาสองวันม้าใช้ มาบอกเล่าปี่ว่าเมืองยี่หล่าแตกแล้ว ส่วนกวณฐุก็ถูกทหารโจโฉล้อมไว้ ส่วนเดียวหุยที่ไปช่วยกอง เเสบียงก็ถูกล้อมไว้ด้วย เล่าปี่ก็เป็นทุกข์หนัก คิดจะยกทัพกลับ ขณะนั้นโจโฉก็ให้ทหารมาร้องทำ หน้าค่ายเล่าปี่ เล่าปี่เห็นดังนั้นก็ไม่อาจจะออกมาสู้รบได้ พอดตกดึก เล่าปี่ก็พาทหารแอบหนีออก หลังค่าย ขณะหลบหนีอยู่นั้น ทหารโจโฉที่ชุมร่อยก็ออกมาสกัด แล้วร้องว่า มหาอุปราชาคอย อยู่แล้ว ทหารเล่าปี่กับโจโฉก็สู้กันตะลุมบอน จูสงก็ช่วยรบป้องกันเล่าปี่ไว้ ส่วนกวณฐุ เดียวหุยที่ถูก ทหารโจโฉล้อมไว้ก็ฝ่าออกมาได้ แล้วรีบมาช่วยเล่าปี่ เล่าปี่ต้องระหกระเหินหนีไปพึ่งเล่าเปียวที่ เมืองเกงจิ๋ว (พระคลัง (หน) 2545: 433 - 439)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉใช้คุณธรรมความหนักแน่น และคุณธรรม ความมีปัญญาจึงทำให้โจโฉประสบกับความสำเร็จในการทำสงครามกับเล่าปี่ ซึ่งเห็นได้จากการ ที่โจโฉรู้ว่าถ้าสู้รบกับเล่าปี่ซึ่งหน้าก็จะสู้ทหารเล่าปี่ที่มีฝีมือไม่ได้ (กวณฐุ เดียวหุย จูสง) ดังนั้น โจโฉ จึงปักหลักอยู่ในค่ายไม่ยอมออกมาสู้รบ ถึงแม้ทหารเล่าปี่จะมาร้องด่าว่ากล่าวหยาบช้าอย่างไร โจโฉก็หนักแน่นไม่เอามาเป็นอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ และโจโฉก็ใช้ปัญญาของ ตนเองวางแผนทำให้เล่าปี่ต้องแบ่งกำลังทหารออกไป เพื่อให้เล่าปี่มีทหารน้อยลงจะได้เอาชนะ ได้ง่าย เมื่อโจโฉรู้ว่า กวณฐุ เดียวหุย คุมทหารแบ่งออกไปจากเล่าปี่ โจโฉก็ให้ทหารยกมาทำรบกับ เล่าปี่ หน้าค่าย เมื่อเล่าปี่ไม่ยอมออกมารบ โจโฉก็สามารถประเมินสถานการณ์ของเล่าปี่ได้ว่า เล่าปี่จะไม่คิดสู้และจะคิดหนี ดังนั้น โจโฉจึงสั่งให้ทหารไปชุมดักจับเล่าปี่หลังค่าย โดยคิดว่าเล่าปี่ จะต้องหลบหนีไปทางนั้น และเมื่อเล่าปี่หนีไปทางนั้นก็อบทำให้โจโฉจับเล่าปี่ได้ และในที่สุดการ ทำสงครามของโจโฉก็ได้รับชัยชนะ

6) คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมความสุ่มรอบรอบ และ คุณธรรมการเอาชนะตนเอง โจโฉได้ใช้คุณธรรมสามตัวนี้แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทาง การเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉป้องกันเมืองสุโตจากการรุกรานของอ้วนเสี้ยว

อ้วนเสี้ยวได้ยกทหารมาจะตีเมืองสุโตตอนที่โจโฉไม่อยู่ แต่พอโจโฉยกทัพกลับมาอ้วนเสี้ยวจึงแกล้งทำเป็นจะยกทหารไปรบกับกองซุนจ้าน และมาขอทหารและเสบียงจากโจโฉ ถ้าไม่ได้ก็จะทำสงครามกับโจโฉ โจโฉโกรธอ้วนเสี้ยวอย่างมากและจะยกทหารไปทำสงครามกับอ้วนเสี้ยว แต่เมื่อคุยกับซุนฮกได้บอกว่า ถ้าทำสงครามกับอ้วนเสี้ยวอาจจะต้องทำสงครามกับลิโป้ด้วย เพราะลิโป้จะต้องจะยึดเมืองสุโตถ้ามีโอกาส และเมื่อถึงตอนนั้นโจโฉจะต้องทำสงครามทั้งสองด้านโอกาสที่จะชนะก็มีน้อย ดังนั้น ควรผูกใจกับอ้วนเสี้ยวไว้ก่อน แล้วกำจัดลิโป้ให้ได้ เมื่อกำจัดลิโป้ได้แล้วค่อยมากำจัดอ้วนเสี้ยว โดยทำหนังสือให้เล่าปี่คิดอ่านกำจัดลิโป้ ถ้าเล่าปี่ตอบมาว่าจะกำจัดลิโป้อย่างแน่นอนแล้วค่อยยกทัพไปกำจัดลิโป้ โจโฉได้ฟังแล้วก็เห็นชอบ จึงแต่งหนังสือไปให้เล่าปี่ส่วนอ้วนเสี้ยว นั้น โจโฉได้แต่งหนังสือรับสั่งพระเจ้าเหี้ยนเต้ตั้งให้อ้วนเสี้ยวเป็นเจ้าเมืองกิจัว และเมืองเป้งจิว เมืองฉิวจิว เมืองเซียงจิว แล้วโจโฉก็แต่งเป็นหนังสือของตัวเองให้อีกฉบับหนึ่งให้อ้วนเสี้ยวยกไปตีกองซุนจ้าน โดยโจโฉจะยกทหารไปช่วย แล้วโจโฉก็ส่งไปให้อ้วนเสี้ยวเมื่ออ้วนเสี้ยวได้รับหนังสือรับสั่งและหนังสือของโจโฉก็ยินดี จึงยกทัพไปตีเมืองปักเป๋งของกองซุนจ้าน (พระคลัง (หน) 2545: 247 - 250)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา คุณธรรมความสุ่มรอบคอบ และคุณธรรมการเอาชนะตนเอง จึงทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉสามารถเอาชนะตนเองจากความโกรธที่มีต่ออ้วนเสี้ยวได้ เมื่อโจโฉได้ฟังคำเตือนและคำแนะนำจากที่ปรึกษาแล้ว โจโฉจึงได้คิดอย่างสุ่มรอบคอบถึงผลได้ผลเสียที่ตนจะได้รับจากการตัดสินใจของตน เมื่อโจโฉตัดสินใจที่จะไม่ทำสงครามกับอ้วนเสี้ยวแล้ว โจโฉจึงคิดจะกำจัดลิโป้ให้ได้ก่อนแล้วค่อยหันมากำจัดอ้วนเสี้ยวภายหลัง เพื่อไม่ให้ตนเองต้องทำศึกสองด้าน จะเห็นได้ว่าโจโฉมีความสุ่มรอบคอบอย่างมากในการตัดสินใจ เมื่อโจโฉตัดสินใจได้อย่างนั้น จึงได้ใช้อุบายแต่งตั้งให้อ้วนเสี้ยวเป็นเจ้าเมืองหลายเมืองเพื่อเอาใจ แล้วหลอกให้อ้วนเสี้ยวให้ไปกำจัดกองซุนจ้านศัตรูทางการเมืองของตน ส่วนการกำจัดลิโป้นั้น โจโฉก็ไม่ลืามที่จะยกทัพไป โดยต้องการที่จะให้เล่าปี่ร่วมกำจัดลิโป้ด้วย เพื่อหลอกให้กำลังและสติปัญญาเล่าปี่ให้เป็นประโยชน์แก่ตน จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์นี้ โจโฉต้องใช้คุณธรรมถึงสามตัวจึงจะทำให้ตนได้เปรียบในทางการเมืองการปกครอง

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉฆ่าลิโป้

เมื่อลิโป้ถูกโจโฉจับได้ และนำตัวขึ้นไปบนหอรบเพื่อพิจารณาโทษ พอโจโฉลงจากหอรบเพื่อไปอาลัยแก่ต้นกึ่งข้างล่างที่จะถูกฆ่าตาย ทางฝ่ายลิโป้ที่ยังอยู่บนหอรบจึงพูดขอร้องเล่าปี่ว่า “มหาอุปราชนับถือท่านอยู่ ครั้งนี้ข้าพเจ้าเป็นคนต้องโทษถึงตาย ท่านจงคิดอ่าน

ว่ากล่าวขอชีวิตข้าพเจ้าไว้ให้รอด คุณท่านจะมีสืบไป" เล่าปีได้ฟังดังนั้น ยังมีได้ตอบประการใด แต่ พยักหน้า พอใจใจกลับขึ้นมานบนหอบ ลิโป้จึงพูดกับโจโฉว่า "ทุกวันนี้มหาอุปราชคิดการใหญ่ เกรง อยู่แต่ข้าพเจ้าผู้เดียวว่าเป็นเลี่ยนหนาม บัดนี้ก็จับข้าพเจ้าได้แล้ว ข้าพเจ้าจะขอชีวิตไว้ทำการสนอง คุณท่านนานไปราชสมบัติก็จะเป็นสิทธิ์แก่ท่าน" โจโฉได้ฟังดังนั้นจึงถามเล่าปีว่า "ซึ่งลิโป้ว่าจะนี้ ท่านจะเห็นประการใด" เล่าปีจึงตอบว่า "ครั้งเตโชหวงกับตั้งโต๊ะตายนั้น ท่านก็รู้แจ้งอยู่เป็นไหนจึง กลับมาย้อนถามหาหรือข้าพเจ้าจะนี้เล่า" ลิโป้ได้ยินเล่าปีว่าดังนั้นก็โกรธ จึงว่า "เล่าปีมิได้รู้จักคุณ เรา" โจโฉจึงให้ทหารเอาตัวลิโป้ลงไปฆ่าเสีย ขณะเมื่อทหารลากตัวลิโป้ลงไปฆ่า ลิโป้ได้ร้องตะโกน ต่ำเล่าปีว่า "อ้ายเล่าปีหยาบมิได้คิดถึงคุณ เมื่อครั้งกิเหลง จะทำอันตรายแก่ฉัน หากกุดิดกล อุบายยิงเกาทัณฑ์ถูกทวน มันจึงรอดอยู่' ครั้งนี้มันกลับซ้ำเติมเอาอีกเล่า" ขณะนั้นเดียวเลี่ยนหนาม ของลิโป้ถูกนำตัวขึ้นมาได้ยินลิโป้พูดดังนั้น ก็ว่าลิโป้ว่าเป็นทหารจะกลัวตายทำไม ลิโป้ได้ฟังดังนั้น ก็นิ่งอยู่ แล้วทหารก็ตัดศีรษะลิโป้เอาไปเสียบไว้ โจโฉเห็นเดียวเลี่ยนหนามเป็นทหาร แต่เดียวเลี่ยนหนาม ก็ว่าโจโฉว่าเมื่อครั้งเมื่องปักเอียงเสียดายที่ฆ่าโจโฉไม่ได้ โจโฉได้ยินดังนั้นก็ชักกระบี่ออกมาหมายจะ ฟันเดียวเลี่ยน แต่ทว่าได้อธิษฐานไว้ว่าเดียวเลี่ยนนี้เป็นคนสัตย์ซื่อ ควรจะเลี้ยงไว้ให้ทำราชการด้วย ถ้าสืบไปเดียวเลี่ยนเอาใจออกห่างให้เอาศีรษะของตนแทน โจโฉได้ฟังดังนั้นก็ยินดียิ่งว่า "เราแจ้งอยู่ ว่าน้ำใจเดียวเลี่ยนนี้สัตย์ซื่อนัก ซึ่งเราทำทั้งนี้หวังลงใจเดียวเลี่ยนว่าเป็นทหารจะกลัวความตาย หรือไม่ บัดนี้เราเห็นน้ำใจแน่นอน มั่นคง ควรจะเลี้ยงไว้" แล้วโจโฉก็แก้มัด แล้วเอาเสื้อผ้าอย่างดีมา ใส่ให้ เดียวเลี่ยนก็ค้ำบโจโฉ แล้วพูดว่าจะรับใช้โจโฉจนกว่าชีวิตจะหาไม่ แล้วโจโฉก็ตั้งให้เดียว เลี่ยนเป็นนายทหารโท แล้วให้ไปเกลี้ยกล่อมโจป้าซึ่งเป็นทหารของลิโป้ เดียวเลี่ยนก็ไปเกลี้ย กล่อมโจป้าและพรรคพวกมาได้ โจโฉก็แต่งตั้งให้โจป้าและพรรคพวกเป็นทหาร (พระคลัง (หน) 2545: 272 - 274)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา คุณธรรม ความสุจริตรอบคอบ และคุณธรรมการเอาชนะตนเอง จึงทำให้โจโฉประสบกับความสำเร็จในทาง การเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉทำการฆ่าลิโป้ได้อย่างแนบเนียน โดยตนเองไม่ต้อง เสียหาย แต่ความเสียหายกลับตกอยู่ที่เล่าปี เพราะเล่าปีกลายเป็นคนเนรคุณต่อลิโป้ ที่ ลิโป้เคยช่วยเหลือเมื่อครั้งกิเหลงยกทัพมา ทั้งที่จริงโจโฉต้องการกำจัดลิโป้ให้ได้อยู่แล้ว และโจโฉ ย่อมรู้อยู่แล้วว่าเมื่อครั้งที่กิเหลงยกทัพกลับไปโดยไม่ได้ทำสงครามกับเล่าปีนั้น เพราะลิโป้ได้ ช่วยเหลือไว้ เมื่อลิโป้อ่อนวอนร้องขอชีวิต โจโฉจึงทำเป็นถามเล่าปีว่าท่านจะว่าอย่างไร เพราะโจโฉ ย่อมรู้อยู่ในใจแล้วว่า เล่าปีก็อยากจะทำกำจัดลิโป้เพื่อแก้แค้นเหมือนกัน ทำให้เล่าปีต้องตกอยู่ใน

¹ โปรดดูเหตุการณ์นี้ในตอนที่เราขอความช่วยเหลือลิโป้ให้ช่วยทำสงครามกับอ้วนสุต หน้า 143 - 144

ภาวะที่จำยอมต้องตอบว่าให้ฆ่าลิโป้ แต่เล่าปี่ก็ไม่กล้าตอบตรง ๆ เพราะว่าทหารทั้งปวงย่อมรู้ว่า ลิโป้เคยมีบุญคุณช่วยเหลือตนไว้ แต่ถ้าจะขอชีวิตไว้ภัยจากลิโป้ที่จะมีแก่ตนในภายหน้าก็จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ถ้าตอบบอกว่าให้ฆ่าลิโป้ คนทั้งปวงก็จะหาว่าเล่าปี่เป็นคนเนรคุณลิโป้ ก็เท่ากับว่าโจโฉโยนสิ่งไม่ดีให้แก่เล่าปี่ เล่าปี่ไม่รู้อะไรจึงยกเหตุการณ์ของเต็งหววนและตั้งโต๊ะ เพื่อให้โจโฉและทุกคนได้รู้ว่าลิโป้นั้นเป็นคนเนรคุณต่อผู้มีคุณ จะเลี้ยงไว้มิได้ โดยให้โจโฉและทุกคนได้รู้ว่าควรจะทำอย่างไรกับลิโป้ ถ้าเล่าปี่ตอบให้ฆ่าลิโป้ตรง ๆ ก็เท่ากับว่าเล่าปี่บอกให้โจโฉฆ่าลิโป้ โจโฉก็จะโยนโทษไปให้เล่าปี่ แต่การตอบของเล่าปี่ถึงแม้จะไม่พูดให้ฆ่าลิโป้ตรง ๆ แต่คนทั้งปวงที่ได้รับฟังก็ย่อมรู้ว่าเล่าปี่ต้องการให้ลิโป้ตาย โจโฉจึงสั่งให้ทหารฆ่าลิโป้เสีย เมื่อลิโป้ได้ยินเล่าปี่ให้ร้ายแก่ตนว่าเป็นคนเนรคุณต่อผู้มีคุณ (ต้องการให้ตาย) ก็โกรธเล่าปี่อย่างมาก จึงตะโกนด่าเล่าปี่อย่างเสียหายว่าเป็นคนเนรคุณ ทั้งที่ตนเคยช่วยเหลือไว้เมื่อครั้งกิเหลงยกทัพมาทำให้เล่าปี่เสียหายในเรื่องคุณธรรมทันที โดยที่โจโฉไม่ต้องทำอะไร

อาจกล่าวสรุปได้ว่า การตายของลิโป้เป็นการสาตโคลนกันระหว่างเล่าปี่กับลิโป้เพื่อให้โจโฉและคนทั้งปวงได้รับรู้ความเลวของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ถือได้ว่าการฆ่าลิโป้ของโจโฉครั้งนี้ โจโฉมีแต่ได้ กล่าวคือ ประการหลักได้กำจัดลิโป้ซึ่งเป็นศัตรูทางการเมืองของตนลงได้ ประการที่สอง คือ เป็นการทำลายชื่อเสียงของเล่าปี่ซึ่งเป็นศัตรูทางการเมืองของตนลงได้ระดับหนึ่ง ซึ่งผลที่โจโฉได้รับนี้ เกิดมาจากการใช้ปัญญาอันชาญฉลาดอย่างลึกซึ้ง

สำหรับการใช้คุณธรรมการเอาชนะตนเองของโจโฉ และความสุ่มรอบคอบ จะเห็นได้จากการที่โจโฉจะฆ่าเตียวเลี้ยวด้วยความโกรธที่ถูกเตียวเลี้ยวกล่าวถึงความผิดพลาดของตนที่ต้องสูญเสียทหารเป็นอันมากที่ตนเคยรบแพ้แก่ลิโป้จนได้รับความอับยศ¹ แต่พอกวนอูมาห้ามและบอกว่าเตียวเลี้ยวเป็นคนซื่อสัตย์ ทำให้โจโฉอุกคึดและระงับอารมณ์โกรธของตนลงได้ และเมื่อโจโฉได้พิจารณารูปร่างของเตียวเลี้ยวแล้วเห็นว่ารูปร่างเหมาะแก่การเป็นนายทหาร โจโฉจึงคิดจะเอาไว้เป็นนายทหารเสริมกำลังให้แก่ตนเอง จะเห็นได้ว่าโจโฉนั้นนิยมการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ตนเองอย่างมาก โดยได้พยายามรวบรวมคนดีมีฝีมือให้อยู่กับตนมาโดยตลอด โจโฉจะไม่นำเรื่องส่วนตัวของตนมาปะปนกับเรื่องการเมือง ถ้าเห็นว่าเรื่องนั้นให้ประโยชน์แก่ตนหรือเป็นผลประโยชน์แห่งรัฐ เมื่อโจโฉคิดรอบคอบเช่นนี้ จึงทำเป็นเอาเสียอย่างดีไปคลุมให้เตียวเลี้ยวเพื่อจะเอาใจ ทำให้เตียวเลี้ยวซึ่งในน้ำใจโจโฉถึงกลับตอบว่าจะทำราชการให้จนกว่าตัวจะตาย โจโฉจึงแต่งตั้งให้เป็นนายทหารโท และผลประโยชน์ที่โจโฉได้รับจากเตียวเลี้ยวในตอนนี้นั้นก็คือ การใช้ให้เตียวเลี้ยวไปเกลี้ยกล่อมโจบ่า และสมัครพรรคพวกได้สำเร็จ ทำให้โจโฉมีกำลัง

¹ โปรดดูเหตุการณ์นี้ในตอนที่โจโฉเสียที่แก่ลิโป้ที่เมืองปักเคี้ยง หน้าที่ 121 - 122

ทหารที่เข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น และมีความมั่นคงในการปกครองเมืองที่เคยอยู่ได้อำนาจของลิโป้ได้
อย่างราบคาบ

1.2 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบกับความสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของโจโฉให้ประสบกับความสำเร็จในทาง
การเมืองการปกครอง คือ โชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วย
คุณธรรมของโจโฉ ซึ่งในวรรณกรรมสามก๊กปรากฏให้เห็นในลักษณะนี้มีอยู่หลายเหตุการณ์ ดังนี้

1.2.1 เหตุการณ์ตอนที่ลิฉุย กุยกีให้โจโฉยกทัพไปปราบโจร

ตั้งโต๊ะเมื่อย้ายมาอยู่เมืองเตียงฮันก็ยิ่งทำกำเริบหยาบซำมากขึ้นกว่าแต่
ก่อน ตั้งตัวให้คนทั้งปวงเรียกว่าซ่งซู¹ ถ้าจะไปแห่งใดให้ตั้งกระบวนแห่อย่างพระมหากษัตริย์เสด็จ
แล้วแต่งตั้งญาติพี่น้องของตนเป็นขุนนางผู้ใหญ่ทั้งหมด นับวันตั้งโต๊ะคิดที่จะตั้งตัวเป็นกษัตริย์
แทนพระเจ้าเหี้ยนเต้ ขุนนางทั้งปวงก็เกรงกลัวตั้งโต๊ะสิ้น อ้องอุ้นขุนนางที่มีความจงรักภักดีต่อ
พระเจ้าเหี้ยนเต้คิดที่จะกำจัดตั้งโต๊ะ จึงคิดอุบายกำจัดตั้งโต๊ะด้วยการใช้กลสตรีให้ตั้งโต๊ะผัดใจกับ
ลิโป้ เมื่อลิโป้มาตั้งโต๊ะได้แล้ว ลิฉุย กุยกีลูกน้องของตั้งโต๊ะก็คุมทหารกลับมายึดอำนาจได้อีก ส่วน
อ้องอุ้นนั้นถูกฆ่าตาย ฝ่ายลิโป้นั้นได้หนีไปได้ ลิฉุย กุยกีก็ทำตัวเหมือนตั้งโต๊ะบังคับพระเจ้าเหี้ยนเต้
ให้อยู่ในอำนาจ อยู่มาวันหนึ่งทหารได้มีหนังสือมาถึงเมืองหลวงว่ามีโจรโพกผ้าเหลืองประมาณ
สามสิบสี่สิบหมื่นเที่ยวทำร้ายราษฎรที่หัวเมืองต่าง ๆ ลิฉุย กุยกี คิดจะให้โจโฉยกทหารไปปราบ
พวกโจร จึงแต่งหนังสือรับสั่งสองฉบับ ฉบับหนึ่งให้เป่าลั่นเจ้าเมืองปักเป๋งยกทหารไปเข้าด้วยโจโฉ
เพื่อปราบโจร อีกฉบับให้โจโฉกับเป่าลั่นยกไปปราบโจร ณ แดนเมืองเซียงจี้ว เป่าลั่นและโจโฉเมื่อ
ได้รับหนังสือรับสั่งแล้วก็ได้รวมกันยกทหารไปปราบโจร แต่เป่าลั่นพลีชีพพล้่าถูกพวกโจรฆ่าตาย
โจโฉเห็นเป่าลั่นตายก็โกรธ จึงยกทหารเข้ารบฆ่าพวกโจรล้มตายเป็นอันมาก โจโฉคุมทหารไล่พวก
โจรไปถึงแดนเมืองเจปัก ทหารโจโฉจับโจรได้บ้าง โจรเข้ามาเกลี้ยกล่อมบ้าง ได้คนประมาณสี่หมื่น
ห้าหมื่น แล้วโจโฉให้พวกโจรเหล่านั้นเป็นกองทัพน้อยยกไปเที่ยวปราบโจรทุกตำบล โจโฉยกทหาร
เที่ยวปราบโจรได้ประมาณสองเดือน โจรทั้งปวงนั้นมาเกลี้ยกล่อมทั้งเก่าทั้งใหม่ได้ประมาณ
สามสิบหมื่น บรรดาชาวเมืองซึ่งโจรจับไว้ได้นั้นประมาณร้อยหมื่น โจโฉเลือกจัดเอาที่ฉกรรจ์ไว้เป็น
ทหารประมาณยี่สิบหมื่นเศษ ชายชรา กับหญิงนั้นให้กลับไปทำมาหากินอยู่ตามภูมิลำเนา โจโฉจึง
ทำหนังสือกราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ว่าได้ปราบโจรสงบลงแล้ว ลิฉุย กุยกีจึงเอาเรื่องกราบทูล
พระเจ้าเหี้ยนเต้ พระเจ้าเหี้ยนเต้เห็นโจโฉมีความชอบจึงแต่งตั้งให้โจโฉเป็นใหญ่กว่าหัวเมือง
ตะวันออกทั้งปวง ลิฉุย กุยกีหาทันทิดไมก็ได้ทำตามที่พระเจ้าเหี้ยนเต้รับสั่ง เมื่อโจโฉได้รับหนังสือ

¹ แปลว่าเป็นบิดาเลี้ยงพระเจ้าเหี้ยนเต้

รับสั่งก็มีความยินดีมาก จึงยกทหารไปอยู่ ณ เมืองกุนจิ๋ว แล้วให้เกลี้ยกล่อมผู้คนที่ฝีมือมาอยู่ด้วย ซึ่งได้ทหารที่ฝีมือเพิ่มขึ้นอีกสองคน ได้แก่ อิกิมและเตียนอุย ส่วนผู้มีสติปัญญาจิตใจได้เอามาไว้เป็นที่ปรึกษาหลายคน ได้แก่ ชุนฮก ชุนฮิว เทียนหยก กุยแก เล่าหั่ว บวนทง ลิเกียน มอกาย ทำให้อาณาจักรนี้มีความเข้มแข็งทั้งปริมาณและคุณภาพเป็นอันมาก (พระคลัง (หน) 2545: 98 - 129)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า จิ๋นซีฮ่องเต้ได้ใช้คุณธรรมความกล้าหาญ คุณธรรมความเข้มแข็ง และมีโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของจิ๋นซีฮ่องเต้ให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่ตั้งโต๊ะตาย และลิฉุย กุยก็ขึ้นมาเป็นอำนาจแทน ซึ่งขณะนั้นสถานการณ์ทางการเมืองไม่สงบเกิดโจรโพกผ้าเหลืองขึ้น ลิฉุย กุยก็จึงเห็นประโยชน์จากจิ๋นซี จึงเรียกให้จิ๋นซีกับเป่าลั่นไปปราบโจร เมื่อจิ๋นซีได้มีโอกาสไปปราบโจร จิ๋นซีได้ใช้ความกล้าหาญในการสู้รบกับพวกโจรอย่างสามารถจนรบชนะพวกโจรได้สำเร็จ และจิ๋นซีได้มีโชคชะตาที่ดี ที่เป่าลั่นถูกพวกโจรฆ่าตายในสนามรบ ทำให้จิ๋นซีมีบทบาทที่โดดเด่นในเหตุการณ์นี้ ถ้าเป่าลั่นไม่ตาย และถ้าจิ๋นซีกับเป่าลั่นปราบโจรได้สำเร็จ จิ๋นซีอาจจะไม่มีกำลังทหารมากมายถึงขนาดนี้ และอาจไม่ได้รับความดีความชอบมากถึงเพียงนี้ เพราะเป่าลั่นจะต้องมาแบ่งผลงานความดีความชอบจากจิ๋นซีอีกส่วนหนึ่งด้วย

เมื่อจิ๋นซีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นใหญ่กว่าหัวเมืองตะวันออกและมีกำลังทหารเป็นอันมากแล้ว จิ๋นซีก็ยังมีคุณธรรมความเข้มแข็งอีก โดยเห็นได้จากการที่จิ๋นซีพยายามเกลี้ยกล่อมผู้คนที่ฝีมือและผู้มีสติปัญญาให้มาอยู่ด้วยเป็นอันมาก เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ฐานอำนาจของตน จากผลของการมีคุณธรรมของคุณความกล้าหาญ คุณธรรมความเข้มแข็ง และมีโชคชะตาที่ดีเข้าช่วย ทำให้จิ๋นซีมีอำนาจในทางการเมืองการปกครองที่เข้มแข็งมากเมื่อเทียบกับแต่ก่อน และยังสร้างชื่อเสียงให้แก่จิ๋นซีที่สามารถปราบโจรโพกผ้าเหลืองช่วยชาติบ้านเมืองได้อีกทางหนึ่งด้วย ทำให้คุณธรรมของจิ๋นซีมีความโดดเด่น และเกิดความชอบธรรมพร้อมที่จะก้าวขึ้นไปสู่การเป็นผู้ปกครองในภายหน้ามากยิ่งขึ้น

1.2.2 เหตุการณ์ตอนที่จิ๋นซีฮ่องเต้ให้เล่าปี่กับลิโป้เป็นอริกัน

หลังจากที่จิ๋นซีได้ครอบครองพระเจ้าเหียนเต๋และมีอำนาจเบ็ดเสร็จใน เมืองหลวง จิ๋นซีจึงปรึกษาแก่ขุนนางทั้งปวงว่า “เล่าปี่ตั้งตัวขึ้นเป็นเจ้าเมืองซีจิ๋ว ส่วนลิโป้นั้นเป็นศัตรูเรา บัดนี้ไปอาศัยอยู่กับเล่าปี่ เล่าปี่ให้ไปอยู่เมืองเสียวฟาย และกลัวเล่าปี่กับลิโป้รวมกันมาทำร้ายเรา จะคิดอ่านกันอย่างไร” ชุนฮกเสนอว่า “เล่าปี่กับลิโป้นั้นอยู่มาดังเสือสองตัว ข้าพเจ้าจะคิดให้ชิงอาหารกันกิน เห็นเล่าปี่กับลิโป้จะคิดรบพุ่งกันจนตายข้างหนึ่ง แล้วค่อยคิดการสืบไป บัดนี้ท่านจะทูลพระเจ้าเหียนเต๋ว่า เล่าปี่เป็นเจ้าเมืองซีจิ๋ว นั้นยังมิได้รับสั่งแต่งตั้ง ขอให้มิหนังสือไป

แต่งตั้งเล่าปีเป็นเจ้าเมืองซีจิว เห็นเล่าปีจะเป็นใจทำราชการ ท่านจึงให้มีหนังสือไปบอกฉบับหนึ่ง ว่าท่านได้ช่วยทูลพระเจ้าเหียนเต๋จึงโปรด ตั้งเล่าปีให้เป็นเจ้าเมืองซีจิว และลিপี้ก็นั้นมักทำร้ายแก่ผู้มีคุณ ให้เล่าปีคิดอ่านฆ่าลিপี้เสียจงได้” โจโฉเห็นชอบด้วย จึงทูลให้พระเจ้าเหียนเต๋ทำหนังสือแต่งตั้งเล่าปีเป็นเจ้าเมืองซีจิว และโจโฉก็ทำหนังสืออีกฉบับให้เล่าปีฆ่าลิปี้เสีย แล้วให้ทหารถือหนังสือสองฉบับไปให้เล่าปี แล้วให้คอยฟังข่าวเล่าปีว่าจะทำอย่างไร เมื่อเล่าปีได้รับหนังสือแต่งตั้งก็ยินดี ส่วนหนังสืออีกฉบับที่ให้ฆ่าลิปี้ นั้นเล่าปีคิดตรึกตรองก็รู้เท่าทันแผนการโจโฉ เล่าปีจึงไม่ได้ฆ่าลิปี้ เมื่อโจโฉรู้ว่าแผนการของตนไม่สำเร็จจึงปรึกษากับขุนสกลอีก ขุนสกลจึงว่า “น้ำใจลিপี้ นั้นมิได้เชื่อถือ ผู้ใด ขอให้ท่านแต่งคนไปบอกอ้วนสุดเจ้าเมืองลำหยงว่า บัดนี้เล่าปีได้มีหนังสือขึ้นมาให้กราบทูลพระเจ้าเหียนเต๋ จะขอทหารยกไปตีเมืองลำหยง ถ้าอ้วนสุดรู้ดังนั้นก็โกรธ เห็นจะยกทหารชิงมารบเมืองเล่าปีก่อน ท่านให้มีหนังสือรับสั่งไปให้เล่าปียกไปรบเมืองอ้วนสุด เมื่อเล่าปีกับอ้วนสุดรบกันอยู่นั้น ถ้าผู้ใดพลีชีพแล้ว ลิปี้ก็จะฆ่าเอาเป็นมันคง ท่านจึงคิดการต่อไป” โจโฉเห็นชอบด้วย จึงทำตามที่ขุนสกลบอก เมื่อเล่าปีได้หนังสือรับสั่งจากพระเจ้าเหียนเต๋แล้วก็ทำตามโดยยกทหารไปรบกับอ้วนสุด ฝ่ายอ้วนสุดรู้ข่าวว่าเล่าปีมีหนังสือขึ้นไปขอทหารพระเจ้าเหียนเต๋จะยกมาตีเมืองลำหยงก็โกรธ จึงให้กำเลงทหารเอกยกทหารสิบหมื่นไปตีเมืองซีจิว ส่วนเล่าปีก็ยกทหารมาตีเมืองอ้วนสุด โดยให้เตียวหุยอยู่รักษาเมืองซีจิว เล่าปีกับกำเลงสู้รบกันยังไม่แพ้ชนะ ทางเมืองซีจิวเตียวหุยได้เกิดเมาสุราเอาตัวโจป้าซึ่งเป็นพ่อตาของลิปี้มาเขียนตี โจป้าคิดแค้นและเห็น เตียวหุยเมาอยู่ จึงวางแผนให้ลิปี้ยกทหารจากเมืองเสียวพายมาชิงเอาเมืองซีจิวในคืนนั้นจนสำเร็จโดยง่าย ส่วนเตียวหุยก็หนีออกจากเมืองไปหาเล่าปีที่กำลังสู้รบกับกำเลง ทำให้แผนการของโจโฉ ไร้ผลสำเร็จตามที่วางไว้ (พระคลัง (หน) 2545: 190 - 196)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ และมีโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของโจโฉให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉคิดจะกำจัดเล่าปีกับลิปี้ โจโฉจึงได้ปรึกษากับที่ปรึกษาว่าจะคิดหาวิธีการกำจัดเล่าปีกับลิปี้ได้อย่างไร ขุนสกลที่ปรึกษาจึงบอกอุปายในการกำจัดเล่าปีกับลิปี้ให้โจโฉฟัง โดยให้ทั้งสองฝ่ายเกิดการแก่งแย่งชิงอำนาจกันเอง โดยโจโฉไม่ต้องออกแรงทหาร เมื่อโจโฉได้ฟังอุปายของขุนสกลก็เห็นถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ จึงให้ดำเนินการตามแผนของขุนสกล ในตอนแรกถึงแม้อุปายแผนการของขุนสกลจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่แผนการดังกล่าวก็สามารถทำให้ลิปี้เกิดหวาดระแวงเล่าปีที่ดีจะทำร้ายตนได้¹

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในตอนเล่าปีกำลังทหารโจโฉมากำจัดลิปี้ หน้า 182 - 183

ส่วนเล่าปีนั้นก็หวาดระแวงลิโป้ กลัวลิโป้คิดจะชิงเอาเมืองซีจีวของตน ทำให้แผนการของโจโฉครั้งนี้สำเร็จในทางจิตวิทยา ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

เมื่อแผนการของซุนฮกไม่ประสบความสำเร็จให้เห็นผลเป็นรูปธรรม โจโฉก็ได้ปรึกษากับที่ปรึกษาอีก ซุนฮกจึงคิดอุบายแผนเล่ห์กลล่อกลิ้งให้ โดยเสี้ยมให้เล่าปีกับอ้วนสุดทะเลาะกัน ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพลี่ยงพล้ำลิโป้ก็จะซ้ำฝ่ายนั้น โจโฉเห็นชอบแผนการนี้จึงทำตาม และสุดท้ายผลของการใช้ความสุ่มรอบคอบของโจโฉที่ได้ปรึกษากันทางกำจัดเล่าปีกับลิโป้ก็ประสบความสำเร็จ โดยมีโชคชะตาเข้าช่วย ที่ทำให้เดียวหุยที่อยู่รักษาเมืองซีจีวเกิดเมาสุราอาละวาด ทำให้ลิโป้ชิงเอาเมืองซีจีวไปได้ ทำให้เล่าปีกับลิโป้ต้องเป็นศัตรูกัน และเล่าปียังต้องเป็นศัตรูกับอ้วนสุดอีกทางหนึ่งด้วย โดยที่โจโฉไม่ต้องออกแรงทหารให้ลำบากแต่อย่างใด หากเหตุการณ์นี้ เดียวหุยไม่ก่อเรื่อง ลิโป้ก็จะไม่สามารถชิงเอาเมืองซีจีวจากเล่าปีไปได้ และเล่าปีกับลิโป้ก็จะไม่เป็นอริกัน แต่การใช้คุณธรรมของโจโฉครั้งนี้หวังผลไปที่เล่าปีกับลิโป้ โดยได้โชคชะตาที่ดีเข้ามาช่วย ที่ทำให้เดียวหุยมาเป็นตัวแปรช่วยให้แผนการของโจโฉประสบความสำเร็จลงได้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉเหยียบข่าวราษฎร

เมื่อโจโฉได้ยกทัพไปรบกับเตียวลิ้วและเล่าเปียวซึ่งเป็นญาติชาวโพดสาส์ลสูง นั้น ราษฎรที่อาศัยอยู่รายทางรู้ว่ากองทัพโจโฉยกมาก็ชวนกันแตกตื่นทิ้งที่ไร่นาเสีย โจโฉเห็นดังนั้นจึงกำชับนายทัพนายกองทั้งปวงว่า “ถ้าผู้ใดเบียดเบียนชาวบ้าน และเหยียบข่าวโพดสาส์ลเสียแต่ต้นหนึ่งเราจะตัดศีรษะนายทัพนายกองเสีย” แล้วโจโฉก็ให้ทหารป่าวร้องให้ราษฎรทั้งปวงตั้งอยู่ตามปกติ ราษฎรทั้งปวงเห็นข่าวของมิได้เป็นอันตราย แล้วก็รู้ว่าโจโฉกำชับทหารดังนั้น ก็มีความยินดีชวนกันสรรเสริญว่ามหาอุปราชมีใจปรานีราษฎรหาผู้ใดเสมอมิได้ ครั้นเดินทัพอยู่นั้น นายทัพนายกองที่ขี่ม้าต่างก็ลงจากม้าแล้วจงเฝ้าเวลาผ่านที่ไร่นาของราษฎร เพราะกลัวจะไปเหยียบข้าว และกลัวจะได้รับอาญาโจโฉ ส่วนโจโฉนั้นขี่ม้าให้ทหารแหวกข้าวให้ ในขณะที่ม้าโจโฉเดินผ่านไปนั้นบังเอิญมีคนตัวหนึ่งบินออกจากกอข้าวโพดสาส์ล ผ่านหน้าม้าโจโฉ ม้านั้นก็ตกใจตื่นวิ่งเข้าไปในไร่เหยียบต้นข้าวหักเสียหายเป็นอันมาก โจโฉเห็นดังนั้นจึงคิดอุบายหวังจะให้คนทั้งปวงนับถือว่าตนเป็นคนมีสัตย์ธรรม จึงเรียกให้นายทัพนายกองมาแล้วว่า “บัดนี้เราทำผิดให้ท่านทั้งปวงปรึกษาโทษเราด้วย” เหล่าทหารนั้นยังมิได้จะว่าอะไร โจโฉก็ทำเป็นชักกระบี่จะเชือดคอตัวเอง กุญแจเห็นก็ตกใจจึงเข้ายุตกระบี่ไว้ แล้วห้ามว่า “ซึ่งมหาอุปราชกระทำดังนี้ก็ควรอยู่แล้ว แต่ตัวข้าพเจ้านายทัพนายกองราษฎรทั้งปวงได้อยู่เย็นเป็นสุขก็เพราะบุญมหาอุปราช มหาอุปราชจะฆ่าตัวเสียบัดนี้ราษฎรทั้งปวงมิได้มีที่พึ่งก็จะได้รับความเดือดร้อน” โจโฉก็ทำเป็นทอดใจใหญ่แล้วว่า “ท่านว่านี่ชอบแล้ว แต่ท่านจะขอเป็นคำขาดนั้นมิได้ จำเราจะทำให้เป็นตัวอย่าง” แล้วโจโฉก็เอากระบี่ตัดผม

ตัวเองส่งให้ทหารเอาไปร้องประกาศทุกหน้าบ้านว่า มหาอุปราษกระทำความผิดแล้ว มิได้คิดแก้ชีวิตจะ
ฆ่าเสีย นายทัพนายกองทั้งปวงห้ามไว้ มหาอุปราษตัดผมออกแทนศีรษะให้คนทั้งปวงดูเป็น
ธรรมเนียมไว้ ทหารและราษฎรทั้งปวงต่างก็ชวนกันสรรเสริญรักใจโอบมากขึ้นกว่าแต่ก่อน อีกทั้งกลัว
อาญาเป็นอันมาก ใจโอบก็เร่งยกทหารไปรบกับเตียวลี้วต่อไป (พระคลัง (หน) 2545: 240 - 242)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ใจโอบได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา และมี
โชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของใจโอบให้
ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ใจโอบได้ประกาศอาญา
ออกไปว่าถ้าผู้ใดในกองทัพได้เหยียบไร่ข้าวโพดสาธิตของราษฎรได้รับความเสียหายจะต้องได้รับ
โทษถึงชีวิต เพื่อให้ราษฎรตามรายทางไม่ดำเนินหรือเกลียดใจโอบที่ยกทัพมา และเพื่อให้ได้นำใจ
ราษฎรที่เห็นว่าตนนั้นมีใจรักราษฎรเป็นอันมาก แต่ขณะที่ใจโอบเดินทัพอยู่นั้นก็ได้เกิดความบังเอิญ
นกได้บินผ่านหน้าม้าของใจโอบ ทำให้ม้าที่ใจโอบขี่อยู่นั้นตกใจวิ่งไปเหยียบข้าวโพดสาธิตเสียหาย จาก
คำสั่งที่ใจโอบประกาศอาญาไปนั้นจะได้ใช้ลงโทษคนอื่นแต่กลับมายุ่งยอทำร้ายตัวใจโอบเอง ดังนั้น
เพื่อเป็นการแก้ไขสถานการณ์ให้คำสั่งตนคงความศักดิ์สิทธิ์ และให้ผู้ได้ปกครองเห็นตนเป็น
ตัวอย่างที่ดี ใจโอบจึงคิดอุบายที่จะลงโทษตัวเองโดยชักกระบี่จะฆ่าตัวตาย การที่ใจโอบทำดังนี้ คง
เห็นอย่างดีแล้วว่าจะต้องมีคนห้าม และก็เป็นจริงอย่างที่ใจโอบคิดไว้ ซึ่งได้มีกษัตริย์เข้ามาห้ามไว้ และ
ได้อ้อนวอนขอไม่ให้ใจโอบลงโทษตัวเอง ใจโอบเห็นสมความคิดจึงทำเป็นแก้งัดเอาผมของตนให้
ทหารนำไปป่าวประกาศให้ราษฎรทั้งปวงได้รู้ว่าใจโอบทำผิดที่เหยียบข้าวเสียหาย แต่การทำเช่นนี้ไซ้
กลัวตายที่จะรับโทษตามอาญาของตนที่ได้ประกาศไว้ แต่ทหารทั้งปวงได้ขอร้อง จึงได้ตัดผมแหมา
ร้องป่าวประกาศให้ทุกคนได้รับรู้ว่าตนนั้นรักราษฎรมากแค่ไหน และเป็นคนที่มีสัตย์ธรรม

ซึ่งแผนการแก้ไขสถานการณ์ครั้งนี้ของใจโอบทำให้ใจโอบได้รับการยกย่อง
สรรเสริญจากราษฎรและทหารทั้งปวงเป็นอย่างมาก และยังทำให้ใจโอบได้มีคุณธรรมความเมตตา
ปราณีแก่ราษฎรขึ้นมาจากทางหนึ่งด้วย

จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์นี้ได้มีโชคชะตาที่ไม่ดี คือมีนกบินผ่านหน้าม้าทำให้
ม้าที่ใจโอบตกใจวิ่งตื่นเหยียบข้าวเสียหาย ทำให้ใจโอบต้องตกอยู่ในที่นั่งลำบาก แต่พอใจโอบได้ใช้
ปัญญาเข้ามาแก้ไขสถานการณ์ โชคชะตาที่ไม่ดีครั้งนี้กลับกลายเป็นโชคชะตาที่ดีทันที กล่าวคือ
สามารถทำให้ใจโอบได้รับการยกย่องสรรเสริญจากผู้ได้ปกครองเป็นอย่างมาก ทำให้ชื่อเสียงการ
เป็นผู้ปกครองที่มีคุณธรรมของใจโอบมีเพิ่มมากขึ้นไปอีก

เหตุการณ์ตอนที่โจโจจับตัวลิโป้ได้

เมื่อแผนของโจโจที่ให้เล่าปีกำจัดลิโป้ล้มเหลว และเล่าปีก็ถูกลิโป้ยกทัพมาตีเมืองจนแตกพ่ายไป เมื่อเล่าปีแตกหนีไปนั้นก็ทำหนังสือไปบอกแก่โจโจให้รีบยกทหารมาช่วย โจโจได้ทราบข่าวก็เร่งยกทหารมาช่วยเล่าปี ลิโป้รู้โจโจไม่ได้จึงหนีไปอยู่เมืองแห่ฝือ แล้วให้ทหารรักษาเชิงเทียนไว้ให้มั่นคง โจโจก็สั่งให้ทหารล้อมเมืองแห่ฝือไว้ไม่ให้ลิโป้ไปขอความช่วยเหลือจากอ้วนสุดได้ โดยให้เล่าปีไปคอยสกัดทางไว้ ดันก่งเหินกองทัพโจโจเพี้ยยกมา จึงบอกให้ลิโป้ยกทหารออกตี แต่ลิโป้ก็เข้าไปปรึกษาภรรยาของตนก่อน ภรรยาลิโป้กลัวลิโป้เป็นอันตราย จึงห้ามไว้ ลิโป้ก็เชื่อภรรยาไม่ได้ทำตามดันก่ง ดันก่งมีฐะจะทำอะไรจึงเดินออกมาแล้วพูดว่า “ตัวเราทุกวันนี้เห็นจะถึงแก่ความตายสิ้น เพราะลิโป้คิดการเสียไปแล้ว” นับแต่นั้นมาลิโป้ก็มีได้ยกทหารออกมารบกับโจโจ ลิโป้ทำหนังสือไปขอให้อ้วนสุดยกทหารมาช่วย เตียวหุยก็จับทหารที่ถือหนังสือนั้นมาให้โจโจได้ โจโจก็ให้ตัดศีรษะทหารนั้นไปเสียบไว้หน้าค่าย โจโจจึงให้ทหารทั้งปวงเข้าล้อมเมืองแห่ฝือไว้ แล้วกำชับไว้ว่า “คนในเมืองหนีออกมาได้หน้าด่านผู้ใด เราจะเอาโทษนายทัพนายกองซึ่งรักษาด่านนั้นถึงสิ้นชีวิต” ทหารทุกคนเกรงอาญาโจโจจึงปฏิบัติหน้าที่กันอย่างเคร่งครัด โจโจล้อมลิโป้ไว้นานแล้วจึงพูดว่า “ศัตรูเราฝ่ายเหนือยังเกรงอยู่แต่อ้วนเสี้ยว ฝ่ายตะวันตกนั้นเล่าเปียว เตียวสัวก็มีกำลังเราจะไว้ใจมิได้ เรามาล้อมเมืองแห่ฝือไว้นานแล้ว ทหารทั้งปวงก็อดโรยเราคิดจะกลับเมืองฮูโต๋บำรุงทหารให้บริบูรณ์ก่อน จะได้ป้องกันอันตรายเมืองเราด้วย ท่านทั้งปวงจะเห็นประการใด” ชุนฮกจึงบอกให้อยู่ทำศึกต่อจนกว่าจะสำเร็จ กุยกี้เสนอให้ทدنน้ำจากแม่น้ำให้ไหลเข้าเมืองแห่ฝือ โจโจเห็นชอบด้วยจึงสั่งให้ทหารทำ พอหน้าฝื่อน้ำก็ไหลเข้าเมืองแห่ฝือ คนในเมืองได้รับความลำบากแต่ลิโป้ก็มิได้ทำประการใด เอาแต่เสพสุราระบายทุกข์ วันหนึ่งภรรยาลิโป้เอากระจกมาให้ลิโป้สองดู ลิโป้เห็นตัวเองเศร้าหมอง จึงคิดว่าสุรานั้นเป็นเหตุ จึงสั่งให้ทหารทั้งปวงห้ามเสพสุรา ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนจะลงโทษถึงตาย อยู่มาวันหนึ่งคนเลี้ยงม้าของลิโป้คิดยกม้าเอาไปให้เล่าปี เขาเสงเป็นนายกองรู้เข้าจึงตามไปจับตัวมาได้ ทหารทั้งหลายต่างก็มาเยื่อนเขาเสง เขาเสงจึงคิดจะใคร่เลี้ยงสุราแต่คิดเกรงอาญาลิโป้ จึงเข้าไปขอลิโป้ว่าจะเลี้ยงสุรา ลิโป้ได้ฟังดังนั้นก็โกรธหาวามิได้เคารพในคำสั่งของตน จึงให้ทหารเอาตัวเขาเสงไปฆ่าเสีย เหล่าทหารเห็นเข้าก็รีบขอลิโป้ให้ยกโทษ ลิโป้จึงสั่งโอบยาสืบที่ ทหารทั้งปวงเห็นก็เสียน้ำใจ หลังจากเขาเสงกลับบ้าน ชงเหียน จูชกเข้าไปเยี่ยม ทั้งสามคนคิดจะตีตัวออกห่างจากลิโป้ และจะจับตัวลิโป้ให้โจโจเพื่อเอาความชอบ ทั้งสามคนจึงวางแผนกัน โดยเขาเสงได้แอบไปลักม้าเช็กเร้าของลิโป้ไปเสีย แล้วออกไปหาโจโจเล่าแผนการให้โจโจฟัง โจโจได้ฟังดังนั้นก็ดีใจแล้วปูนบำเหน็จให้ ครั้นพอตอนเช้าโจโจก็ยกทหารเข้าตีเมืองแห่ฝือ ลิโป้จะออกรบแต่หาม้าเช็กเร้าไม่เจอ จึงสั่งให้ทหารป้องกันเมืองอย่างเต็มกำลัง

ทั้งสองฝ่ายสู้รบกันจนเที่ยง โจโฉก็ยังเข้าเมืองไม่ได้ ลิโป้นั้นได้ป้องกันเมืองจนเพลียแล้วนั่งหลับไป ฝ่ายซงเหียน และงุยชกเห็นได้การกิริยาเอาเชือกมามัดลิโป้ไว้จนแน่น ลิโป้ได้ร้องให้ทหารช่วย ทหารทั้งปวงก็ได้ช่วย งุยชกจึงเปิดประตูเมืองให้ทหารของโจโฉเข้ามา ฝ่ายโกซุ่น เตียวเลี้ยวเห็นว่าลิโป้มีภัยก็จะมาช่วย แต่พอดีทหารโจโฉเข้าเมืองมาได้ จึงล้อมจับโกซุ่นและเตียวเลี้ยวเอาไว้ โจโฉก็ยึดเมืองแห่ฝื่อไว้ได้โดยง่าย (พระคลัง (หน) 2545: 257 - 271)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความเด็ดขาด คุณธรรมความอดทน และมีโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของโจโฉให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉสั่งให้ทหารล้อมเมืองแห่ฝื่อไว้ทุกด้านห้ามมิให้ทหารลิโป้หนีออกไปขอความช่วยเหลือจากอ้วนสุดได้ โดยใช้ความเด็ดขาดคาดโทษถึงตายหากผู้ใดปล่อยยให้พรรคพวกของลิโป้หนีออกไปได้ ทำให้ทหารทุกคนเกรงกลัวอาญาโจโฉจึงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง ทำให้พรรคพวกของลิโป้ไม่สามารถหนีออกจากเมืองไปขอความช่วยเหลือจากอ้วนสุดได้

หลังจากที่โจโฉล้อมเมืองแห่ฝื่อไว้นานแล้ว และไม่สามารถตีเข้าเมืองได้ โจโฉก็เกิดท้อใจคิดจะยกทหารกลับเมืองฮูโต่ แต่ที่ปรึกษาบอกว่าให้อยู่ต่อ เพราะการใกล้จะสำเร็จ โจโฉจึงอดทนทำการต่อ จนมีโชคชะตาที่ดีมาเข้าช่วยโจโฉ เมื่อเฮาส่ง งุยชก และซงเหียนทหารของลิโป้ คิดเอาใจออกห่างลิโป้ไปเข้าอยู่กับโจโฉ และวางแผนจับลิโป้ให้โจโฉ จะเห็นได้ว่าความสำเร็จครั้งนี้ของโจโฉมีโชคชะตาที่ดีเข้ามาช่วย ทำให้โจโฉจับลิโป้และยึดเมืองแห่ฝื่อเอาไว้ได้ หากเหตุการณ์นี้โจโฉไม่ได้เฮาส่ง งุยชก และซงเหียนช่วยเหลือ โจโฉอาจจะยังไม่สามารถตีเข้าเมืองแห่ฝื่อได้ หรือถ้าได้ก็ต้องใช้เวลานาน หรืออาจยึดเมืองได้แต่ลิโป้อาจหนีไปได้ ซึ่งจะทำให้เป้าหมายที่แท้จริงของโจโฉ (คือกำจัดลิโป้) อาจไม่บรรลุผล

เหตุการณ์ตอนที่บุตรของอ้วนเสี้ยวแย่งชิงอำนาจกันเอง

โจโฉอยู่เมืองฮูโต่ได้บำรุงทหารให้เข้มแข็งแล้วก็ยกทัพมาตีเอาเมืองของอ้วนเสี้ยว ฝ่ายอ้วนเสี้ยวหลังจากแพ้สงครามแก่โจโฉมาสองครั้งก็ล้มป่วยลง อ้วนเสี้ยวเห็นโจโฉยกทัพมาก็ให้อ้วนซงออกรบ อ้วนซงทะนงตนรีบออกรบกับโจโฉจึงพ่ายแพ้อีกกลับมา อ้วนเสี้ยวรู้ว่าอ้วนซงแพ้โจโฉมาก็ตกใจจนไข้กำเริบแล้วก็สิ้นใจตาย หลังจากอ้วนเสี้ยวตาย บุตรของอ้วนเสี้ยวสามคน ได้แก่ อ้วนถำบุตรตนโต อ้วนฮูปบุตรคนกลาง และอ้วนซงบุตรคนเล็ก ทั้งสามคนมิได้มีใจรักสามัคคีกันอ้วนซงได้โอกาสที่อยู่กับอ้วนเสี้ยวในเมืองกิ่วก่อนที่อ้วนเสี้ยวจะตาย จึงแต่งตั้งตัวเองเป็นเจ้าเมืองกิ่วสืบทอดอำนาจบิดา อ้วนถำเห็นว่าตนเป็นบุตรคนโตควรจะได้สืบทอดตำแหน่งตามประเพณี ทั้งสองฝ่ายจึงสู้รบกันเอง ที่ปรึกษาของโจโฉจึงบอกแก่โจโฉว่า บุตรของอ้วนเสี้ยวได้

สู้รบกันควรจะปล่อยให้สู้กันเองก่อน ถ้าทางเรายกทัพมาตอนนี้ บุตรของอ้วนเสี้ยวก็จะสมัครสมานช่วยกันรบป้องกันเมือง ทางเราควรจะยกไปรบกับเล่าเปียวก่อน เมื่อเราไปแล้วบุตรอ้วนเสี้ยวก็จะรบกันเองถ้าบุตรของอ้วนเสี้ยวฝ่ายใดเพลี่ยงพล้ำกำลังก็จะอ่อนทั้งคู่ ตอนนั้นค่อยยกมาก็จะได้เมืองโดยง่าย โจโฉเห็นชอบด้วย โจโฉจึงยกทัพกลับไป ฝ่ายอ้วนซงกับอ้วนถำก็สู้รบกัน อ้วนถำสู้ไม่ได้ จึงทำหนังสือหวังหลอกให้โจโฉยกทัพมาช่วย โจโฉเห็นได้ที่จึงยกทัพมาช่วยเพื่อหวังเอาประโยชน์จากเหตุการณ์นี้ อ้วนซงยกทหารออกมาจากเมืองกิจิ๋วมาสู้กับโจโฉ แต่สู้โจโฉไม่ได้ก็ถูกตีแตกไป จากการสู้รบกันในเหตุการณ์นี้ได้มีขุนนางฝ่ายตระกูลแซ่อ้วนได้เข้ามาอยู่กับโจโฉหลายคน ฝ่ายซินผีหนึ่งในนั้นหลังจากที่อ้วนซงถูกโจโฉตีแตกไป ก็ได้เก็บเอาตราสำหรับที่และหมวกเครื่องแต่งตัวของอ้วนซงใส่ปลายไม้ขึ้นแคว่งแล้วร้องประกาศแก่ชาวเมืองกิจิ๋วซึ่งอยู่บนเชิงเนินว่า อ้วนซงได้ถูกโจโฉฆ่าตายแล้ว ขอให้ชาวเมืองและทหารอ่อนน้อมแก่โจโฉ สิมโหยซึ่งอยู่รักษาเมืองได้ยินดังนั้นก็โกรธ จึงเอาตัวญาติพี่น้องของซินผีมาฆ่า แล้วเอาศพโยนออกนอกกำแพงเมือง ฝ่ายสิมเอ๋งซึ่งเป็นหลานของสิมโหยและเป็นเพื่อนรักกับซินผี เห็นสิมโหยทำดังนั้นก็แค้นเพราะรักซินผีเป็นอันมาก จึงลอบทำหนังสือให้ซินผีมีใจความว่า ถ้ามหาอุปราชยกตีเมืองในคืนนี้จะคอยเปิดประตูเมืองให้ เมื่อโจโฉรู้ดังนั้นแล้วจึงสั่งแก่ทหารทั้งปวงว่า อย่าให้ผู้ใดทำร้ายคนแซ่อ้วนและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดไม่ฟังจะลงโทษถึงชีวิต พอใกล้รุ่ง โจโฉจึงให้ทหารหักเข้าตีเมืองกิจิ๋ว สิมเอ๋งก็เปิดประตูเมืองให้ โจโฉก็เข้ายึดเมืองกิจิ๋วได้สำเร็จ (พระคลัง (หน) 2545: 440 - 456)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความเข้มแข็ง คุณธรรมความมีปัญญา และมีโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการที่คุณธรรมของโจโฉให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉมีกองทัพที่เข้มแข็งสามารถสู้รบกับกองทัพอ้วนซงจนได้รับชัยชนะ และการมีชัยชนะของโจโฉครั้งนี้ทำให้อ้วนเสี้ยวถึงกับโรคกำเริบสิ้นใจตาย ซึ่งการตายของอ้วนเสี้ยวทำให้บุตรของอ้วนเสี้ยวทะเลาะกันเองเพื่อหวังจะสืบทอดอำนาจต่อจากอ้วนเสี้ยว ทำให้ความเข้มแข็งของเมืองกิจิ๋วที่เคยมีเอกภาพได้เสื่อมถอยลง และเป็นประโยชน์แก่โจโฉโดยที่ไม่ต้องทำอะไร ซึ่งผลดังกล่าวถือได้ว่าเป็นโชคชะตาที่ดีแก่โจโฉ ที่จะทำให้โจโฉได้ใช้คุณธรรมยึดเอาเมืองกิจิ๋วได้ง่ายมากขึ้น

เมื่อบุตรของอ้วนเสี้ยวแย่งชิงอำนาจกัน โจโฉก็ใช้ปัญญาโดยยกทัพออกมา ก่อนปล่อยให้บุตรของอ้วนเสี้ยวสู้รบกันเอง เมื่ออ้วนถำสู้อ้วนซงไม่ได้และทำหนังสือมาหาโจโฉให้ยกทัพมาช่วยโจโฉเห็นว่าได้โอกาสจึงยกทัพกลับมาอีกครั้ง โจโฉยกทัพมาครั้งนี้ก็ได้โชคชะตาที่ดีเข้าช่วยอีก นั่นคือ ขุนนางทางฝ่ายตระกูลอ้วนเสี้ยวได้เข้ามาอยู่กับโจโฉหลายคน และได้ช่วยโจโฉยึดเอาเมืองกิจิ๋วได้สำเร็จ

เหตุการณ์ตอนที่เล่าเปียวเสียชีวิต ทำให้โจโจได้เมืองของเล่าอ๋อง โดยง่าย

หลังจากที่โจโจให้แฮหัวตุ้นไปทำสงครามกับเล่าปี่และพ่ายแพ้กลับมา โจโจจึงคิดจะยกทัพไปกำจัดเล่าปี่และซุนกวนให้ได้ โจโจจึงเกณฑ์ทหารได้ห้าสิบลหมื่น ให้โจหยินไปคุมทหารสิบหมื่นเป็นกองหนึ่ง ให้เตียวเลี้ยว เตียวคับคุมทหารสิบหมื่นเป็นกองสอง ให้แฮหัวตุ้นกับแฮหัวเอียนคุมทหารสิบหมื่นเป็นกองสาม ให้อีกี้กับลิเตียนคุมทหารสิบหมื่นเป็นกองสี่ แล้วตั้งให้เคาตุคุมทหารสามพันเป็นกองหน้าสำหรับสอดแนม ส่วนโจโจนั้นคุมทหารหกหมื่นเป็นกองหลวง และให้ซุนฮกอยู่รักษาเมืองสุโต แล้วยกทัพไปตีเมืองซินเจี๋ยของเล่าปี่ ส่วนทางเมืองเกงจื๋อนั้นเล่าเปียวเจ้าเมืองได้ป่วยหนักจะยกเมืองให้เล่าปี่ แต่เล่าปี่ไม่ยอมรับ เพราะเห็นว่าจะไม่เหมาะสมกลัวคนอื่นจะครหานินทาว่ามาเอาเมืองของคนแค่เดียวกัน อยู่มาเล่าเปียวได้ข่าวว่าโจโจยกทัพใหญ่มาเล่าเปียวคิดหนักจนโรคกำเริบหนักขึ้น ในที่สุดเล่าเปียวก็เสียชีวิต อำนาจก็ตกอยู่กับซัวมอพี่ชายของนางซัวฮุหยินซึ่งเป็นภรรยาของเล่าเปียว ส่วนบุตรคนโตของเล่าเปียวชื่อเล่าก็อยู่ที่เมืองกังแฮซึ่งเป็นบุตรต่างมารดา กัน เล่าก็ไม่ได้ถูกกับซัวมอและนางซัวฮุหยิน เล่าก็อยู่เมืองกังแฮจึงไม่รู้ว่าบิดาของตนเสียชีวิต ทำให้ซัวมอวางแผนให้เล่าอ๋องบุตรคนเล็กของเล่าเปียวกับนางซัวฮุหยินได้ขึ้นสืบทอดอำนาจแทน แล้วซัวมอก็จัดแจงเอาพรรคพวกของตนตั้งขึ้นมาเป็นขุนนางและให้คุมทหารทั้งปวง แล้วซัวมอก็พานางซัวฮุหยินกับเล่าอ๋องและขุนนางไปอยู่ที่เมืองซงหยงหวังจะได้ต่อสู้กับเล่าปี่และเล่าก็ โจโจนั้นยกทัพมาทางเมืองซงหยง พอเล่าอ๋องรู้ข่าวก็ตกใจกลัว ขุนนางทั้งหลายต่างก็กลัวโจโจ จึงบอกให้เล่าอ๋องรักษาตัวรอดโดยให้ยอมอ่อนน้อมเข้าแก่โจโจ เล่าอ๋องก็เชื่อและทำตาม เมื่อโจโจได้รับหนังสืออ่อนน้อมจากเล่าอ๋องก็ยินดี ฝ่ายเล่าปี่ได้รู้ข่าวว่าเล่าเปียวเสียชีวิตแล้ว และเล่าอ๋องได้สืบทอดอำนาจต่อบิดาและได้ยกเมืองให้แก่โจโจ เล่าปี่ก็กังวล ต่อมาคนของเล่าก็ได้มาบอกแก่เล่าปี่ว่าให้ทำเป็นยกทหารไปจะเคารพศพเล่าเปียว เมื่อเล่าอ๋องออกมารับก็ให้จับเล่าอ๋องฆ่าเสียแล้วยึดเอาเมือง แต่เล่าปี่ไม่ยอมทำตาม เพราะกลัวจะถูกครหาและเห็นแก่เล่าเปียวซึ่งเป็นแค่เดียวกัน เล่าปี่คิดว่าจะด่านทานโจโจไม่ได้จึงอพยพผู้คนไปอยู่เมืองอ้วนเซี่ย (พระคลัง (หน) 2545: 554 - 557)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจได้ใช้คุณธรรมความเข้มแข็ง และมีโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของโจโจให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโจยกทัพมาห้าสิบลหมื่นเพื่อจะมารบกับเล่าปี่ และตีเอาเมืองแถบชายทะเล เมื่อโจโจกำลังเดินทัพมานั้นเล่าเปียวก็เสียชีวิต การที่เล่าเปียวเสียชีวิตนั้นถือได้ว่าเป็นโชคชะตาที่ดีของโจโจ ที่ทำให้บุตรของเล่าเปียวเกิดการแตกแยกกัน ความเข้มแข็งของเมืองเกงจื๋ออ่อนแอลง เมื่อโจโจยกทัพใหญ่มาใกล้จะถึง ทำให้ขุนนาง

ชาวเมืองเกรงจิวเกรงกลัวไม่คิดจะรบกับโจโจ และบอกให้เล่าต้องยอมอ่อนน้อมต่อโจโจ เล่าต้องก็ยอมทำตาม ทำให้โจโจได้เมืองของเล่าต้องโดยง่ายแบบไม่ต้องใช้กำลังรบ

เหตุการณ์ตอนที่โจโจกำจัดม้าแท่งเจ้าเมืองเสเหลียง

โจโจคิดจะไปตีเมืองกังตั๋งของขุนกวนและเมืองกังแฮที่เล่าปี่อาศัยอยู่ แต่โจโจยังเกรงม้าแท่งเจ้าเมืองเสเหลียงว่าจะยกทัพมาตีเมืองฮูโต๋ ชุนฮิวจึงว่า "ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าเกรงฉะนั้นจำจะมีหนังสือพระเจ้าเหี้ยนเต้ลงไปว่า ท่านเป็นผู้รับสั่งตั้งม้าแท่งให้เลื่อนที่ขึ้นไปเป็นนายทหารใหญ่ จะให้ปราบปรามหัวเมืองฝ่ายใต้แลรบเอาเมืองขุนกวน แต่ให้หาตัวเข้ามาคิดราชการก่อน ครั้นมาถึงแล้วเราจับตัวฆ่าเสีย จึงยกไปรบเอาเมืองขุนกวนก็จะไม่มีกังวลทางหลัง" โจโจเห็นชอบด้วย จึงให้ทหารถือหนังสือรับสั่งเอาไปให้ม้าแท่ง ฝ่ายม้าแท่งได้หนังสือรับสั่งแล้วก็คิดว่าโจโจคงมีแผนคิดจะทำร้ายตน แต่จะไม่ไปเมืองฮูโต๋ก็จะกลายเป็นขัดรับสั่งพระเจ้าเหี้ยนเต้ ม้าแท่งจึงคิดจะไปเมืองฮูโต๋ แล้วม้าแท่งก็จัดทหารไปเมืองฮูโต๋ตามหนังสือรับสั่ง โดยให้ม้าเฉียวอยู่รักษาเมืองเสเหลียง ม้าแท่งยกทหารมาถึงเมืองฮูโต๋ได้ตั้งทัพอยู่ใกล้เมืองฮูโต๋ประมาณสองร้อยเส้น โจโจรู้ว่าม้าแท่งมาแล้วก็สั่งให้อยู่ก่ายออกไปหาม้าแท่งให้บอกว่า ม้าแท่งยกทหารมาด้วยเป็นอันมาก จะเข้ามาในเมืองนั้นให้แต่ตัวม้าแท่งกับทหารผู้ใหญ่เข้ามาเฝ้าพระเจ้าเหี้ยนเต้ ส่วนทหารนั้นให้คอยอยู่นอกเมืองและจะเอาเสบียงออกมาให้ในวันพรุ่งนี้ อยู่ก่ายออกมาพบม้าแท่ง อยู่ก่ายนั้นไม่ชอบโจโจอยู่ และคิดจะกำจัดอยู่เนื่อง ๆ จึงเอาแผนการของโจโจที่คิดจะฆ่าม้าแท่งมาบอกแก่ม้าแท่งให้รู้ แล้วอยู่ก่ายได้บอกแผนการให้แก่ม้าแท่งว่า ให้ม้าแท่งบอกแก่โจโจว่า ตัวนั้นได้เดินทัพมาเหนือเรื่องเข้าเฝ้าของดกก่อน พรุ่งนี้โจโจเห็นจะเอาเสบียงออกมาให้เพื่อจะมาดูลาดเลา ตอนนั้นให้ม้าแท่งจับโจโจฆ่าเสีย ม้าแท่งเห็นชอบด้วย จึงร่วมมือกับอยู่ก่ายจะฆ่าโจโจ พออยู่ก่ายกลับเข้ามาในเมืองฮูโต๋ก็คิดวิตกในเรื่องที่จะกำจัดโจโจ กลัวจะไม่สำเร็จ ฝ่ายนางลิซุนเอี้ยงเมียน้อยอยู่ก่ายเป็นชู้กับเปียวเต็กซึ่งเป็นน้องเมียหลวง เปียวเต็กนั้นจะใคร่ได้นางลิซุนเอี้ยงเป็นเมีย แต่คอยหาความผิดอยู่ก่ายเป็นช้านานแต่ยังไม่สมความคิด นางลิซุนเอี้ยงเห็นอยู่ก่ายหลังจากไปพบม้าแท่งมา มีความวิตกผิดปกติ จึงหลอกถามอยู่ก่าย อยู่ก่ายนั้นนั่งเสพสุราเมาอยู่ จึงไม่ทันคิดก็เล่าเนื้อความซึ่งคิดไว้กับม้าแท่งให้นางลิซุนเอี้ยงฟังทุกประการ นางลิซุนเอี้ยงก็เอาเนื้อความไปบอกแก่เปียวเต็กชายชู้ เปียวเต็กได้ทีคิดจะกำจัดอยู่ก่ายก็เอาเนื้อความไปบอกแก่โจโจ โจโจรู้เข้าก็ให้ทหารไปจับตัวอยู่ก่ายมา แล้วโจโจก็ให้ทหารแต่งตัวให้เหมือนโจโจเอารงของโจโจนำไปด้วยในขบวน แล้วให้นายทหารที่มีฝีมือไปกับขบวนทำเป็นจะเอาเสบียงไปให้ม้าแท่ง ฝ่ายม้าแท่งเห็นขบวนโจโจออกมาก็คิดว่าสมความคิดที่ได้วางแผนไว้กับอยู่ก่าย ม้าแท่งจึงขับทหารยกเข้ามาหาโจโจ ทหารโจโจเห็นได้ทีก็เอาเกาทัณฑ์ยิงใส่ทหารของม้าแท่งล้มตาย ส่วนม้าแท่งนั้นถูกทหารโจโจจับตัวเอาไปให้โจโจ โจโจก็สั่งฆ่าอยู่ก่าย

ม้าแท้ง และสมัครพรรคพวกเสียด้วยพร้อมกัน ส่วนเปี้ยวเด็ก โจโฉเห็นว่าเป็นคนไม่มีลัทธิกตัญญู จึงสั่งฆ่าเสียด้วย เพื่อไม่ให้คนทั้งปวงเอาเป็นเยี่ยงอย่าง (พระคลัง(หน) 2545: 750 - 754)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ และมี โชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของโจโฉให้ ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉคิดจะไปกำจัดเล่าปี่ กับขุนกวน แต่เกรงม้าแท้งเจ้าเมืองเสเหลียงยกทัพมาตีเอาเมืองฮูโต๋ จึงได้ปรึกษากับที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความสุจริตรอบคอบในการดำเนินการ เมื่อขุนฮิวได้ออกอุบายให้โจโฉกำจัดม้าแท้งก่อน แล้วค่อยยกทัพไปกำจัดเล่าปี่และขุนกวนทีหลัง โดยหลอกให้ม้าแท้งเข้ามาเฝ้าพระเจ้าเหี้ยนเต้แล้ว จับตัวฆ่าเสีย โจโฉเห็นว่าแผนการนี้ดีจึงได้ทำตาม แต่แผนการของโจโฉในเหตุการณ์นี้เกือบจะไม่ สำเร็จ เมื่ออุบายของโจโฉกลับไปร่วมมือกับม้าแท้งคิดจะฆ่าโจโฉเสียเอง แต่โชคชะตายัง เข้าข้างโจโฉ เมื่ออุบายเมาสุราเผลอปากพูดความลับที่วางแผนไว้ให้กับภรรยาน้อยได้รู้ ภรรยาน้อย ของอุบายได้เอาเรื่องดังกล่าวไปบอกกับเปี้ยวเด็กซึ่งเป็นชายชู้ของตน ซึ่งเปี้ยวเด็กคิดจะกำจัด อุบายอยู่แล้ว เพื่อหวังจะได้ภรรยาน้อยของอุบาย เปี้ยวเด็กจึงเอาความลับนี้ไปบอกแก่โจโฉ ทำให้โจโฉรู้เรื่องทั้งหมด โจโฉจึงวางแผนซ่อนกลอุบายของอุบายกับม้าแท้ง ทำให้จับตัวม้าแท้งและอุบาย เอาไปฆ่าเสียได้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉค้นตัวบอกสุน

หลังจากที่โจโฉยกเลิกการยกทัพไปตีเมืองกังตั๋ง ที่ปรึกษาของโจโฉก็คิดจะให้โจโฉเป็นเจ้าผู้ครอง¹ ชาวเรื่องนี้เข้าไปถึงพระเจ้าเหี้ยนเต้ พระเจ้าเหี้ยนเต้กับนางฮกเฮาคิดว่า นานไปโจโฉคงจะกำเริบคิดชิงเอาราชบัลลังก์ นางฮกเฮาจึงบอกแก่พระเจ้าเหี้ยนเต้ว่าจะทำหนังสือ ไปหาฮกฮ้วนผู้เป็นบิดาให้คิดการกำจัดโจโฉเสีย พระเจ้าเหี้ยนเต้เห็นชอบด้วย นางฮกเฮาจึงเขียน หนังสือให้คนเอาไปให้ฮกฮ้วนบิดาตน ฮกฮ้วนจึงคิดแผนการกำจัดโจโฉ แล้วเขียนหนังสืออีกฉบับ บอกเรื่องราวที่จะทำการไปบอกแก่นางฮกเฮาให้ทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้เพื่อทรงทราบ ฮกฮ้วนได้มอบ หนังสือที่เขียนให้บอกสุนเอาไปให้นางฮกเฮา บอกสุนเอาหนังสือนั้นซ่อนไว้ในมวยผม แล้วเดินทาง เข้าไปในวัง ขณะนั้นหญิงซึ่งโจโฉแต่งไว้ให้คอยฟังเหตุอยู่ในวัง ครั้นรู้ความก็รีบมาบอกแก่โจโฉ โจโฉแฉ่งดังนั้นก็พาทหารรีบไปสกัดบอกสุน พอพบบอกสุน โจโฉก็ขอค้นตัวแต่ก็ไม่พบสิ่งใดในตัว บอกสุน โจโฉจึงปล่อยบอกสุนไป พอบอกสุนเดินไปได้ประมาณสิบวา เกิดลมพัดเอาหมวก บอกสุนพลัดตกจากศีรษะ โจโฉเห็นดังนั้นก็มีความสงสัยจึงเรียกให้บอกสุนกลับมาค้นตัวใหม่ แต่ก็ ไม่พบสิ่งใดอีก โจโฉจึงปล่อยตัวไป บอกสุนตกใจรีบลาโจโฉแล้วเอาหมวกใส่ลงศีรษะดังเดิม ด้วย

¹ แปลภาษาไทยว่าเจ้าต่างกรม

ความประมาทจะรีบไปให้พ้น หมวกที่ใส่นั้นก็เบี้ยวไป โจโฉเห็นดังนั้นก็ผิดสังเกตและมีพิรุณ จึงเรียกบอกลูกให้กลับมาแล้วค้นตัวอีกครั้ง และครั้งนี้โจโฉได้ค้นเจอหนังสืออยู่ที่มวยผมของบอกลูก โจโฉได้อ่านหนังสือนั้นก็ทราบข้อความทั้งหมด โจโฉจึงให้ทหารเอาตัวนางฮกเฮาและพรรคพวกญาติพี่น้องที่ร่วมคิดทั้งหมดไปฆ่าเสีย แล้วเอาบุตรสาวของตนไปเป็นมเหสีของพระเจ้าเหี้ยนเต้แทน (พระคลัง (หน) 2545: 878 - 882)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ และมีโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของโจโฉให้ประสบกับความ สำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉรู้ว่าในวังนั้นอาจมีใครคิดไม่ซื่อกับตนและร่วมมือกับพระเจ้าเหี้ยนเต้กำจัดตนเสีย โจโฉจึงได้จัดวางหญิงไว้ในวังเพื่อคอยสอดแนมหาชาวผู้คิดร้ายแก่ตน และความสุจริตรอบคอบของโจโฉก็เกิดผล เมื่อหญิงใช้ที่ได้จัดวางไว้ได้รู้ข่าวของบอกลูก แล้วรีบมาแจ้งแก่โจโฉ โจโฉจึงรีบมาสกัดบอกลูก และขอค้นตัว โจโฉได้ค้นตัวบอกลูกหลายครั้ง ถึงแม้ครั้งแรก ครั้งสองจะไม่พบสิ่งใด แต่พอเกิดลมพัดเอาหมวกของบอกลูกตก และบอกลูกรีบหยิบหมวกมาใส่ด้วยความรีบร้อนจึงทำให้ใส่หมวกผิดจนมีพิรุณทำให้โจโฉค้นครั้งที่สามจนเจอหนังสือ จะเห็นได้ว่าการเกิดลมพัดเอาหมวกของบอกลูกตกเป็นโชคชะตาที่ดีของโจโฉ ทำให้โจโฉใช้ความสุจริตรอบคอบค้นตัวบอกลูกจนเจอหนังสือที่เก็บไว้ในมวยผม ทำให้โจโฉจับตัวผู้ที่คิดทำร้ายตนเอาไปฆ่าเสียได้

1.3 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมแล้วประสบกับความล้มเหลว

จากที่ทราบแล้วว่าโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง แต่สำหรับโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้เหมือนกัน ทั้งที่ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์แล้วก็ตาม ซึ่งความล้มเหลวนี้ทำให้ตัวคุณธรรมที่นำมาใช้ในขณะนั้นมีลักษณะไม่เป็นคุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ทั้งที่มีชื่อเรียกเช่นเดียวกับตัวคุณธรรม ซึ่งในวรรณกรรมสามก๊กมีปรากฏให้เห็นในลักษณะนี้ อย่างเช่น ในเหตุการณ์ของเล่าปี่¹ แต่สำหรับโจโฉนั้นในวรรณกรรมสามก๊กไม่มีปรากฏให้เห็นถึงโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมมาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมแล้วประสบกับ

¹ โปรดดูปัจจัยที่สำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมแล้วประสบกับความล้มเหลวของเล่าปี่ หน้า 181 - 183

ความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองแต่อย่างใด แต่ถึงอย่างนั้น ผู้วิจัยก็สามารถที่จะวิเคราะห์เทียบเคียงได้จากเล่าปี่ที่มีปรากฏให้เห็นได้

1.4 การใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง

ตัวคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีเมื่อโจโฉได้นำมาใช้ในเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองอย่างเหมาะสมแล้ว ตัวคุณธรรมนั้นสามารถทำให้โจโฉประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองได้ แต่ในทางกลับกัน ถ้าโจโฉได้นำมาใช้อย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง ผลที่โจโฉได้รับคือความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้เหมือนกัน ซึ่งในลักษณะนี้จะไม่เรียกว่าเป็นคุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ทั้งที่ตัวที่นำมาใช้มีชื่อเรียกเช่นเดียวกับตัวคุณธรรม ซึ่งการใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองแบบนี้ของโจโฉมีปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมสามก๊ก ดังนี้

1.4.1 ความกล้าหาญ โจโฉได้ใช้ความกล้าหาญที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉเสียทีแก่ลิโป้ที่เมืองปักเอียง

ลิโป้และตันก่งเมื่อรบชนะโจโฉแล้วก็ปรึกษาวางแผนกันในการรบครั้งต่อไป ตันก่งบอกกับลิโป้ว่าในเมืองปักเอียงมีเศรษฐีคนหนึ่งชื่อเตียนซี เป็นคนสัถย์ชื่อเป็นที่นับถือแก่ชาวเมืองทั้งปวง ถ้าเตียนซีจะว่าประการใดชาวเมืองก็จะทำตาม ขอให้ลิโป้ไปเกลี้ยกล่อมเตียนซี วางแผนว่า ลิโป้ยกทหารไปตีเมืองลิหยง ส่วนทางนี้ให้โกซุนอยู่รักษาเมือง แล้วให้เตียนซีทำหนังสือไปบอกโจโฉว่าจะเป็นคนให้ ถ้าโจโฉยกทัพมาจะคอยเปิดประตูเมืองให้โจโฉก็จะได้เมืองโดยง่าย ลิโป้เห็นชอบด้วยจึงไปเกลี้ยกล่อมเตียนซี เตียนซีได้เชื่อลิโป้จึงทำตามแผนที่วางไว้ แล้วเตียนซีก็ทำหนังสือไปบอกโจโฉตามแผนของลิโป้ ครั้นเมื่อโจโฉได้รับหนังสือจากเตียนซีก็คิดว่าเตียนซีจะเข้าเป็นพวกด้วย โดยสุจริตใจ โจโฉจึงยินดีและไม่ได้คิดสงสัยอะไร แล้วจะทำตามคำบอกของเตียนซี โจโฉจึงพูดกับที่ปรึกษาว่า “เราเสียทหารครั้งนี้ก็จนความคิดอยู่แล้วแลเตียนซีให้หนังสือมาว่าแก่เรา ดังนี้ อุปมาเหมือนจักษุมีตมามีผู้มาช่วยนำทางให้” แล้วโจโฉก็จัดทหารเตรียมไว้ เล่าหวัจึงว่า “ลิโป้นั้นหาความคิดมิได้ก็จริง แต่ได้เป็นแม่ทัพใหญ่มีที่ปรึกษาเป็นอันมาก ทั้งตันก่งก็มีสติปัญญาซึ่งท่านจะเชื่อเตียนซีจะยกทหารไปทำการนั้นก็ตามเถิด แต่ให้มีดำริยกเป็นสามกอง ให้ตั้งกระหนาบไว้ นอกเมืองสองกอง กองหนึ่งให้ยกเข้าไปทำการ ฟังดูดีแล้วร้ายในเมืองก่อน ถ้าเห็นไม่จริงต่อท่านจึงให้ถอยทหารกองนั้นออกมา” โจโฉเห็นชอบด้วยจึงทำตามทีเล่าหวับอก ครั้นได้เวลากลางคืนโจโฉก็ยกทหารไปตามแผนของเตียนซีโดยให้แฮหัวตุ้นคุมทหารป้องกันฝ่ายซ้าย ให้โจหองคุมทหารฝ่ายขวา โจโฉกับแฮหัวเอียนลิเตียน จักจั่น เตียนอู๋ คุมทหารเป็นกองกลาง ครั้นได้เวลาก็ได้ยินเสียงม้าล่อประตูฝ่ายตะวันตกเปิด โจโฉจะให้ยกทหารเข้าไป ลิเตียนจึงห้ามโจโฉว่า “ตัวท่านเป็นแม่ทัพ

จะด่วนยกเข้าไปนั้นไม่ควร ข้าพเจ้าจะขออาสาเข้าไปก่อน ถ้าเห็นสุจริตต่อท่านแล้วจึงค่อยยกเข้าไป" โจโฉจึงตอบว่า "ซึ่งเรามีเข้าไปด้วยนั้นเห็นว่าทหารทั้งปวงจะมีพร้อมใจกันทำการ" โจโฉจึงขี่ม้ารีบเข้าไปหน้าทหารทั้งปวงพอไปถึงกลางเมืองไม่เห็นผู้คนเดินไปมา โจโฉก็คิดสะดุ้งใจเห็นจะเป็นกลอุบาย จึงร้องสั่งทหารทั้งปวงให้รีบกลับออกจากเมือง พอได้ยินเสียงประทัดและม้าล่อทหารให้อื้ออึงเป็นอันมาก เห็นแสงเพลิงโพล่งขึ้นทั้งสี่ทิศ ดิดลันไม้เรื่อนราษฎรทั้งเมือง ทหารของลิโป้ก็ยกออกมาล้อมโจโฉไว้ โจโฉตกใจจึงสั่งให้ทหารสู้รบ ส่วนตัวโจโฉนั้นขี่ม้าหนีจะออกจากเมือง แต่ก็ถูกทหารลิโป้ล้อมสกัดไว้ โจโฉหนีทางออกจนพลัดหลงกับทหารของตนจนไปพบกับลิโป้ โจโฉกลัวลิโป้จะจำได้จึงเอามือขวาขึ้นบังหน้าไว้ มือซ้ายขี่ม้าฝ่าเสียงเข้าไปถึงหน้าลิโป้ ลิโป้ไม่ทันสังเกตคิดว่าทหารของตน ก็เอาทวนเคาะศีรษะโจโฉแล้วถามว่า "เห็นโจโฉไปข้างไหน" โจโฉได้ยินดังนั้นจึงเบือนหน้าเสียแล้วเอามือชี้บอกว่า "โจโฉขี่ม้าเหลืองหนีไปข้างโน้น" ลิโป้มิได้สงสัยคิดว่าจริงจึงขี่ม้ากลับไปข้างหลัง โจโฉก็รีบขี่ม้าจะหนีออกไปทางประตูตะวันออกจนพบเตียนอุยทหารของตน แล้วพากันออกไปถึงประตูเมือง ประตูเมืองได้ถูกเพลิงไหม้อยู่จนพังหล่นลงมาถูกม้าโจโฉตาย ส่วนโจโฉนั้นก็ถูกไฟไหม้เสื้อผ้าทั้งผมและหนวด โจโฉฉีกเสื้อผ้าดับไฟทิ้งไป แล้วเอามือปิดผมปิดหนวดที่ถูกไฟไหม้นั้นดับเสีย เตียนอุยเห็นดังนั้นจึงรีบลงจากม้ามาช่วย พอดีเฮี้ยวเอียนมาช่วยอีกคน แล้วก็ให้โจโฉขี่ม้าออกนอกเมืองกลับมาถึงค่ายได้ปลอดภัย (พระคลัง (หน) 2545: 148 - 151)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้ความกล้าหาญอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่โจโฉเกือบเอาชีวิตไปทิ้งในเมืองปักเคี้ยง ก็เพราะความกล้าหาญที่โจโฉนำมาใช้ที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ ทั้งที่ลิเตียนได้เตือนโจโฉก่อนเข้าเมืองแล้วว่า อาจจะมีอันตรายได้ และลิเตียนก็อาสาจะเข้าไปแทน แต่โจโฉกลับบอกว่าจะต้องเข้าไปเอง เพราะกลัวเหล่าทหารจะไม่ใช่ใจทำการ พอพูดเสร็จ โจโฉก็แสดงความกล้าด้วยการขี่ม้าออกหน้าทหารแล้วพาเข้าเมืองปักเคี้ยง จนทำให้พลาดท่าติดกับดักของลิโป้เกือบเอาชีวิตไม่รอด จะเห็นได้ว่าโจโฉมีความกล้าหาญที่มากเกินไปจนทำให้ขาดความสุ่มรอบคอบ หากเหตุการณ์นี้โจโฉไม่เข้าไปเองโดยปล่อยให้ทหารเข้าไปก่อน ส่วนตัวเองนั้นคอยคุมกำลังอยู่ข้างนอก อันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนก็จะไม่เกิดขึ้น อีกทั้งไม่ต้องได้รับความอับยศอย่างเช่นนี้

1.4.2 ความสุ่มรอบคอบ โจโฉได้ใช้ความสุ่มรอบคอบที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์แล้ว ทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉพ่ายแพ้เล่าปี่ที่เมืองฮันต๋ง

โจโฉหลังจากที่กำจัดศัตรูทางการเมืองในเมืองฮูโต่ได้ราบคาบแล้ว โจโฉจึงยกทัพมาช่วยเมืองฮันต๋งที่เล่าปี่ยกทัพมาจะตีเอาเมือง ทหารของโจโฉที่อยู่เมืองฮันต๋งได้สู้รบกับทหารเล่าปี่พ่ายแพ้เป็นหลายครั้ง และแฮหัวเถียนทหารเอกของโจโฉก็ได้เสียชีวิตท่ามกลางสงครามด้วย โจโฉยกทัพมาถึงก็เข้าสู้รบกับเล่าปี่แต่ก็พ่ายแพ้เป็นหลายครั้ง โจโฉจึงหนีมาตั้งทัพอยู่ริมแม่น้ำฮั่นชุยปากตะวันตก ขงเบ้งเห็นโจโฉตั้งทัพอยู่ริมแม่น้ำซึ่งอีกข้างหนึ่งมีเขาอยู่มาก จึงให้จูล่งคุมทหารพันเศษไปซุ่มอยู่แล้วให้เอากลองกับแตรไปซุ่มอยู่ด้วย เมื่อได้สัญญาณก็ให้ตีกลองเป่าแตร แต่ไม่ต้องออกรบ พอตอนดึกขงเบ้งอยู่ในค่ายก็จุดประทัดให้สัญญาณ จูล่งก็ให้ทหารที่ซุ่มอยู่ตีกลองเป่าแตรเหมือนจะเข้าตีค่ายโจโฉ ทหารโจโฉตกใจนึกว่าข้าศึกโจมตีก็ตื่นนอนระวังตัว จูล่งกับขงเบ้งทำอย่างนั้นสองสามคืน จนโจโฉไม่ได้หลับนอนครั้นคร้ามกลัวข้าศึกจะโจมตี โจโฉจึงให้ล่าทัพถอยออกไปจากที่นั่นประมาณสามร้อยเส้น ขงเบ้งเห็นดังนั้นก็หัวเราะแล้วว่า “โจโฉนี่ดีแต่การณรงค์ฝ่ายเดียว หารู้รบสู้ศึกไม่” เล่าปี่กับขงเบ้งจึงนำทหารไปตั้งค่ายแทนที่โจโฉ ต่อมาทัพโจโฉประจันหน้ากับทัพเล่าปี่ เล่าปี่แกล้งแพ้ทำเป็นแตกหนีและทิ้งเครื่องศัตราวุธไว้เป็นจำนวนมาก ทหารโจโฉเห็นดังนั้นก็ดีใจ ต่างเก็บชิงสิ่งของและเครื่องศัตราวุธกันอื้ออึง โจโฉเกิดความสงสัยจึงให้ตีม้าล่อเรียกทหารให้หยุดอยู่ ทหารทั้งปวงจึงถามเหตุผลโจโฉ โจโฉจึงว่า “เราพิเคราะห์ดูการผิดประหลาด ซึ่งเล่าปี่ข้ามน้ำมาตั้งค่ายปากข้างนี้ ยังมีทันช้านานแตกไป ก็เป็นที่สงสัยข้อหนึ่ง และทิ้งม้าเครื่องศัตราวุธไว้ในค่ายเป็นอันมาก ก็สงสัยเป็นสองข้อ ควรเราจะล่าทัพเสียก่อนอย่าเพิ่งให้ทหารทั้งปวงเก็บเอาข้าวของเลย ถ้าผู้ใดไม่ฟังเราจะเอาโทษถึงตาย” พอโจโฉพูดเสร็จทหารเล่าปี่ก็ยกมาโจมตีทหารโจโฉที่ไม่ได้ระวังตัวจนทัพโจโฉแตกหนีไป เล่าปี่จึงถามขงเบ้งว่าเหตุใดศึกครั้งนี้โจโฉจึงพ่ายแพ้แก่เรา ขงเบ้งจึงตอบว่า “โจโฉเป็นคนมีสันดานมักคิดสงสัยมาก ชำนาญแต่ใช้ทหารรบสิ่งเดียว เหตุฉะนั้นจึงพ่ายแพ้แก่เราโดยง่าย” (พระคลัง (หน) 2545: 926 - 958)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้ความสุ่มรอบคอบอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉเป็นคนี่สงสัย ระแวง ระวังตัวอยู่ตลอดเวลา กลัวตัวเองจะพลีชีพให้แก่เล่าปี่ซึ่งพฤติกรรมของโจโฉนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นความสุ่มรอบคอบที่มีมากเกินไป ความสุ่มรอบคอบนั้นเป็นสิ่งดีสำหรับผู้ปกครอง แต่ในเหตุการณ์นี้ ความสุ่มรอบคอบมิได้ช่วยให้โจโฉมีชัยชนะแก่เล่าปี่ได้ แต่กลับพ่ายแพ้สงครามให้แก่เล่าปี่ เมื่อวิเคราะห์ในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า การที่โจโฉพ่ายแพ้สงครามเป็นเพราะโจโฉขาดปัญญาที่ไม่สามารถคิดอ่านอุบายของข้าศึกให้แจ้งชัด โจโฉเพียงแค่

คอยระวังป้องกันอุบายของข้าศึกเท่านั้นหรือที่เรียกว่ามีแต่ความสุขุมรอบคอบแต่ขาดปัญญา จึงทำให้ต้องพ่ายแพ้สงครามให้กับเล่าปี่

1.4.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง โจโฉได้ใช้ความเชื่อมั่นในตนเองที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉเอาอาสาไภ้ของเตียวสัวมาเป็นภรรยา

โจโฉได้ข่าวว่าเตียวสัวเจ้าเมืองอ้วนเซียได้ช่องสมุทธารไว้เป็นอันมาก และคบคิดกับเล่าเปียวเจ้าเมืองเกงจิ๋วจะยกมาตีเมืองสุโต โจโฉรู้ดังนั้นก็ยกทัพไปรบกับเตียวสัว ฝ่ายเตียวสัวรู้ว่าโจโฉยกทัพมาก็ปรึกษากับกาเซี่ยง กาเซี่ยงบอกว่าโจโฉยกทัพมาครั้งนี้มีทหารประมาณยี่สิบหมื่น ทหารเอกที่มีฝีมือก็มีมาก จะออกรบด้วยคงจะเสียที่แก่โจโฉ เห็นควรเกลี้ยกล่อมเข้าด้วยโจโฉโดยดีจะได้ไม่เสียเมือง เตียวสัวเห็นชอบด้วย จึงให้กาเซี่ยงออกไปหาโจโฉ โจโฉได้ฟังกาเซี่ยงพูดจาคนสันเห็นมีปัญญาจึงจะให้อาศัยอยู่ด้วย แต่กาเซี่ยงปฏิเสธขออยู่กับเตียวสัว แล้วโจโฉก็ยอมให้เตียวสัวเข้ามาอ่อนน้อม เตียวสัวได้เชิญโจโฉเข้าเมืองอ้วนเซีย โจโฉจึงให้ตั้งค่ายทหารไว้ใกล้เมืองอ้วนเซีย เตียวสัวได้ตั้งโต๊ะเลี้ยงโจโฉ โจโฉเสพสุราเมาจึงเข้านอนแล้วถามคนสนิทว่า “ในเมืองนี้มีหญิงรูปงามบ้างหรือ” โจอันบิณผู้เป็นหลานจึงบอกว่า “เวลาเย็นวันนี้ข้าพเจ้าไปเที่ยวเล่นเห็นหญิงคนหนึ่งรูปงาม ข้าพเจ้าสืบถามได้เนื้อความว่าเป็นภรรยาเตียวเจซึ่งเป็นอาเตียวสัว บัดนี้เตียวเจตายแล้วหญิงนั้นเป็นม่ายอยู่” โจโฉได้ฟังดังนั้นด้วยกำลังเมาสุราจะใคร่ได้ จึงให้โจอันบิณไปรับนางมาในเวลาพลบค่ำ โจโฉเห็นรูปหญิงนั้นงามก็ยินดีจึงถามว่าชื่อใด นางจึงบอกว่า “ชื่อเจ้าชื่อเป็นภรรยาเตียวเจผู้ตาย” โจโฉจึงพูดว่า “เพราะเราเห็นแก่เจ้า เราจึงยอมให้เตียวสัวมาเกลี้ยกล่อม หากไม่เราจะฆ่าเตียวสัวและญาติพี่น้องเสียให้สิ้น” แล้วโจโฉก็พูดกับนางเจ้าชื่อว่าจะรับเลี้ยงเป็นภรรยาแล้วจะพาไปเมืองสุโต นางเจ้าชื่อก็ไม่ได้ขัด โจโฉจึงพานางไปนอนอยู่ด้วยจนเช้า ฝ่ายเตียวสัวรู้เข้าก็คิดน้อยใจที่โจโฉทำเช่นนี้ คิดแค้นโจโฉจึงปรึกษาแก่กาเซี่ยง กาเซี่ยงจึงให้เตียวสัวขอโจโฉขอยกทหารไปตั้งระหว่างค่ายโจโฉเพื่อจะเกลี้ยกล่อมทหารของตนที่แตกตื่นหนีไปครั้งเมื่อโจโฉยกทัพมา เพื่อจะได้รวบรวมทหารเหล่านั้นเสียให้เรียบร้อย ส่วนเตียวสัวก็คอยรักษาตัวโจโฉอยู่ ให้เลี้ยงสุราให้เมาแล้วเอาทวนที่เป็นอาวุธประจำตัวไปซ่อนเสีย แล้วให้สัญญาณตอนกลางคืนให้ทหารยกเข้าไปในค่ายโจโฉก็จะจับตัวโจโฉได้โดยง่าย เตียวสัวเห็นชอบด้วยจึงไปขอโจโฉ โจโฉไม่คิดอะไรจึงอนุญาตให้ตามที่เตียวสัว ขอฟอเตียวสัวตั้งค่ายเสร็จก็ให้คนไปแต่งโต๊ะเลี้ยงสุราแก่เตียนอู เตียนอูกินสุราเมาหนักกลับไปนอน ทหารของเตียวสัวได้แอบเข้าไปลักทวนของเตียนอูไปเสีย และเมื่อได้โอกาสพวกเตียวสัวก็จุดไฟให้สัญญาณ ทหารโจโฉมาบอกโจโฉว่ามีเพลิงไหม้ที่เกวียนบรรทุกหญ้า โจโฉคิดว่าทหารคงหุงอาหารแล้วประมาททำให้ไฟติด แต่เมื่อไฟนั้น

ถูกรอบค้าย และได้ยินเสียงประทัดทหารให้ร้องใจโจจึงตกใจเรียกหาเตียนอู เตียนอูตกใจตื่นวิ่งหาทวนไม่เจอจึงฉวยเอาดาบทหารเลวไล่ฟันทหารของเตียวสืวตายหลายคนจนดาบหัก เตียนอูก็จับเอาศพทหารที่ตายฟาดทหารเตียวสืวตายอีกหลายคน ทหารเตียวสืวจึงเอาเกาทัณฑ์และทวนแทงเตียนอูตาย ส่วนโจโจได้ขี่ม้าหนีออกจากค่าย ส่วน โจอันบินได้ถูกเกาทัณฑ์ตกม้าตาย โจโจนั้นก็ถูกเกาทัณฑ์ที่หนึ่ง และม้าที่โจโจขี่ก็ถูกเกาทัณฑ์ตาย พอดีใจจึงบุตรโจโจเข้ามาช่วย ได้เอาม้าให้โจโจขี่ หลังจากนั้นโจจึงถูกเกาทัณฑ์ตายอีกคน โจโจได้หนีไปพบทหารของตน และได้ช่วยโจโจจนปลอดภัย (พระคลัง (หน) 2545: 222 - 227)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจได้ใช้ความเชื่อมั่นในตนเองอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่โจโจได้เมืองอ้วนเซียของเตียวสืวมาอยู่ได้อำนาจของตนแล้ว แต่โจโจกลับปลงเกิณอาสະไข่ของเตียวสืว ทำให้เตียวสืวไม่พอใจและคิดจะแก้แค้นโจโจ

ครั้นพอเตียวสืวขอทหารยกไปตั้งค่ายระหว่างกองทัพเพื่อคอยเกลี้ยกล่อมทหารที่แตกตื่นหนีไป โจโจก็ยอมให้โดยไม่พิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบถึงยุทธศาสตร์ทางทหารที่กองทัพของตนจะเสียเปรียบ โดยคิดว่ากองทัพของตนมีกำลังที่เข้มแข็งกว่า และเตียวสืวได้ยอมอ่อนน้อมต่อตนแล้วจึงเกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่สูงเกินไป จนเกิดความประมาท ผลสุดท้ายโจโจก็ต้องประสบกับพ่ายแพ้สูญเสียทหารเป็นอันมาก และยังได้รับความอับอายอย่างมากอีกด้วย

เหตุการณ์ตอนที่โจโจให้แฮหัวเอียนยกทัพไปปราบเล่าปี่ที่เมืองชินเอี๋ย

เมื่อโจโจอยู่เมืองฮูโต่ก็มีใจกำเริบมากยิ่งขึ้น และคิดจะยกทัพไปปราบ

หัวเมืองทางแถบชายทะเล แฮหัวตุ้นจึงบอกว่า ตอนนี้เล่าปี่อยู่เมืองชินเอี๋ย ควรจะยกไปปราบเล่าปี่ก่อน หากปล่อยเข้าไปก็จะเข้มแข็งขึ้น โจโจเห็นชอบด้วย จึงสั่งให้แฮหัวตุ้นเป็นแม่ทัพใหญ่ ให้ลิเตียนอิกิม แฮหัวเอียน ฮันโฮ นายทหารทั้งสี่คนเป็นปลัดทัพ คุมทหารสิบหมื่นยกไปปราบเล่าปี่ ขณะนั้นซีซีได้บอกแก่โจโจว่า "ตอนนี้เล่าปี่ได้ขงเบ้งมาเป็นที่ปรึกษาให้โจโจระวังตัวอย่าได้ประมาท" โจโจคิดสงสัยว่าขงเบ้งเป็นใคร ซีซีจึงบอกว่า "ขงเบ้งนั้นคือจูกัดเหลียง และขงเบ้งคนนี้มีสติปัญญา การในอากาศแลแผ่นดินก็รู้ดูชำนาญล้ำ เสมอเทพดาเข้าดลใจ" โจโจจึงถามว่า "ขงเบ้งมีสติปัญญานั้นจะเทียบกับตัวท่านใครมีภาะษีกว่ากัน" ซีซีจึงว่า "อันความคิดของข้าพเจ้านี้ อุปมาเหมือนหนึ่งหึ่งห้อย อันสติปัญญาขงเบ้งดังหนึ่งรัศมีพระจันทร์" แฮหัวตุ้นได้ฟังดังนั้นก็หัวเราะดูถูกขงเบ้งและรับปากแก่โจโจว่า จะจับตัวเล่าปี่และขงเบ้งมาให้ได้ หากไม่ได้จะให้ทำโทษถึงชีวิต ว่าแล้วโจโจก็ให้แฮหัวตุ้นยกทัพไป ส่วนทางเล่าปี่หลังจากที่ซีซีจากไปแล้วก็ได้ตัวขงเบ้งมาไว้เป็นที่ปรึกษา และมีทหารอยู่เพียงหนึ่งหมื่นสามพันคน แต่พอแฮหัวตุ้นยกทัพมาถึงตำบลทุ่งพกบ่อกนอกเมืองชินเอี๋ยก็

ต้องกลอุบายขงเบ้ง โดยหลอกล่อให้แฮหัวตุ้นคิดกำเริบรุกรบชนะมาจนถึงป่าอันหลิม ส่วนอีกิม และลิเตียนตามมาข้างหลังเห็นผิดสังเกต จึงคอยห้ามไม่ให้แฮหัวตุ้นรีบร้อนยกทัพตามเข้าไป เพราะกลัวเป็นกลอุบายของขงเบ้ง แต่แฮหัวตุ้นไม่ฟัง รุกรบเข้าไปในป่าลึก พอถึงที่ตามที่ขงเบ้งได้วางแผนไว้ ทหารเล่าปี่ก็จุดไฟเผาป่า เผาทหารแฮหัวตุ้น ทำให้ทหารของแฮหัวตุ้นถูกไฟครอกตาย เป็นจำนวนมาก ทหารเล่าปี่ได้ยกตีกระหนาบอีก จนทหารแฮหัวตุ้นแตกพ่ายหนีไป ส่วนแฮหัวตุ้น อีกิม ลิเตียน และฮันโฮ หนีรอดมาได้ และได้ยกกลับไปเมืองฮูโต แฮหัวตุ้นรู้ว่าตนทำผิดมากจึงมัดตัวเองหวังจะมา รับโทษ เมื่อโจโฉรู้ความจริงก็ปูนบำเหน็จให้ อีกิม ลิเตียนที่คอยเตือนแฮหัวตุ้น ส่วนแฮหัวตุ้นโจโฉเห็นว่าเคยมีความชอบแต่ก่อนมา จึงยกโทษให้ (พระคลัง (หน) 2545: 541 - 548)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉได้ใช้ความเชื่อมั่นในตนเองอย่างไม่เหมาะสม กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้ให้แฮหัวตุ้นคุมกองทัพสืบหมิ่นยกไปรบกับเล่าปี่ โจโฉคิดแต่ว่าเล่าปี่อยู่เมืองเล็ก มีทหารไม่กี่หมื่นคน กองทัพสืบหมิ่นของตนมีหรือจะไม่ชนะ แต่ผลของการทำสงครามของแฮหัวตุ้นก็พ่ายแพ้แก่เล่าปี่กลับมา เหตุการณ์นี้โจโฉน่าจะนึกได้ว่า เมื่อซีซีได้เตือนว่าเล่าปี่นั้นได้ขงเบ้งซึ่งเป็นผู้มีสติปัญญามากเป็นที่ปรึกษา และซีซียังบอกอีกว่า ขงเบ้งนั้นมีสติปัญญามากกว่าตนมากนัก แต่โจโฉก็ยังนิ่งเฉย ปล่อยให้แฮหัวตุ้นยกทัพไปโดยไม่ได้อาศัยที่ปรึกษาที่มีสติปัญญาตามไปด้วย หากวิเคราะห์ดูจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาตอนที่โจโฉยินยกทัพไปรบกับเล่าปี่ซึ่งมีทหารมากกว่าเล่าปี่ ก็ยังแพ้เล่าปี่กลับมาเพราะสติปัญญาของซีซี ทำให้โจโฉต้องวางแผนเอาตัวซีซีมาอยู่ด้วย แต่ครั้งนี้ซีซีได้บอกโจโฉว่าขงเบ้งนั้นมีสติปัญญามากกว่าตนหลายเท่าตัว แต่โจโฉกลับนิ่งเฉย ไม่ได้ไตร่ตรองให้สุขุมรอบคอบถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมา โดยคิดแต่ว่ากองทัพของตนนั้นเข้มแข็งกว่า การทำสงครามครั้งนี้ของโจโฉต้องประสบกับความพ่ายแพ้แก่เล่าปี่

1.4.4 ความมีปัญญาและความกล้าหาญ โจโฉได้ใช้ความมีปัญญาและความกล้าหาญที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉปล้นค่ายลิโป้

เมื่อโจโฉยกกองทัพผ่านเขาไท่สั่นมาได้ และตั้งค่ายไว้ ครั้นรุ่งเช้าจึงยกทัพออกมาแล้วขับม้ายืนอยู่หน้าทหาร เห็นลิโป้ยืนอยู่หน้ากองทหาร โจโฉจึงเอาแฉ่ม้าชี้หน้าลิโป้แล้วว่า “ตัวเราจะได้มีความผิดกันสิ่งใดหามิได้ เป็นไฉนตัวจึงยกทหารมาตีเอาเมืองของเรา” ลิโป้จึงตอบว่า “เมืองเหล่านี้เป็นของพระเจ้าเหี้ยนเต้ก็เหมือนหนึ่งคนทั้งปวงซึ่งอยู่ในแผ่นดิน ถ้าผู้ใดมีบุญ

แลเข้มแข็งก็จะครอบครองเมืองได้เหมือนกัน เหตุใดท่านจึงว่าบ้านเมืองทั้งนี้เป็นของท่าน หากมีความละอายไม่" โจโฉได้ยินดังนั้นก็โกรธจึงให้นายทหารของตนออกสู้รบกับทหารลิโป้ ลิโป้เห็นทหารสู้รบกันแต่ไม่มีใครแพ้ใครชนะลิโป้จึงขับม้าออกรบด้วย ฝ่ายโจโฉสู้ลิโป้ไม่ได้จึงล่าถอยกลับเข้าค่าย แล้วโจโฉก็ปรึกษากันว่าจะหาวิธีอย่างไรจึงจะเอาชนะลิโป้ได้ อีกมีจึงว่า "ข้าพเจ้าขึ้นไปบนเขาเห็นค่ายลิโป้ ทางทิศตะวันตกนั้นคนเบาบาง และลิโป้รบชนะครั้งนี้จะมีใจกำเริบ ทหารก็จะประมาทมิได้รักษาค่าย เวลาคืนวันนี้ขอให้ยกทหารเข้าปล้นค่ายลิโป้เห็นจะได้โดยง่าย" โจโฉเห็นชอบด้วยจึงเกณฑ์ โจทอง ลิเตียน ลีอวย อีกมี เตียนอุย กับทหารเลวประมาณสองหมื่นเตรียมไว้ ฝ่ายลิโป้เมื่อกลับมาถึงค่ายจึงให้เลี้ยงและปูนบำเหน็จให้ทหารตามสมควร ตันก่งจึงบอกแก่ลิโป้ว่า "โจโฉแตกไปเห็นจะมีความคิดกลับมาทำการ ข้าพเจ้าเห็นว่าค่ายตะวันตกนั้นผู้คนเบาบาง ขอให้เกณฑ์ทหารเดิมไปรักษาไว้ให้มั่นคง" ลิโป้จึงตอบว่า "โจโฉแตกไปเพราะเสียที่เรา เห็นจะไม่คิดกลับมาทำการปล้นค่าย" ตันก่งจึงว่า "ท่านอย่าไว้ใจ อันโจโฉนั้นมีสติปัญญาชำนาญในการสงคราม ข้าพเจ้าเห็นว่าจะยกกลับมาปล้นค่ายเป็นมั่นคง" ลิโป้เห็นชอบด้วย จึงให้ทหารไปรักษาค่ายทางทิศตะวันตกไว้ ครั้นเวลากลางคืนประมาณสองยามเศษโจโฉจึงคุมทหารซึ่งจัดไว้เข้าตีค่ายทางทิศตะวันตก แต่ทหารของลิโป้ที่เตรียมไว้ก็เข้าสู้รบจนเวลารุ่งขึ้น ลิโป้รู้เข้าจึงคุมทหารมาช่วย โจโฉรู้ว่าลิโป้มาก็ตกใจ จึงยกทหารบ่ายหน้าจะหนีกลับไป ทหารของลิโป้เห็นโจโฉจะหนีก็ออกสกัดหน้าไว้ โจโฉจึงให้อีกมีออกสู้รบกับลิโป้ อีกมีสู้ลิโป้ไม่ได้จึงพาโจโฉหนีไปทางทิศเหนือจนถึงเนินเขาแห่งหนึ่ง พอพบกับทหารลิโป้คุมทหารรบกระหนาบมา โจโฉจึงให้โจทองกับลีอวยเข้ารบ แต่โจทองกับลีอวยสู้ไม่ได้ก็ขับม้าพาโจโฉหนีไป แต่ก็พบทหารของลิโป้ออกมาสกัดอีก ฝ่ายทหารของโจโฉก็สู้รบป้องกันโจโฉอย่างสามารถ โจโฉเห็นจวนตัวก็ขับม้ากับทหารห้าคนรบฝ่าหนีไปถึงเนินเขา โจโฉได้ยืนเสียงประทัดแล้วเห็นทหารยิงเกาทัณฑ์ลงมรดังท่าฝน โจโฉจึงชักม้ากลับมา ทหารลิโป้เข้าล้อมโจโฉได้ โจโฉตกใจจึงร้องว่า "ผู้ใดมีกำลังจงช่วยชีวิตเราครั้งนี้" เตียนอุยได้ยินโจโฉร้องดังนั้นจึงว่า "ข้าพเจ้ากำลังตามมาท่านอย่าทุกข์เลย" แล้วเตียนอุยก็ลงจากม้าฆ่าทหารเหล่านั้นตายเป็นอันมาก แล้วพาโจโฉจะกลับไปค่าย ครั้นมาถึงกลางทางเวลาเย็นได้ยินทหารโห่ร้องตามมาเป็นอันมาก โจโฉเห็นลิโป้มาก็ตกใจและทหารที่ตามมาห้าคนนั้นก็หิวโหยหากำลังมิได้ ส่วนม้านั้นก็สิ้นแรง ทหารเหล่านั้นต่างคนต่างก็หนีเอาตัวรอด มีแต่เตียนอุยคอยอยู่ปกป้องโจโฉ ขณะนั้นแฮหัวตุ้นได้คุมทหารมาก็เข้าสู้รบกับลิโป้จนเวลาพลบค่ำเวลานั้นได้เกิดฝนตกห่าใหญ่ ลิโป้จึงยกทหารกลับไปพอโจโฉหนีกลับมาเข้าค่ายได้อย่างปลอดภัยก็ปูนบำเหน็จให้เตียนอุยเป็นอันมาก (พระคลัง (หน)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจได้ใช้ความมีปัญญาและความกล้าหาญอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโจได้วางแผนคิดจะปล้นค่ายลิโป้โดยคิดว่าลิโป้นั้นไม่มีสติปัญญาป้องกันค่าย และคงประมาทที่ได้ชนะตนมา จึงวางแผนปล้นค่ายลิโป้ทางด้านที่เห็นว่ามีกำลังน้อย แต่โจโจขาดความสุ่มรอบคอบอยู่อย่างหนึ่งว่าลิโป้นั้นไม่มีสติปัญญาก็จริง แต่มีต้นกำบังเป็นที่ปรึกษาพร้อมทัพมาด้วย โจโจคิดแต่ว่าตนนั้นเป็นผู้มีปัญญาและจะชนะฝ่ายเดียว โดยมองว่าศัตรูเป็นผู้มีปัญหาน้อยกว่าตน

อีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้โจโจเข้าปล้นค่ายลิโป้เกือบเอาชีวิตไม่รอด นั่นคือความกล้าหาญของโจโจที่ใช้ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ ซึ่งการปล้นค่ายในเวลากลางคืนนั้นเสี่ยงมาก คนเป็นผู้นำไม่ควรจะเอาตัวเองเข้าไปเสี่ยง เพียงแต่ให้นายทัพนายกองไปปล้นค่ายก็เพียงพอแล้ว ตนเองเพียงแต่บัญชาการอยู่ในค่ายและหาทางป้องกันหรือคอยช่วยเหลือถ้าหากทหารของตนเพลี่ยงพล้ำ หรือถ้าฝ่ายตนได้เปรียบจะได้ยกทหารบกระหอบเข้าไปก็จะได้ชัยชนะอย่างสุ่มรอบคอบ โดยไม่ต้องเสี่ยงอันตรายอย่างที่เป็น

1.5 การขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี

การที่โจโจจะประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้นั้น สิ่งสำคัญคือการมีคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี แล้วนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง แต่ถ้าเมื่อใดในเหตุการณ์ที่โจโจได้ขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีเสียแล้ว และในเหตุการณ์นั้นโจโจมีความจำเป็นต้องใช้คุณธรรมเพื่อให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง แต่โจโจกลับไม่มี ทำให้ในเหตุการณ์นั้นโจโจต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งการขาดคุณธรรมของโจโจแบบนี้มีปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมสามก๊ก ดังนี้

1.5.1 การขาดคุณธรรมความสุ่มรอบคอบ โจโจได้ขาดคุณธรรมความสุ่มรอบคอบแล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโจฆ่าตั้งโต๊ะไม่สำเร็จ

หลังจากที่โจโจคิดจะฆ่าตั้งโต๊ะพร้อมกับขุนนางทั้งหลายแล้ว ครั้นเวลารุ่งเช้าโจโจจึงเอากะบี่สั้นเหน็บซ่อนเข้าในเสื้อแล้วไปยังบ้านตั้งโต๊ะ พอถึงบ้านตั้งโต๊ะจึงถามนายประตูว่าหาอุปราชอยู่ที่ไหน นายประตูบอกว่าหาอุปราชอยู่ข้างใน โจโจจึงเข้าไปหาตั้งโต๊ะ ส่วนลิโป้นั้นได้คอยรับใช้อยู่ใกล้ ๆ ตั้งโต๊ะ ตั้งโต๊ะเห็นโจโจมาจึงถามว่า “เป็นโจนวันนี้จึงมาสายไป” โจโจจึงบอกว่า “ม้าซึ่งข้าพเจ้าขึ้นนั้นป่วยเท้าจดหาม้าซึ่งก็ยังไม่ได้จึงมาสายไป” ตั้งโต๊ะได้ฟังดังนั้นจึงสั่งลิโป้ให้ไปเอาม้ามาให้โจโจ ลิโป้จึงเดินออกไปเอาม้ามาให้โจโจ ตั้งโต๊ะเมื่อสั่งลิโป้แล้วก็เอนตัวลงผินหน้าเข้าไปดูหนังสือข้างผนังตึก โจโจเห็นดังนั้นก็ดีใจเห็นว่าลิโป้ก็ไปแล้ว ที่นี้เห็นจะสบความคิด

เป็นมันคง จึงชักกระบี่สั้นออกมาแล้วเดินเข้าไปจะฆ่าตั้งโต๊ะ ตั้งโต๊ะเห็นภาพในกระจกเงาที่แขวนอยู่กับผนังตึกจึงตกใจหันหน้าออกมาถามใจโจว่า “ถอดกระบี่ถือเข้ามาจะทำร้ายกูหรือ” ขณะนั้นลิโป้ได้เดินเข้ามาถึงพอดี โจเห็นดังนั้นก็ตกใจเห็นจะไม่สมความคิด จึงคุกเข่าลงชูกระบี่สั้นยื่นด้ามเข้าไปให้ตั้งโต๊ะแล้วแก้ตัวว่า “ข้าพเจ้าจะทำร้ายท่านหาไม่ได้ ทุกวันนี้ท่านมีคุณแก่ข้าพเจ้านัก ข้าพเจ้าจะหาสิ่งใดมาสนองคุณมิได้ มีแต่กระบี่สั้นเล่มนี้มีราคามากเป็นของปู่ตายายได้ต่อกันมาจนถึงข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงเอามาสนองคุณท่าน” ตั้งโต๊ะก็เชื่อมิได้สงสัยจึงรับเอากระบี่มาดูจึงเห็นว่าดีจริง จึงส่งให้ลิโป้เก็บไว้ แล้วตั้งโต๊ะก็พาใจโจออกมาดูม้า แล้วว่า “ม้านี้ท่านเอาไปขี่เถิด” โจได้ยินดังนั้นก็คิดว่าเราคิดมาว่าจะทำร้ายตั้งโต๊ะก็ไม่สมความคิด ซึ่งจะอยู่ในเมืองหลวงต่อไปกลัวตั้งโต๊ะจะรู้และจะฆ่าเสีย อย่าเลยเราจะขี่ม้าแล้วหนีไปหาบิดา จึงจะได้คิดการต่อไป โจจึงบอกแก่ตั้งโต๊ะว่า “ซึ่งท่านให้ม้าให้ข้าพเจ้านี้พระคุณหาที่สุดไม่ แต่ข้าพเจ้าจะขอขี่ลองดูฝีมือม้าก่อน” ตั้งโต๊ะจึงให้โจได้ลองขี่ม้าดู โจจึงได้ขี่ม้าควบไป พอมาถึงประตูทิศตะวันออกจึงบอกแก่นายประจวบมหาอุปราชให้ไปทำการโดยเร็ว นายประจวบจึงให้โจผ่านไปโดยมิได้ห้าม (พระคลัง (หน) 2545: 52 - 53)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่าโจโฉขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉวางแผนฆ่าตั้งโต๊ะโดยขาดความสุจริตรอบคอบในการพิจารณาสภาพแวดล้อมในห้องของตั้งโต๊ะให้ดี โดยโจโฉคิดแต่จะฆ่าตั้งโต๊ะให้ได้อย่างเดียวโดยไม่พิจารณาให้รอบคอบว่าที่ผนังตึกที่ตั้งโต๊ะเอนตัวไปนั้นมียกกระจกเงาแขวนไว้ตรงหน้าของตั้งโต๊ะหรือไม่ ซึ่งการขาดความสุจริตรอบคอบของโจโฉครั้งนี้ส่งผลให้โจโฉกระทำการไม่สำเร็จและนำภัยมาสู่ตัว

อีกประเด็นหนึ่งที่โจโฉคาดการณ์ผิด นั่นคือ เรื่องของลิโป้ ที่โจโฉคิดว่าลิโป้ไม่อยู่คุ้มครองตั้งโต๊ะแล้วตนจะทำการได้สำเร็จ แต่แค่เพียงโจโฉเดินเข้ามาจะฆ่าตั้งโต๊ะ และตั้งโต๊ะหันมาพูดกับโจโฉลิโป้ก็เดินเข้ามาพอดี ถ้าเหตุการณ์นี้ในห้องไม่มีกระจกเงา และโจโฉฆ่าตั้งโต๊ะได้สำเร็จ แล้วลิโป้เข้ามาพบโจโฉที่กำลังฆ่าตั้งโต๊ะ โจโฉก็คงจะถูกลิโป้ฆ่าตายอย่างแน่นอน ถ้าเป็นเช่นนี้ก็เท่ากับว่าโจโฉขาดความสุจริตรอบคอบในการพิจารณาไตร่ตรองในช่วงเวลาและระยะทางที่ลิโป้ไปเอาม้า ซึ่งเหตุผลทั้งหมดนี้เป็นเหตุให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในการฆ่าตั้งโต๊ะ และทำให้โจโฉต้องหนีตายและต้องสูญเสียหมดอำนาจทางการเมืองการปกครองไปอย่างไม่น่าจะเกิดขึ้น

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉฆ่าแป๊ะเจี๊ยะ

โจโฉกับตันก๋งหลังจากหลบหนีจากการตามจับของตั้งโต๊ะมาได้สามวัน เมื่อโจโฉกับตันก๋งเดินทางมาถึงบ้านแห่งหนึ่งโจโฉบอกกับตันก๋งว่า เย็นนี้จะพักบ้านเพื่อนของบิดา ชื่อแป๊ะเจี๊ยะ เมื่อโจโฉพบแป๊ะเจี๊ยะแล้วได้เล่าเนื้อความให้ฟัง และแนะนำตันก๋งให้แป๊ะเจี๊ยะได้รู้จัก แป๊ะเจี๊ยะจึงให้ทั้งสองค้างคืนที่บ้าน แล้วแป๊ะเจี๊ยะได้เข้าไปในบ้านสั่งให้พ่อกัวทำสุกรและไก่เลี้ยง โจโฉกับตันก๋ง เสร็จแล้วแป๊ะเจี๊ยะก็ออกไปซื้อสุราให้โจโฉกิน หลังจากนั้นพ่อกัวแป๊ะเจี๊ยะได้พูดกันว่า "เราจะมัดก่อนหรือจะฆ่าทีเดียว" โจโฉได้ยินเสียงพ่อกัวพูดดังนั้นก็คิดว่าพวกแป๊ะเจี๊ยะจะคิดทำร้ายตน จึงพูดกับตันก๋งว่า "แป๊ะเจี๊ยะเป็นแค่เพื่อนบิดาเราเห็นจะไปบอกนายบ้านให้มาจับเรา จึงสั่งแก่คนที่บ้านไว้ คนที่บ้านจึงว่าจะมัดก่อนหรือจะฆ่าทีเดียว" ตันก๋งจึงว่า "เราไม่รู้จักใจของแป๊ะเจี๊ยะ เราจะคิดอย่างนั้นยังไม่ได้" โจโฉจึงว่า "เอามันไว้ไม่ได้" ว่าแล้วโจโฉก็ชักกระบี่เข้าไปฟันพ่อกัวและบุตรภรรยาแป๊ะเจี๊ยะตายถึงแปดคน ตันก๋งหนีออกไปเห็นสุกรที่เขามัดไว้ก็ตกใจ จึงบอกโจโฉว่า "พวกเขามัดสุกรเอาไว้จะฆ่าต่างหาก ท่านมาฆ่าผู้คนบุตรภรรยาแป๊ะเจี๊ยะนั้นผิดมาก" โจโฉก็กลัวความผิดจึงพาตันก๋งหนีออกจากบ้านแป๊ะเจี๊ยะไป ครั้นหนีออกมาถึงกลางทางพบแป๊ะเจี๊ยะ แป๊ะเจี๊ยะจึงทักกับโจโฉว่า "ไม่อยู่กินข้าวจะไปไหนเล่า" โจโฉตอบว่า "ข้าพเจ้าเป็นคนผิดอยู่ จะรีบไปให้พ้นภัย" แล้วก็ม้าจากไป เมื่อโจโฉขี่ม้าอยู่นั้นก็ได้คิดจึงกลับมาเรียกแป๊ะเจี๊ยะให้หยุดก่อน เมื่อแป๊ะเจี๊ยะหยุดอยู่โจโฉจึงได้เอากระบี่ฟันแป๊ะเจี๊ยะตาย ตันก๋งเห็นดังนั้นก็ต่อว่าโจโฉอย่างมากว่าเป็นคนเนรคุณคน โจโฉจึงว่า "ท่านว่าจะนี่ก็ชอบกลอยู่ แต่ว่าธรรมดาเกิดมาทุกวันนี้ย่อมจะรักษาตัวมิให้ผู้อื่นคิดร้ายได้ เราจึงทำการดังนี้" ว่าแล้วโจโฉก็พาตันก๋งเดินทางไปพักที่สำนักแห่งหนึ่ง แล้วนอนหลับกัน เมื่อโจโฉนอนหลับนั้น ตันก๋งคิดในใจว่าโจโฉเป็นคนอกตัญญู โจโฉโหดร้าย ปลอมไว้กาลข้างหน้าจะทำให้คนอื่นเดือดร้อน จึงชักกระบี่คิดจะฆ่าเสีย แต่ถูกคิดได้ว่า ฆ่าโจโฉแล้วก็ได้ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรกับตน ตันก๋งจึงหลบหนีจากโจโฉในคืนนั้น พอโจโฉตื่นมาไม่เห็นตันก๋งก็คิดว่าตันก๋งไม่พอใจตนจึงตีตัวหนีไป โจโฉจึงรีบออกเดินทางไปหาบิดาที่เมืองตันลิว (พระคลัง (หน)

2545: 54 - 56)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉหลงเข้าใจผิดคิดว่าพ่อกัวของแป๊ะเจี๊ยะคิดจะฆ่าตน โจโฉจึงรีบชิงลงมือฆ่าพ่อกัวและครอบครัวของแป๊ะเจี๊ยะก่อน พอโจโฉรู้ความจริงว่าพ่อกัวไม่ได้คิดฆ่าตน ก็รู้ว่าตนทำผิดไปที่ฆ่าคนของแป๊ะเจี๊ยะโดยขาดความสุจริตรอบคอบ และต่อมาโจโฉยังได้ฆ่าแป๊ะเจี๊ยะอีกเพื่อไม่ให้แป๊ะเจี๊ยะเอาเรื่องที่ตนได้ฆ่าคนในครอบครัวไปแจ้งแก่ทางการ การกระทำของโจโฉที่ฆ่าคนเพื่อเอาตัวรอดทั้งสองครั้งนี้ ยิ่งทำให้ตัน

กั๊งที่ติดตามมาด้วยเกิดความไม่พอใจอย่างยิ่ง ที่เห็นโจโฉเป็นคนใจคอโหดร้ายและเป็นคนเนรคุณต่อผู้มีคุณ จากการกระทำที่ผิดพลาดของโจโฉนี้เองเกือบทำให้โจโฉต้องเสียชีวิตจากน้ำมือของตนกั๊งถึงแม้ต้นกั๊งจะไม่ได้ฆ่าโจโฉ แต่สิ่งที่โจโฉได้กระทำลงไปกับครอบครัวของเป๊อะเจียก็ทำให้ตัวโจโฉเองเกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงในเรื่องของคุณธรรมอย่างมากที่ต้นกั๊งได้รับรู้เรื่องราวของโจโฉทุกอย่าง และอาจนำเรื่องที่โจโฉได้ทำชั่วช้านี้ไปพูดให้คนทั้งปวงได้รู้ ซึ่งจะทำให้โจโฉเสื่อมเสียชื่อเสียงเป็นอันมาก หากเหตุการณ์นี้ โจโฉใช้ความสุจริตรอบคอบตั้งแต่แรกที่ได้ยินพ่อครัวพูดว่าจะทำร้ายก็ควรรีบออกจากบ้านของเป๊อะเจียไปโดยเร็ว โดยไม่ต้องไปลงมือฆ่าคนให้เสียชื่อเสียงแต่อย่างใด

เหตุการณ์ตอนที่อ้วนเสี้ยวได้เป็นผู้นำหัวเมืองต่าง ๆ ในการกำจัดตั้งโต๊ะ

เมื่อโจโฉและเจ้าเมืองต่าง ๆ ได้ยกทัพมาเพื่อร่วมกันจะกำจัดตั้งโต๊ะ พอเดินทางมาถึงแดนเมืองลกเอียงและได้ตั้งทัพไว้ กองของเจ้าเมืองให้ลายได้เสนอแก่เจ้าเมืองทั้งหลายว่า "พวกเรามาทำการครั้งนี้ยังไม่มีผู้ใดเป็นผู้นำทัพถืออาญาสิทธิ์บังคับบัญชา ควรจะตั้งนายทัพใหญ่ถืออาญาสิทธิ์บังคับบัญชากองทัพ" โจโฉได้ฟังดังนั้นก็เห็นชอบด้วยจึงว่า "อ้วนเสี้ยวนี้เป็นคนมีตระกูลเชื้อขุนนางมาถึงสี่ชั่วห้าชั่วคนแล้วเหมาะทำการเป็นนายทัพใหญ่" ตอนแรกอ้วนเสี้ยวทำเป็นไม่ยอมแต่บรรดาหัวเมืองต่าง ๆ ค่ะยันคะยอ อ้วนเสี้ยวจึงยอมเป็นนายทัพใหญ่บังคับบัญชาเหล่าทหารที่จะไปกำจัดตั้งโต๊ะโดยให้ใช้กฎอัยการศึกสามารถลงโทษนายทัพนายกองทุกคนได้ (พระคลัง (หน) 2545: 60)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉได้สูญเสียการได้เป็นผู้นำเจ้าเมืองต่าง ๆ ที่จะไปกำจัดตั้งโต๊ะให้แก่อ้วนเสี้ยว ทั้งที่โจโฉเป็นผู้คิดรวบรวมกำลังทหารมากำจัดตั้งโต๊ะ¹ แต่กลับต้องมายกสิ่งที่ตนสร้างให้กับคนอื่นไปอย่างน่าเสียดาย จากเดิมที่โจโฉเป็นจุดเด่นอยู่เหนือผู้อื่นในการช่วยพระเจ้าเหี้ยนเต้ แต่ต้องกลับกลายมาเป็นรองผู้อื่นและให้ผู้อื่นมาใช้อำนาจแทนตน จะเห็นว่าโจโฉนั้นขาดความสุจริตรอบคอบในการวางแผนที่จะควบคุมกำลังทหารของบรรดาหัวเมืองต่าง ๆ ถ้าโจโฉอ้างถึงหนังสือรับสั่งของพระเจ้าเหี้ยนเต้ว่า พระเจ้าเหี้ยนเต้ได้มอบให้โจโฉเป็นผู้นำหัวเมืองต่าง ๆ ในการกำจัดตั้งโต๊ะ เจ้าเมืองต่าง ๆ ก็จะยอมทำตามหนังสือรับสั่ง ถึงแม้ว่าอ้วนเสี้ยวจะรู้ว่าหนังสือรับสั่งนั้นโจโฉได้ลอบทำขึ้นมาเอง แต่อ้วนเสี้ยวก็ยังไม่กล้าพูดความจริงให้แก่บรรดาเจ้าเมืองต่าง ๆ ได้รู้ เพราะอ้วนเสี้ยวก็ได้ร่วมคิดกับโจโฉในการทำหนังสือรับสั่งปลอมขึ้นมาด้วยเหมือนกัน

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ที่โจโฉรวบรวมหัวเมืองต่าง ๆ มากำจัดตั้งโต๊ะ หน้า 98 - 99

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉยกทัพตามไปรบกับตั้งโต๊ะ

กองทัพโจโฉและเจ้าเมืองต่าง ๆ ได้ยกมารบกับตั้งโต๊ะที่เมืองลกเอียง ตั้งโต๊ะเห็นจะสู้ไม่ได้ จึงได้พาพระเจ้าเหี้ยนเต้พร้อมด้วยขุนนาง และราษฎรอพยพไปอยู่ที่เมืองเตียงฮัน แล้วเผาเมืองลกเอียงเสีย ฝ่ายโจโฉ อ้วนเสี้ยว และบรรดาหัวเมืองต่าง ๆ ได้ยกทัพเข้าเมืองลกเอียง ไม่เห็นผู้คน เห็นแต่เพลิงลุกไหม้เมืองไปทั่วไปจึงให้ทหารช่วยกันดับเพลิงแล้วตั้งค่ายอยู่ในเมือง โจโฉจึงบอกแก่อ้วนเสี้ยวว่า "ตั้งโต๊ะให้เผาเมืองเสีย แล้วยกหนีไปตะวันตก แลพระเจ้าเหี้ยนเต้ นั้นเราก็คงไม่รู้ว่าดีหรือร้าย ซึ่งตั้งโต๊ะยกไปนั้นเห็นอาณาประชาราษฎร์จะได้ความเดือดร้อนนัก เป็นโศกนาฏกรรมมานั่งอยู่ขณะนี้ ขอให้ยกกองทัพไปทำการเห็นจะจับตั้งโต๊ะได้สะดวก" อ้วนเสี้ยวได้ฟังโจโฉพูดอย่างนั้น ก็เถียงว่าทหารยังอดโรยอยู่ควรจะพักให้ทหารมีกำลังก่อนค่อยคิดการต่อไป โจโฉได้ฟังดังนั้นจึงคิดแต่ในใจว่า ซึ่งจะทำให้การใหญ่กับเจ้าเมืองทั้งปวงนี้อุปมาดังคิดดับเด็กเลี้ยงโค จึงจัดทหารพรรคพวกของตนได้ประมาณหมื่นเศษรีบตามตั้งโต๊ะไปทั้งกลางวันกลางคืน ทางฝ่ายตั้งโต๊ะนั้น ได้อพยพผู้คนไปก็เกรงพวกโจโฉจะยกทหารตามมา จึงให้ลิโป้ยกทหารไปป้องกันระวังหลังไว้ และให้ทหารอีกส่วนหนึ่งไปซุ่มอยู่ที่เนินเขาคอยเป็นทัพกระหนาบหากพวกโจโฉยกทัพตามมา ทางฝ่ายโจโฉได้รับยกทหารตามตั้งโต๊ะจนทัน แล้วก็เจอกับลิโป้ที่คุมทหารคอยระวังหลังไว้ ทหารโจโฉสู้ลิโป้ไม่ได้ก็แตกหนีไป ส่วนโจโฉนั้นก็แตกถอยร่นมาเจอทหารตั้งโต๊ะที่ซุ่มอยู่เป็นทัพกระหนาบก็เกิดการสู้รบกันอีก ทหารโจโฉมีน้อยและอดโรยจึงสู้ไม่ได้ต่างแตกหนีเอาตัวรอด โจโฉนั้นเกือบเอาชีวิตไม่รอดยังดีที่ได้นายทหารมาช่วยไว้ได้ทัน ไพร่พลของโจโฉได้ล้มตายเป็นอันมาก โจโฉเห็นสู้ไม่ได้จึงถอยมายังเมืองลกเอียง พอโจโฉมาถึงเมืองลกเอียงเห็น เจ้าเมืองต่าง ๆ แก่งแย่งชิงผลประโยชน์กันเอง โจโฉเห็นดังนั้นจึงพาทหารของตนไปอยู่เมืองเอ็งจิ๋ว (พระคลัง (หน) 2545: 60 - 76)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉมีความห่วงใยราษฎร และพระเจ้าเหี้ยนเต้ว่าได้รับความเดือดร้อนและเป็นอันตราย ควรจะเร่งออกติดตามไปกำจัดตั้งโต๊ะโดยเร็วเพื่อความสุขของบ้านเมือง แต่ทว่าการเสนอความคิดของโจโฉต่ออ้วนเสี้ยวครั้งนี้กลับไม่เป็นผล โจโฉจึงออกไปกำจัดตั้งโต๊ะโดยลำพังทั้งที่ทหารของโจโฉมีเพียงแค่หมื่นเศษเท่านั้น ซึ่งการออกไปกำจัดตั้งโต๊ะของโจโฉครั้งนี้ โจโฉขาดความสุจริตรอบคอบอย่างมาก เพราะตั้งโต๊ะนั้นมีทหารมากกว่าโจโฉหลายเท่าตัว และยังมีลิโป้ที่มีฝีมือติดตามตั้งโต๊ะไปด้วย การที่โจโฉยกกำลังทหารไปโดยลำพังโดยไม่คิดถึงกำลังของศัตรูส่งผลให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวเกือบเอาชีวิตไม่รอด

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉคิดอุบายตีเมืองเตียวสัว

เมื่อเตียวสัวรู้ว่าโจโฉยกทัพมาก็ออกมาพบกับโจโฉ เตียวสัวได้ร้องดำใจใจว่า "อ้ายช่างพูดดีแต่เจรจาหลงให้คนเชื่อ อันนี้รู้อยู่ว่ามึงโกหกหยาบข้าเหมือนหนึ่งสัตว์เดียรฉาน" โจโฉได้ยินดังนั้นก็โกรธจึงให้เคาฑูร้ออกรบ เตียวสัวก็ให้เตียวเสียนออกรบสู้ได้สามเพลง เคาฑูร้ก็เอาทวนแทงเตียวเสียนตาย เตียวสัวเห็นว่าจะสู้โจโฉไม่ได้จึงควมม้าพาทหารหนีกลับเข้าเมือง โจโฉเห็นว่าคูเมืองนั้นน้ำกว้างและลึกจะเข้าตีก็ไม่ได้ โจโฉจึงให้ทหารทำหอคอยทั้งสี่ด้านแล้วขึ้นดูถึงสามวันเห็นทหารที่รักษาทางด้านตะวันตกนั้นเบาบาง โจโฉจึงให้ทหารขนหญ้ามามัดและไม้กองไว้ข้างด้านตะวันตกแล้วบอกแก่ทหารทั้งปวงว่าจะยกตีด้านนี้ ฝ่ายกาเชี่ยงที่ปรึกษาเตียวสัวเห็นโจโฉทำดังนั้น ก็รู้กลอุบายของโจโฉ จึงบอกแก่เตียวสัวว่าจะซ่อนกลโจโฉ ซึ่งโจโฉทำเป็นว่าจะยกตีด้านทิศตะวันตกนั้น แท้จริงแล้วโจโฉคิดจะหลอกให้เข้าใจผิด แต่จริงแล้วโจโฉคิดจะตีทางด้านทิศตะวันออกเพราะมีทหารเบาบาง กาเชี่ยงจึงบอกให้ชาวเมืองปลอมเป็นทหารแล้วให้ไปรักษาเชิงเนินทางด้านทิศตะวันตก แล้วเกณฑ์ไพร่พลไปชุมนุมอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ถ้าโจโฉยกมาเมื่อใดก็จะจุดประทัดให้สัญญาณ แล้วยกทหารตีกระหนาบโจโฉ เห็นทีโจโฉจะเสียที่เป็นมั่นคง เตียวสัวเห็นชอบด้วย ฝ่ายโจโฉเห็นทหารของเตียวสัวด้านทิศตะวันตกนั้นหลงกล และมีทหารมาเพิ่มจำนวนมากขึ้น โจโฉก็มีใจกำเริบ และคิดว่าจะสมความคิด จึงให้ทหารทั้งปวงเตรียมไว้เพื่อจะบุกโจมตี ครั้นเวลาสองยามเศษโจโฉจึงให้ทหารทั้งปวงว่ายน้ำข้ามคูเข้าไปแล้วทำลายประตูเมืองจนเข้าไปได้ ฝ่ายทหารของเตียวสัวก็จุดประทัดให้สัญญาณแล้วก็ช่วยกันรบกระหนาบฆ่าฟันทหารโจโฉล้มตายเป็นอันมาก ฝ่ายทหารโจโฉก็ถอยกลับเข้าค่าย เตียวสัวก็ยกทหารตามตีมาถึงค่ายโจโฉ โจโฉกับทหารซึ่งรักษาค่ายอยู่นั้นก็พลอยแตกตื่นไปด้วย พอรุ่งเช้าเตียวสัวก็พาทหารกลับเข้าเมือง (พระคลัง (หน) 2545: 242 - 243)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉคิดกลอุบายจะเข้าตีเมืองของเตียวสัว โดยคิดจะตีด้านทิศตะวันตกแต่กลับทำเป็นจะตีทางด้านทิศตะวันออก เพื่อทำให้ศัตรูหลงกล แต่กลศึกเช่นนี้เป็นกลศึกที่ใช้กับกาเชี่ยงที่มีปัญญาอันสุจริตรอบคอบมิได้ โจโฉจึงถูกกาเชี่ยงซ่อนกล ทำให้โจโฉต้องประสบกับความพ่ายแพ้ในการทำสงครามครั้งนี้ แผนการของโจโฉครั้งนี้เหมือนตอนที่โจโฉหลอกลิโป้จะเข้าตีเมืองปักเอียง แต่ถูกตันก่งรู้เท่าทันจึงต้องพ่ายแพ้ไป แต่ครั้งนี้สติปัญญาของโจโฉฉลาดกว่าแต่ก่อนหน่อยหนึ่ง โดยที่ไม่นำทหารเข้าตีเมืองด้วยตนเองเพียงแต่รอดูผลที่ค่ายของตน แต่ถ้าครั้งนี้โจโฉมีความสุจริตรอบคอบ โดย

วางแผนป้องกันค่ายให้ดี หรือจัดทหารไว้เป็นกองหนุนคอยช่วยเหลือทหารที่เข้าตีเมืองเดียวแล้ว
ความเสียหายในครั้งนี้อาจจะไม่เกิดขึ้น หรือถ้าเกิดขึ้นก็จะไม่มากอย่างเช่นนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉชวนเล่าปี่มากินเลี้ยงเพื่อดูปัญญาเล่าปี่

ฝ่ายเล่าปี่เมื่อร่วมลงชื่อจะกำจัดโจโฉกับขุนนางทั้งหลายแล้วก็คิดกลัวว่าโจโฉ
จะรู้เรื่องและเกิดระแวงตน เล่าปี่จึงแกล้งทำเป็นไม่สนเรื่องการเมือง ทำเป็นสนใจปลูกผักสวนครัว
อยู่กับบ้านทุกวัน โจโฉรู้ว่าเล่าปี่สนใจปลูกผักสวนครัวซึ่งเป็นเรื่องแปลก จึงให้ทหารไปเชิญเล่า
ปี่มาเพื่อจะเลี้ยงอาหารและสุรา เล่าปี่เห็นดังนั้นก็ปัดมิได้ จึงมาตามคำเชิญ พอเล่าปี่มาถึง โจโฉ
จึงสัพยอกถามว่า “ท่านอยู่บ้านทุกวันนี่ทำการใหญ่หลวงนัก” เล่าปี่นึกว่าโจโฉรู้ความที่ตนกับ
ขุนนางได้ร่วมกันลงชื่อจะกำจัดโจโฉจึงนิ่งเสียมิได้ตอบประการใด โจโฉจึงจูงมือเล่าปี่ไปหลังสวน
แล้วว่า “ท่านอยู่บ้านคิดอ่านทำสวนปลูกผักเหมือนสวนของเรานี้หรือ” เล่าปี่เห็นโจโฉพูดดังนั้นก็
ค่อยคลายใจ แล้วโจโฉก็เชิญเล่าปี่ไปที่โต๊ะอาหารแล้วเสพสุรากัน ขณะนั้นเกิดพายุหนักมีดฟ้ามัวดิน
ทหารและคนทั้งปวงร้องว่า มังกรลำแดงฤทธิ์บนอากาศจึงเกิดพายุหนักดังนี้ โจโฉกับเล่าปี่เห็น
ท้องฟ้าดังนั้นก็รู้ว่ามังกรลำแดงฤทธิ์ โจโฉจะใคร่ดูปัญญาเล่าปี่ จึงแกล้งถามว่า “ท่านแจ้งหรือไม่
คือมังกรลำแดงฤทธิ์จึงเกิดลมเมฆมืดดังนี้ แลมังกรนั้นมีฤทธิ์ประการใด” เล่าปี่จึงแกล้งตอบว่า
“มังกรลำแดงฤทธิ์ประการใดนั้น ข้าพเจ้ามิได้แจ้ง” โจโฉจึงว่า “อันมังกรลำแดงฤทธิ์นั้น จะทำให้
ใหญ่แลน้อยเท่าใดก็ได้ ถ้าจะขึ้นไปบนอากาศกระทำฤทธิ์ต่าง ๆ แล้วอากาศนั้นยังแคบอยู่ไม่เสมอ
ด้วยฤทธิ์ แม้จะลงในท้องมหาสมุทร กระทำฤทธิ์ให้กายนั้นน้อยเข้าแอบอยู่เงื้อมชะง่อนเขาก็ได้ อัน
เทศกาลนี้เป็นฤดูฝน มังกรจึงลำแดงฤทธิ์เช่นนี้ อุปมาเหมือนคนมีสติปัญญากว้างขวางถ้าจะทำการ
สิ่งใดคะเนการตามสมควร แม้เห็นว่าการใหญ่ก็ทำใหญ่ ประมาณการน้อยก็ทำแต่น้อย ทุกวันนี้
ผู้ใดมีสติปัญญากว้างขวางเหมือนมังกรลำแดงฤทธิ์เช่นนี้ บ้างท่านจงบรรยายให้แจ้ง” เล่าปี่จึงแกล้ง
ตอบว่าไม่ทราบ และถ่อมตัวว่าเป็นผู้มีสติปัญญาน้อย โจโฉจึงว่า “ความคิดท่านก็มีอยู่เหตุใดแกล้ง
เจรจาถ่อมตัวนัก ถึงมาตรว่าจะไม่มีปัญญาคิดไปไม่เห็นตลอด ก็ยอมได้ยินคำเลื่องลือแล้วรู้จักชื่อว่า
ผู้ใดมีสติปัญญาบ้าง” เล่าปี่ก็แกล้งตอบว่า ผู้มีปัญญาได้แก่ อ้วนสุด อ้วนเสี้ยว เล่าเปียวเล่าเจี้ยง
และเจ้าเมืองอีกหลายคน โจโฉจึงบอกว่า ทั้งหมดนั้นหาปัญญาไม่ โจโฉจึงบอกแก่เล่าปี่ว่า “อันผู้
มีสติปัญญานั้น ถ้าจะคิดสิ่งใดก็จะกว้างขวางโอบอ้อมอารี อุปมาเหมือนบุคคลกลืนแก้ว อันเป็น
ทิพย์ไว้ในท้อง ถ้าไปสถานที่ใด ถึงเวลาค่ำมืดก็เล็ดลอดสว่างไปด้วยรัศมีแก้ว ถ้าคิดการสิ่งใดก็รู้จัก
ที่หนักที่เบาที่เสียที่ได้ ยักย้ายถ่ายเทมิให้ผู้ใดล่วงรู้ถึง จึงจะนับได้ว่ามีสติปัญญาลึกซึ้ง” เล่าปี่จึง
แกล้งตอบว่า “ทุกวันจะหาผู้มีสติปัญญาเหมือนมหาอุปราชาว่านนั้นขัดสนนัก” โจโฉจึงว่า “ทุกวันนี้
เราเล็งดูผู้ซึ่งมีสติปัญญานั้นสิ้นแล้ว มีอยู่แต่ท่านกับเราสองคนเท่านั้น” เล่าปี่ได้ยินโจโฉว่าดังนั้นก็

สะตุงตะเกียบพลัดตกจากมือ พอถึงขณะนั้นเกิดฟ้าร้อง เล่าปี่จึงทำเป็นตกใจเอามือปิดหูไว้ โจโฉเห็นดังนั้นก็หัวเราะเล่าปี่เห็นว่าเล่าปี่นั้นเป็นคนซึ่งฉลาดจะคิดการใหญ่ไปมิได้ แต่นั้นโจโฉก็ได้คิดแคลงใจในตัวเล่าปี่อีก (พระคลัง (หน) 2545: 285 - 289)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการลงปัญญากันระหว่างโจโฉกับเล่าปี่ว่าใครจะมีเหนือกว่ากัน โจโฉคิดว่าสติปัญญาของตนนั้นอยู่เหนือเล่าปี่ แต่แท้จริงแล้วเหตุการณ์นี้เล่าปี่มีสติปัญญาเหนือกว่าโจโฉมาก เพราะสามารถทำให้โจโฉเชื่อได้ว่าเล่าปี่นั้นเป็นคนไม่มีสติปัญญาและซึ่งฉลาด การที่โจโฉคิดเช่นนี้ เป็นการให้เหตุผลที่ค่อนข้างจะแคบในสติปัญญาของโจโฉทีเดียว อย่างในเรื่องของความซึ่งฉลาดนั้น ถ้าโจโฉได้พิจารณาประวัติของเล่าปี่ให้ดี จะเห็นว่าเล่าปี่นั้นต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตมา เมื่อรวบรวมสมัครพรรคพวกได้แล้วก็อาสาสู้รบกับโจรโพกผ้าเหลืองหลายครั้งจนได้รับความดีความชอบ และยังต้องระหกระเหินทำสงครามกว่าจะได้เป็นเจ้าเมือง จะมีหรือที่เล่าปี่จะมากลัวแค่ฟ้าร้อง และในเรื่องการตอบปัญหาที่โจโฉถามนั้น เล่าปี่ก็ตอบแบบผิตรมดดาที่สติปัญญาของเล่าปี่จะตอบแบบนั้นได้ ซึ่งเรื่องแค่นี้โจโฉน่าจะพิจารณาไตร่ตรองให้รู้เท่าทันเล่าปี่ได้ การที่โจโฉขาดความสุจริตรอบคอบในการพิจารณาว่าสติปัญญาเล่าปี่ให้ดี ทำให้โจโฉพลาดโอกาสที่จะคอยควบคุมตัวเล่าปี่ให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น หรือพลาดโอกาสที่จะกำจัดเล่าปี่ซึ่งเป็นศัตรูทางการเมืองตนอย่างน่าเสียดาย

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉเสียทีจิวอี้ฆ่าตัวร่วมกับเตียวอุ้น

เมื่อเล่าปี่หนีโจโฉไปอยู่เมืองกังแฮกับเล่ากั โจโฉก็ยกทหารมายังเมืองเกงจิว และคิดจะกำจัดเล่าปี่ให้ได้ โจโฉจึงคิดจะให้ขุนกวนช่วย จึงทำหนังสือให้คนถือไปหาขุนกวนเพื่อให้มาร่วมปรึกษาหาหนทางกำจัดเล่าปี่ โดยบอกว่าถ้ากำจัดเล่าปี่สำเร็จจะแบ่งเมืองเกงจิวให้ครึ่งหนึ่ง ฝ่ายขุนกวนเมื่อได้รับหนังสือจากโจโฉก็คิดเกรงโจโฉ เพราะกลัวว่าเมื่อโจโฉกำจัดเล่าปี่ได้แล้วเมืองตนก็จะเป็นเป้าหมายต่อไป ขุนกวนจึงไม่ร่วมมือกับโจโฉ แต่ขุนกวนหันมาร่วมมือกับเล่าปี่ที่เจ็ดด้านทัพโจโฉ ขุนกวนได้มอบให้จิวอี้เป็นแม่ทัพคุมเรือออกรบกับโจโฉ โจโฉเห็นทัพจิวอี้มาก็ให้ทหารของตนลงเรือออกสู้รบด้วยแต่ก็พ่ายหนีกลับมา เพราะทหารโจโฉไม่ชำนาญการรบทางเรือ ชั่วมอกับเตียวอุ้นจึงบอกแก่โจโฉว่าทหารของโจโฉเป็นชาวดอนไม่ชำนาญการรบทางเรือ จึงควรจะล้อมรบทางเรือให้ชำนาญก่อนแล้วค่อยทำศึกต่อไป โจโฉเห็นด้วยจึงสั่งให้ชั่วมอกับเตียวอุ้นฝึกหัดทหารขณะที่ฝึกหัดทหารอยู่นั้น จิวอี้ได้ลอบลงเรือมาแอบดูเห็นชั่วมอกับเตียวอุ้นฝึกทหารก็คิดเกรงทหารทั้งสองว่าเป็นทหารที่มีความชำนาญในการรบทางเรือ จึงคิดจะกำจัดเสียให้ได้ ขณะนั้นทหารโจโฉเห็นจิวอี้มาจึงรีบไปแจ้งแก่โจโฉ แล้วเอาเรือออกไปไล่จิวอี้ จิวอี้รีบหนีกลับเข้าค่ายได้ โจโฉรู้ว่าจิวอี้

แอบมาถึงที่นี้แต่ทำอะไรไม่ได้ก็คิดแค้น แต่โจโฉก็ทำอะไรไม่ได้ จึงปรึกษาแก่ทหารทั้งปวง
 เจียวก้านที่ปรึกษาได้ขออาสาจะไปเกลี้ยกล่อมจิวยี่ให้มาอ่อนน้อมต่อโจโฉ เพราะเห็นว่าจิวยี่เคย
 เป็นเพื่อนรักกับตนมาแต่ก่อน โจโฉเห็นชอบ จึงให้เจียวก้านไป เมื่อเจียวก้านมาหาจิวยี่ที่ค่าย จิวยี่
 ก็รู้ว่าโจโฉคิดจะให้เจียวก้านมาเกลี้ยกล่อมตน จิวยี่จึงซ่อนแผนโจโฉ โดยแกล้งทำหนังสือลับฉบับ
 หนึ่งที่มาจากซัวมอกับเตียวอุ้นมีใจความว่า ซัวมอกับเตียวอุ้นจะคอยเป็นไส้ศึกให้แก่ตน เพื่อที่จะ
 หลอกให้โจโฉคิดฆ่าซัวมอกับเตียวอุ้นเสีย เมื่อจิวยี่ทำหนังสือแล้วก็ทำเป็นเลี้ยงรับรองเจียวก้าน
 และแกล้งทำเป็นเมาหลับไป เจียวก้านเห็นหนังสือที่จิวยี่ทำขึ้นพอเปิดอ่านดูเห็นข้อความว่า ซัวมอ
 กับเตียวอุ้นคิดเอาใจออกห่างโจโฉ เจียวก้านจึงเอาหนังสือนั้นรีบลอบหนีออกจากค่ายจิวยี่ในคืน
 นั้นแล้วเอาหนังสือไปแจ้งต่อโจโฉ พอโจโฉเห็นหนังสือนั้นก็โกรธ จึงสั่งให้ซัวมอกับเตียวอุ้นยก
 กองทัพเรือไปรบกับจิวยี่ แต่ซัวมอกับเตียวอุ้นไม่รู้เรื่องดังกล่าว จึงพูดแก่โจโฉว่า ทหารฝ่ายเรายังไม่
 ชำนาญในการรบทางเรือ จะขอฝึกซ้อมให้พร้อมก่อนแล้วค่อยออกรบ โจโฉได้ฟังดังนั้นก็โกรธคิด
 ว่าซัวมอกับเตียวอุ้นไม่เป็นใจแก่ตน จึงสั่งให้ทหารเอาตัวซัวมอกับเตียวอุ้นไปฆ่าเสีย พอทหารเอา
 ศีรษะทั้งสองมาให้โจโฉ โจโฉเกิดคิดได้ และคิดอยู่ในใจว่า เราเสียกลอุบายจิวยี่ไม่ทันตรึงตรองจึง
 ให้ฆ่าซัวมอกับเตียวอุ้นเสีย ครั้นจะออกปากว่าคิดผิดก็เกรงว่าภายหลังไปทหารทั้งปวงจะเกิดไม่
 ยำเกรง พอที่ปรึกษาและทหารทั้งปวงถามเรื่องการฆ่าซัวมอกับเตียวอุ้น โจโฉก็แกล้งตอบว่า
 ทั้งสองไม่ตั้งใจทำการจึงให้ฆ่าเสีย ทหารทั้งปวงเห็นดังนั้นก็ต่างถอดใจใหญ่ เพราะเห็นซัวมอกับ
 เตียวอุ้นต่างก็อุทิศสาหัสขยันฝึกหัดทหารให้ซ้อมรบทางเรือ แต่ก็ไม่รู้อะไรจะพูดอย่างไรเพราะเกรง
 อาญาโจโฉ หลังจากนั้นโจโฉจึงตั้งให้อีกิมกับมอกายเป็นผู้คุมฝึกทหารแทนซัวมอกับเตียวอุ้น
 (พระคลัง (หน) 2545: 577 - 616)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉขาดคุณธรรมความสุขุมรอบคอบจึงทำให้
 โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในการการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉใช้ให้
 เจียวก้านไปเกลี้ยกล่อมจิวยี่แต่ไม่สำเร็จ แต่ถูกจิวยี่ซ่อนกลมา ทำให้โจโฉหลงกลจิวยี่ฆ่าซัวมอกับ
 เตียวอุ้นตาย ในเหตุการณ์นี้ ถ้าโจโฉพิจารณาไตร่ตรองให้ดีก็จะเห็นว่า การที่เจียวก้านได้หนังสือ
 ลับของจิวยี่มางายนั้น น่าจะเป็นสิ่งที่ผิดสังเกตให้ถูกคิดได้อย่างหนึ่ง และการที่ในหนังสือลับฉบับ
 นั้นมีใจความว่าซัวมอกับเตียวอุ้นจะคอยเป็นไส้ศึกให้แก่จิวยี่นั้น มีหรือซัวมอกับเตียวอุ้นจะบอกให้
 เล่าจ้งยกเมืองขงหยงกับเมืองเกงจิ๋วให้แก่โจโฉ และยังยอมสอนทหารของโจโฉให้มีความชำนาญ
 ในการรบทางเรืออีก ซึ่งไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น และถ้าหนังสือลับที่เจียวก้านได้มานั้นไม่เป็นความจริง
 จิวยี่ต้องการอะไรจากซัวมอกับเตียวอุ้น โจโฉน่าจะคิดได้ แต่พอโจโฉได้อ่านในหนังสือของจิวยี่
 เท่านั้นก็โกรธทันที ความสุขุมรอบคอบของโจโฉที่เคยมีก็หายไป โจโฉจึงสั่งให้ฆ่าซัวมอกับเตียวอุ้น

เสีย แต่พอชัวมอกับเตียวอุ้นตายแล้ว โจโฉจึงนึกคิดได้ว่าตนได้หลงกลของจิวยี่เสียแล้ว ที่ไปฆ่าชัวมอกับเตียวอุ้นซึ่งเป็นนายทหารที่มีความชำนาญในการรบทางเรือและคอยฝึกหัดทหารให้แก่ตน เมื่อโจโฉรู้ว่าตนทำผิดไปแล้ว จึงแกล้งทำเป็นว่าทหารทั้งสองคนนั้นไม่ตั้งใจทำราชการจึงลงโทษให้ฆ่าเสีย เพื่อไม่ให้ทหารทั้งปวงตำหนิตน

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉให้เล่าปี่คุมทัพไปสกัดกองทัพอ้วนสุดที่เมืองซีจิ๋ว
ครั้นอยู่มาวันหนึ่งโจโฉเชิญเล่าปี่มากินโต๊ะ หมันทองได้เอาข่าวมาแจ้งแก่

โจโฉว่า กองซุนจ้านโดนอ้วนเสี้ยวตีเอาเมืองได้ และกองซุนจ้านเห็นจนปัญญาจึงได้ฆ่าตัวตาย ส่วนอ้วนสุดอยู่เมืองห้วยหนาดังตัวเป็นเจ้าทำหยาบช้าข่มเหงอาณาประชาราษฎร์ อ้วนสุดจะเอาตราหยกไปให้อ้วนเสี้ยว ณ เมืองกิ๋ว ถ้าอ้วนเสี้ยวรวมตัวกันกับอ้วนสุดก็จะมีกำลังมากขึ้นซึ่งจะกำจัดนั้นยากนัก ขอให้เร่งคิดอ่านอย่าให้สองพี่น้องเข้าถึงกันได้ โจโฉได้ฟังก็มีได้ว่าประการใด ฝ่ายเล่าปี่คิดแต่ในใจว่าครั้งนี้ได้ที่อยู่แล้ว จำจะคิดผ่อนผันให้พ้นเงื้อมมือโจโฉเสียก่อนจึงจะคิดการต่อไป เล่าปี่จึงลุกขึ้นคำนับโจโฉแล้วว่า “บัดนี้อ้วนสุดพาครอบครัวอพยพจะไปหาอ้วนเสี้ยว เห็นอ้วนสุดจะยกมาทางเมืองซีจิ๋ว ข้าพเจ้าจะขอทหารอาสาไปสกัดตี เห็นจะจับอ้วนสุดได้โดยง่าย” โจโฉได้ฟังดังนั้นก็ยินดี จึงคิดที่จะให้เล่าปี่ยกทัพไปทำการ ครั้นเวลาเช้าโจโฉได้พาเล่าปี่ไปกราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้เพื่อจะขอไปปราบอ้วนสุด พระเจ้าเหี้ยนเต้ก็ทรงโปรดให้ แล้วโจโฉก็ให้เล่าปี่คุมทหารไปห้าหมื่น และให้คนของตนคือจูเหล่งกับล่อเจียวกำกับเล่าปี่ไปด้วย แล้วเล่าปี่ก็รีบยกทัพไปเมืองซีจิ๋ว ทั้งกลางวันและกลางคืน หลังจากที่โจโฉให้เล่าปี่คุมทหารไปปราบอ้วนสุดที่เมืองซีจิ๋วนั้น เทียหยกกับก๊วยแกซึ่งโจโฉให้ไปหาเสบียง ณ หัวเมืองได้รู้ข่าวเข้าก็รีบกลับมาหาโจโฉ แล้วว่าเหตุใดท่านจึงให้เล่าปี่เป็นแม่ทัพไป โจโฉจึงตอบว่า “บัดนี้อ้วนสุดจะยกไปเข้าด้วยกับอ้วนเสี้ยว เราจึงให้เล่าปี่เป็นแม่ทัพคุมทหารไปสกัดตีอ้วนสุดทางเมืองซีจิ๋ว” เทียหยกจึงว่า “ครั้งนี้เล่าปี่หนีไปมาหาท่าน ข้าพเจ้าเห็นว่าเล่าปี่จะเป็นเสียหนามไปภายหลังหน้า ข้าพเจ้าได้ว่าให้มหาอุปราชฆ่าเล่าปี่เสียท่านมิได้ทำตาม แล้วก็ให้เล่าปี่ไปเป็นเจ้าเมืองซีจิ๋วจนได้กลับไปอยู่เมืองเสียวพ่าย แล้วเล่าปี่แตกลิโป้มาพึ่งอีก ซึ่งท่านไวใจให้เล่าปี่เป็นแม่ทัพในครั้งนี้อุปมาเหมือนปล่อยเสือเข้าป่าและปล่อยจระเข้ลงในแม่น้ำ สืบไปเมื่อหน้าเล่าปี่ก็จะมีกำลังขึ้นเห็นท่านจะปราบปรามได้นั้นขัดสนแล้ว” ก๊วยแกก็พูดว่า “ซึ่งท่านมิได้ฆ่าเล่าปี่เสียเอาไว้ใช้สอยนั้นก็ควรอยู่ บัดนี้ให้เล่าปี่เป็นแม่ทัพนั้นไม่ชอบ อันโบราณกล่าวไว้ว่า ถ้าผู้ใดเป็นแม่ทัพถืออาญาสิทธิ์ครั้งหนึ่ง ก็มีน้ำใจกว้างขวางคิดการกำเริบได้ถึงพันครั้ง ข้าพเจ้าเห็นว่าเล่าปี่มีกำลังขึ้นจะเอาใจออกห่างท่าน ภายหลังไปท่านจะได้ความเดือดร้อนเพราะเล่าปี่เป็นมันคงให้ท่านเร่งคิดจงควร” โจโฉได้ฟังที่ปรึกษาว่าดังนั้นก็คิดได้จนสะดุ้ง จึงให้เคาทุคุมทหารห้าร้อยรีบไปตามเล่าปี่กลับมา เคาทุรีบตามเล่าปี่ไปจนทันแล้วบอกว่า มหาอุปราชมีข้อ

ราชการจะบอกเล่าปีให้เล่าปียกทัพกลับก่อนฝ่ายเล่าปี่รู้ทันโจโฉจึงแก้งบอกว่า พระเจ้าเหียนเต๋มีรับสั่งให้ยกทัพมาปราบอ้วนสุด ครั้นยกทัพกลับจะขัดรับสั่ง ถ้าเสร็จการแล้วจะกลับไปหาหาอุปราช เคาทูไม่รู้จะทำอย่างไรเพราะเห็นเล่าปี เตรียมการรับมือไว้ จึงกลับมาบอกโจโฉ ทียหยกกับก๊วยแกจี้ว่าแกโจโฉ ท่านให้เล่าปีกลับมาแต่ เล่าปีไม่ทำตามท่านเห็นประจักษ์เหมือนคำข้าพเจ้าว่าแล้วหรือ โจโฉจึงตอบว่า “เราได้บอกปากให้เล่าปีไปแล้ว ถ้าจำเป็นให้กลับมาก็จะได้ แต่จะเห็นคำเราเจรจาเป็นสองคำไปถึงคาคว่าเล่าปีจะมีใจกำเริบคิดร้ายต่อเราก็จะกลัวอะไรกับฝีมือเล่าปีเพียงนี้ แล้วเราก็ได้แต่งตั้งให้จูเหล่งกับล่อเจียวกำกับไปด้วย ถ้าเล่าปีคิดเอาใจออกห่างเราดังนั้นเห็นจูเหล่งและล่อเจียวจะมีหนังสือกลับมาแจ้งเนื้อความแก่เราเป็นมั่นคง” (พระคลัง (หน) 2545: 290 - 293)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโฉต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเหตุการณ์นี้สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ครั้งก่อนที่โจโฉประเมินในตัวเล่าปีผิด¹ ทำให้การตัดสินใจของโจโฉที่ให้เล่าปีคุมทหารห้าหมื่นไปจับอ้วนสุด ณ เมืองซีจิ๋วขาดความสุจริตรอบคอบและผิดพลาดอย่างมาก ซึ่งเดิมทีโจโฉก็มีได้แต่งตั้งให้เล่าปีเป็นเจ้าเมืองซีจิ๋วที่หลังจากกำจัดลิโป้ได้แล้ว แต่ให้เล่าปีมาเป็นขุนนางฝ่ายกรมวังเพื่อไม่ให้เล่าปีได้เป็นอิสระและมีอำนาจได้ แต่พอโจโฉประเมินเล่าปีผิดพลาด เห็นว่าเล่าปีไม่ได้มีสติปัญญาและซื่อซลาด ไม่เป็นภัยแก่ตนเอง จึงทำให้โจโฉเกิดความประมาท คิดว่าตนเองนั้นเหนือกว่าเล่าปีอยู่มาก ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผิด และสิ่งที่เกิดจากความเชื่อมั่นในสิ่งที่ผิดนี้ จึงทำให้โจโฉเสียรู้ความคิดเล่าปี ยอมปล่อยให้เล่าปีไป และยังเพิ่มกำลังให้เล่าปีไปอีก ซึ่งผลของเหตุการณ์นี้จะทำให้โจโฉต้องได้รับความลำบากในทางการเมืองที่เกิดจากเล่าปีในอนาคตอย่างแน่นอน

1.5.2 การขาดคุณธรรมการเอาชนะตนเอง คุณธรรมการเห็น

ผลประโยชน์แห่งรัฐ และคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ โจโฉได้ขาดคุณธรรมทั้งสามตัวนี้ แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉยกทัพไปรบกับเมืองซีจิ๋วเพื่อแก้แค้นให้แก่

บิदान

ครั้นเมื่อโจโฉได้สร้างอำนาจของตนที่เมืองกุนจิ๋วมั่นคงแล้วก็คิดถึงบิดาของตน โจโฉจึงให้คนไปรบบิดาที่อยู่เมืองตันลิวมาอยู่ด้วย ระหว่างเดินทางกลับผ่านเมืองซีจิ๋ว โตเกี่ยมซึ่งเป็นเจ้าเมือง ครั้นรู้ว่าโจโฉให้คนมารับบิดาและผ่านมาเมืองซีจิ๋วจึงให้คนออกไปต้อนรับแล้ว

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่โจโฉชวนเล่าปีมากินเลี้ยงเพื่อดูปัญญาเล่าปี หน้า 133 - 134

แต่งตั้งโต๊ะเลี้ยงรับรอง เมื่อเลี้ยงรับรองได้สองวัน โตเกียวจึงให้เตียวคิคุมทหารห้าร้อยให้ไปส่ง บิดาโจโจที่เมืองกุนจิ๋ว พอถึงกลางทาง เตียวคิกับพวกได้ฆ่าบิดาโจโจแล้วชิงทรัพย์สิ้นไป ทหารที่ รอดตายได้เอาความทั้งหมดไปบอกแก่โจโจว่า เห็นจะเป็นกลอุบายของโตเกียวที่ให้เตียวคิมาลอบ ฆ่าแล้วเอาทรัพย์สิ้นไป โจโจได้ฟังแล้วก็ร้องไห้รักบิดาจนล้มลงจากเก้าอี้ ทหารทั้งปวงเข้าอุ้มโจโจ ขึ้นบนเก้าอี้ โจโจมีความโกรธมากจึงว่า "ซึ่งโตเกียวทำกลอุบายมาฆ่าบิดาเราเสียนั้น เราจะยก ทหารไปเหยียบเมืองซีจิ๋วให้ราบเป็นแผ่นดินจึงจะหายแค้น" ว่าแล้วโจโจก็ให้ขุนสกล เทียนหยก กับ คนสามหมื่นอยู่รักษาเมือง แล้วโจโจก็จัดแจงทหารทั้งปวงยกไปเมืองซีจิ๋ว แล้วสั่งทหารว่าถ้าตีเมือง ซีจิ๋วแล้วให้ฆ่าหญิงชายชาวเมืองเสียให้สิ้นจึงจะหายแค้น ตันก่งครั้งที่หนีจากโจโจเมื่อครั้งก่อน ได้ไปขอทำราชการอยู่กับเมืองกอกัน ตันก่งนั้นเป็นเพื่อนกับโตเกียว ครั้นรู้ว่าโจโจยกทหารมาจะตี เมืองซีจิ๋วและจะฆ่าชาวเมืองให้ตายสิ้นด้วยนั้นก็เป็นห่วง จึงเดินทางไปห้ามโจโจ ด้วยความโกรธ โจโจจึงตอบว่า "ครั้งเราหนีตั้งโต๊ะนั้น ท่านยอมไปด้วยเราแล้วทั้งเราเสียหนีไปกลางทาง บัดนี้ กลับมาหาเรา ส่วนโตเกียมนั้นคิดเป็นกลอุบายให้ทหารไปส่งบิดาเราแล้วทำร้ายบิดาเรากับพรรคพวก เป็นอันมาก เรายกมาหวังจะแก้แค้นโตเกียว ท่านมีหน้ามาห้ามนั้นเราหาฟังไม่" ตันก่งเห็นว่าโจโจ โกรธมิรู้ตอบประการใด จึงลาโจโจออกมา แล้วคิดว่ามาห้ามโจโจครั้งนี้ไม่สมความคิด จะกลับไป หาโตเกียวก็ไม่สู้หน้า จึงได้ไปหาเตียวเมา ณ เมืองตันลิว ฝ่ายทัพโจโจยกเข้ามาแดนเมืองซีจิ๋วก็ได้ ฆ่าชาวเมืองตายแล้วเก็บเอาทรัพย์สิ่งของเป็นอันมาก โตเกียวมุ่งข่าวเข้าก็เสียใจ จึงยกทหารออกมา เมื่อโตเกียวเจอกับโจโจก็ยอตัวลงคานับกล่าวกับโจโจว่า "เดิมข้าพเจ้าคิดว่าจะไปทำราชการด้วย ท่าน ครั้นรู้ว่าบิดาท่านมาถึงเมืองซีจิ๋ว ข้าพเจ้าได้รับเข้ามาเลี้ยงดูแล้วแต่งให้เตียวคิคุมทหารไปส่ง หวังจะนำความขอบไว้ต่อท่าน เตียวคินั้นเอาใจออกห่างข้าพเจ้าฆ่าบิดากับพรรคพวกของท่านเสีย ส่วนข้าพเจ้าจะได้คิดอ่านเป็นกลอุบายให้เตียวคิทำร้ายนั้นหามิได้ซึ่งท่านโกรธข้าพเจ้ายกมาฆ่า ชาวเมืองซึ่งหาความผิดมิได้นั้น ข้าพเจ้าเห็นไม่ควรขอท่านดำรงชอบก่อน" โจโจไม่ฟังและว่าคิด เป็นกลอุบายของโตเกียว แล้วมาพูดแก้ตัว จึงสั่งให้ทหารออกสู้รบกับโตเกียว แต่ยังมีได้แพ้ชนะกัน เกิดลมพายุฝนตกหนัก ทั้งสองฝ่ายจึงถอยทัพกลับเข้าค่าย หลังจากนั้นโจโจก็ล้อมเมืองซีจิ๋วไว้ โตเกียวได้ทำหนังสือไปขอให้ขงหยงเจ้าเมืองปักไฮและเต็งไ่เจ้าเมืองเซียงจิ๋วให้ยกทัพมาช่วย ฝ่ายขงหยงได้ชวนเล่าปี่ไปช่วยโตเกียวด้วย เล่าปี่นั้นได้ฝ่าวงล้อมทหารโจโจเข้าเมืองซีจิ๋วได้ เล่าปี่ คิดจะให้โจโจยกทัพกลับไปจึงทำหนังสือไปขอร้องโจโจว่าโตเกียวไม่ได้รู้ด้วยกับการตายของ บิดาโจโจ เป็นเพราะเตียวคิคนเดียว ขอให้โจโจยกทัพกลับไป เมื่อโจโจได้รับหนังสือของเล่าปี่ก็ โกรธ จะตัดศีรษะผู้ถือหนังสือเสีย แต่ถูกแกลได้ห้ามไว้ ขณะนั้นทางฝ่ายลิโป้ครั้งเมื่อหนีลุย กุยกี้ ได้ไปทำราชการอยู่กับเตียวเมาเจ้าเมืองตันลิวซึ่งมีตันก่งเป็นที่ปรึกษา ตันก่งจึงบอกแก่เตียวเมาว่า

ให้ยกทหารไปตีเมืองกุนจีของโจโจซึ่งมีทหารรักษาอยู่น้อย เดียวมาเห็นชอบจึงจัดทหารให้ลิโป้เป็นนายทัพและให้ตันก่งมาเป็นที่ปรึกษา ลิโป้ได้ยกทหารไปตีเอาเมืองกุนจีได้ แล้วก็ยกตีหัวเมืองรายทางไปถึงเมืองปักเคี้ยง ยังแต่เมืองเอียงเสีย เมืองตองไฮ และเมืองฮวนกวน ซึ่งสามเมืองนี้เทียบหยกกับขุนฮกกราชไว้ได้ แต่โจหยินอยู่เมืองกุนจีแตกหนีไปหาโจโจโดยให้ม้าใช้รีบไปบอกโจโจก่อน โจโจรู้ข่าวจึงปรึกษากับที่ปรึกษาว่าจะยกทัพกลับ กุยกแฉจึงว่า "ท่านจะยกไปก็ควรอยู่ ซึ่งเล่าปี่ได้มีหนังสือมาห้ามท่าน ท่านจงมีหนังสือตอบเล่าปี่ไปให้เป็นไมตรีไว้ ว่าเล่าปี่ห้ามนั้นท่านเห็นแก่เล่าปี่แล้วจึงยกกลับไปเมืองกุนจี" โจโจเห็นชอบด้วย จึงแต่งหนังสือตามคำกุยกแฉแล้วโจโจก็ยกทัพกลับไปเมืองกุนจีเพื่อไปสู้กับลิโป้ (พระคลัง (หน) 2545: 131 - 143)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโจขาดคุณธรรมการเอาชนะตนเอง คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ และคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้โจโจต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโจโกรธโตเถียงที่คิดว่าโตเถียงฆ่าบิดาของตนโจโจจึงยกทัพไปแก้แค้นโตเถียงด้วยคิดว่าตนนั้นมีกำลังทางทหารที่เข้มแข็งเหนือกว่าเมืองซีจิ๋ว และด้วยความโกรธของโจโจจึงสั่งให้ทหารของตน เมื่อเข้าเมืองซีจิ๋วแล้วให้ฆาตรกรชาวเมืองซีจิ๋วให้ตายด้วย ซึ่งเรื่องนี้แม้แต่ตันก่งมาขอร้องไว้โจโจก็ไม่ฟัง ครั้นโตเถียงออกมาค้ำหน้าขอร้อง โจโจ โจโจก็ไม่ยอมจะฆ่าทุกคนให้ได้เพื่อระบายแค้น การกระทำของโจโจครั้งนี้ยิ่งทำให้ภาพลักษณ์ของโจโจเลวร้ายลงในสายตาของคนทั่วไปอย่างมาก เพราะว่ารบราชูชาวเมืองซีจิ๋วไม่มีส่วนรู้เห็นการตายของบิดาโจโจแม้แต่หน่อย การที่โจโจสั่งให้ฆาตรกรชาวเมืองซีจิ๋วด้วยความโหดเหี้ยมไม่มีเหตุผลครั้งนี้ทำให้ความดีที่โจโจได้สร้างมาคราวก่อนเมื่อครั้งออกไปช่วยพระเจ้าเหี้ยนเต้ และเมื่อครั้งออกไปปราบโจรช่วยเหลือราชู ถูกกลบฝังออกไปหมด ซึ่งการตัดสินใจของโจโจครั้งนี้ถือได้ว่าขาดความสุจริตรอบคอบอย่างมาก เป็นเพราะด้วยอารมณ์โกรธของโจโจ จริงอยู่ที่บิดาของโจโจถูกฆ่าตายถ้าโจโจไม่ได้ทำอะไรเสียเลยกับโตเถียงก็อาจจะถูกมองว่าเป็นคนเนรคุณต่อบิดา แต่โจโจควรจะมีวิธีการที่ดีกว่านี้ อย่างน้อยจะต้องไม่ไปทำร้ายราชูชาวเมืองซีจิ๋วที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้โจโจก็จะไม่ถูกดำเนินเกลียดชังจากคนทั้งปวง ที่ยกทัพมากำจัดโตเถียงแล้วยึดเมืองซีจิ๋ว เพราะถือความชอบธรรมในการทำการ และการยกทัพมาเมืองซีจิ๋วเพื่อแก้แค้นให้แก่บิดาครั้งนี้ โจโจไม่คิดถึงผลประโยชน์แห่งรัฐ คิดแต่จะแก้แค้นเพียงอย่างเดียว และคิดว่าความเข้มแข็งทางทหารของตนเมืองซีจิ๋วไม่มีทางจะต้านทานได้ จึงทำให้โจโจกำเริบที่จะทำให้เมืองซีจิ๋วพินาศเป็นหน้ากลอง ความโหดเหี้ยมของโจโจครั้งนี้จึงทำให้เมืองต่าง ๆ ที่เป็นเพื่อนกับโตเถียงยกทัพมาช่วย ทำให้โจโจต้องมีศัตรูรอบด้าน อีกทั้งถูกลิโป้ยกทัพมาตีตลบหลังยึดเอา

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่โจโจยกทัพตามไปรบกับตั้งโต๊ะ หน้า 131 - 132

เมืองต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจของตนไปได้หลายเมือง ทำให้โจโจต้องรีบยกทัพกลับไปรบกับลิโป้ โดยที่โจโจไม่ได้ประโยชน์อะไรเลยในการยกทัพมาครั้งนี้

ถ้าเหตุการณ์นี้โจโจมีคุณธรรมการเอาชนะตนเอง สามารถระงับความโกรธที่บิดาของตนถูกฆ่าได้ และคิดให้สุชุมรอบคอบหาวิธีแก้แค้นให้แก่บิดาตนอย่างดีแล้ว โจโจก็จะได้ทั้งเมืองซีจิ๋วและได้แก้แค้นให้กับบิดาตนโดยไม่ถูกตำหนิจากคนทั้งปวงเพราะจะมีความชอบธรรมในการทำการให้แก่บิดาตน ถ้าโจโจยกทัพมาเมืองซีจิ๋วแล้วไม่ฆ่าราษฎร แล้วให้โตเกียวออกมาหาเจรจาความแต่โดยดีเพื่อให้ราษฎรและทหารไม่ต้องเดือดร้อน โตเกียวก็ต้องรู้สึกว่าการตายของบิดาโจโจในครั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ได้ปกครองของตน ที่ตนสั่งให้คุมไปส่ง และเพื่อไม่ให้ราษฎรและทหารต้องเดือดร้อนโตเกียวก็จะออกมาหาโจโจเพื่อหวังมาเจรจาเล่าความจริงให้โจโจได้ฟัง พอถึงตอนนั้นโจโจค่อยจับโตเกียวยึดเอาเมืองซีจิ๋วก็จะได้โดยง่าย แต่ในเหตุการณ์นี้โจโจไม่สามารถทำได้เพราะโจโจขาดคุณธรรมดังกล่าว ทำให้ผลที่โจโจได้รับในครั้งนี้ไม่เกิดผลดีแก่โจโจแต่อย่างใด แต่กลับทำให้โจโจได้รับผลเสียมากกว่า

ในเหตุการณ์นี้จะเห็นว่า โจโจถึงแม้จะมีคุณธรรมตามกรอบแนวคิดเรื่องคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีที่ทำให้โจโจประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองมาอย่างดี แต่ก็มีเหตุที่ทำให้โจโจต้องขาดสติ โจโจก็จะขาดคุณธรรมที่จะต้องนำมาใช้ให้เกิดผลดีในทางการเมืองการปกครองได้ ซึ่งจะตรงกับที่มาคิอาเวลลีได้กล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนมีความไม่สมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงตัวเจ้าผู้ปกครองด้วยเหมือนกันที่ไม่สามารถทำให้ตนมีคุณธรรมที่ดีได้ตลอดเวลา ดังนั้น เจ้าผู้ปกครองจะต้องหาทางแก้ไขเพื่อไม่ให้ตนต้องประสบกับความล้มเหลวหรือความพินาศที่เกิดมาจากการขาดคุณธรรมที่ดี (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 250)

1.5.3 ขาดคุณธรรมความหนักแน่น คุณธรรมความสุชุมรอบคอบ และคุณธรรมการ เห็นแก่ผลประโยชน์แห่งรัฐ โจโจได้ขาดคุณธรรมสามตัวนี้แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่โจโจไล่เตียวสงขุนนางเมืองเสฉวน

เล่าเจี้ยงเจ้าเมืองเสฉวนกลัวเตียวพ้อเจ้าเมืองฮันต๋งซึ่งเป็นอริกันจะยกทัพมาตีเอาเมือง เตียวสงที่ปรึกษาเล่าเจี้ยงมีรูปร่างต่ำเตี้ย ศีรษะรีดังผลมะตูม จมูกก็เปิด ฟันก็เหมือนเสียมรูปนั้นอัปลักษณ์ ได้บอกแก่เล่าเจี้ยงว่า ควรจะอ่อนน้อมแก่โจโจ แล้วให้โจโจยกทัพมาตีเมืองฮันต๋ง เมื่อเตียวพ้อต้องสู้รบกับโจโจ เมืองเสฉวนก็จะปลอดภัย เล่าเจี้ยงเห็นชอบด้วย จึงให้เตียวสงนำสิ่งของกับหนังสือไปให้แก่โจโจ เตียวสงได้ลอบเขียนแผนที่เมืองเสฉวนติดตัวไปด้วย เพราะเห็นว่าเล่าเจี้ยงเป็นผู้หาปัญหาไม่ จึงคิดจะเอาเมืองเสฉวนไปให้แก่โจโจ เมื่อเตียวสงมาถึง

เมืองสุโขทัยได้เข้าพบโจโฉเอาของบรรณาการและหนังสือให้แก่โจโฉ โจโฉจึงว่า “เล่าเจี้ยงนายท่านนั้นหลายปีแล้วมิได้ส่งเครื่องบรรณาการมาค่านับตามประเพณีด้วยเหตุอันใด” เตียวส้งจึงว่า “เมืองเสฉวนเป็นทางไกลกันดาร ยากจะไปมานัก อนึ่งหัวเมืองทั้งปวงก็เป็นเลี่ยนหนามยังมีรบคาบเป็นปกติ กลัวโจรผู้ร้ายจะรุมกันเข้าช่วงชิงสิ่งของบรรณาการในกลางทางจึงมิได้มา” โจโฉจึงตวาดเอาว่า “กูเที่ยวปราบปรามหัวเมืองทั้งปวงรบคาบเป็นมาสุกแล้ว โจรที่ไหนยังมีอยู่อีกเล่า” เตียวส้งจึงว่า “ทิศใต้ในขุนกวนเป็นศัตรูของท่านก็ยังมีอยู่ ทิศตะวันตกเล่าก็เล่าปี ทิศเหนือก็เตียวพ้อ เมื่อข้าศึกของท่านยังอยู่รอบตัวจะนี้ เหตุไฉนจึงว่าปราบปรามหัวเมืองรบคาบแล้ว” โจโฉได้ยินดังนั้นก็โกรธเห็นเตียวส้งมีรูปร่างอัปลักษณ์ พุดจาไม่ดี จึงเดินเข้าไปเสียข้างใน เอียวสัวจึงลงสติปัญญาเตียวส้ง และจะถอดปัญญาของโจโฉให้เตียวส้งดู จึงเอาหนังสือว่าด้วยการสงครามที่โจโฉได้แต่งขึ้นใหม่เอามาให้เตียวส้งดู เตียวส้งเอามาอ่านดูแล้วหัวเราะแล้วว่า หนังสือโจโฉแต่งนี้ได้ลักเอาคำเก่ามาว่า แล้วเตียวส้งก็อ่านหนังสือที่โจโฉเขียนไว้ได้อย่างถูกต้องมิได้ผิด เอียวสัวเห็นว่าเตียวส้งมีปัญญาจึงไปบอกแก่โจโฉ แล้วเล่าว่าเตียวส้งได้อ่านหนังสือที่โจโฉได้แต่งขึ้นใหม่ เตียวส้งสามารถท่องจำได้หมด และเตียวส้งได้บอกว่าหนังสือนี้ได้ลักเอาคำเก่าตามธรรมเนียมมาเขียนใหม่ โจโฉได้ยินดังนั้นก็โกรธ จึงให้เอาหนังสือของตนที่ได้แต่นั้นมาเผาเสีย แล้วโจโฉก็ได้ออกมาพูดกับเตียวส้งอีกครั้ง แล้วพุดจาโอ้อวดอำนาจบารมีของตนที่ยกทัพไปแห่งใดก็มีชัยชนะทุกครั้ง เตียวส้งจึงว่า “ซึ่งมหาอุปราชยกกองทัพไปปราบปรามบ้านเมืองทั้งปวง ไปทิศไหนชนะทิศนั้น เขาเลื่องลือเอิกเกริกทั้งแผ่นดินว่าท่านมีวิชาชำนาญศึกนัก เมื่อครั้งเมืองปักเชียงรบกับลิโป้ เมืองอ้วนเซียบรบกับเตียวสัว เมืองกังตั๋งรบกับจิวยี้ ตาบลฮั้วหยงพบกับกวนอู แล้วตัดหนวดถอดเกราะเสียที่ด่านตงกวนนั้นก็ครั้งหนึ่งเป็นสี่ครั้งกัน ข้าพเจ้าก็รู้อยู่ว่าหาใครสู้ได้ไม่” โจโฉได้ยินดังนั้นก็โกรธจึงด่าว่า “อ้ายหาชาติไม่ มันมาเจรจาเล็กกู่. . .” ว่าแล้วโจโฉก็สั่งให้ทหารเอาตะบองไล่ตีเตียวส้ง เตียวส้งวิ่งหนีไปแล้วคิดในใจว่ากูคิดจะเอาเมืองเสฉวนมาให้แก่โจโฉ แต่โจโฉมาทำหายาบซ้ำกับกู เห็นจะไปหาเล่าปี่ดีกว่า แล้วเตียวส้งก็เดินทางไปหาเล่าปี่ที่เมืองเกงจิ๋ว (พระคลัง (หน) 2545: 781 - 787)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โจโฉขาดคุณธรรมความหนักแน่น คุณธรรมความสุ่มรอบคอบ และคุณธรรมการเห็นแก่ผลประโยชน์แห่งรัฐ จึงทำให้โจโฉประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่เตียวส้งแกล้งทำเป็นดูถูกดูแคลนสติปัญญาความสามารถของโจโฉทำให้โจโฉระงับอารมณ์โกรธของตนเองไม่ได้ ลืมคิดถึงผลประโยชน์แห่งรัฐที่จะได้รับถ้าโจโฉมีความหนักแน่น และพิจารณาอย่างสุ่มรอบคอบ ก็จะได้เหตุผลว่าการที่เล่าเจี้ยงมีเครื่องบรรณาการกับหนังสือมาก่อนน้อมกับตนนั้น เท่ากับว่าตนได้เมืองเสฉวนโดยไม่ต้องออกแรงรบให้สิ้นเปลืองทหารและเสบียงเลย การที่เล่าเจี้ยงให้โจโฉช่วยส่งกองทัพไปสู้รบกับ

จึงให้ทหารไปถามลิโป้ว่าเหตุใดจึงยกทัพมา และไฉนว่ารับปากอ้วนสุดแล้วว่าจะไม่มาช่วยเล่าปี
 ลิโป้จึงให้ทหารไปบอกกิเหลงว่าจะไม่ให้ ทั้งสองฝ่ายต้องพยายามกันทำให้เดือดร้อนแก่ไพร่พล
 แล้วให้เชิญกิเหลงมาที่ค่ายของตน และให้ทหารไปเชิญเล่าปีมาพบด้วย เมื่อเล่าปีรู้ข่าวจากทหารก็
 ขวนขวานอูกับเตียวหุยไปค่ายลิโป้ พอมาถึงค่ายลิโป้ ลิโป้ก็เชิญนั่งและแต่งโต๊ะเลี้ยงอาหาร ลิโป้พูด
 กับเล่าปีว่า “ครั้งนี้เราจะช่วยท่านให้พ้นจากอันตราย นานไปท่านอย่าลืมคุณเรา” พอกิเหลงมาถึง
 เล่าปีกับกิเหลงต่างก็ตกใจ ลิโป้จึงบอกให้ ทั้งสองฝ่ายอย่าได้ตกใจ ที่เชิญทั้งสองฝ่ายมาพบกันครั้ง
 นี้เราจะเป็นคนกลางเกลี้ยกล่อมมิให้พยายามต่อกัน ให้เป็นมิตรต่อกันไว้ แล้วลิโป้ก็ชวนกันกินสุรา
 เล่าปีนั้นนั่งอยู่ ส่วนกิเหลงพูดว่า “ตัวเองอ้วนสุดผู้เป็นนายใช้ให้ยกทหารมาจับตัวเล่าปี เราจะ
 กลับไปนั้นเห็นไม่พ้นความผิด” เตียวหุยได้ฟังดังนั้นก็โกรธชกกระบี่ออกแล้วร้องทวาดว่า “ท่านอย่า
 ดูหมิ่นเราเรามีไซ่เด็ก แต่โจรโงกผ้าเหลืองครั้งนี้ยังมีอาจดูถูกพี่เรา” กวนอูเห็นเตียวหุยจะทำวุ่นวาย
 จึงได้ห้ามไว้ ลิโป้เห็นดังนั้นจึงว่า “เราให้เชิญท่านทั้งสองมาบัดนี้ จะว่าให้ดีขึ้นทั้งสองฝ่าย กิเหลง
 นั้นเขาก็นิ่งอยู่ แต่เตียวหุยทำหยาบช้ามิได้คิดแก่หน้าเราผู้เป็นใหญ่” แล้วลิโป้ก็ทำเป็นโกรธจับเอา
 ทวนขึ้นถือไว้ เล่าปีกับกิเหลงเห็นดังนั้นคิดว่าลิโป้จะทำร้าย ลิโป้จึงให้ทหารเอาทวนไปปักไว้ไกล
 ประมาณห้าเส้น แล้วลิโป้พูดว่า “เราจะเสี่ยงให้ประจักษ์แก่เทพดาทั้งหลาย แม้ยิงเกาทัณฑ์ไป
 มิได้ถูกปลายทวน จึงทำสงครามกันตามความคิดเถิด ถ้าเรายิงถูกท่านทั้งสองจงเลิกทัพกลับไป
 ตามคำเราว่า แม้ผู้ใดมิฟังเรา เราก็จะทำสงครามด้วยผู้นั้น” กิเหลงเห็นดังนั้นก็คิดในใจว่า ที่ไหน
 ลิโป้จะยิงถูกปลายทวน กูจะรับคำไว้แต่พอเป็นที่ เมื่อลิโป้ยิงไม่ถูกแล้วกูก็จะได้ทีกระทำการกับ
 เล่าปีเถิด ลิโป้ก็จะช่วยเล่าปีมิได้ คิดแล้วกิเหลงก็รับคำลิโป้ไว้ ว่าแล้วลิโป้ก็จับเกาทัณฑ์ร้องให้
 ทหารดู แล้วยิงเกาทัณฑ์ถูกปลายทวนที่ปักไว้ ทหารทั้งปวงก็ร้องสรรเสริญลิโป้ว่ามีฝีมือใน
 เกาทัณฑ์ ลิโป้หัวเราะแล้วก็จับมือเล่าปีและกิเหลง แล้วพูดว่า “เราเสี่ยงแก่เทพดาก็เห็นปรากฏอยู่”
 กิเหลงเห็นดังนั้นก็เกรงอ้วนสุดหาว่ามาทำการไม่สำเร็จกลัวโทษ ลิโป้จึงแต่งหนังสือให้กิเหลงถือไป
 ให้อ้วนสุดฉบับหนึ่งเพื่อไม่ให้กิเหลงต้องได้รับโทษ แล้วกิเหลงก็ยกทัพกลับไปเล่าปีก็พ้นภัยจาก
 กองทัพอ้วนสุด (พระคลัง (หน) 2545: 212 - 216)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่ง
 รัฐ จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีรู้ว่า
 อ้วนสุดให้กิเหลงยกทัพใหญ่มากำจัดตน ซึ่งเมืองเสียวฟ่ายที่ตนอยู่นั้นเป็นเมืองเล็กและมีทหารน้อย
 ยากนักที่จะป้องกันตนเองให้พ้นภัยจากกองทัพกิเหลงได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาอำนาจของตน
 ไว้ เล่าปีจึงทำหนังสือไปขอให้ลิโป้ยกทัพมาช่วย ทั้งที่เล่าปีไม่ชอบลิโป้ ที่ลิโป้ทำให้ตนต้องได้รับ

เมืองฮันต่ง เพื่อให้เมืองเสฉวนได้ปลอดภัยจากเตียวพ้อนั้น ถึงแม้เล่าเจี้ยงจะหลอกใช้โจโฉ แต่ถ้าโจโฉได้ร่วมมือกับเมืองเสฉวนรบกับเมืองฮันต่ง โจโฉก็จะได้เมืองฮันต่งไม่ยากนัก และเมื่อโจโฉได้เมืองฮันต่งแล้วเมืองเสฉวนก็จะอยู่ในอำนาจของโจโฉเด็ดขาดเป็นลำดับต่อไป แต่เป็นเพราะโจโฉขาดคุณธรรมดังกล่าวก่อทำให้โจโฉพลาดโอกาสที่จะได้เมืองเสฉวนไปอย่างน่าเสียดาย

2. เล่าปี่

2.1 การใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี

เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีอยู่หลายเหตุการณ์ ซึ่งในแต่ละเหตุการณ์เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมที่แตกต่างกันไป บางครั้งในเหตุการณ์เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียวก็ประสบความสำเร็จ แต่บางครั้งเล่าปี่ต้องใช้คุณธรรมหลายตัวจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาวิเคราะห์การใช้คุณธรรมของเล่าปี่เพียงตัวเดียว และการใช้คุณธรรมหลายตัวที่ทำให้เล่าปี่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ไว้ดังนี้

2.1.1 การใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียว เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียวแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีดังนี้

1) **คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ** เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ขอความช่วยเหลือลิโป้ให้ช่วยทำสงครามกับอ้วนสุต

อ้วนสุตคิดจะยกทัพไปกำจัดเล่าปี่ที่เมืองเสียวฟ่าย แต่กลัวลิโป้ที่อยู่ในเมืองซีจิ๋วจะยกทัพไปช่วย อ้วนสุตจึงคิดอุบายโดยเอาข้าวยี่สิบหมื่นถังเอาไปให้ลิโป้แล้วบอกกับลิโป้ว่า ขออย่าได้ยกทัพไปช่วยเล่าปี่ ลิโป้นั้นเมื่อได้ข้าวยี่สิบหมื่นถังก็ดีใจ จึงรับคำอ้วนสุต อ้วนสุตเห็นลิโป้จะไม่ช่วยเล่าปี่จึงให้กิเหลงยกทัพมาตีเมืองเสียวฟ่ายของเล่าปี่ เล่าปี่รู้ว่าอ้วนสุตยกทัพใหญ่มาลัวจะสู้ไม่ได้ จึงคิดจะทำหนังสือไปขอให้ลิโป้ยกทัพมาช่วย เดียวหนุยจึงว่า “ท่านจะหวังเอาใจลิโป้นั้นมิได้ เห็นลิโป้จะไม่มาช่วย” เล่าปี่จึงตอบว่า “เราจะลองใจลิโป้ดูก่อน” แล้วเล่าปี่ก็ทำหนังสือให้ทหารถือไปให้ลิโป้ เมื่อลิโป้ได้รับหนังสือจากเล่าปี่ก็ปรึกษากับที่ปรึกษา ที่ปรึกษาจึงว่า ถ้าอ้วนสุตได้เมืองเสียวฟ่ายแล้วก็คงจะยกมาตีเอาเมืองซีจิ๋วต่อไปเป็นมั่นคง ลิโป้เห็นดังนั้นจึงยกทหารไปช่วยเล่าปี่ที่เมืองเสียวฟ่าย ฝ่ายกิเหลงตั้งค่ายอยู่ใกล้เมืองเสียวฟ่ายเห็นกองทัพลิโป้ยกมา

ความลำบากและได้ความอัปยศที่ต้องเสียเมืองซีจิว¹ แต่เล่าปี่ก็เห็นแก่ผลประโยชน์แห่งรัฐ (อำนาจของตน) โดยไม่คำนึงถึงผลที่ลิโป้เคยทำไม่ดีกับตนมาก่อน เพียงเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ในทางการเมือง (ให้ตนพ้นภัย) เล่าปี่สามารถแยกแยะเรื่องความโกรธกับผลประโยชน์แห่งรัฐที่ตนจะได้รับได้ ซึ่งผิดกับเตียวหุยที่คิดจะไม่ขอความช่วยเหลือจากลิโป้ โดยไม่คิดถึงผลประโยชน์แห่งรัฐอย่างเล่าปี่ และเมื่อเล่าปี่ได้รับการช่วยเหลือจากลิโป้ก็ทำให้เล่าปี่รอดพ้นอันตรายจากกองทัพกิลองไปได้

2) *คุณธรรมความมีปัญญา* เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญาแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ได้เป็นเจ้าเมืองอันห่อก้วน

หลังจากที่เตียวก๊กหัวหน้าโจรโพกผ้าเหลืองตายแล้ว ต่อมาลูกน้องของเตียวก๊ก ชื่อเตียวฮอง อันต่ง และซุนต้อ ได้ช่องลมพวกริไฉนได้หลายหมื่นยกไปเที่ยวปล้นบ้านตีเมืองเป็นหลายเมือง ซุนนางจึงเอาความไปทูลพระเจ้าเลนเต้ พระเจ้าเลนเต้จึงมีรับสั่งให้จูฮุยยกทหารไปปราบ จูฮุยยกทหารไปล้อมเมืองอ้วนเซียพร้อมด้วยเล่าปี่ และตอนหลังได้ซุนเกียนมาช่วยทำให้จูฮุยกับเล่าปี่ปราบโจรได้สำเร็จ จูฮุยยกทัพกลับ พระเจ้าเลนเต้ก็ปูนบำเหน็จให้จูฮุยเป็นนายทหารใหญ่เป็นเจ้าเมืองให้หล่า จูฮุยได้กราบทูลว่าซุนเกียนและเล่าปี่ได้มาช่วยปราบโจรในครั้งนี้ด้วย พระเจ้าเลนเต้จึงแต่งตั้งให้ซุนเกียนเป็นกรมการหัวเมืองแต่เล่าปี่มิได้ตรัสประการใด เล่าปี่คอยทำรับบำเหน็จอยู่ในเมืองหลวงประมาณเดือนเศษก็ไม่สมปรารถนา ก็เสียใจนัก เล่าปี่ได้อาศัยอยู่ในเมืองหลวงคิดลัดกลุ่มที่ไม่ได้รับบำเหน็จความชอบเหมือนคนอื่นจึงเดินเล่นไปพบกับเตียวกิ้นซุนนางของพระเจ้าเลนเต้ เล่าปี่ได้เข้าไปคำนับ และแนะนำตัวให้เตียวกิ้นได้รู้จัก เล่าปี่ได้เล่าเรื่องที่ตนไปช่วยจูฮุยปราบโจรโพกผ้าเหลืองจนสำเร็จ แต่ไม่มีผู้ใดจะทูลเสนอความชอบให้ เตียวกิ้นได้ฟังดังนั้นก็ตกใจจึงพาเล่าปี่ไปเข้าเฝ้าพระเจ้าเลนเต้ แล้วทูลว่า การเกิดโจรโพกผ้าเหลืองครั้งนี้เพราะเหตุด้วยพระองค์เชื้อฟงขันที่สิบคน ขันที่สิบคนตัดสินเนื้อความอาณาราษฎรกลับจริงเป็นเท็จ เท็จเป็นจริง ซุนนางผู้ใหญ่ผู้น้อยซึ่งเป็นยุติธรรมนั้นให้ถอดเสียเอาสินบน ผู้ที่ดีและซื่อสัตย์ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นซุนนางตามความดีความชอบ จึงทำให้บ้านเมืองเกิดจลาจลทุกวันนี้ และเตียวกิ้นได้ทูลให้พระเจ้าเลนเต้ให้เอาตัวขันที่ทั้งสิบคนมาตัดศีรษะเสีย แล้วให้แต่งตั้งผู้ที่มีสติปัญญาและความชอบให้เป็นซุนนางตามสมควร บ้านเมืองจึงจะอยู่เป็นสุขสืบไป ตอนที่เตียวกิ้นได้ทูลต่อพระเจ้าเลนเต้นั้น ขันที่ทั้งสิบคนได้ยินเตียวกิ้นว่าดังนั้น จึงกราบทูลพระเจ้าเลนเต้ว่า เตียวกิ้นเป็นแต่ซุนนางผู้น้อยบังอาจไม่กลัวพระอาญาเข้ามาทูลสั่งสอนพระองค์ไม่สมควร พระเจ้าเลนเต้จึงให้นำตัวเตียวกิ้น ออกไปเสียจากที่เฝ้า ขันที่ทั้งสิบคนจึงคิดกันที่จะกำจัดเตียวกิ้นให้ได้ แต่รอโอกาสอัน

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ให้เตียวหุยอยู่รักษาเมืองซีจิว หน้า 187 - 189

สมควรก่อน เมื่อพระเจ้าเลนเต้ได้ไล่เตียวก๊วไปแล้วก็เห็นว่าเล่าปี่มีความชอบ จึงมีรับสั่งให้เสนาบดี
ปุนบำเหน็จให้แก่เล่าปี่ฝ่ายเสนาบดีจึงปรึกษากันให้เล่าปี่ไปเป็นผู้รักษาเมืองอันห่อก้วน (พระคลัง
(หน) 2545: 16 - 20)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้
เล่าปี่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ได้ใช้ปัญญาของ
ตนพูดจนเตียวก๊วกล้าเข้าไปกราบทูลพระเจ้าเลนเต้เพื่อขอความดีความชอบให้เล่าปี่ได้สำเร็จจะ
เห็นว่าตอนที่เล่าปี่บอกแก่เตียวก๊วว่า ตนนั้นได้ช่วยจูสีปราบโจรจนสำเร็จ แต่ไม่มีใครช่วยกราบทูล
พระเจ้าเลนเต้ให้ เป็นการพูดโกหกของเล่าปี่ เพราะตอนที่พระเจ้าเลนเต้พระราชทานความดี
ความชอบให้จูสีกับขุนเกียนนั้น จูสีก็ได้ช่วยกราบทูลความดีความชอบให้กับเล่าปี่แล้ว เพียงแต่
พระเจ้าเลนเต้ไม่ได้พระราชทานความดีความชอบให้แก่เล่าปี่เอง จะเห็นว่าการที่เล่าปี่อยากจะได้
ตำแหน่งในทางการเมืองเหมือนคนอื่น เล่าปี่สามารถใช้ปัญญาของตนพูดโกหกจนเกิดผลดีแก่
ตัวเอง ทำให้เหตุการณ์ครั้งนี้คนที่ได้ประโยชน์กลายเป็นเล่าปี่ คนที่ได้รับโทษกลายเป็นเตียวก๊ว ซึ่ง
ผลของการใช้ปัญญาของเล่าปี่ครั้งนี้ส่งผลให้เล่าปี่ได้อำนาจสมดังปรารถนาจริง ๆ ซึ่งการกระทำ
ของเล่าปี่ครั้งนี้ตรงกับที่มาคิอาเวลลีได้กล่าวว่า เจ้าผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี (ในทาง
ศีลธรรม) และต้องเรียนรู้ให้สามารถไม่เป็นคนดีได้ เพียงแต่จะใช้หรือไม่ใช้มันสุดแล้วแต่ความ
จำเป็น แต่ถ้าใครก็ตามที่ยึดถือแต่การกระทำสิ่งที่ดีอย่างเดียวก็จะได้เรียนรู้ถึงความพินาศหรือ
ความล้มเหลวในชีวิตได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2546: 229)

การที่เล่าปี่ได้เลือกใช้วิธีนี้จนได้เป็นขุนนางมีอำนาจตามที่ต้องการนั้น
เป็นเพราะได้เรียนรู้วิถีทางการเมืองที่จะก้าวขึ้นสู่อำนาจว่าจะต้องทำอะไร และต้องปรับทัศนคติ
ของตัวเองในเรื่องผลที่จะได้รับจากการกระทำอย่างไร ถ้าทำแบบนี้แล้วผลจะเป็นอย่างไร กับถ้าทำ
อีกอย่างหนึ่งผลจะเป็นอย่างไร เมื่อเล่าปี่เลือกใช้วิธีการโกหกแกล้งทำตนให้เป็นที่ยกย่อง ผลที่ได้รับ
ก็คือตำแหน่งขุนนางและมีอำนาจ หากเปรียบเทียบกับตอนที่เล่าปี่ช่วยจูสีล้อมเมืองเยียงเซีย
ปราบเตียวโป จนเตียวโปตายนั้น จูสีได้กราบทูลพระเจ้าเลนเต้ถึงความชอบในการสู้รบครั้งนั้น
เล่าปี่ก็ไม่ได้ทำอะไรและก็ไม่เป็นผล พอครั้งที่สองจูสีกราบทูลอีก เล่าปี่ก็ไม่ได้รับบำเหน็จ
ความชอบ จนครั้งที่สามเล่าปี่ได้หลอกใช้เตียวก๊ว จนตัวเองได้รับตำแหน่ง ส่วนเตียวก๊วกลับได้รับ
โทษ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองของเล่าปี่ครั้งนี้ เป็นผล
มาจากการใช้ปัญญาอันชาญฉลาดของเล่าปี่นั่นเอง

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉลองดูสติปัญญาเล่าปี่

เมื่อโจโฉรับเล่าปี่มาอยู่เมืองสุไต่ด้วย โจโฉคิดจะลองดูใจและสติปัญญาเล่าปี่ โจโฉจึงชวนเล่าปี่ไปกินสุราและอาหารที่บ้าน ขณะที่กินสุรากันอยู่นั้น โจโฉแก้มองจะดูสติปัญญาเล่าปี่จึงพูดลองปัญญาเล่าปี่ เล่าปี่ก็รู้ตัวจึงแก้มองพูดจาถ่อมตนและยกย่องสติปัญญาโจโฉว่าเหนือกว่าผู้อื่น ขณะที่กินสุรากันอยู่นั้นได้เกิดพายุฝนตกหนัก ทหารและคนทั้งปวงก็ร้องว่า มังกรสำแดงฤทธิ์บนอากาศจึงเกิดพายุหนักดังนี้ เล่าปี่กับโจโฉก็เชื่อว่าเป็นมังกรสำแดงฤทธิ์ โจโฉจึงคิดจะดูปัญญาเล่าปี่จึงแก้มองถามเล่าปี่ว่า “ท่านแจ้งหรือไม่คือมังกรสำแดงฤทธิ์จึงเกิดลมเมฆมืดดังนี้ แลมังกรนั้นมีฤทธิ์ประการใด” เล่าปี่จึงแก้มองตอบว่าไม่ทราบ โจโฉจึงถามว่าทุกวันนี้มีผู้ใดมีสติปัญญาบ้าง ขอให้เล่าปี่อธิบายและยกตัวอย่างให้ฟัง เล่าปี่ก็แก้มองยกเจ้าเมืองที่ไม่มีสติปัญญาให้โจโฉฟัง เช่น อ้วนสุด อ้วนเสี้ยว เล่าเปียว เป็นต้น แต่โจโฉบอกว่าบรรดาพวกนี้ไม่ได้มีสติปัญญากว้างขวาง โจโฉจึงพูดว่า “ทุกวันนี้เราเล็งดูผู้ซึ่งมีสติปัญญานั้นสิ้นหวัง มีอยู่แต่ท่านกับเราสองคนเท่านั้น” เล่าปี่ได้ยินโจโฉว่าดังนั้นก็สะดุ้ง ตะเกียบพลัดตกจากมือพอดีขณะนั้นมีฟ້าร้อง เล่าปี่ก็ทำตกใจเอามือปิดหูไว้ โจโฉเห็นเล่าปี่กลัวฟ້าร้องก็หัวเราะ แล้วโจโฉก็คิดว่าเล่าปี่เป็นคนซื่อฉลาดกลัวกระทั่งฟ້าร้อง ไม่สามารถจะคิดการใหญ่ได้ นับแต่นั้นโจโฉก็เล็งคิดระแวงเล่าปี่ กวนอูกับเตียวหุยรู้ว่าเล่าปี่ไปพบโจโฉด้วยลัฟังกัดตกใจรีบไปรับกลับมา เมื่อเล่าปี่กลับมาแล้วก็เล่าความให้กวนอู เตียวหุย ฟังว่า “ซึ่งเราคิดอ่านทำสวนปลูกผักประสงค์จะให้โจโฉสิ้นสงสัย ว่าเราหาความคิดไม่ ครั้นโจโฉชวนกินโต๊ะพูดจาสรรเสริญว่าพื้มีความคิด พอเสียงฟ້าร้องที่ตกใจทั้งตะเกียบเสียแล้วเอามือปิดหูไว้ โจโฉก็สิ้นสงสัย” กวนอู เตียวหุย ก็ชมเล่าปี่ว่ามีความคิดดีนัก (พระคลัง (หน) 2545: 284 - 290)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปี่ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่แก้มองทำให้โจโฉหลงเชื่อว่าตนนั้นไม่มีสติปัญญา เพื่อให้โจโฉเล็งคิดระแวงที่ตนจะเป็นศัตรูทางการเมือง เมื่อโจโฉหลอกถามเล่าปี่เพื่อจะลองสติปัญญา เล่าปี่จึงแก้มองถ่อมตัวและยกย่องโจโฉว่าเป็นผู้มีสติปัญญาเหนือคนทั้งปวง และยิ่งเมื่อโจโฉพูดตรงใจเล่าปี่ว่า เล่าปี่นั้นมีสติปัญญาเทียบเท่าโจโฉที่จะสามารถทำการใหญ่ได้ เล่าปี่ได้ยินดังนั้นก็ถึงกับตกใจตะเกียบหลุดจากมือ เพราะคิดว่าโจโฉรู้เท่าทันความคิดตน แต่พอดีขณะนั้นมีฟ້าร้องเสียงดัง เล่าปี่จึงแก้มองทำเป็นเอามือปิดหูว่ากลัวเสียงฟ້าร้อง เพื่อกลบบกเลื้อนที่ตนตกใจทำให้ตะเกียบหลุดจากมือ โจโฉเห็นเล่าปี่กลัวเสียงฟ້าร้องจึงคิดว่าเล่าปี่เป็นคนซื่อฉลาดกลัวแม้กระทั่งเสียงฟ້าร้องมีหรือจะคิดการใหญ่ได้ นับแต่นั้นมาโจโฉจึงไม่ระแวงเล่าปี่อีกต่อไป ทำให้เล่าปี่ปลอดภัยจากโจโฉขณะที่อยู่เมืองสุไต่

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีอาสาใจโง่คุมทหารไปสกัดทัพอ้วนสุดที่เมืองซีจิว

หลังจากที่เล่าปีหลอกใจโง่ว่าตนนั้นเป็นคนซื่อสัตย์ไม่มีสติปัญญาจนทำให้ใจโง่ไม่ระแวงเล่าปีได้แล้วนั้น อยู่มาวันหนึ่งใจโง่ได้เชิญเล่าปีมากินโต๊ะ หมันทองได้เอาชาวมานั่งแกล้งใจโง่ว่าอ้วนเสี้ยวทำศึกกับกองขุนจ้านได้รับชัยชนะแล้ว จนกองขุนจ้านได้เสียชีวิตลงเล่าปีรู้อย่างนั้นก็ส่งสารกองขุนจ้านที่เคยมีบุญคุณกับตนมาก่อน และคิดถึงจุล่งมูรู่ว่าจะเป็นตายอย่างไร หมันทองบอกใจโง่ว่า อ้วนสุดที่แพ้ศึกคราวก่อนจะยกทัพเอาตราหยกสำหรับกษัตริย์ไปให้อ้วนเสี้ยว ถ้าอ้วนสุดกับอ้วนเสี้ยวรวมกันได้เมื่อไรก็จะกำจัดยาก เล่าปีได้ยินดังนั้นก็คิดในใจว่าครั้งนี้ได้ที่อยู่แล้วที่จะคิดจากให้พ้นใจโง่ เล่าปีจึงรีบลุกขึ้นคำนับใจโง่ แล้วขออาสายกทัพไปตีสกัดทัพอ้วนสุดที่บริเวณแดนเมืองซีจิวเพื่อไม่ให้มารวมกับอ้วนเสี้ยวได้ ใจโง่ได้ยินเล่าปีขึ้นอาสารักดีใจจึงรับคำ พอรุ่งเช้าใจโง่พาเล่าปีเข้าเฝ้าพระเจ้าเหียนเต๋เพื่อขออนุญาตยกทัพไปทำศึกแก้อ้วนสุดที่เมืองซีจิว พระเจ้าเหียนเต๋ก็ทรงอนุญาต ใจโง่จึงจัดทหารให้เล่าปี แล้วให้เล่าปีเป็นแม่ทัพคุมทหารห้าหมื่น ใจโง่ได้ให้จูเหล่งกับล่อเจียวซึ่งเป็นคนของตนตามเล่าปีไปด้วย เมื่อเล่าปีได้โอกาสก็รีบยกทัพไปตั้งกลางวันกลางคืน ฝ่ายเทียนหยกกับกุกเก๋ที่ใจโง่ใช้ให้ไปทำราชการอยู่นอกเมือง รู้ว่าใจโง่ให้เล่าปียกทัพห้าหมื่นไปรบกับอ้วนสุดก็รีบเดินทางกลับมาหาใจโง่ แล้วบอกแก่ใจโง่ว่า การที่ใจโง่มอบให้เล่าปีเป็นแม่ทัพคุมทหารห้าหมื่นไปปราบอ้วนสุดนั้นไม่ควร เพราะเล่าปีจะมีกำลังขึ้นแล้วจะคิดเอาใจออกห่าง ภายหลังจะเป็นภัยแก่ใจโง่ ใจโง่ได้ฟังดังนั้นก็ตกใจที่คิดผิดให้เล่าปีคุมทัพยกไป ใจโง่จึงให้เคาฑูคุมทหารม้าห้าร้อยยกตามเล่าปีไป แล้วให้บอกเล่าปีว่ามหาอุปราชมีข้อราชการจะสั่งการ ให้เล่าปี ยกทัพกลับมาก่อน เคาฑูรีบยกทหารตามเล่าปีไป เล่าปีเห็นเคาฑูยกทหารตามมา เล่าปีจึงบอกแก่กวนอู เตียวหุยว่า ใจโง่คงจะรู้ความคิดแล้วจึงให้ทหารตามทัพกลับมา เล่าปีจึงให้กวนอูกับเตียวหุยเตรียมทหารคอยตั้งรับไว้ให้พร้อม พอเคาฑูมาถึงก็บอกให้เล่าปีกลับไปห้ามมหาอุปราชก่อน เล่าปีจึงบอกแก่เคาฑูว่าการยกทัพมาครั้งนี้เป็นรับสั่งของพระเจ้าเหียนเต๋ ถ้ายกทัพกลับก็จะเป็นการขัดรับสั่ง ถ้าเสร็จศึกกับอ้วนสุดแล้วจะรีบยกทัพกลับไปห้ามมหาอุปราช เคาฑูมิรู้จะทำอย่างไรเพราะทหารเล่าปีเตรียมพร้อมไว้ จึงกลับไปบอกแก่ใจโง่ ใจโง่รู้ว่าเล่าปีไม่ยอมยกทัพกลับมาก็แน่ใจว่าเล่าปีคิดเอาใจออกห่างเป็นมั่นคง (พระคลัง (หน) 2545: 290 - 293)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้ตีตัวออกจากใจโง่ได้ในครั้งนี้ และยังได้ทหารมาเป็นกำลังอีกห้าหมื่น จะเห็นว่าเล่าปีได้ใช้สถานการณ์ที่อ้วนสุดจะมารวมกับอ้วนเสี้ยว แล้วใช้ปัญญาของตนวางแผนว่าตนจะขออาสายกทัพไปรบสกัดอ้วนสุดให้ได้ ใจโง่เห็นว่าอ้วนสุดกับอ้วนเสี้ยวถ้ารวมกันได้จะมีกำลังมากขึ้นและจะเป็นภัยต่อตน เมื่อเล่าปี

ชั้นอาสาเกียตินดี โดยลี้ภัยจากเล่าปี่ จึงตั้งให้เล่าปี่เป็นแม่ทัพคุมทหารห้าหมื่นไปคอยสกัดอ้วนสุด เมื่อเล่าปี่ได้โอกาสก็รีบยกทหารออกให้พันอำนาจโจโฉ กว่าโจโฉจะรู้ตัวเล่าปี่ก็คุมทหารไปไกลแล้ว ทำให้เล่าปี่เป็นอิสระพร้อมที่จะเริ่มสร้างอำนาจให้แก่ตนใหม่อีกครั้ง

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ไม่ฆ่าเล่าต่ายกับองต๋องทหารของโจโฉ

เมื่อเล่าปี่ได้เมืองซีจิ๋วแล้วก็คิดเกรงโจโฉจะยกทัพมารบกับตน จึงได้ให้เต้เหียน¹ ซึ่งอยู่ในเมืองซีจิ๋วให้ไปขอร้องอ้วนเสี้ยวให้ยกทหารมาช่วย ฝ่ายอ้วนเสี้ยวเมื่อเต้เหียนมาขอร้องก็เห็นแก่เต้เหียน และเห็นว่าการกำจัดโจโฉซึ่งเป็นศัตรูราชสมบัตินั้นเหมือนเป็นการได้ช่วยชาติบ้านเมือง ผู้คนรู้เข้าก็จะยกย่องสรรเสริญ อ้วนเสี้ยวจึงได้เกณฑ์ทหารยกไปจะกำจัดโจโฉ และได้ให้ต้นหลิมแต่งหนังสือปิดประกาศไปทุกหัวเมืองประกาศความชั่วของโจโฉ และบุญโจโฉ ซึ่งเป็นศัตรูราชสมบัติ ได้กระทำการหยาบช้าจนอาณาจักรได้รับความเดือดร้อน เพื่อให้เจ้าเมืองและราษฎรทั้งหลายอย่าได้เข้าร่วมกับโจโฉซึ่งเป็นศัตรูราชสมบัติ ฝ่ายโจโฉรู้ว่าอ้วนเสี้ยวยกทัพมาจึงให้เล่าต่ายกับองต๋องคุมทหารห้าหมื่นและให้เอาธงสำคัญทัพโจโฉไปด้วย และให้ยกไปตั้งค่ายข้างเมืองซีจิ๋วเพื่อให้เล่าปี่เป็นกังวล แล้วโจโฉก็ยกทัพใหญ่ไปสกัดทัพของอ้วนเสี้ยว เล่าปี่รู้ว่าทัพของโจโฉยกมาแต่มีรู้ว่าใครคุมทัพมาก็คิดเกรงว่าเป็นโจโฉ เล่าปี่จึงให้กวนอุไปดู กวนอุยกทหารไปดู ทัพโจโฉเจอองต๋องจึงสู้รบกัน กวนอุจับองต๋องมาให้เล่าปี่ได้ ส่วนเล่าต่ายเดียวหุยาสาไปจับมาได้ เมื่อเล่าปี่ได้ตัวองต๋องกับเล่าต่ายมานั้น เล่าปี่ไม่ได้ทำร้ายแต่กลับเลี้ยงดูอย่างดี แล้วบอกกับองต๋องและเล่าต่ายว่า “เดิมเรายกมานี้จะได้คิดร้ายต่อมหาอุปราชนั่นหามิได้ เราคิดจะสนองคุณมหาอุปราชอยู่ทุกเวลามีได้ขาด แลก็เหมาะเป็นคนหยาบช้า คิดจะทำร้ายเราให้ถึงสิ้นชีวิต เราจึงฆ่าก็เหมาะสมหาอุปราชมิได้แจ้งว่าก็เหมาะคิดร้ายต่อเราก่อน จึงให้ท่านทั้งสองคุมทหารเป็นแม่ทัพมาจับเรา ธรรมดาเกิดมาก็ย่อมรักชีวิตอยู่เหมือนกันทุกคน เราจึงคิดรักษาตัวด้วยความจำเป็น ซึ่งกวนอุเดียวหุยาทำแก่ท่านทั้งสองนั้น ท่านอย่าได้พยาบาทเลย บัดนี้เราจะให้ท่านทั้งสองกลับไปแจ้งข้อราชการแก่มหาอุปราชท่านช่วยว่ากล่าวให้เห็นความจริงของเรา ไม่ตรีท่านทั้งสองจะได้มีต่อเราสืบไป” แล้วเล่าปี่ก็ปล่อยตัวองต๋องกับเล่าต่ายกลับไปหาโจโฉ องต๋องกับเล่าต่ายซาบซึ้งในน้ำใจเล่าปี่ เมื่อกลับไปพบโจโฉก็เล่าความตามที่เล่าปี่บอกมาให้โจโฉฟัง โจโฉฟังแล้วก็โกรธอย่างมาก แล้วสั่งให้ทหารนำตัวองต๋องกับเล่าต่ายไปฆ่าเสีย แต่ขงหยงขอไว้ เพราะกลัวทหารทั้งปวงจะเสียใจ องต๋องกับเล่าต่ายจึงรอดตาย หลังจากเล่าปี่ปล่อยองต๋องกับเล่าต่ายกลับไปก็คิดเกรงโจโฉ

¹ เต้เหียนเมื่อก่อนเป็นคนสอนหนังสือเล่าปี่ครั้งเมื่ออยู่เมืองดุ้นก้วน และต่อมาเต้เหียนได้ไปทำราชการเป็นขุนนางอยู่ในพระเจ้าเหี้ยนเต้ ครั้นครั้งที่สิบคนทำการหยาบช้าจึงได้ลาออกจากราชการมาอยู่เมืองซีจิ๋ว และเต้เหียนนี้เป็นเกี่ยวดองกับอ้วนเสี้ยว

จะยกทัพมารบกับตน เล่าปี่จึงแบ่งทหารให้กวนอุไปอยู่เมืองแห่ฝือเพื่อให้คอยดูแลรักษาของตน ส่วนซุนเชียน ดันหยง บิดัก บิฮองให้อยู่เมืองซีจิ๋ว เล่าปี่กับเตียวหุยไปอยู่เมืองเสียวพาย ถ้าโจโฉยกทัพมาให้แต่ละเมืองยกทหารมาช่วยรบเป็นทัพกระหนาบ (พระคลัง (หน) 2545: 299 - 311)

เหตุการณ์นี้จะเห็นว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปี่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ไม่ฆ่าเองต้งกับเล่าต่ายนั้นก็เพราะเล่าปี่ต้องการสร้างชื่อเสียงให้แก่ตัวเองเพื่อให้ทหารและราษฎรทั้งปวงได้รู้ว่าตนนั้นเป็นคนมีจิตใจเมตตากรุณา ไม่มีใจคิดพยาบาท แม้แต่จับเชลยศึกได้ก็มีได้ทำร้ายแต่กลับปล่อยตัวไป แม้แต่เองต้งกับเล่าต่ายยังซาบซึ้งในน้ำใจเล่าปี่ จึงเอาเรื่องที่เล่าปี่บอกไปแจ้งแก่โจโฉได้รู้

จะเห็นว่าเหตุการณ์นี้เล่าปี่ได้ใช้ปัญญาที่ลึกซึ้งมาก เพื่อให้ตนเองได้มาซึ่งคุณธรรมความเมตตากรุณา และได้ประโยชน์ทางการเมืองจากโจโฉ กล่าวคือ ประการแรก เล่าปี่ไม่ต้องเสียทหารของตนในการออกรบรบของเองต้งกับเล่าต่ายที่ยังคงเหลือ เพราะเองต้งกับเล่าต่ายได้ยกทัพกลับไป ประการที่สอง เล่าปี่ได้ยืมมือโจโฉฆ่าเองต้งกับเล่าต่ายได้อย่างแนบเนียน เพราะเล่าปี่รู้ว่าการทั้งปวงนี้โจโฉได้รู้แล้วว่า เล่าปี่ได้เอาใจออกห่าง โจโฉจึงใช้ให้ก็เหมาะสม แต่เมื่อก็เหมาะสมพลาตทำถูกกวนอุฆ่าตายและต้องเสียเมืองซีจิ๋ว โจโฉจึงให้องต้งกับเล่าต่ายยกทัพมาหลอกเล่าปี่ว่าโจโฉได้ยกทัพมาเองเพื่อให้เล่าปี่เป็นกบฏจะได้ไม่ยกทัพไปรวมกับอ้วนสุด แต่เองต้งกับเล่าต่ายกลับเสียรู้เล่าปี่ถูกจับได้ และถูกเล่าปี่เกลี้ยกล่อมจนสำเร็จ และให้เอาความมาเยาะเย้ยโจโฉ เมื่อโจโฉรู้เข้าก็จะโกรธ โจโฉก็จะฆ่าเองต้งกับเล่าต่ายเอง ความไม่ดีก็จะตกอยู่ที่โจโฉว่าเป็นคนไม่มีน้ำใจแก่ทหาร ซึ่งผิดกับเล่าปี่ที่มีน้ำใจ

ซึ่งผลของการใช้คุณธรรมเล่าปี่ครั้งนี้ทำให้ได้ทั้งคุณธรรมความเมตตากรุณา และได้ประโยชน์ทางการเมืองจากโจโฉอีกด้วย

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่เอาตัวรอดจากอ้วนเสี้ยว

เล่าปี่เมื่อหนีโจโฉมาอาศัยอยู่กับอ้วนเสี้ยวก็คิดถึงกวนอุกับเตียวหุยและครอบครัว เล่าปี่จึงบอกให้อ้วนเสี้ยวยกทหารไปตีเมืองสุโต อ้วนเสี้ยวก็เห็นด้วย จึงเกณฑ์ทหารยกทัพไปรบกับโจโฉขุนนางอ้วนเสี้ยวได้ตัดทอนไว้ แต่อ้วนเสี้ยวไม่ฟัง อ้วนเสี้ยวให้กิเหลงทหารเอกยกทหารเป็นทัพหน้าไปรบกับโจโฉ โจโฉรู้เข้าก็ยกทัพมาตั้งสกัดไว้ กิเหลงเป็นทหารที่มีฝีมือได้ฆ่านายทหารโจโฉไปหลายคน จนทหารโจโฉไม่มีผู้ใดสู้ได้ โจโฉจึงให้กวนอุออกรบกับกิเหลง กวนอุได้ฆ่ากิเหลงตาย ทหารกิเหลงก็เอาข่าวมาแจ้งแก่อ้วนเสี้ยวว่ามีทหารโจโฉหน้าแดงหนวดยาวได้ฆ่ากิเหลงตาย ซีสิ่วจึงว่า น่าจะเป็นกวนอุของเล่าปี่เป็นมันคง อันผู้อื่นนั้นไม่ปรากฏว่ามีหน้าตาเช่นนั้น อ้วนเสี้ยวก็โกรธ จึงว่าแก่เล่าปี่ว่า “น้องท่านไปเป็นทหารโจโฉ แล้วมาฆ่าทหารเอกของเราเสียจะนี้

ก็เห็นว่าท่านเป็นพวกโจรแก่งแย่งเข้ามาอยู่เป็นไส้ศึก จะเลี้ยงไว้มิได้" อ้วนเสี้ยวจึงสั่งให้ทหารเอาเล่าปี่ไปฆ่าเสีย เล่าปี่ได้ฟังดังนั้นก็ตกใจ จึงว่า "เหตุไฉนท่านมาหาเบียดเบียนความขัดแย้งด้วยนี้ ขอท่านดำรงดูให้ควรก่อน ข้าพเจ้าเสียบ้านเมืองแลครอบครัวสมัครพรรคพวกทั้งปวง จนยังแต่ตัวผู้เดียวมาพึ่งท่าน ก็เพราะใจโดยกมาทำอันตราย กวนอู เดียวหุยน้องข้าพเจ้านั้นจะเป็นหรือตายประการใดยังมีได้แจ้ง ซึ่งทหารหน้าแดงหนวดยาว นั้นจะมีแต่กวนอูผู้เดียวหรือ หรือผู้อื่นจะมีอยู่บ้างท่านจงพิจารณาให้แน่ก่อน" อ้วนเสี้ยวเป็นคนไม่ยั่งยืน เมื่อได้ฟังเล่าปี่พูดดังนั้นก็กลับโกรธสีสรวทว่าเป็นคนมีปัญญาไม่ แก่งแย่งมาเจรจาจะให้ฆ่าเล่าปี่ หลังจากนั้นอ้วนเสี้ยวก็ให้ขุนทิพทหารเอกออกไปรบกับโจโฉ เล่าปี่จึงขอ อ้วนเสี้ยวไปทักกับขุนทิพเพื่อจะขอไปดูทหารของโจโฉที่หน้าแดงหนวดยาวว่าเป็นกวนอูหรือไม่ อ้วนเสี้ยวก็ให้เล่าปี่ไปทักด้วย แต่ให้อยู่เป็นทัพหลัง เมื่อขุนทิพยกทหารมารบกับโจโฉ ทหารโจโฉสู้ขุนทิพไม่ได้ แต่ได้กวนอูมาช่วยรบและฆ่าขุนทิพตาย เล่าปี่รู้เข้าว่าขุนทิพตายก็รีบไปดูแต่มีทหารโจโฉอยู่เป็นจำนวนมาก เล่าปี่เห็นแต่ธงเขียนชื่อว่ากวนอู เล่าปี่ก็รู้ว่ากวนอูยังไม่ตายและมาอยู่กับโจโฉ เล่าปี่จึงถอยทัพกลับ อ้วนเสี้ยวรู้ว่ากวนอูฆ่าขุนทิพตายก็โกรธจึงว่า "อ้ายเล่าปี่หยาบมันแก่งแย่งให้น้องมันมาฆ่าทหารเอกกูเสียถึงสองคน" อ้วนเสี้ยวจึงสั่งให้ทหารเอาตัวเล่าปี่ไปฆ่าเสีย เล่าปี่จึงว่า "... ขอให้ข้าพเจ้าแจ้งเนื้อความแก่ทหารท่านสักข้อหนึ่งก่อน ถึงจะฆ่าเสียก็ตามเถิด แต่ก่อนนั้นโจโฉมีใจจริงเกลียดข้าพเจ้าเป็นอันมาก คิดจะฆ่าข้าพเจ้าเสีย บัดนี้รู้ว่าข้าพเจ้ามาสำนักอาศัยอยู่กับท่านจะเป็นกำลังคิดการสืบไป จึงแก่งแย่งให้กวนอูมาฆ่าทหารเสีย กวนอูเห็นจะไม่รู้ว่าข้าพเจ้ามาอยู่กับท่าน จึงอาสาโจโฉมาฆ่าทหารท่านเสีย ถ้าข้าพเจ้ามีหนังสือไปถึงกวนอู กวนอูรู้แล้วก็จะมาหาข้าพเจ้าได้เป็นกำลังท่านสืบไป ซึ่งท่านเสียทหารสองคนนั้น อุปมาเหมือนหนึ่งเสียเนื้อสองตัว ถ้าท่านได้กวนอูมาไว้เหมือนหนึ่งเสีย เห็นจะดีกว่าเนื้อสองตัวอีก"

อ้วนเสี้ยวได้ฟังดังนั้นก็ยินดี แล้วหันมาต่อว่าที่ปรึกษาของตนหาว่ามายุให้ฆ่าเล่าปี่ว่ามีสติปัญญาไม่ เล่าปี่จึงเขียนหนังสือไปหากวนอู แล้วส่งให้อ้วนเสี้ยวดูก่อน อ้วนเสี้ยวดูหนังสือที่เล่าปี่เขียนแล้วก็ให้ทหารลอบเอาไปให้กวนอู (พระคลัง (หน) 2545: 348 - 357)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปี่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ได้ใช้ปัญญาพูดเอาตัวรอดจากอ้วนเสี้ยวที่จะฆ่าเล่าปี่ที่รู้ว่ากวนอูน้องร่วมสาบานของเล่าปี่ได้ฆ่าทหารเอกของตนตายครั้งแรกกวนอูฆ่าก็เหลวตาย อ้วนเสี้ยวจะฆ่าเล่าปี่แต่ยังไม่แน่ชัดว่าเป็นกวนอู เล่าปี่ก็ใช้ปัญญาพูดว่าอาจไม่ใช่กวนอูก็ได้ อ้วนเสี้ยวก็หลงเชื่อเล่าปี่ พอครั้งที่สองเล่าปี่ได้ขออ้วนเสี้ยวไปทักด้วยเพื่อจะได้ไปสืบข่าวกวนอู อ้วนเสี้ยวก็ให้ไป พอกวนอูฆ่าขุนทิพตาย อ้วนเสี้ยวรู้ว่าเป็นกวนอูจริงก็จะฆ่าเล่าปี่ให้ได้ เล่าปี่รู้ว่าเป็นกวนอูจริงก็ใช้ปัญญาหาทางออกด้วยการพูดว่า การครั้งนี้เป็นแผนการ

ของโจโจที่จะยืมมืออ้วนเลี้ยวฆ่าตน การที่กวนอูมาอยู่กับโจโจและได้มาฆ่าทหารเอกของอ้วนเลี้ยวตายนั้น เป็นเพราะว่ากวนอูไม่รู้ว่าตนได้มาอยู่กับอ้วนเลี้ยว ถ้ากวนอูรู้ว่าตนอยู่กับอ้วนเลี้ยวก็จะมาหา และกวนอูนั้นมีฝีมือกว่ากิเหลงกับบุนทิวเสียอีก ถ้าตนทำหนังสือไปให้กวนอู กวนอูก็จะมาอยู่กับอ้วนเลี้ยว อ้วนเลี้ยวก็จะมีกำลังมากขึ้นกว่าเดิมอีก พออ้วนเลี้ยวฟังเล่าปีพูดดังนี้ก็เชื่อเล่าปีเล่าปีจึงทำหนังสือไปถึงกวนอู และก่อนจะส่งหนังสือ เพื่อให้อ้วนเลี้ยวเชื่อตน เล่าปีจึงเอาหนังสือที่เขียนนั้นให้อ้วนเลี้ยว ดูก่อน ทำให้อ้วนเลี้ยวยิ่งเชื่อเล่าปีที่พูดมา จะเห็นว่าการใช้ปัญญาของเล่าปีในเหตุการณ์นี้ทำให้เล่าปีรอดปลอดภัยจากอ้วนเลี้ยวมาได้ถึงสองครั้ง

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีเสียทีโจโจ และเสียเมืองยี่หล่า

เมื่อเล่าปีเสียกลอุบายของโจโจให้แบ่งทหารออกไปช่วยเหลือเมืองยี่หล่า และไปช่วยกองเสปียง ทำให้ทหารในค่ายเล่าปีเหลือน้อย¹ เล่าปีคิดว่าจะสู้โจโจไม่ได้จึงคิดหลบหนีออกจากหลังค่ายตอนดึก เมื่อเล่าปีพาทหารหลบหนีไปนั้น โจโจได้ให้ทหารมาซุ่มจับเล่าปีในทางหลังค่าย ทหารโจโจร้องอื้ออึงว่าจะจับเล่าปี เล่าปีตกใจจะหนีไปทางอื่น ทหารโจโจอีกทางหนึ่งก็ร้องอื้ออึงมาเป็นทัพกระหนาบ เล่าปีเห็นข้าศึกยกมาหน้าหลังเป็นอันมากคิดเป็นห่วงครอบครวัก็ทอดใจใหญ่ แหงหน้าดูฟ้าแล้วร้องว่า “เทพดาให้เราเกิดมาแล้ว เหตุใดไม่ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชูเล่า แล้วให้เราได้ทุกข์ทรมานถึงเพียงนี้ เราจะครองชีวิตไว้โยให้ปวยการ” แล้วเล่าปีก็ชักกระบี่ออกมาจะเชือดคอตาย นายทหารทั้งปวงเห็นดังนั้นก็ตกใจ ชวนกันวิ่งเข้าไปชิงกระบี่ไว้ เล่าปีก็พูดพลบ เล่าปีไม่ให้เป็นกังวลกับข้าศึกที่ยกมา เล่าปีจึงอาสาออกสู้รบกับโกล่า โกล่าได้เอาทวนแทงเล่าปีแตกม้าตาย เล่าปีเห็นดังนั้นก็มิไยจะออกสู้รบด้วย พอถึงรุ่งได้คุมทหารมาข้างหลังได้ขับม้ามาสู้กับโกล่า จูล่งเอาทวนแทงโกล่าตกม้าตาย ฝ่ายกวนอู เตียวหุยที่ยกทหารไปช่วยเมืองยี่หล่ากับกองเสปียงก็กลับมาหาเล่าปี เล่าปีพาทหารหนีไปถึงแม่น้ำฮั่นกั๋ง แล้วให้ทหารหยุดพักชาวบ้านรู้ว่าเล่าปีแตกหนีมากก็มีความสงสารจึงชวนกันเอาข้าวอาหารมาให้เล่าปีเป็นอันมาก เล่าปีก็ยินดีจึงเอาอาหารมาแจกทหารทั้งปวง แล้วเล่าปีก็ทอดใจใหญ่ และพูดว่า “ท่านเหล่านี้นับว่ามีสติปัญญาแลฝีมือ เหตุใดจะสู้ทรมานลำบากกายมาติดตามเรา ซึ่งเป็นคนหาวิชาไม่ว่าจะเอาประโยชน์สิ่งใดซึ่งท่านได้มีคุณช่วยพาเรามาให้พ้นภัยนี้ ก็เหมือนหนึ่งเราได้อาศัยแล้ว ท่านจะมาทรมานอยู่ด้วยเราโยให้ลำบากกาย จงพากันไปชวนขวายนามูลนายซึ่งมีวิชาสมาธิจึงจะได้อยู่เย็นเป็นสุขสืบไป” ทหารทั้งปวงได้ยินเล่าปีพูดดังนั้นก็มีความสงสารต่างคนต่างก็ร้องให้รักเล่าปี ทหารและที่ปรึกษาต่าง ก็พลบเล่าปีไม่ให้ท้อ แล้วก็พากันไปขออาศัยเล่าปีเยวเจ้าเมืองเกงจิ๋วเป็นที่พำนักอาศัย (พระคลัง (หน) 2545: 435 - 439)

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าปีเสียทีโจโจและเสียเมืองยี่หล่า หน้า 183 - 184

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปีประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีแพ้สงคราม แก่โจโฉมา ตอนแรกเล่าปีคิดท้อใจจึงคิดจะฆ่าตัวตายแต่ทหารได้ห้ามเอาไว้ และพากันหนีมาถึงแม่น้ำฮั่นกั๋ง ชาวบ้านรู้ว่าเล่าปีหนีมาจึงเอาอาหารมาให้เป็นอันมาก เล่าปีจึงเอาอาหารที่ได้มาให้ทหารทั้งปวงกิน แล้วพูดต่อหน้าทหารทั้งปวงว่าให้ทั้งตนเสียอย่าคิดอยู่ด้วยเลย ทุกคนล้วนเป็นคนดี ส่วนตนนั้นเป็นคนอาภัพ ถ้าทุกคนมาอยู่ด้วยจะได้รับแต่ความลำบาก เมื่อเล่าปีพูดจบทำให้ทหารทั้งปวงต่างก็ร้องไห้และรักเล่าปีกันมากขึ้น จะเห็นว่าเล่าปีสามารถใช้ปัญญาพูดได้อย่างกินใจทหารอย่างมาก ไม่ว่าใครที่ได้เห็นเล่าปีเอาอาหารมาให้กินเมื่อตอนลำบากแล้วพูดแบบนี้ ก็จะต้องรักเล่าปีไม่ได้ การทำตัวให้เป็นที่รักและการใช้ปัญญาของเล่าปีครั้งนี้ ทำให้ทหารของเล่าปีรักเล่าปีมากยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะอุทิศชีวิตทำราชการให้แก่เล่าปีต่อไป

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปียอมให้ซีซีไปอยู่กับโจโฉ

หลังจากที่เล่าปีได้ซีซีเอาจมาเป็นที่ปรึกษา เล่าปีก็สามารถเอาชนะกองทัพอของ โจหยินได้ เมื่อโจหยินพ่ายแพ้สงครามแก่เล่าปีแล้วก็เอาความไปแจ้งแก่โจโฉว่า การที่เล่าปีทำสงครามชนะนั้นเป็นเพราะเล่าปีได้ซีซีมาเป็นที่ปรึกษาจึงทำสงครามชนะ โจโฉจึงตั้งนั้นจึงอยากได้ตัวซีซีมาอยู่ด้วย โจโฉจึงคิดอุบายโดยให้ทหารไปเอามารดาของซีซีมาเลี้ยงไว้ แล้วปลอมลายมือมารดาซีซีทำเป็นหนังสือส่งไปให้ซีซีเป็นใจความว่า ให้ซีซีมาอยู่กับโจโฉ มิฉะนั้นมารดาจะมีอันตราย ซีซีเป็นคนกตัญญูต่อมารดาเมื่อทราบเรื่องจึงขอร้องเล่าปีว่าจะไปหาโจโฉ เล่าปีได้ฟังซีซีแล้วก็ร้องไห้ส่งสารซีซี แล้วก็อนุญาตให้ซีซีไปหา โจโฉ ฝ่ายขุนเหียนได้บอกกับเล่าปีว่า “อันซีซีเป็นคนมีปัญญามากนัก แล้วก็ได้มาอยู่ด้วยในเมืองซินเอี้ย รู้จักตั้งลึกละหนาบงทุกประการ แม้ท่านจะปล่อยให้ไปอยู่ด้วยโจโฉบัดนี้ โจโฉก็จะมีคามยินดี เลี้ยงดูท่านบำรุงให้ถึงขนาด อันตั้งลึกละหนาบงสิ่งใดนั้นซีซีก็จะแจ้งแก่โจโฉสิ้น นานไปภายหน้าก็จะมีภัยถึงเราเป็นมั่นคง ขอให้ท่านเอาตัวซีซีไว้อย่าปล่อยไป ฝ่ายโจโฉเห็นว่าซีซีไม่ไปแล้วก็จะฆ่ามารดาเสีย ซีซีก็จะมีคามพยายาทก็จะช่วยทำการกำจัดโจโฉโดยการสุจริต” เล่าปีจึงตอบว่า “ท่านว่าทั้งนี้เราไม่เห็นด้วย อันจะให้พวกรักแม่กับลูกไว้มิให้ไปหากัน ให้มารดาตายเพราะลูกนั้น ก็จะเป็นบาปกรรมไปภายหน้า อนึ่งเราก็ได้ลั่นวาจาอนุญาตแก่ซีซีแล้ว ถึงมาตรว่าตัวเราจะตายก็จะรักษาความสัตย์ไว้ เรามีปวารณาด้อยคำของท่าน อันมิได้เป็นสัตย์” ทหารทั้งปวงได้ฟังเล่าปีว่าดังนั้น ก็ชื่นชมยินดีชวนกันสรรเสริญว่าเล่าปีมีความสัตย์ซื่อมั่นคงนัก พอรุ่งเช้าเล่าปีได้ตั้งโต๊ะเลี้ยงส่งซีซี เสร็จแล้วเล่าปีก็ขี่ม้าไปส่งซีซี ตอนส่งซีซีเล่าปีได้อาลัยซีซีเป็นอันมาก ทำให้ซีซีถึงกับพูดว่า “ถึงมาตรว่าโจโฉจะได้ข้าพเจ้าไปไว้ก็ดี ข้าพเจ้าจะขอสาบานไว้ต่อท่านว่า ถึงจะทำการไปเบื้องหน้าข้าพเจ้าจะไม่คิดกลอุบายสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้โจโฉทำร้าย

แก่ท่านเลย” เล่าปีขณะไปส่งซีซีก็ร้องไห้รักซีซีเป็นอย่างมาก เมื่อซีซีขี่ม้าจากเล่าปีไปเล่าปีก็มอง อาลัยซีซีมิได้ขาด จนม้าที่ซีซีขี่ไปนั้น บังพุ่มไม้ เล่าปีก็ให้ทหารไปตัดพุ่มไม้นั้นเพื่อจะได้เห็นซีซีไป สุดสายตา ซีซีเมื่อขี่ม้าไปได้ไกลแล้วได้หวนกลับมาหาเล่าปี แล้วบอกแก่เล่าปีว่าให้ไปหาขงเบ้ง หรืออาจารย์ฮกหลงเอามาไว้เป็นที่ปรึกษา เล่าปีรู้อย่างนั้นก็ยินดียิ่ง แล้วซีซีก็คำนับลาเล่าปีไป ซีซี ก่อนจะไปหาโจโฉได้ไปหาขงเบ้งแล้วเล่าเรื่องเล่าปีให้ฟังเพื่อหวังจะให้ขงเบ้งไปอยู่กับเล่าปี (พระ คลัง (หน) 2545: 506 - 512)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้ เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีใช้ปัญญาอัน ลึกซึ้งที่สามารถผูกใจซีซีให้อยู่กับเล่าปีได้ ถึงแม้ตัวซีซีจะไปอยู่กับโจโฉ ด้วยผลประโยชน์ทาง การเมืองเล่าปีย่อมรู้ว่าถ้าตนปล่อยให้ซีซีไปสวามิภักดิ์ของตนย่อมเสียเปรียบแก่โจโฉอย่าง แน่นนอน เพราะจะต้องเสียที่ปรึกษาที่ดีไป และความลับทางการเมืองการทหารอาจถูกเปิดเผยได้ แต่ถ้าเล่าปี ไม่ยอมปล่อยให้ซีซีไปหาโจโฉ เล่าปีย่อมรู้ว่าจะมีผลเสียมากกว่า เพราะโจโฉได้ตัวมารดาของซีซี เอาไว้เป็นตัวประกัน หากทำสงครามกันขึ้นเมื่อใด ซีซีก็ต้องทำการได้ไม่เต็มที่เพราะกลัวมารดาจะ มีภัย สุดท้ายแล้วผลร้ายก็จะเกิดกับเล่าปีมากกว่า แต่ถ้าหากเล่าปียอมให้ซีซีไปหาโจโฉแล้วทำ ให้ซีซีรักในน้ำใจ เล่าปี ก็จะทำให้ซีซีไม่คิดทรยศต่อเล่าปี ซึ่งจะดีกว่าการกักตัวของซีซีไว้อีก และ การกระทำของเล่าปีครั้งนี้ก็ทำให้เล่าปีได้ชื่อเสียงเป็นที่ขึ้นชอบแก่ผู้ใต้ปกครองอย่างมากที่ทำให้แม่ ลูกได้พบกันโดยไม่คิดถึงผลประโยชน์ของตัวเอง

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีโยนอาเต๋าคู่หน้าจูล่ง

หลังจากที่ครอบครัวเล่าปีได้พลัดหลงกับเล่าปีที่ต้องสู้รบกับทหารโจโฉ แล้ว จูล่งก็ได้ออกตามหาครอบครัวของเล่าปี โดยรบฝ่าเข้าไปในวงล้อมของทหารโจโฉเป็นหลาย ครั้งกว่าจะพบนางบิสูหยินกับอาเต๋อ เมื่อจูล่งพบนางบิสูหยินแล้ว นางบิสูหยินเห็นว่าตนจะเป็น ภาระแก่จูล่งจึงส่งอาเต๋อให้แก่จูล่งแล้วกระโดดลงบ่อน้ำตาย จูล่งเห็นดังนั้นก็เสียใจแต่ก็ทำอะไร ไม่ได้ เพราะอยู่ในวงล้อมของทหารโจโฉ จูล่งจึงเอาอาเต๋อใส่ไว้ในเสื้อเกราะแล้วขี่ม้ารบฝ่าวงล้อม ทหารโจโฉออกมาอย่างสามารรถ และได้ฆ่าทหารโจโฉล้มตายไปเป็นจำนวนมากเกือบเอาชีวิตไม่ รอด แต่จูล่งก็สามารถหนีฝ่าวงล้อมออกมาหาเล่าปีได้ แล้วเล่าความที่เข้าไปช่วยนางบิสูหยินและ อาเต๋อให้เล่าปีฟังทุกประการ พอจูล่งเล่าจบก็เอาอาเต๋อออกจากเสื้อเกราะแล้วส่งให้เล่าปี เล่าปีรับ อาเต๋อไว้แล้วทำเป็นโกรธอาเต๋อ แล้วพูดว่า “เพราะอ้ายจัญไรคนเดียวนี้ จูล่งทหารเอกเราจักแหล่น เสียแก่ข้าศึก” แล้วเล่าปีก็ทิ้งอาเต๋อลงเสีย จูล่งเห็นดังนั้นก็ตกใจรีบลุกเข้าไปรับเอาอาเต๋อไว้ได้ แล้ว คุกเข่าคำนับว่า “ท่านอย่าโกรธแก่บุตรท่านเลย อันตัวข้าพเจ้านี้ถึงตายก็จะเอาโลหิตทาแผ่นดินไว้

ให้ปรากฏจะขอสนองคุณท่าน” เล่าปีก็รักจุล่งเป็นอันมาก ทางฝ่ายทหารโจโฉก็ไล่ตามเล่าปีมา กระชั้น พอดีได้กวนอู ขงเบ้ง และเล่ากั ที่ยกทหารเรือมาช่วยไว้ แล้วก็พากันอพยพไปตั้งหลักอยู่ที่ เมืองกังแฮ (พระคลัง (หน) 2545: 567 - 576)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้ เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้ฟังจุล่งเล่าให้ ฟังว่า ตนได้เสี่ยงตายเข้าไปช่วยบุตรของเล่าปีที่อยู่ในวงล้อมทหารของโจโฉเอาไว้ได้ เมื่อเล่าปีได้ ฟังดังนั้นก็ทำเป็นโกรธ ต่อว่าบุตรของตนอย่างเสีย ๆ หาย ๆ ที่ทำให้จุล่งทหารเอกต้องเสี่ยงชีวิตไป ช่วยเกือบเอาชีวิตไม่รอด การที่เล่าปีพูดว่าดังนั้นก็เพื่อให้จุล่งและทหารคนอื่นได้ยินว่าตนนั้นรัก ทหารของตนมากกว่าครอบครัวเสียอีก พอพูดจบเล่าปีก็ทำเป็นทิ้งอาเตี๊ยะลงกลับพื้นดิน จุล่งเห็น ดังนั้นก็รีบรับเอาไว้ได้ทัน แต่แท้จริงแล้วเล่าปีได้พิเคราะห์แล้วว่า การที่ตนว่าบุตรต่อหน้าจุล่งอย่าง นั้น จุล่งต้องคิดสงสัยและระแวงว่าตนจะทำร้ายบุตรอยู่แล้วทำให้เมื่อเล่าปีทิ้งอาเตี๊ยะลง จุล่งจึงรับ เอาไว้ได้จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์นี้เล่าปีได้ใช้ปัญญาได้อย่างชาญฉลาดและแนบเนียนมาก เมื่อจุล่ง และทหารเห็นเล่าปีรักทหารมากกว่าบุตรของตนเช่นนี้ ก็ทำให้จุล่งและทหารทั้งปวงรักในน้ำใจเล่าปี มากยิ่งขึ้น

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีให้ขงเบ้งไปยุซุนกวนให้ทำสงครามกับโจโฉ

เมื่อเล่าปีได้หนีโจโฉมาอาศัยอยู่ที่เมืองกังแฮ จึงปรึกษากับขงเบ้งที่จะ คิดการต่อไป ขงเบ้งจึงบอกว่าข้าพเจ้าจะขออาสาเอาแต่เรือลำหนึ่งไปกับลิ้นข้าพเจ้าสามนิ้วเท่านั้น ไปยุให้ซุนกวนผิดกับโจโฉให้จงได้ ถ้าโจโฉแพ้ก็จะเข้าช่วยซุนกวน เห็นได้ท่วงทีแล้วเราก็จะเข้าชิง เอาเมืองเกงจิ๋วเป็นกำไรเปล่า แม้ซุนกวนแพ้เราก็จะคิดแก้ไขชิงเอาเมืองกังตั้งไว้ได้ เล่าปีเห็นชอบ ด้วย ขณะที่ปรึกษากันอยู่นั้น โลกทที่ปรึกษาของซุนกวนได้ทำที่เป็นมาเคียดเคืองเล่าปีแล้ว แต่ แท้จริงแล้วมาเพื่อสืบข่าวสถานการณ์ของเล่าปีกับโจโฉ พอโลกทเดินทางกลับเมืองกังตั้ง ขงเบ้งจึง เดินทางไปพบกับโลกทด้วย เมื่อขงเบ้งได้พบกับซุนกวน ขงเบ้งก็ยุให้ซุนกวนทำสงครามกับโจโฉได้ สำเร็จตามแผนการที่ได้คิดไว้กับเล่าปี (พระคลัง (หน) 2545: 578 - 600)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้ เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้เลือกเอา แผนการที่ชาญฉลาดของขงเบ้ง โดยจะดึงเอาซุนกวนมาเป็นตัวล่อให้โจโฉต้องมาทำสงครามด้วย เพื่อแบ่งภัยจากตนให้น้อยลงและยังมีโอกาสที่จะได้มาซึ่งอำนาจในเมืองเกงจิ๋วหรือเมืองกังตั้งได้ อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งเท่ากับว่าเล่าปีสามารถสร้างโอกาสที่ดีให้แก่ตนเองได้ถึง 3 ทาง ทางที่หนึ่ง คือ แบ่งเบาภัยอันตรายจากกองทัพโจโฉให้แก่ซุนกวน ทำให้ตนสามารถพอที่จะทำสงครามกับโจโฉได้

อย่างไม่เหลือกำลังมากนัก ทางที่สอง ถ้าขุนกวนแพ้โจโฉ เล่าปีจะสามารถที่จะฉกฉวยโอกาสยึดเอาเมืองกังตั๋งของขุนกวนหลังจากที่ทั้งสองฝ่ายได้ต่อสู้สูญเสียกำลังกันทั้งสองฝ่าย และทางที่สาม ถ้าโจโฉแพ้ขุนกวนเล่าปีก็จะฉกฉวยโอกาสยึดเอาเมืองเกงจิ๋วเป็นผลประโยชน์ได้อีก เท่ากับว่าแผนการที่เล่าปีเลือกใช้นี้ได้ประโยชน์แก่เล่าปีอย่างมาก ถึงแม้แผนการนี้จะเป็นความคิดของขงเบ้ง แต่การตัดสินใจในการเลือกใช้แผนการเป็นปัญญาของเล่าปี ซึ่งผลที่เล่าปีได้จากเหตุการณ์นี้ทำให้เล่าปีได้ประโยชน์ในทางการเมืองจากขุนกวนอย่างมาก

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีทำให้มารดาขุนกวนรักตน

หลังจากที่เล่าปีรับคำขุนกวนจะไปแต่งงานกับน้องสาวขุนกวนแล้ว¹

เล่าปีก็เดินทางไปถึงเมืองของขุนกวนกับจูล่งและทหารอีกสามร้อยคน จูล่งกับทหารได้ทำตามแผนการของขงเบ้งที่ให้เที่ยวไปปล่อยข่าวว่าเล่าปีจะมาแต่งงานกับน้องสาวขุนกวน เพื่อให้นางงอก๊กได้มารดาเลี้ยงของขุนกวนทราบเรื่อง เมื่อนางงอก๊กได้ทราบเรื่องก็ว่าขุนกวนที่จะยกน้องสาวให้แก่เล่าปีโดยไม่ปรึกษาตน เพียงแต่คิดจะทำร้ายเล่าปีโดยเอาน้องสาวตนมาเป็นเหยื่อล่อ นางงอก๊กได้เห็นวามบุตรสาวของตนจะเสื่อมเสียชื่อเสียงจึงคิดจะให้แต่งงานกับเล่าปีจริง ๆ โดยบอกแก่ขุนกวนว่าจะขอตัวเล่าปีก่อนว่าจะควรแก่บุตรสาวของตนหรือไม่ หากดูเล่าปีแล้วว่าคู่ควรก็จะเอาไว้เป็นขេย แต่หากดูแล้วไม่สมกับบุตรสาวของตนก็จะยอมให้ขุนกวนทำร้ายเล่าปีได้ ฝ่ายขุนกวนนั้นขัดมารดาไม่ได้จึงต้องยอมตามนั้น จึงให้คนไปเชิญเล่าปีมาพบกับมารดาตน เล่าปีรู้ว่านางงอก๊กได้จะขอตัวก็แต่งตัวสง่างามมาพบนางงอก๊กได้ตามที่นัดไว้ ฝ่ายขุนกวนก็เตรียมพร้อมที่จะจับเล่าปีโดยสั่งให้ทหารคอยชุมไว้บริเวณที่ใกล้เคียงนั้น พอเล่าปีมาพบนางงอก๊กได้ก็เข้าไปคำนับ นางงอก๊กได้เห็นเล่าปีจึงว่าแก่นางเกียวก๊กโล² ว่า “เล่าปีรูปร่างจริตกริยาก็น่าสมควรเป็นขេยเราอยู่แล้ว” นางเกียวก๊กโลจึงว่า “อันลักษณะเล่าปีดีนัก มีน้ำใจกรุณาแก่ราษฎรทั้งปวงนานไปจะมีบุญทั้งอายุก็จะยืน ควรจะเป็นบุตรขេยท่าน” ขณะเมื่อคุยกันนั้น จูล่งกระซิบแก่เล่าปีว่าบริเวณนี้มีทหารมาชุมอยู่เป็นจำนวนมากให้ท่านจงคิดอ่านแก้ไข เห็นจะทำร้ายท่าน นางงอก๊กได้จึงถามว่า จูล่งบอกเนื้อความอันใด เล่าปีจึงร้องให้พาลางคำนับแล้วว่า “ท่านจะฆ่าข้าพเจ้าเสียก็ตามเถิด แต่โปรดอย่าให้ข้าพเจ้าได้รับความลำบากเลย” นางงอก๊กได้ถามว่าเหตุใดท่านจึงว่าฉะนี้ เล่าปีจึงบอกเนื้อความตามจูล่งว่า นางงอก๊กได้ได้ฟังดังนั้นก็โกรธ จึงต่อว่าขุนกวนว่า “เล่าปีเป็นบุตรขេยของเรา เหตุใดตัว

¹ ขุนกวนต้องการจะเอาเมืองเกงจิ๋วคืนจากเล่าปี จึงแกล้งยกน้องสาวของตนให้เล่าปีมาแต่งงาน เพื่อจะจับเล่าปีเป็นตัวประกันแลกเอาเมืองเกงจิ๋วคืน โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนยอมปล่อยให้เล่าปีแต่งงานกับน้องสาวของตน หน้า 221 - 223

² เป็นภรรยาขุนเช็กพี่ชายของขุนกวน

จึงแต่งทหารมาชุมนุมไว้จะทำร้ายเล่าปีหรือ" ชุนกวนกลัวมารดาจึงโยนความผิดให้แก่ทหารเหล่านั้น ทหารเหล่านั้นกลัวโทษก็รีบพากันหนีไป เล่าปีจึงปลอดภัยจากชุนกวน (พระคลัง (หน) 2545: 712 - 713)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีเอาตัวรอดจากที่ชุนกวนจะทำร้ายตนได้ โดยทำให้นางอ๊กไถ่รักและเอ็นดูตน เมื่อเล่าปีรู้ว่าชุนกวนได้ชุมนุมทหารไว้เพื่อที่จะมาทำร้าย เล่าปีก็ใช้ปัญญาที่รู้ว่านางอ๊กไถ่ชื่นชอบตน และอยากได้ตนเป็นลูกเขย (เล่าปีเห็นจากการพูดคุยกันระหว่างนางอ๊กไถ่กับนางเกียวก๊กโลที่ชื่นชอบตน) เล่าปีจึงแก้งงำเป็นร้องให้ทำตัวให้เป็นที่ยังสารเพื่อให้นางอ๊กไถ่ส่งสารตน เพื่อจะได้คอยปกป้องตนไม่ให้มีอันตรายจากการทำร้ายของชุนกวน และผลก็เป็นอย่างี่เล่าปีได้คิดไว้ เมื่อนางอ๊กไถ่ได้ออกมาปกป้องเล่าปี และต่อว่าชุนกวน จนทำให้ทหารที่มาชุมนุมอยู่นั้นถอยหนีไป จะเห็นว่าการแก้ไขสถานการณ์ของเล่าปีครั้งนี้เกิดมาจากการใช้ปัญญาของเล่าปีเอง มิใช่เกิดมาจากการวางแผนการของขงเบ้งแต่อย่างใด

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รักแก่ชาวเมืองเสฉวน

หลังจากที่เล่าปียึดด่านโปลีสิ่กวนของเมืองเสฉวนได้แล้ว เล่าเจี้ยงได้ให้ทหารรักษาค่ายเตงเหียน เล่าปีก็สามารถตีเอาค่ายเตงเหียนได้อีก เมื่อเล่าปียึดค่ายเตงเหียนได้แล้วก็หวังจะเอาน้ำใจทหารของเล่าเจี้ยง จึงได้จารึกอักษรโสดงเป็นใจความว่า มิให้ผู้ใดทำอันตรายชีวิตข้าศึกที่ได้เข้ามาบนอบเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดไม่ฟังจะเอาตัวมาลงโทษให้ตายตกไปตามกัน ครั้นจารึกแล้วก็เอารธงขึ้นไปปักไว้ที่ค่าย แล้วได้พูดกับทหารของเล่าเจี้ยงซึ่งจับมาได้ว่า "ท่านทั้งปวงบรรดาเป็นเชลยเรานี้ แม้มีน้ำใจรักจะสมัครอยู่ด้วยเราก็ออยู่ ถ้าผู้ใดคิดถึงบิดามารดาและญาติพี่น้องจะกลับคืนไปบ้านเมืองก็ตามใจเถิด" คนทั้งปวงได้โอกาสดังนั้นที่คิดถึงญาติพี่น้องก็ค้ำับลาไป หลังจากนั้นคนทั้งปวงต่างก็สรรเสริญเล่าปีเอิกเกริกไปทั้งเมือง (พระคลัง (หน) 2545: 821 - 822)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้พยายามเอาใจทหารของเล่าเจี้ยงที่จับได้ เล่าปีพยายามให้คนทั้งปวงได้รู้ว่าตนนั้นเป็นคนมีคุณธรรม มีน้ำใจกว้างขวาง อารีแก่ทหารและอาณาราษฎร เมื่อจับตัวทหารได้แล้วเล่าปีก็มิได้ทำร้าย แต่ปล่อยตัวให้กลับไปหาครอบครัว เมื่อทหารที่ถูกปล่อยตัวไปก็เที่ยวพูดยกย่องสรรเสริญเล่าปีไปทั้งเมือง

การที่เล่าปีทำเช่นนี้ก็เพื่อให้ชาวเมืองเสฉวนรักในตัวเล่าปีว่าเป็นคนมี
คุณธรรมเหมาะสมกับการเป็นผู้ปกครอง ชาวเมืองเสฉวนจะได้เปรียบเทียบคุณธรรมระหว่างเล่าปี
กับเล่าเจี้ยง เมื่อชาวเมืองเสฉวนรู้ว่าเล่าปีมีคุณธรรมมากกว่าเล่าเจี้ยงก็จะทำให้ราษฎรและ
ขุนนางในเมืองเสฉวนรักเล่าปีมากกว่าเล่าเจี้ยง ซึ่งจะทำให้แผนการยึดเมืองเสฉวนของเล่าปี
ประสบกับความสำเร็วยิ่งขึ้นและเกิดความชอบธรรมในการปกครองเมืองเสฉวนต่อไป

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีใช้อุบายได้ตัวม้าเจียว

เมื่อเล่าปีได้ขงเบ้ง เตียวหุย จูล่ง ยกทัพมาช่วยก็สามารถตีเอาเมืองลกเสีย
เอาไว้ได้ เล่าเจี้ยงเห็นว่าจะสู้เล่าปีไม่ได้จึงยอมทำหนังสือขอร้องให้เตียวพ้อเจ้าเมืองฮันตั้งยกทัพ
มาช่วย โดยให้สัญญาว่า ถ้าการครั้งนี้สำเร็จเล่าเจี้ยงจะยกหัวเมืองเสฉวนให้ยี่สิบหัวเมือง เตียวพ้อ
เห็นว่าถ้าเล่าปีได้เมืองเสฉวนแล้วก็จะยกมาตีเอาเมืองฮันตั้งของตนต่อไป แต่ถ้าตนรบชนะเล่าปีก็
จะได้ หัวเมืองของเล่าเจี้ยงอีกด้วย ซึ่งเท่ากับว่าตนได้ประโยชน์ทั้งสองทาง เตียวพ้อจึงให้ม้าเจียว¹
ยกทัพมาสู้กับเล่าปี เล่าปีรบกับม้าเจียวยังไม่แพ้ชนะกัน เล่าปีเห็นม้าเจียวมีฝีมือกล้าแข็งจึงคิด
อยากจะเอาไว้เป็นทหาร ขงเบ้งจึงได้คิดอุบายบอกเล่าปีว่า "เตียวพ้อนั้นมีน้ำใจกำเริบจะตั้งตัวขึ้น
เป็นเจ้าในเมืองฮันตั้ง มีที่ปรึกษาคนหนึ่งชื่อเอียวสง และเอียวสงนั้นเป็นคนโลกเห็นแต่จะได้สิ่งของ
ต่าง ๆ ไว้เป็นประโยชน์ของตัว ขอให้ท่านจัดสิ่งของอันตระการกับหนังสือให้คนลอบไปให้แก่
เอียวสง ให้เอียวสงให้แก่เตียวพ้อเป็นใจความว่า ตัวท่านยกกองทัพมานี้จะตีเอาเมืองเสฉวนหวังจะ
ช่วยแก่แค้นซึ่งเล่าเจี้ยงให้มามารดาเตียวพ้อเสีย แม้เล่าเจี้ยงเจ้าเมืองเสฉวนจะให้มาว่ากล่าวสิ่งใด
แก่เตียวพ้อ ก็อย่าให้รู้เลย ถ้าท่านได้เมืองเสฉวนแล้วจะตั้งใจบำรุงให้เตียวพ้อขึ้นเป็นเจ้าใน
เมืองฮันตั้งจงได้ แล้วให้เตียวพ้อมีหนังสือมาหาตัวม้าเจียวกลับไป และเมื่อม้าเจียวจะเลิกกองทัพ
กลับไปนั้น ข้าพเจ้าจะแต่งคนให้ไปสกัดเกลี้ยกล่อมม้าเจียวให้มาอยู่ด้วยท่านจงได้" เล่าปีได้ฟัง
ดังนั้นก็ยินดี แล้วทำตามขงเบ้งบอก เมื่อเอียวสงได้ของกำนัลจากเล่าปีแล้วก็ให้เตียวพ้อติดใจกับ
ม้าเจียวว่า ม้าเจียวคิดเอาตัวออกห่าง เตียวพ้อหลงเชื่อเอียวสง จึงให้ม้าเจียวยกทัพกลับ แต่ม้าเจียว
ยังไม่ยอมยกทัพกลับขอทำสงครามให้ชนะเล่าปีก่อน เอียวสงเห็นดังนั้นจึงยุว่า ม้าเจียวไม่เชื่อฟัง
เห็นจะเอาใจออกห่างแน่ เตียวพ้อหลงเชื่อว่าเป็นจริง จึงทำหนังสือส่งไปหาม้าเจียวว่า ให้ม้าเจียวตี
ทัพเล่าปีให้แตก แล้วให้ตีเอาเมืองเสฉวนให้ได้ จับตัวเล่าเจี้ยงมาฆ่าเสีย ถ้าขาดข้อหนึ่งข้อใดจะฆ่า
ม้าเจียว ม้าเจียวได้รับหนังสือแล้วก็คิดไม่ตกเพราะหนังสือที่เตียวพ้อส่งมานั้นเป็นเรื่องที่ยากที่ม้า
เจียวจะทำได้สำเร็จ ม้าเจียวยกทัพกลับก็ไม่ได้ ยกทัพต่อไปก็ติดเล่าปี ขณะนั้นเล่าปีได้ส่งคนไป

¹ ม้าเจียวเมื่อครั้งทำสงครามแพ้แก่โจโฉจึงได้นี้มาอาศัยอยู่กับเตียวพ้อ

เกลี้ยกล่อมม้าเจียว ม้าเจียวเห็นว่าตนนั้นหมดหนทาง และเห็นว่าเล่าปี่เป็นคนมีน้ำใจ มีปัญญาจึงยอมมาอยู่ด้วยกับเล่าปี่ (พระคลัง (หน) 2545: 838 - 863)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปี่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ได้ใช้ปัญญาตัดสินใจเลือกใช้อุบายของขงเบ้งเพื่อให้ได้ม้าเจียวมาอยู่กับตน เพราะเล่าปี่เห็นว่าม้าเจียวเป็นผู้ที่มีฝีมือดำได้มาอยู่กับตนแล้วจะทำให้กองทัพของตนเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น และจะทำให้เล่าปี่ได้ทหารของม้าเจียวที่คุมมาโดยไม่ต้องสู้รบให้สิ้นเปลืองทหาร ยิ่งทำให้กองทัพของเล่าปี่มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นไปอีก การพิชิตเมืองเสฉวนก็จะยิ่งง่ายมากกว่าเดิม และเมื่อเตียวป้อหลงกลอุบายเล่าปี่ทำให้แผนการของเล่าปี่ที่จะได้ตัวม้าเจียวมาก็สำเร็จตามที่ได้วางแผนไว้

จะเห็นได้ว่า การใช้คุณธรรมความมีปัญญาของเล่าปี่ครั้งนี้ สามารถทำให้เล่าปี่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง และทำให้เล่าปี่ได้มาซึ่งคุณธรรมความเข้มแข็งให้แก่กองทัพของตนเองได้อีกทางหนึ่งด้วย

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ใช้อุบายแกล้งทำเป็นจะคืนเมืองให้แก่

ซุนกวน

เมื่อเล่าปี่ได้เมืองเสฉวนแล้ว ทางฝ่ายซุนกวนจึงคิดจะทวงเอาเมืองเกงจิ๋วคืน โดยทำอุบายเอาครอบครัวของจูถัดกิ้นพี่ชายของขงเบ้งเอาไปจำคุกไว้ แล้วให้จูถัดกิ้นถือหนังสือไปหาเล่าปี่ให้คืนเมืองเกงจิ๋วให้ตามสัญญา มิเช่นนั้นครอบครัวของจูถัดกิ้นจะเป็นอันตราย เมื่อจูถัดกิ้นเดินทางมาถึงเมืองเสฉวนขงเบ้งก็รู้ถึงอุบายของซุนกวน ขงเบ้งจึงกระซิบบอกแผนการการปิดคืนเมืองเกงจิ๋วให้เล่าปี่ได้ทราบ พอจูถัดกิ้นเอาหนังสือที่ซุนกวนเขียนมาให้เล่าปี่ดู มีใจความว่าจะขอเมืองเกงจิ๋วคืนตามสัญญาที่ให้แ่กันไว้ว่า ถ้าเล่าปี่ได้เมืองเสฉวนเมื่อใดจะคืนเมืองเกงจิ๋วให้แก่ ซุนกวน ทางจูถัดกิ้นได้ขอร้องขงเบ้งให้ช่วยพูดกับเล่าปี่ เพื่อเห็นแก่ครอบครัวญาติพี่น้องจะได้ปลอดภัย ขงเบ้งจึงแกล้งรับปากจะช่วยพูดให้ เมื่อเล่าปี่แจ้งในหนังสือก็แกล้งทำเป็นโกรธ แล้วพูดว่า “เดิมซุนกวนยกน้องสาวให้เป็นภรรยาเรา เราก็ได้พามาไว้ ณ เมืองเกงจิ๋ว ครั้นเรายกมาเมืองเสฉวน ซุนกวนมิได้เกรงใจเรา ทำกลมาล่อลวงพาภรรยาเราไปไว้ ณ เมืองกังตั๋งให้ได้” ขงเบ้งได้ฟังดังนั้นก็แกล้งทำเป็นร้องไห้ ขอร้องเล่าปี่ให้เห็นแก่ญาติของตนที่ถูกจำคุกไว้ เล่าปี่จึงว่า “เมืองเกงจิ๋วนี้มีเมืองโทขึ้นหกหัวเมือง เราเสียไม่ได้เพราะเห็นแก่หน้าท่าน เราจะคืนแต่เมืองเตียงสา เมืองเลงเหลง เมืองฮุยเอียง สามตำบลนี้แบ่งให้ซุนกวนก็หนึ่ง” ขงเบ้งทำเป็นยินดี แล้วเล่าปี่ก็ทำหนังสือตามที่เอ่ยปากให้แก่จูถัดกิ้นถือไปหาซุนกวน ขงเบ้งจึงบอกแก่จูถัดกิ้นว่าเวลาไปหาซุนกวนให้บนบอว่ากล่าวแก่ซุนกวนด้วยดี ด้วยน้ำใจซุนกวนนั้นร้ายวู่วาม แม้แต่เรายังคิดเกรงอยู่ จูถัดกิ้นจึงถือหนังสือที่เล่าปี่เขียนมาไปหาซุนกวนที่เมืองเกงจิ๋ว เมื่อซุนกวนได้อ่านหนังสือของเล่าปี่แล้วก็พูด

ว่า “เล่าปี เตียวหยกับเราคิดร่วมใจกันจะบำรุงแผ่นดินให้เป็นสุข อันหัวเมืองทั้งปวงแต่ก่อนมาก็ขึ้นอยู่ในพระเจ้าเหี้ยนเต้ บัดนี้คนทั้งปวงซึ่งมีฝีมือเห็นว่าแผ่นดินเป็นจลาจล ต่างคนต่างทำศึกกำเริบแข็งเมืองไว้ อันธรรมดาผู้ใดเป็นหัวเมืองแล้วก็ตั้งใจทำราชการโดยสุจริต แม้มีข้อรับสั่งมาประการใดก็ให้ฟังพิเคราะห์ดู ถ้าชอบให้ทำตอบ แม้ไม่ชอบก็ให้บอกชี้แจงไปแก่ผู้ทำนุบำรุงราชการให้แจ้ง บัดนี้เล่าปีที่เราจะให้คืนเมืองสามตำบลให้ขุนกวนนั้นเห็นไม่ควร เรามีได้ให้ตามคำเล่าปี ท่านจงกลับไปบอกขุนกวน” จูกัดกิ้นได้ขอร้องกวนอู แต่กวนอูก็ไม่ยอม จึงได้พูดว่ากวนอู กวนอูโกรธจึงขับจูกัดกิ้นออกไป จูกัดกิ้นจึงกลับไปหาเล่าปีอีก เล่าปีจึงบอกว่าน้ำใจกวนอูว่าม่นัก ขอให้เราไปตีเอาเมืองฮันตั้งได้แล้วจะให้กวนอูไปเป็นเจ้าเมืองอยู่ที่นั่น แล้วค่อยคืนเมืองเกงจิ๋วให้แก่ขุนกวน จูกัดกิ้นไม่รู้จะทำอย่างไร จึงเอาความไปบอกแก่ขุนกวน ขุนกวนพอทราบเรื่องก็โกรธ จึงคิดวางแผนจะฆ่ากวนอูโดยให้โลซกเชิญมากินเลี้ยง แล้วให้ซุ่มทหารไว้เพื่อจะฆ่ากวนอู เมื่อกวนอูมากินเลี้ยงตามที่โลซกเชิญ ขณะที่กินเลี้ยงอยู่นั้น โลซกได้ทวงเมืองเกงจิ๋วแก่กวนอูอีกครั้ง คราวนี้กวนอูได้บอกว่า “อันการครั้งนี้ไซ้สิทธิ์ขาดอยู่กับเรานั้นหามิได้ เป็นการของเล่าปีตามแต่จะว่ากันเถิด” โลซกจึงพูดขอให้กวนอูคืนเมืองเกงจิ๋วแต่กวนอูไม่ยอม ขณะที่กินเลี้ยงกันอยู่นั้นกวนอูทำเป็นเมาแล้วเอาง้าวมาถือไว้ แล้วจับมือโลซกพาเดินออกมาริมทะเล ทำให้ทหารของโลซกที่ซุ่มอยู่หวังจะฆ่ากวนอูจึงลงมือไม่ได้ เพราะกลัวโลซกจะเป็นอันตราย กวนอูจึงลงเรือกลับไปเมืองเกงจิ๋วได้อย่างปลอดภัย (พระคลัง (หน) 2545: 869 - 877)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้ใช้ปัญญาเลือกให้แผนการของขงเบ้งเพื่อรักษาผลประโยชน์ในรัฐของตนเอาไว้ได้ โดยไม่ทำให้ตนเป็นคนเสียสัตย์และไม่ต้องเสียเมืองเกงจิ๋วได้อย่างชาญฉลาด โดยอ้างเหตุที่ขุนกวนทำไม่ดีกับตนก่อน ด้วยการที่ขุนกวนมาลวงเอาภรรยาของตนกลับไป¹ แต่เพื่อเห็นแก่ขงเบ้งที่ญาติพี่น้องจะเป็นอันตราย จึงจะคืนเมืองที่ขึ้นแก่เมืองเกงจิ๋วให้สามตำบล เป็นการรักษาไมตรีต่อกันไว้ แต่ให้จูกัดกิ้นไปเจรจาขอเมืองกับกวนอูที่รักษาเมืองเกงจิ๋วอยู่เอง แต่เมื่อจูกัดกิ้นไปขอเมืองกับกวนอูตามที่เล่าปีตกลงให้ไว้ กวนอูกลับไม่ยอมให้ โดยอ้างว่าเล่าปีทำไม่ถูกต้อง และไม่ยอมเชื่อฟังเล่าปีที่จะคืนเมืองให้ แต่ความจริงแล้วการที่กวนอูไม่ยอมให้เมืองแก่ขุนกวนนั้น เป็นเพราะว่าเล่าปีได้แจ้งเรื่องนี้ให้แก่กวนอูได้รู้ก่อนที่จูกัดกิ้นจะถือหนังสือไปหากวนอู ซึ่งเห็นได้จากตอนที่กวนอูพูดกับโลซกว่า “อันการครั้งนี้ไซ้สิทธิ์ขาดอยู่กับเรานั้นหามิได้ เป็นการของเล่าปีตามแต่จะว่ากันเถิด” จะเห็นว่าเล่าปีสามารถเอาตัวรอดจากการให้สัญญาที่ทำไว้แก่ขุนกวนได้อย่างชาญฉลาดมาก ทำให้ขุนกวนไม่สามารถที่จะ

¹ โปรดดูเหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนใช้กลอุบายได้ตัวน้องสาวกลับคืนมา หน้า 201 - 202

ทวงเอาเมืองเกงจิ๋วคืนตามที่เล่าปีได้ให้สัญญาไว้ จะเห็นว่าการทั้งนี้มิใช่ว่าเล่าปีจะไม่รักษาสัญญา แต่เป็นเพราะขุนกวนได้ทำหยาบช้าแก่เล่าปีก่อน ด้วยการหลอกเอาภรรยาเล่าปีกลับไป เล่าปียังเห็นแก่ไมตรีจึงได้ให้ เมืองสามตำบลแทน แต่ขุนกวนไม่สามารถเอาไปได้เองเพราะกวนอู่มัธยม (ไม่ใช่เล่าปีไม่ยอม) ดังนั้น การทั้งนี้จึงไม่ใช่เล่าปีผิด แต่ผิดที่ขุนกวนที่มาทำหยาบช้าแก่เล่าปีก่อน และขุนกวนก็ไม่สามารถเอาเมืองสามตำบลได้เอง จะโทษเล่าปีไม่ได้ และเล่าปียังใช้อุบายอีกว่า ถ้าขุนกวนจะได้เมืองเกงจิ๋วคืนจะต้องรอให้เล่าปีได้เมืองฮันต๋งเสียก่อน เพื่อจะให้กวนอู้ย้ายไปอยู่เมืองฮันต๋ง คำสัญญาของเล่าปีนี้ก็เท่ากับว่าขุนกวนต้องรอสัญญาเหมือนเดิม เหมือนตอนที่เล่าปีให้สัญญาว่าจะคืนเมืองเกงจิ๋วให้ต่อเมื่อได้เมืองเสฉวนนั่นเอง

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีเสียชีวิต

หลังจากที่เล่าปีพ่ายแพ้แก่กองทัพขุนกวน และต้องหนีไปอยู่เมืองเป็กเต้ได้แล้วก็เกิดความละอายแก่ขงเบ้งและขุนนางทั้งปวง จึงพำนักอยู่ที่เมืองเป็กเต้ เล่าปีหลังจากแพ้สงครามมาก็ตรอมใจหนักจนล้มป่วย เล่าปีรู้ว่าตัวเองจะไม่รอดแน่ จึงสั่งให้ทหารไปเมืองเสฉวนบอกขงเบ้งกับลิเจียวว่าเล่าปีป่วยหนักให้รับมาทั้งกลางวันกลางคืน เพื่อจะส่งความก่อนตาย ขงเบ้งเมื่อได้ทราบข่าวก็รีบเดินทางมา เล่าปีเห็นขงเบ้งก็เชิญให้นั่งข้าง ๆ แล้วเอามือลูบหลัง แล้วพูดว่า “เราได้ท่านอาจารย์มาไว้ด้วย ช่วยทำนุบำรุงจึงได้เมืองเสฉวน จะทำการครั้งใดก็สำเร็จความปรารถนา หากยังอันตรายมิได้ ครั้งนี้ท่านห้ามมิให้ยกทัพไปกั๊กตั้ง เรานี้มิได้ฟังดังดันไป จึงเสียทัพได้ความอัปยศอดสูมากนัก เราผิดเอง บัดนี้เราจะตายอยู่แล้ว จึงให้ไปเชิญท่านมา เพราะวิตก ด้วยการแผ่นดิน ซึ่งจะทำต่อไปข้างหน้าเห็นว่าคุณบุตรเราสามคนนี้ยังอ่อนความคิดนัก ถ้าท่านละเมินเสียแล้วเห็นจะขัดสนขอท่านได้เมตตาเห็นแก่เรา อันการแผ่นดินทั้งปวง เราปลงธุระฝากไว้ แก่ท่าน ท่านช่วยทำนุบำรุงบุตรเราต่อไปเถิด” ว่าแล้วเล่าปีก็ร้องให้ ขงเบ้งได้ฟังดังนั้นคิดสงสารก็ร้องให้ แล้วว่า “พระองค์อย่าวิตกเลย บุตรของพระองค์นั้นข้าพเจ้าจะทำนุบำรุงต่อไป แต่พระองค์อุตสาหิกันยารักษาโรคให้หายเถิด” แล้วเล่าปีก็ให้หาขุนนางและที่ปรึกษาเข้ามาแล้วก็เขียนหนังสือ มอบราชสมบัติให้บุตรตามประเพณีษัตริย์สั่งให้ ขงเบ้ง แล้วก็ทอดใจใหญ่และพูดแก่ขุนนางทั้งปวงว่า “ท่านทั้งปวงกับเราเดิมจะตั้งตัวนั้น คิดจะกำจัดแซ่โจให้สิ้นเชิง จะบำรุงแผ่นดินพระเจ้าเหี้ยนเต้ และเราช่วยกันทำการยังมีสำเร็จ บัดนี้กรรมมาถึงเราจะลาท่านไปแต่กลางทางก่อน แต่บุตรเราทั้งสามซึ่งยังอยู่จะทำการแผ่นดินสืบไปนั้น ขอฝากท่านทั้งปวงช่วยทำนุบำรุงต่อไปด้วย” ฝ่ายขุนนางที่ปรึกษาได้ยินเล่าปีพูดดังนั้นต่างพากันร้องให้ ให้ชวนกันกราบลงแล้วทูลว่า พระองค์อย่าวิตกเลยข้าพเจ้าจะทำนุบำรุงราชบุตรต่อไปกว่าจะสิ้นชีวิต เล่าปีได้ยินดังนั้น คิดอาลัยสงสารข้าราชการทั้งปวง แล้วก็ร้องให้ จึงยึดเอามือขงเบ้งแล้วกระซิบบอกความในใจให้ฟังว่า

“ปัญญาความคิดของท่านนี้ไม่มีใครเสมอ แล้วดีกว่าใจมีสักร้อยละส่วนท่านดูเอาแต่การซึ่งจะบำรุงเอาแผ่นดินให้เป็นสุขพอประมาณเกิด ถ้าเห็นลูกเราไม่อยู่ในสัตย์ในธรรม ทำผิดประเพณีไปไม่ฟังท่าน ก็ให้ท่านรักษาเมืองเสฉวน บำรุงแผ่นดินเองเกิด” ขงเบ้งได้ฟังดังนั้นก็ตกใจตัวสั่น ถอยลงมากกราบแผ่นดินจนหน้าแตกโลหิตไหลแล้วพูดว่า “ข้าพเจ้าคิดจะบำรุงบุตรพระองค์ไปกว่าจะตาย อย่าได้คิดว่าข้าพเจ้าจะเบียดเบียนบุตรพระองค์เลย” เล่าปี่เห็นขงเบ้งมีใจสัตย์ซื่อจริง จึงเรียกบุตรมาให้ฝากฝังแก่ขงเบ้งและให้เคาเพเชื่อฟังขงเบ้ง ขงเบ้งจึงว่า “พระองค์อย่าวิตกสงสัยเลย ข้าพเจ้าขอเป็นข้าทำนุบำรุงบุตรพระองค์ไปกว่าจะเสียชีวิต” เล่าปี่จึงเรียกจู่งเข้ามาแล้วว่า “ท่านผู้เป็นน้องได้ช่วยทำนุบำรุงเราทำการแต่ต้น เมื่อบัดนี้เราจะลาแล้วท่านอยู่ภายหลังช่วยทำนุบำรุงลูกเราต่อไปเกิด” จู่งได้ยินดังนั้นก็ร้องไห้ กราบลงแล้วพูดว่า “พระองค์อย่าได้ปรารมภ์เลย ถ้ามีการสงครามข้าพเจ้าจะขอตายก่อนพระราชบุตร” เล่าปี่หันหน้ามาทางขุนนางทั้งปวงแล้วว่า “เราป่วยหนักอยู่แล้ว ที่จะสั่งความทั้งปวงไว้ไม่ทั่วถึงประการใด อย่างน้อยใจเลยเราขออภัยกับท่านเกิด” หลังจากเล่าปี่สั่งความแก่ขุนนางทั้งปวงแล้วก็ขาดใจตาย เล่าปี่อายุได้ 63 ปี เสวยราชย์ได้ 3 ปี (พ.ศ. 766) ขุนนางและทหารทั้งปวงต่างโศกเศร้าเป็นอันมาก แล้วอัญเชิญพระศพไปเมืองเสฉวน หลังจากนั้นก็อัญเชิญเอาเต็ราชนครของเลิ่ปี่เป็นกษัตริย์สืบราชวงศ์ต่อไป (พระคลัง (หน) 2545: 1100 - 1107)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปี่ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองก่อนเสียชีวิต ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่รู้ตัวเองว่าจะเสียชีวิตจึงได้เรียกให้ขุนนางทั้งหลายมาเข้าเฝ้า เมื่อทุกคนมาเข้าเฝ้าต่างก็มีความรัก ความสงสาร และความจงรักภักดีต่อเล่าปี่อย่างมาก ทั้งที่เล่าปี่ได้ยกกองทัพมาทำสงครามกับขุนกวน โดยที่ขุนนางส่วนใหญ่จะไม่เห็นด้วย แต่เมื่อเล่าปี่ได้พ่ายแพ้กลับมาก็ไม่มีขุนนางคนใดดำเนินคดีเยนแต่อย่างใด แสดงให้เห็นถึงการเป็นที่รักที่ผู้ใต้ปกครองมีต่อเล่าปี่ และยิ่งโดยเฉพาะเมื่อตอนที่เล่าปี่ใกล้จะตายได้แสดงออกถึงการเป็นที่รักแก่ผู้ใต้ปกครองอย่างสุดซึ้ง ยิ่งทำให้ผู้ใต้ปกครองรักและสงสารเล่าปี่มากยิ่งขึ้น ก่อนตายเล่าปี่ได้ฝากให้ขงเบ้งและขุนนางช่วยอุปถัมภ์ค้ำชูบุตรของตนให้สืบราชสมบัติต่อไป ขงเบ้งและขุนนางทั้งปวงต่างก็รับคำอย่างจริงใจ และที่สำคัญเล่าปี่ได้พูดลงใจขงเบ้งโดยกระซิบบอกให้ขงเบ้งชิงราชสมบัติจากบุตรของตนได้ ถ้าหากปกครองบ้านเมืองไม่ดี ขงเบ้งได้ฟังแล้วถึงกับตัวสั่นต้องลงกราบเอาศีรษะกระแทกกับพื้นจนศีรษะแตก เพื่อแสดงให้เล่าปี่รู้ว่าตนนั้นมีความจงรักภักดีต่อเล่าปี่จริง ทำให้ขุนนางทั้งปวงที่อยู่ ณ ที่นั้นได้เห็นและเป็นพยานว่าขงเบ้งจะซื่อสัตย์ต่อบุตรของเล่าปี่จริง เพราะเล่าปี่เกรงว่าด้วยสติปัญญาของขงเบ้งสามารถชิงเอาราชบัลลังก์จากบุตรของตนได้ เมื่อเล่าปี่มั่นใจในตัวขงเบ้งแล้วก็ฝากฝังกับเหล่าขุนนางทั้งปวงอีก

ขุนนางทั้งปวงต่างก็รับคำ แสดงความรัก ความสงสาร และความจงรักภักดีที่มีต่อเล่าปี่ทั่วกันทุกคน ทำให้หลังจากที่เล่าปี่เสียชีวิตลงแล้ว บุตรของเล่าปี่ก็ได้สืบราชสมบัติต่อไปได้อย่างมั่นคง

3) คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ห้ามกวนอูไม่ให้ทำร้ายโจโฉเมื่อครั้ง

พระเจ้าเหี้ยนเต้ประพาสป่า

เมื่อโจโฉฆ่าลิโป้ได้แล้ว โจโฉก็ไม่ได้ให้เล่าปี่เป็นเจ้าเมืองซีจิ๋วตามเดิม แต่พาเล่าปี่กลับไปเมืองฮูโต่เพื่อเข้าเฝ้าพระเจ้าเหี้ยนเต้ทูลความดีความชอบให้ พระเจ้าเหี้ยนเต้รู้ว่าเล่าปี่เป็นลำดับญาติของพระองค์ในชั้นอา พระองค์จึงทรงแต่งตั้งให้เล่าปี่เป็นเสนาบดีผู้ใหญ่ฝ่ายวัง ขณะที่เล่าปี่อยู่ในวังนั้น ที่ปรึกษาโจโฉหลายคนให้โจโฉฆ่าเล่าปี่เสีย แต่โจโฉกับกวนอูเห็นว่าการฆ่าเล่าปี่คนทั่วไปนับถือว่าเป็นคนดีมีน้ำใจจะฆ่าเสียก็จะถูกครหา ภายหลังผู้คนก็จะไม่คิดมาอยู่ด้วย ขณะที่เล่าปี่อยู่ในวังกับโจโฉนั้น โจโฉได้กระทำการหยาบช้าต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้หลายครั้ง มีอยู่ครั้งหนึ่งโจโฉคิดจะดูใจเหล่าบรรดาขุนนางทั้งหลายว่าจะมีใจภักดีต่อตนมีจำนวนมากขนาดไหน โจโฉจึงวางแผนให้พระเจ้าเหี้ยนเต้เสด็จประพาสป่าพร้อมกับเหล่าบรรดาขุนนางทั้งหลาย และเกณฑ์ทหารพร้อมอาวุธหนึ่งแสนคนไปกับขบวนเสด็จด้วย เมื่อถึงที่ พระเจ้าเหี้ยนเต้ได้ทรงให้เล่าปี่ยิงละมั่งเพื่อชมฝีมือ เล่าปี่ได้ยิงเกาทัณฑ์ถูกละมั่งตาย ครั้นพระเจ้าเหี้ยนเต้ทรงบ่างก็มิได้ถูกพระเจ้าเหี้ยนเต้จึงจะดูฝีมือเกาทัณฑ์โจโฉบ้าง แต่โจโฉทูลว่าถ้าจะให้ยิงเกาทัณฑ์ทอดพระเนตรต้องถวายพระแสงเกาทัณฑ์เกลี้ยงมังกรให้จึงจะยิงถวายให้ทอดพระเนตร พระเจ้าเหี้ยนเต้ก็ทรงให้แล้วโจโฉก็ยิงกว้างถูกล้มลง เหล่าบรรดาขุนนางเห็นพระแสงเกาทัณฑ์ต้องกว้างก็นึกว่าเป็นพระเจ้าเหี้ยนเต้ทรงจริง ต่างคนต่างก็เข้ามากราบถวายบังคมหน้าพระที่นั่ง โจโฉเห็นดังนั้นก็ขับม้ามาหน้าพระที่นั่งแล้วร้องบอกว่า เรายิงถูกกว้างแล้วหรือ ขุนนางเหล่านั้นเห็นโจโฉทำการหยาบช้าต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ต่างก็ตกใจ แต่ก็มิกล้าต่อว่าโจโฉ ฝ่ายกวนอูเห็นดังนั้นก็ขับม้าถือจ้าวเข้าไปจะฟันโจโฉ แต่กวนอูหันมาเห็นเล่าปี่ เล่าปี่ทำขยับตาแล้วสั่นศีรษะเป็นการบอกให้กวนอูอย่าทำ กวนอูก็หยุดม้ามิได้ทำร้ายโจโฉ ครั้นเมื่อการประพาสป่าเสร็จแล้ว ทุกคนได้กลับกันหมด กวนอูจึงถามเล่าปี่ว่า "โจโฉทำการหยาบช้าต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ ข้าพเจ้าจะฆ่าเสีย เหตุใดพี่จึงห้ามไว้" เล่าปี่จึงตอบว่า "พระเจ้าเหี้ยนเต้กับตัวเราอยู่ในระหว่างทหารโจโฉ ถ้าเจ้าฆ่าโจโฉเสียทหารเขานั้นจะฆ่าพี่เสียบ้างทั้งจะทำอันตรายพระเจ้าเหี้ยนเต้ด้วยพี่จึงห้ามเพราะเหตุฉะนั้น" (พระคลัง (หน) 2545: 275 - 277)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้เล่าปี่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ได้ห้ามกวนอูไม่ให้ทำร้ายโจโฉ เพราะเห็นว่าถ้าปล่อยให้กวนอูฆ่าโจโฉ ทหารโจโฉนับแสนคนที่ตามขบวนเสด็จ

มาก็จะทำร้ายตนกับพระเจ้าเหียนเต๋ด้วย ดังนั้น การทำเป็นว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นจึงเป็นการดีที่สุด เพื่อให้ตนเองกับพระเจ้าเหียนเต๋ได้ปลอดภัย

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ยอมเป็นกษัตริย์

เล่าปี่เมื่อได้ทราบข่าวโจโฉได้ถอดพระเจ้าเหียนเต๋ออกจากเจ้าแผ่นดิน และตั้งตัวเองเป็นเจ้าแผ่นดินแทน เล่าปี่ก็ร้องไห้รักพระเจ้าเหียนเต๋อย่างมาก อยู่มาวันหนึ่งขุนนางของเมืองเสฉวนต่างก็คิดจะยกให้เล่าปี่ขึ้นเป็นเจ้าแผ่นดินบ้าง จึงทำเรื่องเข้าไปถวายแก่เล่าปี่ เล่าปี่เห็นเรื่องเข้าก็ตกใจจึงพูดว่า “ขุนนางทั้งปวงทำดังนี้จะไม่ให้เราตั้งอยู่ในสัจธรรม” ขงเบ้งจึงพูดว่า “ที่คิดอ่านทำทั้งนี้เพราะโจโฉซึ่งเอาราชสมบัติเชื้อพระวงศ์ของท่าน จึงยกท่านให้ไปเป็นเจ้าแผ่นดินต่อเชื้อพระวงศ์สืบไป” เล่าปี่ได้ยินดังนั้นจึงว่า “ถ้าเรายอมเป็นเจ้าแผ่นดินดังนั้น ถึงเราไม่ได้ชิงราชสมบัติก็เห็นเป็นชิงราชสมบัติเหมือนอ้ายศัตรูนั้น” ว่าแล้วเล่าปี่ก็ลุกจากที่ไป หลังจากวันนั้นขงเบ้งกับบรรดาขุนนางก็ขอร้องเล่าปี่อีก แต่เล่าปี่ก็ไม่ยอม ขงเบ้งกับขุนนางทั้งปวงได้วางแผนกัน โดยให้ขงเบ้งลั้มนิ้วนอนจมอยู่เพื่อให้เล่าปี่มาเยี่ยมดูอาการ เมื่อเล่าปี่มาเยี่ยมดูอาการขงเบ้ง จึงถามว่า ท่านไม่สบายเป็นโรคอะไร ขงเบ้งจึงบอกว่าตนนั้นเป็นโรคไข้ใจ ซึ่งเกี่ยวกับการที่เล่าปี่ไม่ยอมรับเป็นเจ้าแผ่นดิน เล่าปี่จึงว่า “เราไม่ยอมทั้งนี้เพราะเกรงราษฎรทั้งปวงไม่เห็นด้วย เขาจะนิินทา” ขงเบ้งจึงว่า “ถ้าคนหาสติปัญญาไม่ มิได้เป็นที่พึ่งราษฎรเลย ราษฎรก็ไม่รักใคร่แยกตัวเองให้เป็นใหญ่คนทั้งปวงจะนิินทา นี่ท่านเป็นชาติเชื้อกษัตริย์สืบมา ประกอบด้วยสติปัญญาได้เป็นที่พึ่งแก่ราษฎรควรแล้วที่ท่านจะยกตัวขึ้นเป็นใหญ่ ข้าพเจ้าเห็นว่าหาผู้ใดเตียนนิินทาไม่ เห็นว่าจะเป็นที่ขอบใจไพร่ฟ้าเทพดาทั้งปวง” เมื่อเล่าปี่ได้ฟังขงเบ้งว่าดังนั้น ก็ยอมรับคำเป็นกษัตริย์ตามที่ขุนนางทั้งปวงต้องการ ส่วนขุนนางที่แอบฟังอยู่ที่นั่นต่างก็รีบออกมาค้ำบัลลังก์เล่าปี่ เล่าปี่เห็นขุนนางเหล่านั้นออกมาก็ตกใจ จึงว่า “ข้าพเจ้าถือสัจธรรมได้ครั้งนี้ก็เพราะขัดพวกท่านทั้งปวงมิได้” หลังจากนั้นเล่าปี่ก็ได้อภิเษกเป็นกษัตริย์ (พ.ศ. 746) สืบต่อราชวงศ์ฮั่นนับแต่นั้นมา (พระคลัง (หน) 2545: 1051 - 1053)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความสุขุมรอบคอบ จึงทำให้เล่าปี่ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ได้ใช้ความสุขุมรอบคอบในการขึ้นเป็นกษัตริย์ ในตอนแรกนั้นขุนนางได้มาขอให้เล่าปี่ขึ้นเป็นกษัตริย์แต่เล่าปี่ไม่ยอม เพราะเล่าปี่คิดว่าถ้าตนเองยอมรับเป็นกษัตริย์ในทันทีจะทำให้เล่าปี่ถูกครหานินทาจากคนทั้งปวงได้ว่าอยากเป็นกษัตริย์โดยไม่มีคุณสมบัติต่อพระเจ้าเหียนเต๋ ดังนั้น เพื่อลดการถูกตำหนิเกลียดชังจากคนทั้งปวง เล่าปี่จึงจำเป็นต้องปฏิเสธการขึ้นเป็นกษัตริย์ในขณะนั้น และการปฏิเสธของเล่าปี่ครั้งนี้ ทำให้ภาพพจน์ของเล่าปี่ดูเป็นคนซื่อสัตย์ต่อพระเจ้าเหียนเต๋ จงรักภักดีต่อแผ่นดิน

เป็นคนมีคุณธรรม ทำให้คนทั้งปวงยิ่งอยากให้เล่าปีขึ้นเป็นกษัตริย์มากขึ้นกว่าเดิม และเมื่อขุนนางมาขอรับรองอีก เล่าปีจึงจำต้องยอมรับ เพราะขุนนางและคนทั้งปวงต่างสนับสนุนอยากให้ตนเป็นกษัตริย์

จะเห็นว่าการขึ้นเป็นกษัตริย์ของเล่าปีครั้งนี้ เล่าปีได้รอโอกาสที่เหมาะสม เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเอง ทำให้ผลที่ได้รับเกิดประโยชน์แก่เล่าปีเป็นอย่างมาก

4) คุณธรรมการเอาชนะตนเอง เล่าปีได้ใช้คุณธรรมการเอาชนะตนเองแล้ว ทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปียอมรับการช่วยเหลือจากลิโป้

ฝ่ายอ้วนสุดรู้ว่าลิโป้ได้เมืองซีจี้ของเล่าปีแล้ว ก็ทำหนังสือบอกให้ลิโป้ยกทหารมา รบกระหนาบทัพเล่าปี แล้วจะให้ทัพยี่สิบเป็นของก้านล ลิโป้เห็นแก่ทัพยี่สิบก็ให้ทหารยกไปรบกระหนาบเล่าปี เล่าปีเห็นว่าทหารมีน้อยกว่าข้าศึกจึงให้ถอยทัพไปอยู่เมืองกองเหลง ลิโป้เห็นว่าเล่าปีถอยทัพไปก็ให้ทหารไปทวงของก้านลจากอ้วนสุด อ้วนสุดปฏิเสธและบอกว่าทหารของลิโป้ยังไม่ได้รบกับเล่าปี แล้วยังไม่ได้ตัวเล่าปี ลิโป้โกรธคิดจะทำสงครามกับอ้วนสุด แต่ต้นกั๋งได้ห้ามไว้ และให้ไปเชิญเล่าปีมาอยู่เมืองเสียวฟ่าย เพื่อจะได้เอาไว้เป็นกำลังช่วยทำการใหญ่ต่อไป ลิโป้เห็นชอบด้วย จึงให้ทหารไปเชิญเล่าปีมาโดยให้พาครอบครัวของเล่าปีไปด้วย เพื่อให้เล่าปีได้รู้ว่าตนนั้นจริงใจต่อเล่าปีจริง ๆ เมื่อเล่าปีได้พบครอบครัวก็ได้ถามถึงทุกข์สุข ครอบครัวเล่าปีก็เล่าให้เล่าปีฟังว่าลิโป้ได้ดูแลทุกข์สุขเป็นอย่างดี เล่าปีจึงบอกแก่กวนอู เตียวหุยว่า “ข้าได้รู้ว่าแต่เดิมที่ว่าอันลิโป้นั้นมีกตัญญูต่อเราอยู่เห็นจะไม่ทำร้ายแก่ครอบครัวเรา จำเราจะเข้าไปหาลิโป้จึงจะควร” กวนอูเห็นชอบด้วย แต่เตียวหุยไม่ยอมไปยังคิดพยายามหาลิโป้อยู่ จึงขอพาครอบครัวเล่าปีไปอยู่เมืองเสียวฟ่ายก่อน เมื่อเล่าปีไปพบลิโป้ ลิโป้จึงบอกว่า “เราทำการเช่นนี้ไ้เราจะเห็นแก่สมบัติของท่านนั้นหาไม่ได้ เพราะเตียวหุยน้องท่านเสพสุราเมา เรากลัวจะทำการหยาบช้าจะเกิดวุ่นวายกันขึ้น เราจึงมาทำการทั้งนี้หวังจะรักษาเมืองไว้ให้ท่าน” เล่าปีจึงตอบว่า “เมืองอันนี้แต่แรกเราก็จะให้ท่านอยู่อีกท่านมิยอม บัดนี้ท่านมาตีเป็นเมืองของท่านก็ดีแล้ว เชิญท่านอยู่ให้เป็นสุขเถิด ตัวเรากับสมัครพรรคพวกจะขอไปอยู่เมืองเสียวฟ่าย” แล้วเล่าปีก็ลากลับไปอยู่เมืองเสียวฟ่าย ครั้นอยู่เมืองเสียวฟ่ายก็รู้ว่ากวนอู เตียวหุยยังมีใจพยายามหาลิโป้อยู่ เล่าปีจึงพูดกับกวนอู เตียวหุยว่า “เจ้าอย่าเพ่งคิดอ่านวุ่นวายก่อน จงค่อยทรมานไปจนกว่าจะได้ทีของเรา จึงจะได้คิดการสืบไป” ฝ่ายลิโป้ก็เอาข้าวของเสบียงส่งให้เล่าปีอยู่เมือง ๆ เล่าปีกับลิโป้ก็อยู่กันปกติมิได้กินแหนงกัน (พระคลัง (หน) 2545: 197 - 198)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมการเอาชนะตนเอง จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปียอมมาอยู่เมืองเสียวพายตามทีลีโป้เชิญมา ทั้งทีลีโป้เป็นคนที่ชิงเอาเมืองซีจิวของเล่าปี และยังยกเป็นทัพกระหนาบมาร่วมกับอ้วนสุดจะรบกับเล่าปีอีก ทำให้เล่าปีต้องล่าถอยทัพในการสู้รบกับอ้วนสุด แต่เล่าปีก็รู้ว่าหากตนยังทำเป็นโกรธแค้นลิโป้อยู่ก็จะทำให้ตนไม่มีเมืองที่จะอยู่ และครอบครัวของตนและครอบครัวของทหารก็จะไม่ปลอดภัย ทหารก็จะไม่มีใจช่วยเล่าปีทำราชการต่อไป ยิ่งทำให้เล่าปีพินาศเร็วขึ้น ดังนั้น จึงเป็นการดีที่สุดที่เล่าปีจะต้องเอาชนะตนเองด้วยการระงับความโกรธแค้นที่มีต่อลิโป้ให้ได้ก่อน เพื่อความปลอดภัยในชีวิตของตน และเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองที่ตนจะได้รับในภายหน้าเมื่อมีโอกาสหรือมีโชคชะตาที่ดีจึงค่อยคิดการชิงอำนาจของตนคืนจากลิโป้ทีหลัง ซึ่งผิดกับเตียวหุยที่ไม่สามารถระงับความโกรธได้ คิดแต่พยาบาทลิโป้และไม่รู้จักประมาณตนเองว่าตอนนี้ได้เปรียบหรือเสียเปรียบในทางการเมืองแก่ผู้อื่น

จากการที่เล่าปีสามารถเอาชนะตนเองด้วยการระงับความโกรธแค้นที่มีต่อลิโป้ เพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองในภายหน้านั้น ทำให้เล่าปีสามารถคลี่คลายสถานการณ์อันเลวร้ายของตนลงได้ และกลับมามีฐานอำนาจอีกครั้ง (ได้เมืองเสียวพายคืน) ถึงแม้จะไม่เหมือนเดิม แต่เล่าปีก็หาทางออกให้แก่ตนเองในทางการเมืองได้ดีที่สุด เพื่อรอโอกาสที่จะได้อำนาจคืนมา

2.1.2 การใช้คุณธรรมหลายตัว เล่าปีได้ใช้คุณธรรมหลายตัวแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีดังนี้

1) คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ และคุณธรรมความมีปัญญา
เล่าปีได้ใช้คุณธรรมสองตัวนี้แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีจะกลับเมืองเกงจิ๋ว เมื่อครั้งไปแต่งงานกับน้องสาวขุนกวน

หลังจากแผนการของขุนกวนที่ใช้น้องสาวของตนหลอกให้เล่าปีมาแต่งงาน เพื่อคิดจะจับตัวเล่าปีแต่ไม่สำเร็จ กลับทำให้เล่าปีได้แต่งงานกับน้องสาวของตนได้อีก เมื่อแผนการไม่สำเร็จจึงบอกให้ขุนกวนดึงตัวเล่าปีไว้ไม่ให้กลับไปเมืองเกงจิ๋ว เพื่อหวังจะไปชิงเอาเมืองเกงจิ๋วตอนที่เล่าปีไม่อยู่ โดยการเอาอกเอาใจเล่าปีทุกอย่าง เพื่อให้เล่าปีได้ลืมเมืองเกงจิ๋ว เล่าปีได้เสพความสุขสิ่งที่ขุนกวนหามาให้ก็หลงระเหิมมิใคร่อยากจะกลับเมืองเกงจิ๋ว จู่ๆเห็นเล่าปีอยู่นานแล้ว และได้สนใจอยากจะกลับเมืองเกงจิ๋ว จึงได้ฉีกหนังสือฉบับที่สองที่ขงเบ้งให้มาออกดูหนังสือนั้นมีใจความว่า ถ้าเล่าปีถูกกลอุบายขุนกวนจนมิอยากจะกลับเมืองเกงจิ๋วให้แก้งบอกเล่า

ป๊วว่าขณะนี้โจโฉได้ยกทัพมารบอยู่ที่เมืองเกงจิ๋ว จูล่งแจ้งในหนังสือก็รีบมาบอกเล่าปี เล่าปีทราบเข้า ก็นึกอยากจะกลับเมืองเกงจิ๋ว เล่าปีจึงไปเกลี้ยกล่อมภรรยาให้ตามมาด้วย เล่าปีได้ลอบหนีกลับเมืองเกงจิ๋วโดยไม่ได้อาขุณทวน ขุนทวนรู้ว่าเล่าปีลอบหนีไปก็โกรธ จึงให้ทหารออกติดตามจับเล่าปีฆ่าให้ได้ ทหารขุนทวนยกตามเล่าปีไปเป็นจำนวนมาก เล่าปีหนีมาใกล้จะถึงชายทะเลเห็นทหารมากันมากไม่รู้จะทำอย่างไร จูล่งจึงฉีกหนังสือฉบับที่สามที่ขงเบ้งให้มาให้เล่าปีดู เล่าปีแจ้งในหนังสือจึงไปเล่าความจริงให้นางซุนสูหยินถึงเหตุผลที่ขุนทวนให้ตนมาแต่งงานในครั้งนี้ นางซุนสูหยินได้ฟังแล้วก็คิดน้อยใจขุนทวนที่ตัวเอง พอทหารขุนทวนตามมาทัน เล่าปีจึงขอให้นางซุนสูหยินช่วยนางซุนสูหยินก็ออกมาว่าทหารเหล่านั้นให้หลีกทางไป ทหารขุนทวนกลัวนางซุนสูหยิน เล่าปีกับจูล่งและนางซุนสูหยินก็หนีกลับเมืองเกงจิ๋วได้ ฝ่ายจิวยี่รู้เข้าก็พาทหารออกติดตามจนถึงเมืองเกงจิ๋ว แต่ขงเบ้งรู้แผนการของจิวยี่จึงได้เตรียมทหารป้องกันไว้ ทำให้จิวยี่ทำอะไรไม่ได้จึงต้องถอนทหารกลับมา (พระคลัง (หน) 2545: 718 - 727)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ และคุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากตอนที่เล่าปีลอบคิดที่จะกลับเมืองเกงจิ๋วแล้วแต่เสพลุขสำราญอยู่ แต่เมื่อเล่าปีรู้ว่าโจโฉยกทัพมารบกับเมืองเกงจิ๋วของตน เล่าปีก็คิดจะกลับเมืองเกงจิ๋วทันที โดยคิดถึงเมืองเกงจิ๋วมากกว่าความสุขสำราญที่ขุนทวนมอบให้ และคิดหาวิธีที่จะกลับเมืองเกงจิ๋วให้ปลอดภัย โดยการชวนนางซุนสูหยินภรรยาของตนตามกลับมาด้วย เพื่อใช้เป็นใบเบิกทางและเป็นเกราะป้องกันภัยให้แก่ตนเอง การที่เล่าปีได้เอาตัวนางซุนสูหยินกลับมาด้วย ทำให้เล่าปีรอดปลอดภัยจากทหารขุนทวน และเมื่อเล่าปีกลับมาถึงเมืองเกงจิ๋วได้แล้วก็ทำให้เล่าปีได้เปรียบในทางการเมืองแก่ขุนทวนทันที เพราะขุนทวนจะยกทหารมาตีเมืองเกงจิ๋วไม่ได้ถนัดนัก ด้วยมีน้องสาวของตนอยู่กับเล่าปี และน้องสาวของตนนั้นมารดาของขุนทวนก็รักและเอ็นดูนางซุนสูหยินมาก ขุนทวนก็มีความกตัญญูต่อมารดา ยิ่งนัก จึงทำให้ขุนทวนไม่กล้าทำอะไรที่ขัดใจมารดา หรือถ้าขุนทวนยกทัพมาจริงก็จะถูกคนทั้งปวงครหานินทาได้ว่า เห็นแก่ผลประโยชน์มากกว่าน้องสาวของตน ซึ่งจะทำให้ขุนทวนมีแต่เสียชื่อเสียงเป็นที่ครหาแก่คนทั้งปวง ซึ่งผลสำเร็จของเล่าปีครั้งนี้ เป็นผลมาจากการใช้คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐและการใช้คุณธรรมความมีปัญญาที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง

2) คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมการพึ่งตนเอง เล่าปีได้ใช้คุณธรรมสองตัวนี้ แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีตีตัวออกห่างอ้วนเสี้ยว

กวนอูเมื่อได้รับหนังสือเล่าปีแล้วก็เดินทางจากโจโฉมาพร้อมกับภรรยาเล่าปี เพื่อจะมาหาเล่าปี ระหว่างเดินทางมากวนอูได้ฆ่าทหารโจโฉตายไปหลายคน พอกวนอูเดินทางมาพบเตียวหุยที่แตกหนีโจโฉเมื่อคราวก่อน ซึ่งเตียวหุยนั้นได้มาตีชิงเอาเมืองเกาเตี๋ยซึ่งเป็นเมืองจัตวาเอาไว้เป็นที่พำนักไว้ได้ เมื่อกวนอูพบกับเตียวหุยแล้วจึงเดินทางจะไปหาเล่าปีที่เมืองกิจิ๋วของอ้วนเสี้ยว เล่าปีรู้ว่ากวนอูได้พบเตียวหุยแล้วก็คิดจะตีตัวออกจากอ้วนเสี้ยว เล่าปีจึงบอกแก่ อ้วนเสี้ยวว่าจะไปเกลี้ยกล่อมเล่าเปียวเจ้าเมืองเกงจิ๋วให้มาเป็นพวกจะได้ช่วยกันกำจัดโจโฉ อ้วนเสี้ยวได้บอกว่าเล่าเปียวนั้นได้เกลี้ยกล่อมหลายครั้งแล้วแต่เล่าเปียวไม่ยอม เล่าปีจึงว่าเล่าเปียวนั้นเป็นแค่เดียวกับตนคงจะเกลี้ยกล่อมได้สำเร็จ อ้วนเสี้ยวเห็นดังนั้นก็ยินดี จึงอนุญาตให้เล่าปีไป เล่าปีได้เดินทางมาพบกวนอู และพบจูสงระหว่างทางที่แตกหนีเมื่อครั้งที่สู้รบกับอ้วนเสี้ยว ตอนอยู่กับกองขุนจ้าน และยังได้กวนเป้งซึ่งเป็นบุตรของกวนเต่งมาเป็นบุตรบุญธรรมให้กับกวนอูอีกคน เมื่อเล่าปีมาพบเตียวหุยที่เมืองเกาเตี๋ยแล้ว ก็พาทุกคนย้ายไปอยู่เมืองลำหยงเพราะกลัวอ้วนเสี้ยวจะรู้และจะยกทหารมาทำร้าย ฝ่ายอ้วนเสี้ยวเมื่อรู้ว่าเล่าปีหลอกตนก็โกรธ คิดจะยกทหารมารบกับเล่าปี แต่ที่ปรึกษาได้ห้ามไว้ เมื่อเล่าปีมาอยู่เมืองลำหยงก็ช่องชุมกำลังคนเพื่อทำการใหญ่ต่อไป (พระคลัง (หน) 2545: 363 - 392)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมการพึ่งตนเอง จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจของอ้วนเสี้ยว ถึงแม้อ้วนเสี้ยวจะให้การเลี้ยงดูเป็นอย่างดี และช่วยกันกำจัดโจโฉ แต่เล่าปีก็ไม่ต้องการ เพราะการที่เล่าปีต้องมาพึ่งอำนาจอ้วนเสี้ยวก็เท่ากับว่าเล่าปีต้องเป็นผู้ใต้ปกครองของอ้วนเสี้ยว ความมั่นคงในชีวิตก็จะไม่มี และการจะสร้างอำนาจให้แก่ตนเองก็จะมีทางเป็นไปได้ ถ้ายังอยู่ใต้อำนาจของผู้อื่นเช่นนี้ เมื่อเล่าปีรู้ว่าพรรคพวกของตนได้มีการรวบรวมกำลังและมีที่พำนักอาศัยได้แล้ว เล่าปีจึงคิดที่จะพึ่งตนเองดีกว่าที่จะพึ่งอำนาจของอ้วนเสี้ยว เพราะยังมีอนาคตที่ดีกว่าที่ตนจะได้มาซึ่งอำนาจ และเมื่อเล่าปีจะตีตัวออกห่างจากอ้วนเสี้ยว เล่าปีก็ใช้ปัญญาวางแผนให้อ้วนเสี้ยวเชื่อตน และยอมให้ตนออกมาจากเมืองได้ กว่าอ้วนเสี้ยวจะรู้ว่าตนถูกเล่าปีหลอก เล่าปีก็หนีไปอยู่ในที่ปลอดภัยแล้ว

3) คุณธรรมความมุ่งมั่นจริงจัง และคุณธรรมความอดทน เล่าปีได้ใช้คุณธรรมสองตัวนี้ แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีได้ขงเบ้งมาเป็นที่ปรึกษา

เมื่อซีซีได้จากเล่าปีไปแล้ว และได้บอกให้เล่าปีไปหาขงเบ้ง เพื่อขอให้มาเป็นที่ปรึกษา เล่าปีจึงได้ออกเดินทางไปหาขงเบ้ง ฝ่ายขงเบ้งรู้ว่าเล่าปีจะมาหา ก็จะลงใจเล่าปี

ว่าจะมีความเพียรพยายามแค่ไหน จึงคิดแต่ในใจว่าจะยังไม่พบกับเล่าปีตอนนี้ ขงเบ้งจึงสั่งเด็กที่ดูแลบ้านไว้ว่าถ้าใครมาถามหาให้ออกว่าไม่อยู่ เล่าปี กวนอู เตียวหุย เดินทางมาถึงบ้านขงเบ้งจึงถามเด็กในบ้าน เด็กในบ้านขงเบ้งตอบว่า อาจารย์ขงเบ้งไม่อยู่ จะไปอยู่ที่ตำบลโดมิได้แจ้ง และจะกลับมาเมื่อใดก็ยังไม่แน่ชัด บางทีก็สามวันห้าวันบ้าง เล่าปีรู้ดังนั้นก็เสียใจ จึงลากลับไป เวลาเดินทางกลับเล่าปีเห็นคนรูปร่างท่าทางดีเหมือนคนมีปัญญาก็คิดว่าเป็นขงเบ้งไปหมด อยู่มาสี่ห้าวันเล่าปีให้คนไปฟังข่าวขงเบ้ง คนใช้กลับมาบอกว่าขงเบ้งกลับมาแล้ว เล่าปีก็จัดสิ่งของจะไปหาขงเบ้ง เตียวหุยเห็นดังนั้นก็ว่า "ท่านจะมาลงนั้บถือว่าขงเบ้งเป็นคนมีปัญญา จะอุทิศสาคูหามาถวายไปหาให้ลำบากนั้นหาต้องการไม่ จะนับถืออะไรกับขงเบ้งเป็นคนบ้านนอก ข้าพเจ้าจะให้แต่ทหารไปเฝ้ามาก็ได้" เล่าปีได้ฟังดังนั้นก็โกรธจึงว่า "ขงเบ้งเป็นคนมีปัญญา เหตุใดท่านมาประณามหยาบข้าดังนี้" ว่าแล้วเล่าปีก็ขี่ม้าออกไป กวนอูกับเตียวหุยก็ตามไปด้วย ช่วงนั้นเป็นฤดูหนาว อากาศหนาวจัด เตียวหุยจึงชวนให้เล่าปีกลับ เล่าปีจึงตอบว่า "อันธรรมชาติจะปรารณาของดีก็ย่อมประกอบด้วยความอดสาคูหาก็จะได้ ซึ่งเราทรมานกายมาทั้งนี้ก็ปรารณาจะให้ได้ขงเบ้งหนึ่งจะให้ขงเบ้งรู้ว่าเรามีความรักและความเพียรเป็นอันมาก..." เล่าปีได้ทบทวนเดินทางไปถึงบ้านขงเบ้ง แต่เล่าปีก็ยังไม่ได้พบขงเบ้ง พบแต่ลูกต๋อง เล่าปีก็คิดว่าขงเบ้ง แต่ก็มีไข้พอดกเย็นครั้นจะกลับ เล่าปีจึงได้เขียนข้อความใส่กระดาษฝากไว้เป็นทำนองอ้อนวอนขงเบ้ง แล้วเล่าปีก็ลากลับไป ครั้งที่สามเล่าปีได้เดินทางมาหาขงเบ้งอีก แต่คราวนี้ขงเบ้งอยู่ที่บ้าน แต่ขงเบ้งได้ลงใจเล่าปี แกล้งทำเป็นนอนหลับอยู่นาน เล่าปีก็ยืนรออยู่ที่เบื้องต่ำของที่นั่งนอนขงเบ้งโดยไม่ได้ปลุก ขงเบ้งนอนอยู่ประมาณสี่โมง แล้วก็พลิกตัวทำเป็นจะลุกแต่ก็นอนต่ออีก เด็กที่อยู่ในบ้านจะปลุกขงเบ้งแต่เล่าปีได้ห้ามไว้ พอขงเบ้งนอนได้อีกพักหนึ่งก็ลุกขึ้นมาเห็นเล่าปี เล่าปีก็เข้าไปคำนับขงเบ้ง และอ้อนวอนขงเบ้งให้ไปอยู่ด้วย ขงเบ้งเห็นที่เล่าปีมีใจอุทิศสาคูหามาด้วยสุจริตจึงยอมไปอยู่กับเล่าปี เล่าปีจึงได้ขงเบ้งมาเป็นที่ปรึกษา นับแต่นั้นมา (พระคัมภีร์ (หน) 2545: 514 - 525)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมุ่งมั่นจริงจัง และคุณธรรมความอดทน จึงทำให้เล่าปีประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีมีความมุ่งมั่นจริงจังที่จะได้ขงเบ้งมาเป็นที่ปรึกษา จากประสบการณ์ของเล่าปีที่ผ่านมาย่อมรู้แล้วว่า การที่จะประสบความสำเร็จในการเมืองได้นั้นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง นั่นคือ การมีที่ปรึกษาที่ดีมีความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ หากไม่มีกำลังรบที่เข้มแข็งเท่านั้น อย่างเช่น อ้วนเหลียว อ้วนสุด หรือลิโป้ ล้วนแล้วมีกำลังรบที่เข้มแข็งแต่ก็ต้องมาพ่ายแพ้แก่สติปัญญาของโจโฉทั้งสิ้น ดังนั้น เล่าปีจึงต้องพยายามเอาขงเบ้งมาเป็นที่ปรึกษาให้ได้ ยิ่งชี้ให้เห็นว่าผู้มีปัญญายังยอมรับขงเบ้งว่ามีปัญญาเหนือตนอีก ทำให้เล่าปีเชื่อว่าขงเบ้งเป็นผู้มีปัญญาจริง

ถึงแม้การเดินทางมาหาขงเบ้งจะเต็มไปด้วยความยากลำบาก อากาศหนาวจัดเล่าปีก็อดทนต่อความยากลำบากไม่มีความย่อท้อ ถึงแม้ขงเบ้งจะแก้งนอนหลับให้เล่าปีต้องรอคอย เล่าปีก็ยืนคอยมิได้ไปไหน พอขงเบ้งตื่นนอนเล่าปีก็ไม่มีอาการโกรธเคืองหรือน้อยใจแต่อย่างใด และยังได้พูดจาเกลี้ยกล่อมอย่างอ่อนน้อม จนขงเบ้งเห็นใจในความมุ่งมั่น และความอดทนของเล่าปีจนขงเบ้งต้องยอมมาเป็นทีปรึกษาให้

4) คุณธรรมความมีเหตุผล คุณธรรมการเอาชนะตนเอง คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ เล่าปีได้ใช้คุณธรรมสามตัวนี้แล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีเชื่อฟังขงเบ้งไม่ให้ยกทัพไปแก้แค้นซุนกวนที่ฆ่ากวนอู

หลังจากที่กวนอูถูกซุนกวนฆ่าตายทหารก็ได้มาแจ้งเล่าปี เมื่อเล่าปีรู้เรื่องเข้าก็ร้องไห้อย่างหนักถึงเกลือกกลางดินสิ้นสมประดี ซุนนางทั้งปวงเห็นเข้าต่างก็ช่วยประคองแก้ไขให้พ้น พอเล่าปีได้รู้สึกตัวขึ้นมาได้พูดว่า “อันชาวเมืองกังตั๋งกับเราแต่นี้ไปจะจงล้างกันไปไม่ขออยู่ร่วมฟ้าอันเดียวกันเลย” ขงเบ้งบอกเล่าปีว่าซุนกวนได้เอาศิระกะวนอูไปให้โจโฉ โจโฉนั้นเมื่อได้ศิระกะวนอูก็แต่งศพกวนอูสมควรตามซุนนางผู้ใหญ่ เล่าปีจึงถามว่า “เหตุใดเขาจึงคิดทำการดังนี้” ขงเบ้งจึงว่า “ซุนกวนแกลังทำกมลหวังจะให้เราโกรธโจโฉ โจโฉได้รู้เท่าซุนกวนจึงให้แต่งการศพกวนอู ทั้งนี้ปรารถนาจะไม่ให้เราพยาบาล โจโฉจะให้เราเห็นว่าซุนกวนฆ่ากวนอูเสียเอง” เล่าปีได้ฟังดังนั้นก็โกรธแค้น จะยกทัพไปแก้แค้นซุนกวน ขงเบ้งจึงห้ามว่า “อย่าเพิ่งยกทัพไปก่อน ซุนกวนคิดทำการทั้งนี้จะให้เราโกรธโจโฉ ถ้าเรามีรู้เท่ายกไปรบกับโจโฉ ซุนกวนก็จะเอาชัยชนะเมื่อภายหลัง ฝ่ายโจโฉนั้นก็ใครให้เรารบกับซุนกวน ส่วนตัวจะคอยเอาชัยชนะเมื่อภายหลัง ถ้าเรายกกองทัพไปบัดนี้ จะสมความคิดทั้งสองฝ่าย เห็นว่าความคิดเราต่ำกว่าเขาหารู้เท่าไม่ ขอให้ท่านสงบไว้ก่อนเกิดจะได้แต่งการเชนกวนอู คอยดูซุนกวนกับโจโฉทำการต่อภายหลังเห็นจะสะดวก” เล่าปีได้ฟังดังนั้นก็เห็นชอบด้วย จึงสั่งให้แต่งเครื่องเซ่นไหว้เคารพกวนอูให้มีทั่วทั้งเมือง (พระคลัง (หน) 2545: 1023 - 1024)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีเหตุผล คุณธรรมการเอาชนะตนเอง และคุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ จึงทำให้เล่าปีไม่เสียเปรียบทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่เล่าปีเมื่อรู้ว่ากวนอูน้องร่วมสาบานถูกซุนกวนฆ่าตาย เล่าปีก็โกรธแค้นซุนกวนอย่างหนัก และคิดจะยกทัพไปรบแก้แค้นให้แก่กวนอู แต่เมื่อขงเบ้งได้ห้ามไว้ และบอกถึงเหตุผลที่ซุนกวนกับโจโฉได้ทำอุบายมาทั้งนี้ก็เพื่อหวังจะให้เล่าปีไปรบกับอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ฝ่ายตนนั้นจะคอยเก็บเกี่ยวเอาประโยชน์ทีหลัง ทำให้เล่าปีคิดได้ว่าหากตนหลงกลอุบายของ

ขุนทวนหรือโจโฉยกทัพไปรบแก้แค้นให้กับทวนอุในตอนนี้จะทำให้ตนเสียเปรียบในทางการเมืองให้แก่ขุนทวนหรือโจโฉได้ เมื่อเล่าปี่รู้ถึงผลเสียดังนี้ ทำให้เล่าปี่สามารถเอาชนะตนเองด้วยการระงับอารมณ์โกรธแค้นที่มีต่อขุนทวนในขณะนี้ได้ โดยไม่ทำการที่ผิดลบลามยกทัพไป ทั้งที่ทวนอุเป็นน้องร่วมสาบานของเล่าปี่ที่รักมาก แต่เล่าปี่ก็ยึดเอาผลประโยชน์แห่งรัฐที่จะได้รับอยู่เหนือเรื่องส่วนตัว ทำให้เหตุการณ์ครั้งนี้เล่าปี่ไม่เสียเปรียบในทางการเมืองให้แก่ขุนทวนและโจโฉ

5) *คุณธรรมความเข้มแข็ง คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมความมีระเบียบวินัย* เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมสามตัวนี้แล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมือง การปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ยึดเมืองเสฉวนได้สำเร็จ

เมื่อเล่าปี่ได้ม้าเจียวมาอยู่กับตนแล้ว เล่าปี่จึงให้ม้าเจียวคุมทัพยกไปตีเมืองเสฉวนเล่าเจี้ยงเห็นทัพม้าเจียวยกมาเห็นจะสู้ไม่ได้ จึงออกมาจ่านอนอ่อนน้อมแก่เล่าปี่ เล่าปี่เห็นเล่าเจี้ยงก็ร้องไห้กลางว่าแก่เล่าเจี้ยงว่า "ตัวเรานี้มีใจสุจริต คิดจะทำนุบำรุงแผ่นดินให้มีความสุขสืบไป ซึ่งมาทำการทั้งนี้เป็นความจำใจ ครั้นจะไม่ทำจะนี้เล่า การซึ่งคิดไว้ก็จะไม่ตลอด ท่านจงเห็นแก่แผ่นดินซึ่งได้ความเดือดร้อนอยู่นี้เถิด อย่าได้คิดถือโทษแก่เราเลย" เล่าเจี้ยงจึงตอบว่า "ธรรมดาผู้ทำนุบำรุงแผ่นดินก็จำทำเหมือนท่านนี้ข้าพเจ้าหาถือโกรธไม่" เมื่อเล่าปี่เข้าเมืองเสฉวนชายหญิงชาวเมืองเสฉวนเห็นเล่าปี่ก็ยินดี จดรูปเทียนบูชาเล่าปี่ไปทั้งสองข้างทาง เล่าปี่ได้เอาข้าวปลาอาหารออกแจกให้ราษฎรและขุนนางในเมืองเสฉวนทั่วหน้ากัน ต่างคนต่างก็มีความสุข เมื่อเล่าปี่จัดแจงให้คนของเมืองเสฉวนอยู่อย่างปกติได้แล้ว เล่าปี่จึงให้ขงเบ้งยกเลิกกฎหมายเก่าของเมืองเสฉวนทั้งหมด แล้วให้ออกกฎหมายใหม่ และให้มีโทษหนักกว่าเก่า เพื่อให้คนทั้งปวงจะได้กลัวเกรงทำตามกฎหมายบ้านเมืองจะได้ราบคาบสืบไป ขงเบ้งเห็นชอบด้วย จึงแต่งกฎหมายใหม่ตามธรรมเนียมแผ่นดิน แต่คาดโทษให้หนักกว่าเก่าแล้วแจกไปยังหัวเมืองที่ขึ้นกับเมืองเสฉวน หัวเมืองน้อยใหญ่ที่ขึ้นกับเมืองเสฉวนมีอยู่ร้อยละ หัวเมืองเหล่านั้นก็ทำตามกฎหมายสืบ ราษฎรทั้งปวงก็มีความสุขยิ่งกว่าแต่ก่อน (พระคลัง (หน) 2545: 863 - 868)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความเข้มแข็ง คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมความมีระเบียบวินัย จึงทำให้เล่าปี่ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ได้เมืองเสฉวนครั้งนี้เพราะเล่าปี่มีกองทัพที่เข้มแข็ง จึงทำให้เล่าเจี้ยงต้องยอมจำนน เมื่อเล่าปี่ยึดเมืองเสฉวนได้แล้ว เล่าปี่ก็ทำเป็นร้องไห้รักเล่าเจี้ยงและทำเป็นพูดว่าการที่ทำทั้งนี้เป็นเพราะเพื่อบ้านเมือง ขออย่าให้ถือโทษโกรธกันเลย จะเห็นว่าที่เล่าปี่ทำดังนี้ก็เพื่อให้ชาวเมืองเสฉวนไม่เกลียดชังเล่าปี่ ที่เล่าปี่ยกทหารมาชิงเอาเมืองของคนแซ่

เดียวกัน หลังจากนั้นเล่าปีก็พยายามทำตนให้เป็นที่ยอมรับชอบแก่ชาวเมืองเสฉวนอีก ด้วยการเอา
สิ่งของอาหารมาแจกจ่ายแก่ชาวเมือง ทำให้ชาวเมืองขึ้นชอบเล่าปีว่าเป็นคนมีคุณธรรมโอบอ้อม
อารีแก่อาณาประชาราษฎร์ ทำให้เล่าปีมีความชอบธรรมที่จะปกครองเมืองเสฉวนแทนเล่าเจี้ยง หลังจากนั้น
เล่าปีก็ออกกฎหมายตามธรรมเนียมประเพณีแต่ให้มีการลงโทษหนักกว่าเก่า เพื่อให้ชาวเมือง
อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ที่วางไว้ ทำให้สังคมในเมืองเสฉวนเป็นปกติสุข และมีความมั่นคงเป็น
ประโยชน์แก่เล่าปีที่จะปกครองต่อไป

6) *คุณธรรมความรักชาติ คุณธรรมความมีปัญญา คุณธรรมความกล้าหาญ
และคุณธรรมการคบมิตรที่ดี* เล่าปีได้ใช้คุณธรรมสี่ตัวนี้แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทาง
การเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีพบเตียวหุย กวนอู แล้วสาบานเป็นพี่น้องกัน

เล่าปีเดินทางไปเห็นหนังสือประกาศที่ปิดไว้ที่ประตูเมืองให้ราษฎรอาสาไป

ปราบโจรโพกผ้าเหลือง ถ้าผู้ใดปราบโจรได้จะได้รับความดีความชอบจากทางการ เล่าปียืนอ่าน
ประกาศอยู่นั้นก็ทอดใจใหญ่ ขณะนั้นเตียวหุยได้ยืนอ่านประกาศอยู่ข้าง ๆ มีรูปร่างสูงใหญ่ ดุัน
เข้มแข็งเหมาะที่จะเป็นทหารกล้า ได้ร้องทักเล่าปีว่า “เป็นผู้ชายไม่ช่วยทำนุบำรุงแผ่นดินแล้วลืมาทอด
ใจใหญ่” เล่าปีจึงถามชื่อ เตียวหุยก็แนะนำตัวว่าชื่อเตียวหุยเอ็กเด็ก บ้านอยู่ดั้นก้วน มีทรัพย์สิน
เป็นจำนวนมาก มีทั้งร้านสุกรร้านสุรา และชอบคบเพื่อนฝูงซึ่งมีปัญญา เตียวหุยก็ถามเล่าปีที่ได้ดู
ประกาศแล้วทำ ทอดใจใหญ่ เล่าปีจึงแนะนำตัวเองว่า “เราเป็นเชื้อพระเจ้าฮั่นเงงเต้ชื่อเล่าปี ได้ยิน
ข่าวว่าโจรโพกผ้าเหลืองมาทำอันตรายแผ่นดิน เราคิดจะใคร่อาสาแผ่นดินไปปราบโจร แต่ขัดสน
ด้วยกำลังน้อย ทรัพย์ก็น้อย คิดไปมิตลอดจึงทอดใจใหญ่” เตียวหุยจึงว่า “ทรัพย์นั้นเรามีอยู่ เราจะ
คิดกันไปเกลี้ยกล่อมชาวเมืองซึ่งมีฝีมือกล้าหาญ ท่านกับเราจะยกออกไปจับโจรจะเห็นประการใด”
เล่าปีได้ฟังดังนั้นก็ดีใจ จึงชวนเตียวหุยเข้าไปในร้านสุราแล้วซื้อสุรานั่งกินกัน ขณะที่เล่าปีได้นั่งกิน
สุรากันนั้น ได้มีผู้ชายรูปสง่างาม และเข้มแข็งสมกับเป็นทหารกล้าหาญได้เข้ามาสั่งสุรากิน
โดยสั่งให้เจ้าของร้านรีบยกสุรามารับไปปราบพวกโจร เมื่อเล่าปีเห็นว่ารูปร่างดี จึงชวนเข้าไปกิน
สุราด้วยกันแล้วถามชื่อ ชายผู้นั้นได้ตอบว่าชื่อกวนอู มีความสมัครใจที่จะอาสาออกปราบโจรโพก
ผ้าเหลืองตามที่ทางการได้ประกาศไว้ เล่าปีได้ฟังนั้น จึงบอกว่า “เรากับเตียวหุย คิดต้องกันกับ
ท่าน” กวนอูได้ฟังดังนั้นก็ดีใจ เตียวหุยเห็นว่าทั้งสามคนมีความคิดเหมือนกันจึงชวนกันไปที่บ้าน
ตน เพื่อให้สัตย์สาบานในการปราบโจรให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และจะได้ช่วยกันคิดการใหญ่
ต่อไป ครั้นสามคนมาถึงบ้านเตียวหุยก็ได้สาบานกันว่า “ข้าพเจ้าเล่าปี กวนอู เตียวหุย ทั้งสามคน
นี้อยู่ต่างเมือง วันนี้ได้มาพบกันจะตั้งสัตย์สัจเป็นพี่น้องกันเป็นน้ำใจเดียวชื่อสัตย์ต่อกันสืบไปจน

วันตาย จะได้ช่วยทำนุบำรุงแผ่นดินให้อยู่เย็น เป็นสุข ถ้ามีภัยอันตรายสิ่งใดแลรบศึกเสียที่ข้าพเจ้า มิได้ทั้งกัน จะแก้กันกว่าจะตายทั้งสาม แลความสัตย์นี้ข้าพเจ้าได้สาบานต่อหน้าเทพดาทั้งปวงจง เป็นทิพย์พยาน ถ้าสืบไปภายหน้าข้าพเจ้าทั้งสามมิได้ชื่อตรงต่อกัน ขอให้เทพดาสังหารผลาญชีวิต ให้ประจักษ์แก่ตาโลก” เมื่อทั้งสามคนได้สาบานกันเสร็จแล้ว ก็เรียกพี่น้องกันตามอายุ โดยเล่าปี เป็นพี่ใหญ่ กวนอูเป็นน้องกลาง และเตียวหุยเป็นน้องเล็ก ทั้งสามคนได้เกลี้ยกล่อมชาวบ้านที่ กล้าหาญเข้าพวกด้วยได้มากกว่าสามร้อยคน และจัดหาเครื่องศัตราวุธเพื่อปราบโจร (พระคลัง (หน) 2545: 7 - 10)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความรักชาติ คุณธรรม ความมีปัญญา คุณธรรมความกล้าหาญ และคุณธรรมการคบมิตรที่ดี จึงทำให้เล่าปีประสบกับ ความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่เล่าปีมีความรักชาติ อยากจะช่วยชาติ บ้านเมืองให้อยู่อย่างปกติสุข จึงอาสาออกไปปราบโจรโพกผ้าเหลือง ทั้งที่การปราบโจรโพก ผ้าเหลืองจะเสี่ยงอันตราย เพราะพวกโจรมีจำนวนมาก แต่เล่าปีก็มีความกล้าหาญไม่กลัวตาย อยากจะทำเพื่อชาติบ้านเมือง

ครั้นเมื่อเล่าปีได้เจอกับเตียวหุย และได้พูดทักทายกัน เตียวหุยได้บอก ว่าตนนั้นมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ขอบคบหาผู้มีปัญญา เมื่อเตียวหุยถามเนื้อความเล่าปีบ้าง เล่าปีเห็นเตียวหุยมีฐานะและมีรูปร่างใหญ่โตกล้าหาญ เล่าปีจึงพูดกับเตียวหุยด้วยประโยคแรกว่า เรานั้นเป็นเชื้อพระเจ้าอ๋องเต้ชื่อเล่าปี คิดจะใคร่อาสาแผ่นดินออกไปปราบโจร แต่ขาดด้วยกำลัง ทรัพย์ จะเห็นว่า เล่าปีพูดออกมาเช่นนี้ ได้ทำให้เล่าปีอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าเตียวหุยทันที ทั้งที่เล่าปี มีฐานะยากจนไม่มีกระทั่งทรัพย์สินจะเลี้ยงชีวิตจึงต้องท้อเสื่อขาย¹ แต่ผลของคำพูดอันชาญฉลาด ของเล่าปีนี้ ถึงกลับทำให้เตียวหุยเอ่ยปากว่าตนเองนั้นมีทรัพย์ที่สามารถที่จะเอาไปใช้ปราบโจรได้ และได้ชวนเล่าปีออกไปปราบโจรด้วยกัน จากที่เล่าปีหมดหนทางที่จะออกไปปราบโจรเพื่อหวังจะ สร้างความดีความชอบจากทางการ เล่าปีก็มีหวังขึ้นมาทันที และเมื่อเล่าปีเห็นกวนอูมีรูปร่าง ใหญ่โต กล้าหาญ หาได้ยาก เล่าปีก็เข้าไปพูดคุยด้วยเพื่อหวังจะชักชวนกวนอูไปปราบโจรด้วยกัน เพื่อเอาไว้เป็นกำลังในการรบ เมื่อทั้งสามคนมีความต้องการตรงกันที่จะออกไปปราบโจร เตียวหุย จึงชวนกันไปสาบานร่วมกันที่บ้าน จากคำกล่าวสาบานของทั้งสามคน จะเห็นว่า มีคำกล่าวถึงการ ให้คำมั่นสัญญาให้เป็นพี่น้องกัน และจะชื่อสัตย์ต่อกันจนตาย จะช่วยทำนุบำรุงแผ่นดินให้อยู่เย็น

¹ เล่าปีนั้นเป็นคนยากจนอยู่กับมารดาสองคนบิดานั้นเสียชีวิตแล้ว เล่าปีต้องท้อเสื่อหาเลี้ยงชีพพออายุได้ 25 ปี จึงได้ไปศึกษาเล่าเรียนหนังสือ

เป็นสุข ถ้ามีภัยอันตรายจะไม่ถึงกัน และจะช่วยกันจนกว่าจะตายทั้งสามคน และถ้าผู้ใดผิด คำสาบานจะต้องมีอันเป็นไป ด้วยเทพดาสังหารชีวิตให้ประจักษ์แก่ชาวโลก จากคำกล่าวสาบาน จะเห็นประเด็นที่สำคัญคือ ให้ทั้งสามคนเป็นพี่น้องกัน และจะต้องซื่อสัตย์ต่อกันจะช่วยกันไม่ทิ้งกัน จนกว่าจะตาย ถ้าผู้ใดผิดคำสาบานจะต้องมีอันเป็นไปให้คนทั้งปวงได้รู้ จากคำกล่าวสาบานนี้ ใครเป็นผู้ผิดคำสาบาน ถ้านำทั้งสามคนมาวิเคราะห์จากประเด็นสำคัญของคำสาบาน จะเห็นได้ว่า เจตนาจริง ๆ ของคำสาบานต้องการให้คนทั้งสามคนนี้ไม่ทิ้งกัน และช่วยกันทำนุบำรุงแผ่นดินให้เป็นปกติสุข ใครจากสามคนนี้ต้องการให้ไม่ทิ้งกัน และให้ช่วยกัน เมื่อพิจารณาวิเคราะห์จากสภาพ บ้านเมืองในสมัยนั้นได้เกิดความไม่สงบขึ้นทั้งเมืองหลวง และหัวเมืองต่าง ๆ ตลอดจนมีโจรพอก ผ่าเหลือ่อกคิดก่อการขบถสิ่งที่จะจัดการให้เป็นปกติสุขได้นั้นจะต้องใช้กำลังทหารหรือการสู้รบเป็น สำคัญ จึงจะประสบกับความสำเร็จได้ ถ้าพิจารณาจาก เล่าปี่ กวนอู และเตียวหุย ฝีมือการสู้รบ ทางทหารจะเห็นได้ว่าเล่าปี่เป็นรองหรือด้อยกว่ากวนอูและเตียวหุยอย่างแน่นอน ดังนั้นประเด็น ตรงนี้ เล่าปี่จึงน่าจะให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษกว่ากวนอู และเตียวหุย และสิ่งที่จะให้สิ่งนี้มั่นคง ตลอดไปก็ต้องให้เกิดความผูกพันแน่นแฟ้นกันมากยิ่งขึ้น สิ่งที่จะช่วยให้เกิดความแน่นแฟ้นได้นั้น นั่นก็คือ จะต้องให้ทั้งสามคนเป็นพี่น้องกันเพื่อให้เกิดความผูกพันแน่นแฟ้นมั่นคงตลอดไป ซึ่ง ความละเอียดลึกซึ้งแยบยลนี้ ถ้ามาเปรียบเทียบดูต้องเป็นผู้ที่มีปัญญาเป็นเลิศเท่านั้นจึงจะคิดการ ได้ เมื่อดูจากเนื้อหาวิเคราะห์คุณลักษณะของเล่าปี่ กวนอู และเตียวหุย ก็จะได้เห็นว่า เล่าปี่มี ปัญญามากกว่ากวนอู และเตียวหุย ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า คำสาบานนี้เล่าปี่เป็นคนคิดขึ้นมาเพื่อให้ ตนได้ประโยชน์จากกวนอูและเตียวหุยนั่นเอง เพราะเล่าปี่ขณะนั้นแทบจะไม่มีอะไรที่จะส่งผลให้ ตนประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองได้ มีแต่เพียงการเป็นเชื้อพระวงศ์ห่าง ๆ เท่านั้น และผล ที่ได้มาหลังจากการสาบาน เล่าปี่กลายเป็นพี่ใหญ่ กวนอูเป็นน้องกลาง เตียวหุยเป็นน้องเล็ก กวนอู เป็นผู้มีกำลังความสามารถในการสู้รบ เตียวหุยเป็นผู้มีกำลังความสามารถในการสู้รบและมี ทรัพย์สิน สิ่งที่เล่าปี่ได้รับนี้สามารถทำให้เล่าปี่ก้าวไปมีอำนาจในทางการเมืองได้จากการไปปราบ โจรพอกผ่าเหลือ่อก จากผลที่เล่าปี่ได้รับครั้งนี้ จะเห็นได้ว่ามาจากการที่เล่าปี่รู้จักคบมิตรที่ดีที่มี ประโยชน์แก่ตน และรู้จักการใช้ปัญญาให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้อย่างชาญฉลาดมาก

2.2 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบกับความสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของเล่าปี่ให้ประสบกับความสำเร็จ ในทางการเมืองการปกครอง คือ โชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ ด้วยคุณธรรมของเล่าปี่ ซึ่งในวรรณกรรมสามก๊กปรากฏให้เห็นในลักษณะนี้มีอยู่หลายเหตุการณ์ ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีได้เป็นเจ้าเมืองพงงวนก่วน

เมื่อเล่าปีต้องทิ้งตำแหน่งผู้รักษาเมืองอันห่อก่วน เพราะเดียวหุยไปทำร้ายตีก๊อวซุนนางในราชสำนัก¹ ที่มาเรียกเก็บเอาส่วย เล่าปีจึงหนีการตามจับจากทางการมาอยู่กับเล่าเก้ง เจ้าเมืองไต้จิ๋ว เล่าเก้งได้รู้ในรับสั่งว่าให้เล่าหิงไปปราบโจรที่ชื่อเดียวก๊และเดียวซุน เล่าเก้งจึงเขียนหนังสือให้เล่าปีถือไปหาเล่าหิงในหนังสือนั้นเล่าเก้งเขียนไปว่า เล่าปี เล่าหิงเป็นแซ่เดียวกัน จะขอให้เล่าปีไปทำการศึกด้วย เมื่อเล่าหิงรู้หนังสือนั้นก็มีความยินดี จึงจัดทหารให้เล่าปีแล้วตั้งให้เล่าปีเป็นนายทหารยกไปตีค่ายเมืองยี่หยง เล่าปีคุมทหารเข้าตีค่ายฆ่าพวกโจรตายเป็นอันมาก และตั้งรบอยู่หลายวัน เดียวซุนใจหายบั่นชั้วนัก พรรคพวกบ่าวไพร่ทั้งปวงมีความเจ็บแค้น ครั้นเวลากลางคืน ทหารของเดียวซุนลอบฆ่าตัดศีรษะเดียวซุนพาพรรคพวกออกมาหาเล่าปี ส่วนเดียวก๊เห็นเดียวซุนตายจึงได้ฆ่าตัวตาย เมืองยี่หยงจึงพ้นภัยจากพวกโจร ราษฎรก็มีความสุข เล่าหิงจึงแต่งหนังสือบอกความชอบเล่าปีขึ้นไปกราบทูลพระเจ้าเลนเต้ พระเจ้าเลนเต้จึงตรัสว่าเล่าปีมีความผิติดอยู่ครั้งตีก๊อว เอาความชอบนั้นยกให้ แล้วให้ไปรักษาบ้านแฮปิดปลายด่าน กองซุนจ้านจึงทูลว่าเล่าปีนี้แต่ก่อนก็มีความชอบอยู่ ขอให้ไปกินเมืองพงงวนก่วนเถิด พระเจ้าเลนเต้ก็ทรงโปรดให้เล่าปีจึงได้ไปเป็นเจ้าเมืองพงงวนก่วน เมืองนั้นมีทหารเป็นอันมาก ข้าวปลาอาหารก็บริบูรณ์ เล่าปีค่อยมีใจกว้างขวางกว่าแต่ก่อน (พระคลัง (หน) 2545: 25 - 26)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความกล้าหาญ และได้โชคชะตาที่ดีที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของเล่าปีให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีออกไปรบกับพวกโจร ได้เข้าตีค่ายพวกโจรและฆ่าพวกโจรตายเป็นอันมาก และล้อมเมืองยี่หยงไว้จนสร้างความกดดันให้แก่พวกโจร และโชคชะตาที่ดีก็เข้ามาช่วยเล่าปี เมื่อลูกน้องเดียวซุนได้ลอบฆ่าเดียวซุนผู้ซึ่งเป็นนายโจรตาย และพาพรรคพวกเข้ามาหาเล่าปี เมื่อเดียวซุนตาย เดียวก๊เห็นสู้ไม่ได้จึงฆ่าตัวตาย เล่าปีจึงยึดเมืองยี่หยงคืนจากพวกโจรได้สำเร็จ และโชคชะตาที่ดีของเล่าปีก็มีอีกครั้งหนึ่ง เมื่อตอนที่พระเจ้าเลนเต้อภัยโทษให้เล่าปีและจะแต่งตั้งให้เล่าปีไปรักษาบ้านแฮปิดปลายด่าน แต่ได้กองซุนจ้านได้ช่วยกราบทูลขอให้เล่าปีไปเป็นเจ้าเมืองพงงวนก่วน และพระเจ้าเลนเต้ก็ทรงให้ตามที่กองซุนจ้านทูล ทำให้เล่าปีได้ไปเป็นเจ้าเมืองพงงวนก่วนที่มีทหารมากและอุดมสมบูรณ์มากกว่าเดิม

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีช่วยโตเกี่ยมให้พ้นภัยจากกองทัพโจ

เล่าปีอยู่เมืองพงงวนก่วน ได้รับหนังสือขอความช่วยเหลือจากขงหยงเจ้าเมืองปักไฮให้ยกทหารไปช่วยรบปราบพวกโจรที่มาล้อมเมืองไว้ เล่าปีได้ยกทหารไปช่วยปราบโจรได้สำเร็จ

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าปีเสียเมืองอันห่อก่วน หน้า 197 - 199

แล้วขงหยงก็เล่าเรื่องของโตเกี่ยมเจ้าเมืองซีจิวที่โจโฉเข้าใจผิดคิดว่าโตเกี่ยมใช้อุบายฆ่าบิดาโจโฉ¹ ให้เล่าปีฟัง แล้วขงหยงก็ชวนเล่าปีไปช่วยโตเกี่ยม เล่าปีจึงขอให้ขงหยงยกทัพไปก่อน ส่วนเล่าปีนั้นจะไปขอยืมทหารจากกองขุนจ้าน เมื่อได้ทหารแล้วจะยกตามไป เมื่อเล่าปีไปหากองขุนจ้านก็เล่าความให้ฟัง กองขุนจ้านนั้นไม่ยอมให้เล่าปีไปยุ่งในเรื่องนี้เพราะจะไปเป็นศัตรูกับโจโฉ แต่เล่าปีบอกว่าได้รับปากแก่ขงหยงไว้แล้วหากไม่ไปก็จะเสียสัจจะ กองขุนจ้านขัดไม่ได้จึงให้ทหารเล่าปีมา เล่าปีจึงยกทหารจำนวนห้าพันไปเมืองซีจิว ที่เมืองซีจิวขงหยงและกองทัพเต็งไ่ก็ยกมาช่วยโตเกี่ยมทางฝ่ายโจโฉได้ให้ทหารล้อมเมืองซีจิวไว้ โจโฉเห็นกองทัพของขงหยงและเต็งไ่ยกมาก็ตั้งทัพรับหน้าหลังเป็นสองด้าน เล่าปีจึงปรึกษากับขงหยงว่าทหารโจโฉล้อมเมืองไว้นี้ ถ้าปล่อยเข้าไปคนในเมืองจะอดตาย เล่าปีจึงจะเข้าไปในเมืองเพื่อปรึกษากับโตเกี่ยม ขงหยงเห็นชอบด้วย เล่าปีให้ทุกคนตั้งค่ายอยู่นอกเมืองส่วนเล่าปีไปกับเดียวหุยคุมทหารหนึ่งพันฝ่าทหารโจโฉเข้าไปในเมือง โตเกี่ยมเห็นธงของเล่าปีก็ยินดีจึงเปิดประตูเมืองรับเล่าปีเข้ามา แล้วแต่งโต๊ะรับเล่าปีกับเดียวหุยและทหารทั้งปวง เล่าปีจึงบอกแก่โตเกี่ยมว่า “ซึ่งเราเข้ามาบัดนี้ได้รับพุ่มฆ่าพันทหารโจโฉล้มตายเป็นอันมาก” โตเกี่ยมได้ยินดังนั้นก็ยินดีแล้วดูรูปร่างเล่าปีเห็นสมเป็นเชื้อพระวงศ์ ทั้งพูดจาก็อารีเห็นน้ำใจจะกว้างขวาง โตเกี่ยมจึงใช้ให้บิติกเข้าไปเอาตราสำหรับที่เมืองซีจิวนั้นออกมาส่งให้เล่าปี เล่าปีเห็นดังนั้นก็ตกใจจึงถามว่า “ซึ่งท่านเอาตราสำหรับที่มาให้เรานี้ด้วยเหตุใด” โตเกี่ยมจึงตอบว่า “ทุกวันนี้พระเจ้าเหี้ยนเต้ได้ครองราชสมบัติพระชันชานันยังเยาว์อยู่ ขุนนางที่มีได้มีใจสัตย์ซื่อมักทำจลาจลต่าง ๆ แผ่นดินได้รับความเดือนร้อนเนื่อง ๆ มา ข้าพเจ้าก็แก่ชราแล้ว จะคิดการบำรุง แผ่นดินต่อไปนั้นก็ขัดสน ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านเป็นเชื้อพระวงศ์ แล้วก็มีความชอบอ้อมอารีควรที่จะทำนุบำรุงราษฎรให้เป็นสุข ข้าพเจ้าจึงเอาตราสำหรับที่มาให้ หวังจะเชิญให้ท่านเป็นเจ้าเมืองซีจิวจะได้คิดการกำจัดศัตรูราชสมบัติต่อไป แล้วข้าพเจ้าจะแต่งหนังสือขึ้นไปให้กราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้” เล่าปีก็ปฏิเสธบ่ายเบี่ยงไม่รับเอาตราเจ้าเมือง โตเกี่ยมได้อ้อนวอนเล่าปีเป็นหลายครั้งเพื่อจะยกเมืองให้ แต่เล่าปีก็ปฏิเสธ บิติกจึงว่า ให้แก่เขาศึกครั้งนี้ให้ได้ก่อน เสร็จศึกแล้ว ค่อยมาว่ากล่าวยกเมืองให้เล่าปี เล่าปีจึงบอกแก่โตเกี่ยมว่าจะแต่งหนังสือเล่าความจริงให้โจโฉฟังและขอให้โจโฉยกทัพกลับไป ถ้าโจโฉไม่ยอม จึงค่อยยกทัพออกสู้รบ โตเกี่ยมเห็นชอบด้วย เล่าปีจึงเขียนหนังสือให้ทหารถือไปให้โจโฉ โจโฉได้รับหนังสือแล้วก็โกรธเล่าปีเห็นว่าเป็นผู้น้อยริอาจมาห้ามตน โจโฉคิดจะฆ่าคนถือหนังสือมาแต่ยกแกลได้ห้ามไว้ ขณะนั้นมีทหารมาบอกแก่โจโฉว่า ลิโป้ได้ยกทหารมาตีเอาเมืองกุนจิวของโจโฉได้แล้ว โจโฉเห็นว่าศึกทางลิโป้สำคัญกว่าศึกทางนี้ จึงคิดจะยกทัพรีบกลับไปรบกับลิโป้ โจโฉจึงทำเป็นตอบหนังสือเล่าปีกลับไปว่า โจโฉจะยกทัพกลับไป

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่โจโฉยกทัพไปรบกับเมืองซีจิวแก่แค้นให้แก่บิดา หน้า 138 - 140

เพราะเห็นแก่เล่าปีที่มาขอไว้ แล้วจิตใจก็ยกทัพกลับไป เมื่อเล่าปีได้รับหนังสือจิตใจต่อหน้าโตเกียว ทั้งสองเห็นหนังสือจิตใจที่ตอบมาก็ยินดีนัก โตเกียวจึงแต่งโต๊ะเลี้ยง โตเกียวได้เชิญเล่าปีนั่งบนที่สมควร โตเกียวจึงคำนับเล่าปีแล้วว่า “ข้าพเจ้าแก่ชราแล้ว ครั้นจะมอบเมืองให้บุตรสองคนก็หาปัญญามิได้ ข้าพเจ้าจะขอให้ท่านเป็น เจ้าเมืองซีจิว ข้าพเจ้าจะอยู่นอกราชการช่วยท่านบำรุงสืบไป” เล่าปีได้ฟังโตเกียวว่าดังนั้น จึงว่าแก่ทหารทั้งปวงว่า “เดิมขงหยงให้เรามาช่วยโตเกียว เราเห็นกับไมตรีเราจึงมา บัดนี้โตเกียวจะมอบเมืองซีจิวให้แก่เรา แลราษฎรทั้งปวงซึ่งไม่แฉ่งก็จะครหา นินทาเราว่าเป็นคนโลภเห็นแก่ทรัพย์สิน” ฝ่ายบิติกจึงบอกแก่เล่าปีว่า “ทุกวันนี้เกิดจลาจลต่าง ๆ เมืองเดียวอันจวนจะสูญอยู่แล้วซึ่งใครมีปัญญางจเร่งคิดตั้งตัวครั้งนี้เกิด แลโตเกียวยกเมืองให้ท่านเป็นไหนท่านจึงบิดพลิ้วอยู่ แลเมืองซีจิวนี้เมืองขึ้นก็มีเป็นอันมาก ถ้าจะประมาณผู้ซึ่งมีทรัพย์สินนั้นก็ได้ถึงร้อยหมื่นเศษ จงรับเอาเถิดจะได้คิดการสืบไป” เล่าปีก็ยังปฏิเสธไม่ยอมรับ เหล่าทหารที่อยู่ที่นี่ก็อ้อนวอนให้เล่าปียอมรับ แต่ก็ไม่สำเร็จ กวนอู เตียวหุย จึงว่าแก่เล่าปีว่า “โตเกียวมอบเมืองให้ท่านโดยสุจริตจนทุกชีวิตจนถึงเพียงนี้เป็นไหนท่านถึงไม่รับ” เล่าปีก็ไม่ยอมรับ โตเกียวจึงว่า “ท่านมิยอมเป็นเจ้าเมืองนี้แล้ว จงเอ็นดูข้าพเจ้าไปอยู่รักษาเมืองเสียวพาย เมืองนั้นก็ขึ้นอยู่กับเมืองซีจิว ถ้าข้าพเจ้ามีทุกชีวิตสิ่งใดจะได้อาศัยท่าน” คนทั้งปวงก็ได้อ้อนวอนเล่าปีให้ไปอยู่เมืองเสียวพาย เล่าปีจึงยอมไปอยู่เมืองเสียวพายตามที่โตเกียวยกให้ (พระคลัง (หน) 2545: 137 - 144)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา คุณธรรมความสุ่มรอบคอบ คุณธรรมความกล้าหาญ และได้มีโชคชะตาที่ดีที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของเล่าปีให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่ขงหยงชวนเล่าปีไปช่วยโตเกียวมรบกับโจโฉ เพราะโจโฉเข้าใจผิดจึงยกทัพมาด้วยความโกรธแค้น และได้ฆ่าชาวเมืองตายไปเป็นอันมาก เมื่อเล่าปีได้ฟังขงหยงพูดดังนั้น จะไม่ไปช่วยโตเกียวก็ได้ แต่ถ้าไปก็จะเป็นศัตรูกับโจโฉโดยไม่จำเป็น และทหารของตนนั้นก็น้อย ยากที่จะเอาชนะโจโฉได้ เพื่อไม่ให้ขงหยงเห็นว่าตนนั้นไม่มีน้ำใจแก่โตเกียวซึ่งเป็นคนดี เล่าปีจึงจำเป็นต้องรับคำขงหยงว่าจะไปช่วยโตเกียว เพื่อให้ตนนั้นกลายเป็นคนที่มีคุณธรรมเป็นที่รักแก่คนทั้งปวง แต่การจะไปช่วยโตเกียวของเล่าปี เล่าปีได้ใช้ปัญญาของตนถ่วงเวลาไว้ก่อนก่อนที่จะไปช่วยโตเกียว โดยคิดจะให้ขงหยงไปช่วยโตเกียวก่อน ถ้าขงหยงไปช่วยโตเกียวใกล้จะสำเร็จเล่าปีจึงค่อยยกทัพไปช่วยภายหลัง การที่เล่าปีทำเช่นนี้เป็นเพราะเล่าปีต้องการวิเคราะห์ดูทั่วทั้งสถานการณ์ระหว่างโตเกียวกับโจโฉในการทำสงคราม เพื่อให้ตนได้ใช้ความสุ่มรอบคอบในการไปช่วยโตเกียว เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองให้มากที่สุด โดยเล่าปีได้บอกแก่ขงหยงว่าตนนั้นมีทหารน้อยจะไปขอทหารกับกองขุนจ้านก่อนแล้วค่อยยกตามไป จากความคิดของเล่าปีนี้ จะเห็นได้จากที่กองขุนจ้านได้

บอกเล่าปีว่า โจโฉนั้นไม่ได้มีความโกรธแค้นอะไรกับเล่าปี เล่าปีไม่ควรไปยุ่งกับเรื่องนี้ เล่าปีจึงพูดว่า ได้รับคำเขามาแล้วจึงจำเป็นต้องไปช่วยตามที่รับคำไว้ ซึ่งการที่เล่าปีพูดเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า แท้จริงแล้วเล่าปีไม่อยากจะไปช่วยโตเกียม เพราะกลัวจะเป็นศัตรูกับโจโฉ แต่เพื่อต้องการให้คนทั้งปวงได้เห็นว่าคุณธรรม มีน้ำใจอารีแก่ผู้อื่น เล่าปีจึงจำเป็นต้องรับคำว่าจะไปช่วยโตเกียม

พอเล่าปียกทหารมาถึงเมืองซีจิ๋ว เห็นทหารโจโฉล้อมเมืองซีจิ๋วไว้ เล่าปีก็ใช้ความกล้าหาญคุมทหารฝ่าวงล้อมทหารโจโฉเข้าไปในเมืองได้สำเร็จ เมื่อเล่าปีเข้าไปพบกับโตเกียม ประโยคแรกที่เล่าปีพูดกับโตเกียมได้อย่างชาญฉลาด นั่นคือ "ซึ่งเราเข้ามาบัดนี้ได้รับพุ่มาพันทหารโจโฉล้มตายเป็นอันมาก" จะเห็นว่าประโยคที่เล่าปีพูดนี้ ทำให้โตเกียมได้ฟังแล้วเกิดประทับใจในน้ำใจของเล่าปีเป็นอย่างมากที่เสี่ยงตายมาช่วยตน ถึงกลับคิดยกเมืองซีจิ๋วให้แก่เล่าปี ทั้งที่เหตุการณ์นี้เล่าปีจำใจต้องยกทหารมาช่วย และที่มาที่หลังกว่าคนอื่น แต่พอมาถึงตอนนี้เล่าปีกลายเป็นคนสำคัญมีความชอบแก่โตเกียมมากกว่าใคร ๆ ซึ่งผลครั้งนี้เกิดมาจากการใช้ปัญญาอันชาญฉลาดของเล่าปีที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมือง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองให้มากที่สุด

เมื่อโตเกียมเห็นเล่าปีเป็นคนมีน้ำใจ มีปัญญา และเป็นเชื้อพระวงศ์ก็คิดจะยกเมืองซีจิ๋วให้ แต่เล่าปีรู้ว่าสถานการณ์ยังไม่อำนวย เพราะตนนั้นเพิ่งมา ยังไม่มีความดีความชอบ คนอื่นรู้เข้าก็จะครหาว่าตนได้ ทียกทัพมาช่วยครั้งนี้เพื่อหวังจะมาชิงเอาเมืองของโตเกียม และที่สำคัญเมืองซีจิ๋วขณะนี้ยังไม่มี ความมั่นคง จะต้องตกอยู่กับโจโฉหรือไม่ยังไม่สามารถตอบได้ ถ้าเล่าปียอมรับเอาเมืองซีจิ๋วในตอนแรกนี้ ก็ยิ่งเพิ่มความเป็นศัตรูให้แก่โจโฉมากขึ้น การที่เล่าปีปฏิเสธไม่ยอมรับเอาเมืองซีจิ๋วในครั้งนี้ถือได้ว่าเล่าปีได้คิดถึงผลได้ผลเสียที่ตนจะได้รับอย่างสุขุมรอบคอบแล้ว

เล่าปีได้ใช้ความสุ่มรอบคอบอีกครั้งหนึ่งโดยการทำหนังสือไปหาโจโฉขอให้โจโฉยกทัพกลับไปโดยบอกว่า การที่บิดาโจโฉตายนั้นเป็นการเข้าใจผิด โตเกียมมิได้ทำ การที่เล่าปีทำหนังสือเล่าความจริงให้แก่โจโฉทราบทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้โจโฉได้รู้ว่าตนนั้นไม่อยากจะให้ทั้งสองฝ่ายมาสู้รบกัน และต้องการบอกให้โจโฉได้รู้ว่าตนนั้นไม่ต้องการเป็นศัตรูด้วย เมื่อโจโฉได้รับหนังสือของเล่าปีแล้วก็โกรธพยาบาทเล่าปีเป็นอันมาก แต่โชคชะตาที่ดีก็เข้าข้างเล่าปี เมื่อลิโป้ได้ยกทัพมาชิงเอาเมืองกุนจิ๋วของโจโฉไป ทำให้โจโฉต้องรีบยกทัพกลับไปรบกับลิโป้ แต่ก่อนโจโฉจะยกทัพกลับ โจโฉได้ทำหนังสือเป็นใจความว่า การที่ยกทัพกลับไปครั้งนี้เพราะเห็นแก่เล่าปี เมื่อเล่าปีได้รับหนังสือจากโจโฉก็เปิดอ่านต่อหน้าโตเกียมเพื่อให้โตเกียมได้ทราบข้อความของโจโฉที่เขียนมา เมื่อโตเกียมได้ทราบดังนั้นก็ยิ่งรักเล่าปีมากยิ่งขึ้นที่มีความดีความชอบให้เมืองซีจิ๋วได้พ้นภัย จึงคิด

จะยกเมืองซีจีวให้แกเล่าปี่อีกครั้ง แต่ครั้งนี้เล่าปี่ก็ยังปฏิเสธไม่ยอมรับเอาเมืองซีจีวอีก ทั้งที่ทุกคนอยากให้เล่าปี่รับเอาเมืองไว้ แต่เล่าปี่คิดว่าการที่ตนจะรับเอาเมืองซีจีวในขณะนี้ยังไม่เหมาะสม เพราะตนเพิ่งจะมาอยู่ และการที่โจโฉยกทัพกลับไปนั้น คนส่วนใหญ่คงจะรู้ว่าโจโฉต้องรีบยกทัพกลับไปรบกับลิโป้ ดังนั้น เพื่อไม่ให้ตนถูกครหาว่าที่มาช่วยนี้เห็นแก่ผลประโยชน์จากโตเกียม เล่าปี่จึงคิดจะสร้างชื่อเสียงให้มีคุณธรรมให้เป็นที่รักแก่คนทั้งปวงได้ประจักษ์ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการเป็นผู้ปกครองในภายหน้ามากยิ่งขึ้น แต่เหตุการณ์นี้เล่าปี่ก็ได้ปฏิเสธไม่ยอมรับเอาเมืองอย่างสิ้นเชิง เล่าปี่ยอมรับเอาเมืองเสียวพายที่อยู่ใกล้กับเมืองซีจีวเพื่อรอโอกาสที่เหมาะสมในการได้เมืองซีจีวในโอกาสต่อไป

จะเห็นได้ว่าความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองของเล่าปี่ในเหตุการณ์นี้ นอกจากจะต้องใช้คุณธรรมหลายตัวได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์แล้ว เล่าปี่ยังต้องมีโชคชะตาที่ดีเข้ามามีส่วนช่วยต่อการใช้คุณธรรมอีกด้วย มิเช่นนั้นความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองก็จะไม่เกิดขึ้น

เหตุการณ์ตอนที่โตเกียมเสียชีวิตและเล่าปี่ได้เป็นเจ้าเมืองซีจีว

เมื่อโตเกียมได้ยกเมืองเสียวพายให้แกเล่าปี่แล้ว ต่อมาไม่นานโตเกียมก็ป่วยหนัก เมื่ออายุได้หกสิบสามปี โตเกียมจึงให้คนไปตามเล่าปี่มาเพื่อจะยกเมืองซีจีวให้ดูแล เล่าปี่รู้ข่าวว่าโตเกียมป่วยแล้วเชิญตนไปพบ เล่าปี่จึงชวนกวนอู เตียวหุยไปด้วย โตเกียมได้เชิญเล่าปี่เข้าไปข้างในแล้วว่า "ทุกวันนี้ตัวเราก็อายุชราทั้งโรคก็บังเกิดป่วยหนัก มิรู้ว่ความตายจะมาถึงวันใด แต่วิตกอยู่ว่าเมืองซีจีวหาผู้ใดว่าราชการเมืองมิได้ จึงเชิญท่านมาหวังจะมอบให้ท่าน จงมีใจเมตตาเรารับตราสำหรับที่นี้ไว้ทำนุบำรุงราษฎรชาวเมืองสืบไปเราสิ้นวิตก" เล่าปี่จึงตอบว่า "ท่านมีบุตรอยู่ถึงสองคน ซึ่งชื่อว่าโตสงผู้พี่ โตเอ้งผู้น้องนั้น เป็นไฉนท่านจึงมิมอบเมืองให้" โตเกียมจึงว่า "บุตรเราทั้งสองหาปัญญามิได้จะมอบเมืองให้ นานไปราษฎรทั้งปวงก็จะได้รับความเดือดร้อน เราเห็นแต่ท่านมีใจกว้างขวางอารี จะครองเมืองได้ เราจึงเชิญมาว่ากล่าว ถ้าเราหาชีวิตไม่แล้วท่านอย่าให้บุตรเราทั้งสองครองเมืองเลย" แต่เล่าปี่ก็ยังบ่ายเบี่ยงอยู่ ขณะที่โตเกียมคะยั้นคะยอเล่าปี่อยู่นั้นโรคกำเริบหนักขึ้นเจรจาออกมิได้ เอาแต่นิ้วชี้ที่ตัวแล้วโตเกียมก็สิ้นใจตาย แล้วทหารโตเกียมก็เอาตราสำหรับเจ้าเมืองมามอบให้เล่าปี่ เล่าปี่ก็มิได้รับ ในขณะที่นั้นชาวเมืองทั้งปวงรู้ ก็พากันเข้ามาคำนับเล่าปี่แล้วว่า ซึ่งท่านไม่รับเป็นเจ้าเมืองซีจีวก็เห็นว่าข้าพเจ้าทั้งปวงจะได้ความเดือดร้อนไปภายหน้า กวนอู เตียวหุยเห็นดังนั้นก็ร้องขอให้เล่าปี่รับไว้ เล่าปี่เห็นทุกคนอ้อนวอนจึงรับเป็นเจ้าเมืองซีจีว แล้วเอาหนังสือที่โตเกียมแต่งไว้นั้นบอกขึ้นไปกราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ว่า โตเกียมได้ยกเมืองซีจีวให้แกเล่าปี่ พระเจ้าเหี้ยนเต้ทราบก็ได้ตรัสประการใด ฝ่ายโจโฉรู้ข่าวก็โกรธเล่าปี่อย่างมากที่มา

ขุมมือเปิบได้เมืองซีจิวไปโดยไม่ต้องเสียทหารแม้แต่คนเดียว นับแต่นั้นมา โจโฉก็คิดที่จะมาตีเอาเมืองซีจิวอยู่ตลอด (พระคลัง (หน) 2545: 153 - 154)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา และได้มีโชคชะตาที่ดีที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของเล่าปี่ให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ได้เป็นเจ้าเมืองซีจิวครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นผลมาจากที่เล่าปี่มีคุณธรรมเป็นที่รักแก่โตเกี่ยมและชาวเมืองซีจิว ที่ทุกคนเห็นว่าเล่าปี่เป็นคนดี มีใจกว้างขวาง มีความเมตตาแก่ราษฎร และเป็นผู้มีปัญญา จึงสมควรยกเมืองซีจิวให้เพื่อสืบทอดอำนาจต่อจากโตเกี่ยม และเมื่อโตเกี่ยมก่อนตายได้พูดว่าจะยกเมืองซีจิวให้แก่เล่าปี่ เล่าปี่เห็นอาการของโตเกี่ยมแล้วก็รู้อย่างไรเสียโตเกี่ยมคงจะไม่รอดจากการป่วยไข้แน่ เล่าปี่ก็ยังแสดงให้เห็นว่าตนนั้นมิได้คิดถึงลาภยศตำแหน่งแต่ประการใด โดยเฉพาะการแย่งเมืองของคนอื่นมาครอง การที่เล่าปี่ได้ปฏิเสธอย่างนี้ ก็ยังทำให้เล่าปี่มีคุณธรรมให้แก่คนทั้งปวงได้เห็นเป็นประจักษ์เพิ่มมากขึ้น เมื่อโตเกี่ยมสิ้นใจตาย ทุกคนจึงเห็นว่าเล่าปี่มีคุณสมบัติที่ดีที่ควรจะได้เป็นเจ้าเมืองซีจิว จึงอ้อนวอนเล่าปี่อีก เล่าปี่ทำเป็นไม่ยอมรับอีก การที่เล่าปี่ยังปฏิเสธ ชาวเมืองซีจิวยิ่งอยากให้เล่าปี่เป็นเจ้าเมืองซีจิวมากยิ่งขึ้น เพราะการปฏิเสธของเล่าปี่มากเท่าใด ยิ่งเป็นการแสดงออกถึงการมีคุณธรรมมากขึ้นเท่านั้น (คุณธรรมทางศีลธรรมในสายตาคนทั่วไป) ดังนั้น ชาวเมืองซีจิวจึงอยากให้เล่าปี่เป็นผู้ปกครองมาดูแลพวกตน และเมื่อเล่าปี่เห็นว่าโอกาสเหมาะสมแล้ว เล่าปี่จึงยอมรับเป็นเจ้าเมืองซีจิวได้อย่างชอบธรรม

จะเห็นได้ว่าถึงแม้เล่าปี่มีคุณธรรมที่ดี แต่ถ้าโตเกี่ยมยังไม่ตายเล่าปี่ก็ยังไม่ได้เป็นเจ้าเมืองซีจิว เพราะฉะนั้นการตายของโตเกี่ยมจึงถือได้ว่าเป็นโชคชะตาที่ดีของเล่าปี่ ที่ทำให้เล่าปี่ได้เป็นเจ้าเมืองซีจิว

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่จับตัวเอียวหยกกับโกภายทหารของเล่าเจี้ยงได้

เมื่อเล่าปี่ผัดใจกับเล่าเจี้ยง และเล่าปี่คิดจะยึดเอาเมืองเสฉวนด้วยการใช้อุบายของบังทองโดยการแกล้งจะยกทัพกลับเมืองเกงจิ๋ว เพื่อให้ทหารเล่าเจี้ยงที่รักษาด่านโปยสิก่วนสำคัญว่าเป็นจริงก็จะออกมาส่ง เมื่อได้โอกาสจะได้จับฆ่าเสีย¹ ก็จะได้ด่านโปยสิก่วนโดยง่าย เมื่อเล่าปี่แกล้งยกทัพกลับนั้น เดียวสงที่คอยเป็นไส้ศึกให้แก่เล่าปี่ในเมืองเสฉวนคิดว่าจริง จึงเขียนหนังสือฉบับหนึ่งจะเอาไปให้เล่าปี่ เป็นทำนองว่าเล่าปี่ยกทัพมาแล้วสมควรยกทัพกลับควรจะทำ การเอาเมืองเสฉวนให้ได้ก่อน ส่วนตัวนั้นจะคอยช่วยทำการให้สำเร็จ แต่หนังสือนั้นยังไม่ทันส่ง เดียวซกผู้พี่เดียวสงได้มาชวนเดียวสงกินโต๊ะ ขณะกินโต๊ะอยู่นั้นเดียวสงได้เสพสุราเมามักรัก หนังสือ

¹ ทางฝ่ายเล่าเจี้ยงยังไม่รู้แน่ชัดว่าเล่าปี่คิดจะยึดเมืองเสฉวน เพียงแต่คิดระแวงเล่าปี่เท่านั้น

ที่เก็บซ่อนไว้ในมือเสื้อก็ตกหล่นออกมาบ่าวเดียวชกเก็บเอาไว้ได้ จึงเอามาให้เดียวชกได้อ่าน
ข้อความในหนังสือแล้วก็เอาเรื่องไปบอกแก่เล่าเจี้ยง เล่าเจี้ยงทราบเข้าก็ให้ทหารเอาตัวเดียวชกกับ
ครอบครัวไปฆ่าเสีย นับแต่นั้นเล่าเจี้ยงก็รู้ว่าเล่าปีคิดร้ายแก่ตนจริง จึงมีคำสั่งให้รักษาด่านทุก
ตำบลให้เข้มงวด อย่าให้เล่าปีเข้ามาได้ ฝ่ายเล่าปียังไม่รู้ว่าเดียวชกถูกจับได้ เล่าปีจึงยกทัพมาถึง
ด่านโปยสิกว่น แล้วให้คนเข้าไปบอกเดียวชกกับโกภายที่รักษาด่านอยู่ให้ออกมาพบเพื่อจะค้ำบั
ลา ฝ่ายเดียวชกกับโกภายเมื่อได้รับคำสั่งจากเล่าเจี้ยงให้ระวังป้องกันเล่าปี เพราะรู้แล้วว่าเล่าปี
คิดจะทำร้ายเมืองเสฉวน ฉวยชกกับโกภายจึงคิดวางแผนจะฆ่าเล่าปี โดยเอาอาวุธซ่อนไว้ในเสื้อ
แล้วแต่งข้าของเข้าไปค้ำบัเล่าปีเมื่อเข้าไปใกล้เล่าปีก็จะฆ่าเล่าปีเสีย เมืองเสฉวนจะได้ไม่มี
อันตราย ฝ่ายบังทองบอกแก่เล่าปีให้ระวัง ฉวยชกกับโกภายอย่าได้ประมาท พอบังทองพูดยังมี
ทันขาดคำก็เกิดลมหัวด้วนพัดมาถูกคันทรงชัยหักสะบั้นลง เล่าปีเห็นอัศจรรย์ใจจึงถามบังทองว่า
เหตุนี้จะเป็นคุณหรือโทษประการใด บังทองจึงว่า "อันเหตุทั้งนี้มาบอกข่าวร้ายว่าอันตรายจะมี
และฉวยชกกับโกภายจะออกมาหาท่านนั้น หวังจะทำร้ายเป็นมั่นคง อย่าได้ประมาทจงเร่ง
ระมัดระวังตัวไว้" เล่าปีแฉ่งดังนั้นจึงแต่งตัวใส่เกราะถืออาวุธสำหรับมืออยู่ แล้วสั่งให้ทหารหยุดตั้ง
ค่ายเป็นหมวดกองกัน พอคนเข้ามาบอกว่าฉวยชกกับโกภายพาทหารเข้ามาจะค้ำบัเล่าปี
บังทองจึงให้อยู่เฝ้า ฮองตง ออกไปอยู่ข้างหน้า แล้วให้คอยจับทหารฉวยชกกับโกภายที่มาด้วย
ให้จงสิ้น เมื่อฉวยชกกับโกภายเข้ามาพบเล่าปี เล่าปีจึงเชิญเข้าไปข้างในแล้วเล่าปีก็สั่งให้ทหาร
จับตัวเดียวชกกับโกภาย และให้ค้นตัวพบอาวุธมีดในตัวทั้งสอง เล่าปีก็รู้ว่าทั้งสองจะมาทำร้าย
ตน จึงให้ทหารเอาตัวไปฆ่าเสีย ส่วนทหารที่ติดตามมาเล่าปีเกลี้ยกล่อมเอาไว้ได้ แล้วให้ทหาร
เหล่านั้นไปที่ด่านโปยสิกว่น แล้วเรียกทหารในด่านให้เปิดประตู ทหารในด่านเห็นว่าเป็นพวก
เดียวกันไม่ได้สงสัย จึงเปิดประตูให้ ทหารเล่าปีจึงเข้าไปในด่านแล้วยึดด่านโปยสิกว่นเอาไว้ได้
(พระคลัง (หน) 2545: 812 - 816)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา คุณธรรมความสุ่ม
รอบคอบ และได้มีโชคชะตาที่ดีที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรม
ของเล่าปีให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้ใช้
ปัญญาวางแผนจะยึดด่านโปยสิกว่น แล้วบุกยึดเมืองเสฉวนเป็นลำดับต่อไป โดยไม่ให้ทหารเสฉวน
ได้รู้ตัว แต่โชคชะตาของเล่าปีไม่ดีทีเดียวส่งผลคืออยู่เมืองเสฉวนถูกเล่าเจี้ยงจับได้
เสียก่อน ทำให้เล่าเจี้ยงรู้ตัวจึงสั่งให้ทหารทุกด่านเข้มงวดระวังเล่าปีอย่าให้ยกทัพเข้ามาได้ แต่เมื่อ
เล่าปีใช้อุบายจะฆ่าฉวยชกกับโกภายที่รักษาด่านโปยสิกว่น เล่าปีก็ได้โชคชะตาที่ดีเข้ามาช่วย
ด้วยการเกิดลมพัดเอาธงชัยสำหรับกองทัพหักลง ทำให้บังทองได้เตือนสติเล่าปีว่า ฉวยชกกับ

โกกายจะคิดทำร้ายเล่าปี และให้ระวางตัวจริงดี¹ เล่าปีจึงใช้ความสุ่มรอบคอบวางแผนจับตัวเอียวหุยกับโกกายให้รัดกุมยิ่งขึ้น เมื่อเอียวหุยกับโกกายเข้ามาในค่ายเล่าปี เล่าปีจึงจับตัวเอียวหุยกับโกกายฆ่าเสียได้

หากเหตุการณ์นี้ถ้าโชคชะตาไม่เข้ามาช่วยเตือนสติเล่าปี เล่าปีอาจจะถูกเอียวหุยกับโกกายทำร้ายถึงชีวิตได้ ถือได้ว่าในเหตุการณ์นี้ โชคชะตาในตอนแรกเป็นโชคชะตาที่ไม่ดีของเล่าปี ที่ทำให้ไส้ศึกของเล่าปีถูกจับได้ และทำให้เล่าปีเรียนรู้ตัวและระวังป้องกันเล่าปี ทำให้เล่าปียึดเมืองเสฉวนยากมากขึ้น แต่โชคชะตาตอนหลังยังเข้ามาช่วยเล่าปี ที่ได้มาเตือนสติเล่าปี ทำให้เล่าปีเพิ่มความสุ่มรอบคอบในการป้องกันตนเอง และวางแผนการจับตัวเอียวหุยกับโกกายให้รัดกุมยิ่งขึ้น และในที่สุดเล่าปีก็สามารถยึดเอาด่านโปลีก้วนได้สำเร็จ

จากเหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า โชคชะตากับการใช้คุณธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่า การใช้คุณธรรมให้ประสบกับความสำเร็จได้นั้นบางครั้งจะต้องมีโชคชะตาที่ดีเข้ามามีส่วนช่วยด้วย อย่างเช่นในเหตุการณ์นี้ที่ทำให้เล่าปีได้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง

2.3 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมแล้วประสบกับความล้มเหลว

จากที่ทราบแล้วว่าโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของเล่าปีให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง แต่โชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของเล่าปีให้ประสบกับความล้มเหลวได้เหมือนกัน ทั้งที่เล่าปีได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองแล้วก็ตาม ซึ่งความล้มเหลวนี้นี้ทำให้ตัวคุณธรรมที่เล่าปีได้นำมาใช้ในขณะนั้นมีลักษณะไม่เป็นคุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ซึ่งในเหตุการณ์ในวรรณกรรมสามก๊กได้ปรากฏให้เห็นมีอยู่หลายเหตุการณ์ ดังนี้

2.3.1 ความมีปัญญา เล่าปีได้ใช้ความมีปัญญาแล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง เพราะมีโชคชะตาที่ไม่ดีที่ไม่สามารถควบคุมได้เข้ามาขัดขวางการใช้คุณธรรมมีเหตุการณ์ดังนี้

¹ เอียวหุยกับโกกายรู้แล้วว่าเล่าปีคิดร้ายกับเมืองเสฉวน แต่เล่าปียังไม่รู้ว่าเตียวสงไส้ศึกของตนถูกเล่าปีจับได้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปียกทหารไปปล้นค่ายโจโจ

โจโจเมื่อเสียเมืองซีจิวให้แก่เล่าปี¹ ก็แสนจึงได้ยกทัพประมาณยี่สิบหมื่นมารบกับเล่าปี เล่าปีรู้ว่าโจโจยกทัพมาจึงทำหนังสือไปขอให้อ้วนเสี้ยวยกทหารมาช่วย แต่อ้วนเสี้ยวก็ป่วยเบี่ยงอ้างว่าบุตรของตนป่วยไม่มีใจมาทำศึก แล้วบอกว่าถ้าเล่าปีแพ้ศึกมาจะช่วยทำนุบำรุงไม่ให้ขัดสน เล่าปีเห็นว่าโจโจเพียงยกทัพมาถึงทหารก็อ่อนเพลียจึงวางแผนกับเตียวหุยจะปล้นค่ายโจโจในคืนนี้ เพื่อไม่ให้ตั้งตัว โจโจยกทัพมาถึงเมืองเสียวฟ่ายก็เกิดลมพายุใหญ่พัดหนัก ธงชัยซึ่งปักมาบนเกวียนนั้นหักทับลง โจโจเห็นวิปริตดังนั้นจึงถามทหารว่าเหตุการณ์นี้ดีร้ายประการใด ชุนฮกกับมอกายได้บอกกับโจโจว่าในคืนนี้จะมีผู้มาปล้นค่ายเพราะมีเหตุร้ายมาบอกเหตุดังนี้ โจโจรู้ดังนั้นจึงจัดทหารป้องกันค่ายไว้อย่างรัดกุม พอตึกตึกเล่าปีกับเตียวหุยได้ยกทหารมาปล้นค่ายโจโจ โดยให้เตียวหุยเป็นกองหน้าเข้าปล้นค่ายโจโจ ส่วนเล่าปีเป็นกองหนุน พอเตียวหุยยกทหารมาถึงค่ายโจโจไม่พบทหารโจโจก็รู้ว่าต้องกลโจโจ เตียวหุยจะยกทหารกลับ ทหารโจโจก็ยกกระหนาบเข้ามาล้อมเตียวหุยไว้ เตียวหุยสู้กับทหารโจโจอย่างสุดกำลังแต่ทหารที่มาด้วยเมื่อก่อนเป็นทหารโจโจ² ต่างก็หนีเข้าด้วยโจโจเป็นจำนวนมาก เตียวหุยจึงพาทหารที่สนิทหนีไปได้ไม่กี่คน เล่าปีเห็นทหารร้องอื้ออึงก็คิดว่าเตียวหุยจะอยู่ในวงล้อมทหารโจโจจึงยกทหารไปช่วย เล่าปียกมาก็เจอทหารโจโจสกัดไว้ เล่าปีเข้าสู้รบกับทหารโจโจอย่างสุดกำลังสามารถ ทหารเล่าปีถูกฆ่าตายเป็นอันมาก ที่เหลือก็เข้าด้วยโจโจ เล่าปีสู้ไม่ได้จึงพาทหารหนีไปสามสิบเศษ แต่ขณะหนีไปนั้นทหารโจโจมาสกัดทางไว้อีก เล่าปีตกใจมิได้สู้รบจึงทิ้งทหารที่ตามมาด้วย แล้วขับม้าหนีเอาตัวรอดไปขออาศัยอยู่กับอ้วนเสี้ยว (พระคลัง (หน) 2545: 311 - 335)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของเล่าปีให้ประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง คือโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่เล่าปีใช้ปัญญาวางแผนมาปล้นค่ายโจโจเพื่อไม่ให้โจโจตั้งตัว แต่ทางฝ่ายโจโจได้มีลมพายุพัดเอวองสำหรับกองทัพหักลงซึ่งเป็นเครื่องเตือนใจโจโจว่าจะมีผู้มาปล้นค่าย ทำให้โจโจระมัดระวังในการป้องกันค่ายเป็นพิเศษ ทำให้เล่าปีเมื่อยกทหารมาปล้นค่ายโจโจต้องติดกับดักของโจโจจนเกือบเอาชีวิตไม่รอด ถือได้ว่าเป็นโชคชะตาที่ไม่ดีที่มีส่วนต่อการใช้ปัญญาของเล่าปีให้ประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง

¹ เมื่อเล่าปีหลอกโจโจขอทหารห้าหมื่นมาสกัดอ้วนเสี้ยวที่เมืองซีจิว หลังจากที่เล่าปีสกัดอ้วนเสี้ยวได้แล้ว ก็ชิงเอาเมืองซีจิวของโจโจเอาไว้ได้อีก

² โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่โจโจให้เล่าปีคุมทัพไปสกัดกองทัพอ้วนเสี้ยวที่เมืองซีจิว หน้า 136 - 137

2.3.2 ความสุขุมรอบคอบ เล่าปีได้ใช้ความสุขุมรอบคอบแล้วทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง เพราะมีโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้เข้ามาขัดขวางการใช้คุณธรรมมีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีขอกำลังทหารโจโฉมากำจัดลิโป้

เมื่อเล่าปีหนีลิโป้มาถึงเมืองฮูโต โจโฉก็ต้อนรับเล่าปีให้เข้าไปอยู่ในเมือง แต่ซุนฮกและเทียหยกได้บอกแก่โจโฉให้ฆ่าเล่าปีเสียเพื่อไม่ให้เป็นภัยในภายหลัง แต่ถูกแกไม่เห็นด้วย เพราะกลัวคนอื่นที่คิดจะมาอยู่ด้วยรู้เข้าก็จะไม่มาอยู่ และจะทำให้โจโฉถูกครหานินทาได้ โจโฉเห็นด้วยกับก๊วยแก จึงคิดจะเลี้ยงเล่าปีไว้ โจโฉจึงเข้าไปกราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้ทรงแต่งตั้งให้เล่าปีไปเป็นเจ้าเมืองอิจิว และจัดทหารให้อีกสามพัน หลังจากนั้นโจโฉจะยกทัพไปทำศึกกับเตียวลิ้ว เจ้าเมืองฮ้วนเซียและเล่าเปียวเจ้าเมืองเกงจิ๋ว แต่กลัวลิโป้จะยกทัพมาตีเอาเมืองฮูโต โจโฉจึงคิดอุบายลอบทำหนังสือรับสั่งแต่งตั้งไปให้ลิโป้เป็นเจ้าพระยาปราบโจรฝ่ายตะวันออก และทำหนังสืออีกฉบับให้ลิโป้อย่าได้คิดพยายบาทเล่าปีแล้วจะให้เล่าปีไปเป็นเจ้าเมืองเสียวพายตามเดิม ลิโป้เห็นได้ประโยชน์จากโจโฉที่ได้แต่งตั้งให้ตนเป็นใหญ่ก็รับคำ ต่อมาลิโป้ผิดใจกับฮ้วนสุด โจโฉเห็นได้โอกาสจึงคิดจะกำจัดลิโป้ โจโฉจึงทำหนังสือไปหาเล่าปีที่เมืองเสียวพายให้คิดกำจัดลิโป้ เล่าปีได้รับหนังสือโจโฉแล้วก็คิดวิตก เล่าปีจึงตอบหนังสือโจโฉว่ายังทำการไม่ได้เพราะทหารมีน้อย ขอให้โจโฉยกทหารมาช่วย แล้วให้ทหารถือหนังสือไปให้โจโฉ ขณะที่ทหารเล่าปีถือหนังสือไปนั้น ทหารลิโป้ได้จับตัวทหารของเล่าปีที่ถือหนังสือนั้นได้ แล้วนำไปให้ลิโป้ ลิโป้เห็นหนังสือเล่าปีก็โกรธเล่าปีกับโจโฉ ลิโป้จึงคิดจะตีเมืองเสียวพายของเล่าปีก่อน ลิโป้จึงยกทัพไปตีเล่าปี เล่าปีด้านทานกองทัพลิโป้ไม่ได้จึงทำหนังสือไปให้โจโฉมาช่วย ขณะนั้นเมืองเสียวพายก็ถูกลิโป้ตีแตก เล่าปีเห็นจวนตัวก็ทิ้งครอบครัวควมม้าหนีออกจากเมืองไป ส่วนกวนอู เตียวหุยก็แตกกันไปคนละทาง (พระคลัง (หน) 2545: 200 - 255)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการที่คุณธรรมของเล่าปีให้ประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง คือโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้รับหนังสือจากโจโฉให้กำจัดลิโป้ เล่าปีรู้ว่าตนนั้นมีทหารน้อย และรู้ว่าโจโฉจะหลอกใช้ตนให้กำจัดลิโป้เพื่อให้ตนนั้นเป็นศัตรูกับลิโป้ ส่วนโจโฉนั้นจะรอเก็บผลประโยชน์ เล่าปีจึงทำหนังสือให้โจโฉยกทหารมาช่วยเพื่อจะได้มีทหารไว้กำจัดลิโป้ และเป็นการดึงเอาโจโฉมาเป็นพวกในการกำจัดลิโป้ หากแผนการไม่สำเร็จเล่าปีจะได้มีที่พึ่ง โดยไม่ต้องโดดเดี่ยวในทางการเมือง แต่ความสุขุมรอบคอบของเล่าปีก็ไม่สำเร็จ เพราะมีโชคชะตาที่ไม่ดีที่ทหารของเล่าปีถือหนังสือไปให้โจโฉ

ถูกทหารของลิโป้จับได้ ทำให้ลิโป้รู้แผนการของเล่าปี่กับโจโฉ จึงรีบชิงลงมือตีเมืองเสียวฟ่ายของเล่าปี่ก่อน และด้วยความเข้มแข็งของกองทัพลิโป้ที่มีมากกว่าเล่าปี่ ทำให้เล่าปี่สู้ไม่ได้ จึงต้องทิ้งครอบครัวและหนีเอาตัวรอด ทำให้เมืองเสียวฟ่ายต้องเสียให้แก่ลิโป้อีกครั้งหนึ่ง

2.4 การใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง

ตัวคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีเมื่อเล่าปี่ได้นำมาใช้ในเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองอย่างเหมาะสมแล้ว ตัวคุณธรรมนั้นสามารถทำให้เล่าปี่ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองได้ แต่ในทางกลับกัน ถ้าเล่าปี่ได้นำมาใช้อย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง ผลที่เล่าปี่ได้รับคือความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้เหมือนกัน ซึ่งในลักษณะนี้จะไม่เรียกว่าเป็นคุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ทั้งที่ตัวที่นำมาใช้มีชื่อเรียกเช่นเดียวกับตัวคุณธรรม ซึ่งการใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองแบบนี้ของเล่าปี่มีปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมสามก๊ก ดังนี้

2.4.1 ความเข้มแข็ง เล่าปี่ได้ใช้ความเข้มแข็งที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์แล้ว ทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่เสียทีโจโฉ และเสียเมืองยี่หล่า

เมื่อโจโฉทำศึกอยู่กับตระกูลเซว่นอยู่นั้น เล่าปี่อยู่เมืองยี่หล่าได้ยกทัพหาหมื่นลอบไปจะตีเอาเมืองฮูโต๋ของโจโฉ ทหารโจโฉมาแจ้งแก่โจโฉว่า เล่าปี่ได้ลอบยกทัพจะไปตีเอาเมืองฮูโต๋ โจโฉรู้ดังนั้นก็ถอยทัพจากที่นั่นมาตั้งทัพสกัดเล่าปี่ เล่าปี่กับโจโฉได้ตั้งค่ายเผชิญหน้ากัน เล่าปี่พาทหารมารบกับโจโฉ จูล่งได้เข้าสู้รบกับเคาฑูแต่ยังไม่แพ้ชนะกัน กวนอูได้ยกทหารตีกระหนาบเข้ามาทางทิศตะวันออก เตียวหุยก็ยกทหารตีกระหนาบเข้ามาทางทิศตะวันตก เคาฑูเห็นจะสู้ไม่ได้ก็ถอยหนี ทหารเล่าปี่ก็ไล่ตีทหารโจโฉจนแตกหนีเข้าค่ายไป ต่อมาเล่าปี่ก็ให้เตียวหุยไปร้องท้าทายโจโฉหน้าค่ายเป็นหลายวันโจโฉก็ไม่ออกมาสู้รบ เล่าปี่เกิดความสงสัยว่าโจโฉจะมีกลศึกประการใด พอม้าใช้มาแจ้งเล่าปี่ว่ากองเสบียงที่ก่งเต่าให้คุมมาส่งกองทัพนั้นได้ถูกทหารโจโฉล้อมไว้มาไม่ได้ เล่าปี่ตกใจ จึงให้เตียวหุยคุมทหารไปช่วย ม้าใช้อีกคนมาแจ้งเล่าปี่ว่า เมืองยี่หล่าได้ถูกแฮหัวตุ้นยกทหารไปตีใกล้จะแตกแล้ว เล่าปี่ก็ตกใจ จึงให้กวนอูยกทหารไปช่วย ครั้นอยู่มาสองวัน ม้าใช้มาแจ้งเล่าปี่ว่ากองเสบียงที่เตียวหุยไปช่วยนั้นได้ถูกทหารโจโฉล้อมไว้สถานการณ์คับขัน ส่วนเมืองยี่หล่านั้นถูกทหารโจโฉยึดไว้ได้แล้ว เล่าปี่ยังเป็นกังวล ขณะนั้นโจโฉใช้ให้ทหารมาร้องท้าทายเล่าปี่หน้าค่าย เล่าปี่เห็นดังนั้นก็ไม่กล้าออกมาสู้รบให้แต่ทหารรักษาค่ายให้มั่นคง เล่าปี่เห็นว่าจะสู้โจโฉไม่ได้ พอดตกดึกเล่าปี่จึงพาทหารลอบหนีไปหลังค่าย (พระคลัง (หน) 2545: 433 - 435)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีได้ใช้ความเข้มแข็งอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้ชัยชนะจากโจโฉในตอนแรกนั้น เพราะว่าเล่าปีมีนายทหารที่มีฝีมือมากกว่าโจโฉ ทำให้โจโฉสู้ไม่ได้ แต่เมื่อโจโฉมีทหารที่มีปริมาณที่มากกว่า (แต่ความเข้มแข็งสู้เล่าปีไม่ได้) จึงไม่ยอมออกมาสู้รบแบบซึ่งหน้าแต่ใช้กลอุบายในการทำสงคราม ส่วนเล่าปีได้ใช้ยุทธวิธีทางทหารแบบไม่มีอุบาย โดยใช้ให้ทหารไปรื้อทำลายโจโฉหน้าค่ายเป็นหลายวัน ทั้งที่มีทหารน้อยกว่าโจโฉ เมื่อโจโฉเห็นว่าได้โอกาสจึงยกทหารมาทำรบเล่าปีบ้าง เล่าปีรู้ว่าสู้ไม่ได้จึงต้องหาทางถอยหนีไป

จะเห็นว่าเล่าปีมีทหารน้อยกว่าโจโฉ (แต่มีความเข้มแข็งกว่าหากรบซึ่งหน้า) แต่เล่าปีไม่คิดหาอุบายการรบให้ชนะโจโฉโดยเร็ว หรือทำให้ตนได้เปรียบ แต่เล่าปีกลับปล่อยให้เวลาผ่านไป ทำให้ตนที่มีกำลังทหารน้อยกว่าต้องเสียเปรียบอย่างมากเมื่อเจอกับกลอุบายทางสงครามของโจโฉ ที่ทำให้เล่าปีต้องแบ่งทหารออกไป ถ้าเล่าปีใช้ปัญญาในการทำสงครามอย่างเช่น ขอให้หัวเมืองที่เป็นศัตรูกับโจโฉยกทัพตีกระหนาบโจโฉ ก็จะทำให้โจโฉเป็นกังวลที่ต้องทำสงครามหลายด้าน เล่าปีก็จะได้เปรียบทันที หรือเล่าปีลอบยกทหารล้อมไปตีเมืองสุโตทางอื่นก็ได้ผลกว่านี้ แต่เล่าปีก็ไม่ได้ใช้วิธีการที่ดีกว่าการรบแบบซึ่งหน้าโดยใช้แต่กำลัง ซึ่งหาปัญญาไม่เมื่อเจอปัญญาของโจโฉที่เหนือกว่าจึงทำให้เล่าปีต้องแพ้สงครามกับโจโฉ

2.5 การขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี

การที่เล่าปีจะประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้นั้น สิ่งสำคัญคือการมีคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี แล้วนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง แต่ถ้าเมื่อใดในเหตุการณ์ที่เล่าปีได้ขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีเสียแล้ว และในเหตุการณ์นั้นเล่าปีมีความจำเป็นต้องใช้คุณธรรมเพื่อให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง แต่เล่าปีกลับไม่มี ทำให้ในเหตุการณ์นั้นเล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งการขาดคุณธรรมของเล่าปีแบบนี้มีปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมสามก๊ก ดังนี้

2.5.1 การขาดคุณธรรมความมีปัญญา เล่าปีได้ขาดคุณธรรมความมีปัญญาแล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีไม่ยอมรับเป็นเจ้าเมืองเกงจิ๋ว

เล่าปีได้หนีโจโฉมาอยู่เมืองเกงจิ๋วของเล่าเปียวซึ่งเป็นแซ่เดียวกัน เล่าเปียวนั้นขึ้นชอบเล่าปีที่เห็นว่าเป็นคนมีสติปัญญา น้ำใจโอบอ้อมอารี และยังเป็นเชื้อพระวงศ์แต่นางซวี่ฮุ่ยนิกรยาเล่าเปียว และซวี่มอซึ่งเป็นพี่ชายของนางซุนฮุ่ยนินและเป็นขุนนางผู้ใหญ่ไม่ชอบเล่าปี เพราะกลัวเล่าปีจะมาแย่งชิงอำนาจของพวกเขาไป วันหนึ่งเล่าเปียวเชิญเล่าปีมาพบแล้วพูดว่า ตัวเองก็แก่ชราจึงคิดจะยกเมืองให้แก่เล่าปีดูแลหลังจากที่ตัวเองได้เสียชีวิตลง แต่เล่าปี

ตอบว่า “ตัวข้าพเจ้าปัญญาแลกำลังน้อย แลได้มาพึ่งบุญท่านอยู่นี้คุณหาที่สุดมิได้ ซึ่งจะให้ข้าพเจ้าว่าราชการแทนท่านนั้นไม่สมควร แต่คุณของท่านมีอยู่แก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะช่วยท่านบำรุงไปตามปัญญา” แล้วเล่าปี่ก็พาขงเบ้งลาเล่าเปียวกลับออกมา เมื่อกลับมาแล้วขงเบ้งจึงถามเล่าปี่ว่า “ซึ่งเล่าเปียวว่าทั้งนี้หวังจะยกเมืองเกงจิ๋วให้แก่ท่าน เหตุใดท่านจึงไม่รับกลับบิดพลีอยู่ฉะนี้” เล่าปี่จึงตอบว่า “เล่าเปียวมีคุณแก่เรา แล้วลูกหลานว่านเครือก็มีอยู่เป็นอันมาก ครั้นเราจะล่องเข้ารับเอาความครหานินทาก็จะมีแก่เราต่าง ๆ” ขงเบ้งจึงว่าตัวท่านมีความสัตย์ซื่อหนัก หลังจากนั้นโจโฉได้ให้แฮหัวตุ้นยกทหารมารบกับเล่าปี่แต่ก็พ่ายปัญญาขงเบ้งกลับไป ต่อมาเล่าเปียวได้ป่วยหนักลงอีกครั้งหนึ่ง เล่าเปียวจึงให้ตามเล่าปี่มาเพื่อหวังจะสั่งเสียฝากการทั้งปวง เมื่อเล่าเปียวเห็นเล่าปี่ก็ดีใจจึงว่า “ตัวเราทุกวันนี้เป็นไข้ใกล้ฝั่ง นับวันอยู่แต่จะตาย ซึ่งหาท่านมาบัดนี้หวังจะฝากเมืองเกงจิ๋วแก่ท่าน ด้วยว่าบุตรเรานี้สติปัญญาก็อ่อนนัก แม้ว่าหาบุญเราไม่ จะรักษาบ้านเมืองสืบไปเห็นจะขัดสน ตัวท่านเป็นผู้ใหญ่มีสติปัญญา จงช่วยรักษาบ้านเมืองไว้อย่าให้เป็นอันตรายไปแก่ผู้อื่นเลย” เล่าปี่ได้ฟังดังนั้นก็ก้มคำนับแล้วร้องไห้ แล้วว่า “ตัวข้าพเจ้าทุกวันนี้ มีความสุจริตต่อท่านด้วยกตัญญูมิได้คิดสิ่งใด ถึงว่าท่านจะหาบุญไม่ดี ข้าพเจ้าจะช่วยท่านบำรุงบุตรท่านทั้งสองสืบไป” ขณะสนทนากันอยู่นั้น ม้าไวยได้มาบอกว่า โจโฉยกทัพใหญ่มาทางเมืองซินฉี๋ย เล่าปี่เห็นดังนั้นก็รีบลาไป เล่าเปียวรู้ว่ามิศิกมาก็ป่วยหนักลงไปอีก ฝ่ายนางซวี่ฮูหยินกับซวี่มอจึงสั่งห้ามไม่ให้ใครเข้าเยี่ยม แม้กระทั่งเล่าก๊วยบุตรคนโตที่อยู่เมืองกังแฮก็ถูกห้ามไว้ ในที่สุดเล่าเปียวก็เสียชีวิตลง นางซวี่ฮูหยินกับซวี่มอจึงตั้งให้เล่าจ้องซึ่งเป็นบุตรของนางซวี่ฮูหยินขึ้นเป็นใหญ่แทนเล่าเปียว แล้วจัดแจงให้สมัครพรรคพวกของตนตั้งเป็นขุนนางรักษาเมืองเกงจิ๋วถ้วนหน้า แล้วนางซวี่ฮูหยินซวี่มอ เล่าจ้อง และขุนนางทั้งปวงก็ย้ายไปอยู่เมืองซงหยง (พระคลัง (หน) 2545: 536 - 551)

จากเหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ขาดคุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปี่ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปี่ปฏิเสธเล่าเปียวไม่ยอมรับเอาเมืองเกงจิ๋ว เพราะกลัวคนทั้งปวงจะครหาว่ามาแย่งชิงเอาเมืองของลูกหลานแซ่เดียวกัน การปฏิเสธของเล่าปี่ครั้งนี้ทำให้เล่าปี่พลาดโอกาสที่จะได้เมืองเกงจิ๋วไปอย่างน่าเสียดาย อาจกล่าวได้ว่า เล่าปี่ทำตัวให้เป็นที่รักผิดช่วงเวลาที่เหมาะสม หากพิจารณาให้ดีแล้วขณะนี้เล่าปี่ยังไม่ฐานที่มั่นเป็นของตนเองที่จะคิดการใหญ่ต่อไปได้ ถ้าเล่าปี่ได้เมืองเกงจิ๋วซึ่งถือได้ว่าเป็นเมืองใหญ่เมืองหนึ่งก็จะทำให้เล่าปี่มีความมั่นคงในฐานอำนาจ และอีกประเด็นหนึ่ง การที่เล่าปี่จะได้เมืองเกงจิ๋วในครั้งนี้ก็ไม่ใช่ได้มาด้วยการใช้กำลังยึดเอามา เป็นเพราะเล่าเปียวเห็นว่าเป็นคนดีมีสติปัญญาจึงยกให้ เพื่อให้ดูแลอาณาประชาราษฎร์ให้อยู่เย็นเป็นสุขสืบไป ถึงแม้ภายในเมืองเกงจิ๋วจะไม่ปกติเพราะมีนางซวี่ฮูหยินกับซวี่มอเป็นอริกับเล่าปี่อยู่ก็ตาม แต่ถ้าเทียบกับทหารเอก

ของเล่าปี่ที่มี กวนอู เตียวหุย จูล่ง และยังมีซ่งแบ้งเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดอีกคน เล่าปี่สามารถที่จะเอาชนะพวกนางชั่วคราวหยินกับซัวมอได้อย่างไม่ยากนัก แต่การที่เล่าปี่ตัดสินใจไม่ยอมรับเป็นเจ้าเมืองเกงจิ๋วทั้งสองครั้งนี้ ทำให้เล่าปี่พลาดโอกาสที่ดีไปอย่างน่าเสียดาย ซึ่งในเหตุการณ์นี้ผิดกับเมื่อตอนที่โตเกียมจะยกเมืองซีจิ๋วให้เล่าปี่ และเล่าปี่ปฏิเสธไม่ยอมรับแต่ครั้งนั้นเล่าปี่ตัดสินใจถูกต้อง เพราะว่าชาวเมืองซีจิ๋วทุกคนยินดีให้เล่าปี่เป็นเจ้าเมืองซีจิ๋ว ดังนั้นเล่าปี่จึงทำเป็นปฏิเสธไม่ยอมรับได้ เพื่อสร้างคุณธรรมให้แก่ตัวเอง และตอนนั้นเล่าปี่ได้มีเมืองเป็นที่พำนักอยู่แล้ว และเล่าปี่ก็ยังไม่มีความรู้ทางการเมืองเหมือนกับตอนนี้ แต่เหตุการณ์นี้ เล่าปี่ไม่มีเมืองจะอยู่อาศัยและใจใจก็อาจจะกำจัดให้ได้ ดังนั้นในเหตุการณ์นี้การที่เล่าปี่ปฏิเสธไม่ยอมรับเมืองเกงจิ๋ว ทั้งที่ตนไม่มีเมืองจะอยู่และมีศัตรูอยู่รอบตัว แต่กลับปฏิเสธที่จะไม่เอาเมืองเกงจิ๋ว ทำให้ต้องตกที่นั่งลำบาก สรุปได้ว่าความล้มเหลวของเล่าปี่ครั้งนี้เป็นเพราะเล่าปี่ขาดปัญญาที่ดีในการที่จะทำให้ตนได้มาซึ่งอำนาจในโอกาสที่เหมาะสม

เหตุการณ์ตอนที่โจโฉมาลิโป้

เมื่อเล่าปี่ได้หนีลิโป้มาพบกับโจโฉ เล่าปี่จึงไปพร้อมกับโจโฉยกทัพไปรบกับลิโป้ โดยมีตันเต๋ง ตันก๊วยสองคนพอลูกที่อยู่กับลิโป้คอยเป็นไส้ศึกให้ ทำให้โจโฉกับเล่าปี่ชิงเอาเมืองเสียวพายและเมืองซีจิ๋วคืนมาได้ ลิโป้ต้องหนีไปอยู่เมืองห่าฝือ เมื่อโจโฉกับเล่าปี่ล้อมเมืองห่าฝืออยู่นั้น ก็ได้ลูกน้องของลิโป้ที่เอาใจออกห่างมาเข้าด้วยโจโฉช่วยกันจับมัดลิโป้เอาไว้ได้ แล้วเปิดประตูเมืองห่าฝือให้โจโฉกับเล่าปี่เข้าเมือง เมื่อโจโฉยึดเมืองห่าฝือได้แล้ว โจโฉก็ชวนเล่าปี่ขึ้นไปอยู่บนหอรบเพื่อจะพิจารณาโทษลิโป้กับพรรคพวก โดยมีนายทหารขึ้นไปอยู่ด้วย เมื่อโจโฉจะลงโทษตันก่ง โจโฉก็ลงจากหอรบไปอาลัยรักตันก่งข้างล่าง เล่าปี่นั้นอยู่ด้านบน ลิโป้เห็นว่าตนนั้นจะมีโทษถึงตาย จึงขอร้องเล่าปี่ว่า “มหาอุปราชนับถือท่านอยู่ ครั้งนี้ข้าพเจ้าโทษถึงตาย ท่านจงคิดอ่านว่ากล่าวขอชีวิตข้าพเจ้าให้รอดคุณท่านจะมีสืบไป” เล่าปี่ฟังดังนั้นยังมิได้ตอบประการใดแต่พยักหน้าพอตันก่งถูกฆ่าตายแล้วโจโฉก็ขึ้นมาอยู่บนหอรบ ลิโป้ก็ขอร้องโจโฉว่าให้ไว้ชีวิตและจะคอยรับใช้โจโฉเพื่อให้ได้เป็นใหญ่สืบไป โจโฉได้ฟังดังนั้นจึงถามเล่าปี่ว่า “ซึ่งลิโป้ว่าขณะนี้ท่านเห็นประการใด” เล่าปี่จึงตอบว่า “ครั้งเต็งหวงกับตั้งโต๊ะตายนั้นท่านก็รู้แจ้งอยู่ เป็นไฉนจึงกลับมาย้อนถามหาหรือข้าพเจ้าจะหนีเล่า” ลิโป้ได้ยินเล่าปี่ว่าดังนั้นก็โกรธถึงกับถลึงตาใส่เล่าปี่แล้วว่า “เล่าปี่มิได้รู้จักคุณเรา” แล้วโจโฉก็ให้เอาลิโป้ไปฆ่าเสีย ขณะที่ทหารลากลิโป้ลงไปฆ่าานั้น ลิโป้ก็ร้องตะโกนด่าเล่าปี่ว่า “อ้ายเล่าปี่หยาบมิได้คิดถึงคุณกู เมื่อครั้งกิเหลงจะทำอันตรายแก่ฉัน หากกูคิดกลอุบายยิง

เกาทัณฑ์ให้ถูกทวนมันจึงรอดชีวิตอยู่¹ ครั้งนี้มันกลับซ้ำเติมเอาอีกเล่า” พอพูดจบลิโป้ก็ถูกฆ่าตาย (พระคลัง (หน) 2545: 272 - 273)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปี่ขาดคุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้เล่าปี่ต้องประสบกับความล้มเหลวในการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่โจโฉจะฆ่าลิโป้ แต่ลิโป้ได้ร้องขอชีวิตโจโฉไว้ โจโฉรู้ว่าเล่าปี่กับลิโป้นั้นมีความโกรธแค้นพยายาทกันอยู่ จึงได้หลอกถามเล่าปี่ว่าจะให้ทำอะไร เล่าปี่ก็คิดแค้นลิโป้อยู่ แต่ก็รู้ว่าโจโฉจะโยนสิ่งไม่ดีให้แก่ตนในการฆ่าลิโป้ เล่าปี่จึงบอกว่า “เมื่อครั้งเต้หงวนกับตั้งโต๊ะตายนั้นท่านก็รู้แจ้งอยู่ เป็นไหนจึงกลับมาย้อนถามหาหรือข้าพเจ้าจะนี่เล่า” คำพูดของเล่าปี่เช่นนี้ก็เท่ากับบอกโจโฉว่าให้ฆ่าลิโป้ เมื่อลิโป้ได้ยินเล่าปี่พูดอย่างนี้ ก็แสดงความโกรธเล่าปี่ทันที แล้วตะโกนด่าเล่าปี่อย่างเสียหายว่าเป็นคนเนรคุณตน ทั้งที่ตนเคยช่วยชีวิตมาเมื่อครั้งจะรบกับกิเหลง ซึ่งบนหอรบนั้นได้มีนายทหารอยู่ที่นั่นหลายคน ทำให้เล่าปี่เสียชื่อเสียงทันที ส่วนโจโฉนั้นก็ฆ่าลิโป้ได้ การทั้งนี้เท่ากับว่าโจโฉได้โยนสิ่งไม่ดีให้แก่เล่าปี่ ส่วนตัวนั้นไม่ต้องเสียชื่อเสียงแต่อย่างใด จะเห็นว่าการฆ่าลิโป้นั้น โจโฉมีอำนาจเด็ดขาดที่จะลงโทษลิโป้ได้โดยไม่ต้องถามความเห็นผู้ใด แต่โจโฉได้ใช้ปัญญาหลอกใช้ให้เล่าปี่ทำร้ายชื่อเสียงของตนเอง ส่วนเล่าปี่นั้นมีปัญญาน้อยกว่าโจโฉ จึงทำตัวเองให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ถ้าเล่าปี่มีปัญญาในเหตุการณ์นี้ ก็ควรจะหาคำพูดไม่ให้ตนต้องถูกลิโป้ว่าร้ายได้ ความเสื่อมเสียชื่อเสียงก็จะไม่เกิดขึ้นกับตนอย่างเช่นนี้

2.5.2 การขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ เล่าปี่ได้ขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ให้เตียวหุยอยู่รักษาเมืองซีจิว

โจโฉได้ลอบทำหนังสือรับสั่งพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้เล่าปี่ไปตีเมืองอ้วนสุดโดยบอกว่าอ้วนสุดไม่อ่อนน้อมต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ เมื่อเล่าปี่ได้หนังสือรับสั่งแล้วก็จะยกทัพไปตีเมืองอ้วนสุดตามรับสั่ง บิติกจึงบอกแก่เล่าปี่ว่า “รับสั่งมาทั้งนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าความคิดโจโฉทำกลอุบายมา” เล่าปี่จึงตอบว่า “ถึงมาตราว่าโจโฉจะคิดกลอุบายประการใดก็ดี เป็นหนังสือรับสั่งมาแล้วเราจะทำตาม” แล้วเล่าปี่ก็จัดแจงทหารทั้งปวงได้ประมาณสามหมื่นเตรียมไว้เพื่อจะรวันดีแล้วจะยกไปขุนเขียนจึงบอกเล่าปี่ว่ายกทัพไปรบกับอ้วนสุดควรจะให้จัดทหารผู้มีปัญญาอยู่รักษาเมือง เล่าปี่เห็นชอบด้วย กวนอูจึงอาสาจะรักษาเมือง แต่เล่าปี่จะให้กวนอูไปเป็นที่ปรึกษา เตียวหุยเห็นดังนั้นจึงว่า “ท่านจะเอากวนอูไปเป็นที่ปรึกษาแล้วข้าพเจ้าจะขออยู่รักษาเมือง” เล่าปี่จึงว่า “ตัวเจ้ามักเสพลูรา แล้วดีโบยทหาร ประการหนึ่งก็เป็นคนใจร้ายมิได้ฟังผู้ใดห้ามปราม จะไว้ใจให้อยู่รักษา

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ขอความช่วยเหลือให้ลิโป้ช่วยทำสงครามกับอ้วนสุด หน้า 143 - 144

เมืองนั้นมิได้” เตียวหุยจึงว่า “แต่วันนี้ข้าพเจ้าไม่เสพสุราเลย ถ้าจะทำการสิ่งใดก็จะปรึกษาผู้มี
 ปัญญาก่อนจึงจะทำ แม้มีผู้ใดห้ามปรามจะฟังคำ” บิดก็จึงว่า “เกรงอยู่แต่จะไม่เหมือนคำท่าน”
 เตียวหุยได้ยินดังนั้น จึงตวาดบิดก็เล่าปีจึงห้ามเตียวหุย แล้วบอกว่า “อย่าโกรธบิดก็เลย ซึ่งเจ้าจะ
 อยู่รักษาเมืองนั้นเราก็งมีไว้ใจ แต่ได้ให้สัญญาแล้วจะอยู่ก็ตามเถิด แต่เอาต้นเต็งไว้เป็นที่ปรึกษา
 ด้วย จะได้ตักเตือนห้ามปรามอย่าให้เสพสุรานัก ราชการบ้านเมืองจึงจะไม่เกิดเหตุการณ์” เตียวหุย
 กับต้นเต็งก็รับคำเล่าปี ครั้นได้วันดีเล่าปีก็ยกกองทัพไปตีเมืองลำหยง ฝ่ายอ้วนสุดก็ให้ทหารยก
 มารบกับเล่าปี แต่ยังไม่แพ้ชนะกัน ทางฝ่ายเตียวหุยซึ่งอยู่รักษาเมืองซีจิ๋วได้แบ่งการบริหารราชการ
 กับต้นเต็ง โดยให้ต้นเต็งว่าราชการพลเรือนส่วนตนว่าราชการทหาร เตียวหุยเห็นว่าเล่าปีกำชับมิให้
 เสพสุราจึงคิดว่าจะไม่เสพสุราอีกต่อไปในขณะที่รักษาเมือง แต่วันนี้นึกสบายใจ จึงให้เลี้ยงบรรดา
 ขุนนางเสพสุรากันเพียงวันเดียวให้สนุกกัน ต่อไปจะไม่ให้มีการเสพสุรากันอีก ครั้นเตียวหุยเริ่มเมา
 สุราจึงรินสุราให้โจป้ากิน แต่โจป้าได้บายเบี่ยง และอ้างว่าตนนั้นเป็นพ่อตาลิโป้ เตียวหุยนั้นได้
 เกล็ดลิโป้ไปแล้ว เมื่อได้ยินโจป้าอ้างถึงชื่อลิโป้ก็โกรธ จึงสั่งให้ทหารตีโจป้า เมื่อโจป้ากลับมาถึง
 บ้านก็โกรธแค้นเตียวหุยยิ่งนัก จึงแต่หนังสือให้คนถือไปให้ลิโป้ที่เมืองเสียวฟ่ายเป็นใจความว่า
 บัดนี้เล่าปียกกองทัพไปตีเมืองลำหยง เตียวหุยอยู่รักษาเมืองทำหายาบช้าเมาสุราแล้วตีข้าพเจ้า
 เพื่อให้กระทลลิโป้ ขอให้คุมทหารยกมาตีเมืองซีจิ๋วในคืนวันนี้จะได้เมืองซีจิ๋วโดยง่ายเพราะเตียวหุย
 เมาสุราอยู่ ลิโป้เมื่อได้หนังสือแล้วก็ปรึกษาต้นก่ง ต้นก่งเห็นว่าเตียวหุยทำหายาบช้า และการอยู่
 เมืองเสียวฟ่ายเป็นเมืองเล็กจะทำการใหญ่ในภายหลังเห็นจะขัดสนควรยกทหารไปตีเอาเมืองซีจิ๋ว
 ลิโป้เห็นชอบด้วยจึงรับยกทหารไปตีเมืองซีจิ๋วเตียวหุยนั้น โจป้าอยู่บนเชิงเทินเห็นลิโป้คุมทหารมา จึง
 สั่งทหารของตนเปิดประตูเมืองให้ลิโป้เข้ามา ทหารของเตียวหุยเห็นทหารลิโป้เข้ามาในเมืองจึงรีบ
 ไปปลุกเตียวหุยซึ่งเมาหลับอยู่ เตียวหุยได้ยินทหารร้องเอะอะว่าลิโป้บุกมาจึงตกใจตื่นทั้งที่ยังเมา
 สุราอยู่ แล้วขึ้นม้านั่งออกมาถึงประตูบ้านเห็นทหารลิโป้ล้อมอยู่ เตียวหุยเห็นว่าตนยังเมาอยู่
 จึงพาทหารสนิทไม่กี่คนหนีออกจากเมืองซีจิ๋ว ลิโป้ก็ไม่ตามเตียวหุยไป เพราะเห็นว่าเตียวหุยมีฝีมือ
 แต่โจป้าคิดแค้นเตียวหุยจึงพาทหารของตนตามเตียวหุยไป พอทันเตียวหุยก็สู้รบกันเตียวหุยเอา
 ทวนแทงโจป้าตกม้าตาย ส่วนลิโป้ควบคุมเมืองซีจิ๋วไว้ได้แต่ไม่ได้ทำอันตรายครอบครัวของเล่าปี
 ส่วนเตียวหุยก็คุมทหารของตนไปหาเล่าปี (พระคลัง (หน) 2545: 192 - 196)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้
 เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีมอบเมือง
 ซีจิ๋วให้เตียวหุยดูแล ทั้งที่เล่าปีรู้ว่าเตียวหุยเป็นคนที่ชอบเมาสุรา มุทะลุดุสัน ชอบตีทหาร และ
 มักจะทำเรื่องให้เล่าปีต้องเดือดร้อนเสมอ อย่างในกรณีการสูญเสียเมืองอันห่อแก้วเหตุก็เกิดจาก

เดียวหุย¹ การทำให้เล่าปีต้องยกเมืองเสียวพายให้ลิโป้² ซึ่งเหตุการณ์ทั้งหมดนี้ก็มาจากเดียวหุย แต่เล่าปีก็ยังให้เดียวหุยอยู่รักษาเมืองซีจิว ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ ถือว่าเล่าปีขาดความสมบูรณ์รอบคอบอย่างมาก และในที่สุดการตัดสินใจที่ผิดพลาดของเล่าปี ก็ทำให้เล่าปีต้องเสียเมืองซีจิวให้แก่ลิโป้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีร่วมลงชื่อกำจัดโจโฉ

หลังจากที่โจโฉได้กระทำการหยาบข้าต่อพระเจ้าเหียนเต๋ในการประพาสป่า พระเจ้าเหียนเต๋ก็ทรงเสียพระทัยที่โจโฉทำหยาบข้าต่อพระองค์ พระเจ้าเหียนเต๋จึงปรึกษากับขุนนางสนิทที่ชื่อฮกฮ้วนจะกำจัดโจโฉ พระองค์จึงทรงพระอักษรด้วยพระโลหิตของพระองค์ลงในผ้าแพร แล้วมอบให้แก่ตั้งสินไปเพื่อให้คิดหาวิธีรวบรวมขุนนางที่ชื่อสัตย์ให้คิดอ่านกำจัดโจโฉ ตั้งสินได้รวบรวมขุนนางที่ชื่อสัตย์ได้หลายคน ได้แก่ จูฮก โง่ห้วน จูลัน และม้าแท่งเจ้าเมืองเสเหลียง ขุนนางทั้งหกคนได้ทำสัตย์สาบานลงชื่อที่จะกำจัดโจโฉด้วยกัน ม้าแท่งได้ให้ตั้งสินไปเกลี้ยกล่อมเล่าปีอีก คน ตั้งสินได้มาเกลี้ยกล่อมเล่าปี เล่าปีเห็นตั้งสินมาเกลี้ยกล่อมให้เข้าพวก เล่าปีก็คิดเกรงว่าโจโฉจะพาให้ตั้งสินมาลองดูใจตน เล่าปีจึงทำเป็นเฉย ตั้งสินจึงพูดแก่เล่าปีว่า “เมื่อพระเจ้าเหียนเต๋เสด็จไปประพาสป่า กวนอูเงี้ยวขึ้นจะฟันโจโฉ เหตุไฉนท่านจึงห้ามไว้” เล่าปีได้ฟังตั้งสินพูดดังนั้นก็ตกใจจึงว่า “ทำไมท่านจึงเห็นการทั้งนี้” ตั้งสินจึงว่า “ผู้อื่นมิได้สังเกต แต่เราผู้เดียวเห็นอยู่” เล่าปีได้ฟังตั้งสินว่าเห็นประจักษ์อยู่ดังนั้น ครั้นจะปฏิเสธเสียก็จะเป็นเท็จจึงตอบว่า “กวนอูเห็นมหาอุปราชทำเกินอยู่น้อยหนึ่ง น้องเราจึงโกรธ เพราะเจ็บร้อนด้วยพระเจ้าเหียนเต๋” ตั้งสินคิดถึงพระเจ้าเหียนเต๋ก็ร้องไห้ แล้วพูดว่าข้าขุนนางทุกคนเจ็บร้อนแทนพระองค์เหมือนกวนอูแล้ว มีหรือพระเจ้าเหียนเต๋จะได้รับความลำบากอย่างทุกวันนี้ เล่าปีเห็นดังนั้นก็คิดว่าโจโฉแต่งกลอุบายให้ตั้งสินมาพูดดูใจ เล่าปีจึงแก้งตอบว่า “ทุกวันนี้โจโฉเป็นมหาอุปราช ช่วยท่านทำนุบำรุงแผ่นดินอยู่ เหตุไฉนท่านจึงว่าพระเจ้าเหียนเต๋ได้ความเดือดร้อนนั้นไม่ควร” ตั้งสินโกรธลุกขึ้นว่า “ท่านเป็นผู้ใหญ่ พระเจ้าเหียนเต๋ก็นับถือว่าเป็นเชื้อพระวงศ์ เหตุไฉนท่านจึงยกย่องอ้ายขบถ จะลองใจเราหรือ” เล่าปีเห็นตั้งสินนั้นชื่อสัตย์ต่อพระเจ้าเหียนเต๋จริงจึงพูดว่า “เดิมทีเราสงสัยคิดว่าท่านแต่งกลอุบายมาลวงเรา เราจึงแก้งเจรจาทั้งนี้” ตั้งสินจึงเอาพระอักษรของพระเจ้าเหียนเต๋ให้เล่าปีดู และเอาหนังสือสัญญาผู้ที่ยร่วมกันกำจัดโจโฉให้เล่าปีดู เล่าปีเห็นพระอักษรของพระเจ้าเหียนเต๋ก็ร้องไห้ ตั้งสินจึงบอกแก่เล่าปีว่าถ้าจะร่วมกันกำจัดโจโฉให้ร่วมลงชื่อไว้เป็นสัญญาต่อกันไว้ เล่าปีจึงได้ลงชื่อของตนไว้ในสัญญาร่วมกับขุนนางคนอื่น แล้วเล่าปีก็ได้กำชับตั้งสินว่า “ซึ่งจะทำการครั้งนี้ ให้ท่านคิดตรึก

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าปีเสียเมืองอันห้อก้วน หน้า 197 - 199

² โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าปีปรับลิโป้ให้มาอยู่ด้วย หน้า 193 - 195

ตรองจึงดี แม้แพรงพรายไปการเราจะไม่สำเร็จจะเสียทวงที" ดังสินก็รับคำแล้วลาเล่าปีกลับไป (พระคลัง (หน) 2545: 278 - 284)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีขาดคุณธรรมความสุขรอบคอบ จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้ถูกตั้งสินมาเกลี้ยกล่อมให้เข้าพวกเพื่อกำจัดโจโจ ครั้งแรกที่ตั้งสินมาเกลี้ยกล่อม เล่าปีคิดเกรงว่าโจโจจะให้ตั้งสินมาหลอกลามดูความคิดตนที่มีต่อโจโจ เล่าปีจึงแก้สงสัยตอบยกย่องโจโจ จะเห็นว่าเล่าปีมีความสุขรอบคอบ แต่เมื่อเล่าปีได้เห็นว่าตั้งสินมีความจงรักภักดีต่อพระเจ้าเหียนเต๋จริง เล่าปีจึงค่อยเปิดเผยความจริงของตนให้ตั้งสินได้รู้ เมื่อตั้งสินให้เล่าปีลงชื่อไว้ในสัญญาพร้อมกับคนอื่นในการทำโจโจ เล่าปีจึงลงชื่อไว้ในสัญญาพร้อมกับคนอื่นด้วย การที่เล่าปีได้ร่วมลงชื่อกำจัดโจโจไว้เป็นสัญญานั้น เป็นการกระทำที่ขาดความสุขรอบคอบอย่างมาก เพราะว่าลายมือชื่อของเล่าปีอาจถูกเปิดเผยให้โจโจได้ล่วงรู้ ซึ่งจะเป็นอันตรายแก่เล่าปีได้ จริงอยู่ว่าการลงชื่อร่วมกันไว้เป็นหลักฐานนั้นเป็นการประกันความรอบคอบของผู้กระทำการ และเป็นการป้องกันไม่ให้แผนการรั่วไหลออกจากใครไป เพราะถ้าแผนการรั่วไหลผู้ที่สมรู้ร่วมคิดกันทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ แต่ในทางกลับกันการที่มีผู้รู้หลายคนในสัญญานั้น โอกาสที่แผนการกำจัดโจโจจะรั่วไหลก็ยังมีเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน และนั่นหมายถึงอันตรายแก่ชีวิตของผู้ที่มีชื่ออยู่ในสัญญาทุกคน การที่เล่าปีได้ร่วมลงชื่อไว้ในสัญญาร่วมกับคนอื่นที่อยู่ท่ามกลางอำนาจของโจโจนั้นเป็นอันตรายอย่างมาก ดังนั้นเล่าปีควรหลีกเลี่ยงเสีย และควรแนะนำให้ตั้งสินไม่ให้มีการลงชื่อไว้ในสัญญา เพราะอาจทำให้โจโจได้ล่วงรู้แผนการ ซึ่งจะเป็นอันตรายแก่พระเจ้าเหียนเต๋ได้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีแนะนำเล่าเปียวเรื่องการแต่งตั้งผู้สืบทอด

อำนาจ

เล่าปีเมื่อมาอยู่กับเล่าเปียวที่เมืองเกงจิว ซึ่งในเมืองเกงจิวนั้นมีซัวมอซึ่งเป็นพี่ชายของนางซัวฮุยนิกรรยาของเล่าเปียว ทั้งคู่นี้ไม่ชอบเล่าปี เพราะกลัวเล่าปีจะมาชิงอำนาจในเมืองไป ซัวมอกับนางซัวฮุยนิยุเล่าเปียวให้เกลียดเล่าปี แต่เล่าเปียวไม่เชื่อคำพูดคนทั้งสอง และยังคงดูแลเล่าปีเป็นอย่างดี เล่าเปียวนั้นมีบุตรสองคนต่างมารดา กัน คนโตชื่อเล่ากี เป็นคนฉลาด แต่เป็นคนใจเย็นจะคิดการสิ่งใดไม่ตลอด บุตรคนเล็กชื่อเล่าจ๋องบุตรของนางซัวฮุยนิเป็นคนฉลาด จะคิดสิ่งใดก็หนักแน่นดีกว่าผู้พี่ อยู่มาวันหนึ่งเล่าเปียวได้ชวนเล่าปีมากินโต๊ะเพื่อปรึกษาเรื่องจะให้บุตรสืบทอดอำนาจตน เล่าเปียวจึงว่าจะยกให้เล่าจ๋องขึ้นสืบทอดอำนาจแทนแต่ก็กลัวผิดธรรมเนียมคนจะครหา ครั้นจะยกให้เล่ากีตามประเพณีก็เกรงญาติพี่น้องของนางซัวฮุยนิที่คุมอำนาจอยู่หลายคน เมื่อตนตายแล้วจะก่อจลาจลทำร้ายเล่ากี เล่าปีจึงว่า "อันท่านจะให้บุตรน้อยเป็นเจ้าเมืองก่อนบุตรผู้ใหญ่ขึ้นไม่ควร ซึ่งเกรงว่าญาติพี่น้องนางซัวฮุยนิจะทำร้ายเล่ากีนั้น

ท่านจงคอยคิดอ่านผ่อนกำลังคนเหล่านี้เสียให้เบาบาง แล้งจึงตั้งเล่าก็เป็นเจ้าเมืองแทนก็จะไม่มีอันตราย” เล่าเปียวฟังดังนั้นก็พยักหน้าแล้วก็ร้องไห้ เมื่อเล่าปีพูดไปแล้วก็ถูกคิดว่า กลัวนางชั่วสูหยินจะแอบฟัง ฝ่ายนางชั่วสูหยินนั้นสงสัยที่เล่าเปียวปรึกษาเรื่องกับเล่าปีจึงคอยแอบฟังอยู่ พอได้ยินเล่าปีว่าดังนั้นก็โกรธเล่าปีอย่างมาก ฝ่ายเล่าปีพูดไปแล้วก็แกล้งทำเป็นพูดว่าตนนั้นป่วยหนักอยู่ ชีวิตคงจะอยู่ได้อีกไม่นาน เล่าเปียวจึงว่า โจโฉนั้นเคยพูดว่าเล่าปีนั้นมีปัญญาเทียมเท่าโจโฉ โจโฉนั้นก็สามารถตั้งตัวได้ เหตุใดเล่าปีมาคิดยอโทษเช่นนี้ไม่คิดทำนุบำรุงบ้านเมือง เล่าปีนั้นได้กินสุราเมาอยู่จึงกำเริบแล้วพูดว่า “ข้าพเจ้าตั้งภูมิล้านเป็นที่ย่นลงได้ก็จะกลัวอะไรแก่หัวเมืองทั้งปวง อุปมาดังลูกไก่อยู่ในเงื้อมมือข้าพเจ้า” เมื่อ เล่าปีลาเล่าเปียวไปแล้ว เล่าเปียวก็คิดแคลงใจเล่าปีอยู่นางชั่วสูหยินจึงยุให้เล่าเปียวคิดกำจัดเล่าปีก่อนจะมีภัยมาถึงตัว แต่เล่าเปียวก็มีได้คิดร้ายเล่าปีนางชั่วสูหยินจึงปรึกษากับขั้วมอคิดจะกำจัดเล่าปีให้ได้ (พระคลัง (หน) 2545: 479 - 484)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้ให้คำแนะนำ เล่าเปียวในการให้บุตรสืบทอดอำนาจเจ้าเมือง โดยไม่ระมัดระวังว่าจะมีคนแอบฟังอยู่ โดยเฉพาะพวกของนางชั่วสูหยินที่มีอำนาจอยู่ในเมือง เพราะถ้ามีคนได้ยินเข้าภัยก็จะมีแก่เล่าปี พอเล่าปีพูดไปแล้วจึงถูกคิดได้ และเมื่อเล่าปีเมาสุราก็ดูอีกว่า ถ้าตนนี้ได้มีอำนาจเมื่อไหร่หัวเมืองทั้งหลายก็จะให้มาอยู่ในอำนาจของตน การพูดของเล่าปีเช่นนี้ ทำให้คนที่ฟังนั้นระแวงเล่าปี ไม่ไว้วางใจเล่าปี เป็นการสร้างศัตรูทางการเมืองให้แก่ตนเองโดยไม่จำเป็น ทั้งที่ตนเองขณะนี้ยังไม่มีอำนาจ ซึ่งคำพูดของ เล่าปีนี้จะนำมาสู่ตัวเล่าปีเองอย่างที่ไม่ควรจะเป็น

2.5.3 การขาดคุณธรรมความเด็ดขาด การที่เล่าปีขาดคุณธรรมความเด็ดขาดแล้วทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เตียวหุยทำให้ลิโป้รู้ว่าโจโฉใช้ให้เล่าปีกำจัดลิโป้

เมื่อเล่าปีเป็นเจ้าเมืองซีจิวอยู่นั้น โจโฉได้คิดอุบายจะกำจัดเล่าปีกับลิโป้ เพราะโจโฉกลัวเล่าปีกับลิโป้จะรวมกันยกมาทำร้ายตน โจโฉจึงได้อุบายจากขุนสกลให้ทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้แต่งตั้งเล่าปีเป็นเจ้าเมืองซีจิวเป็นทางการ แล้วมีหนังสือของโจโฉอีกฉบับไปบอกเล่าปีว่า ตนนี้เป็นผู้ที่ช่วยกราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้ทรงแต่งตั้งเล่าปีได้เป็นเจ้าเมืองซีจิว และตอนนี้ลิโป้ได้มาอยู่กับเล่าปี ซึ่งลิโป้เป็นคนอกตัญญูต่อผู้มีพระคุณให้เล่าปีฆ่าเสีย เมื่อเล่าปีได้หนังสือรับสั่งแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองซีจิวก็ยินดี แต่ส่วนหนังสือให้ฆ่าลิโป้นั้น เล่าปีได้บอกแก่คนถือหนังสือของโจโฉว่าจะตรึงตรองดูก่อน แล้วเล่าปีก็ได้ปรึกษากับที่ปรึกษาในเรื่องหนังสือโจโฉที่ให้ฆ่าลิโป้ เตียวหุยจึงว่า “ลิโป้นั้นน้ำใจหยาบช้าแล้วมิได้รู้จักคุณคน ถ้าจะฆ่าเสียตามคำโจโฉว่า ข้าพเจ้าก็

เห็นชอบด้วย" เล่าปีจึงตอบว่า "ลิโป้ได้บากหน้ามาฟังแล้วครั้งแรกจะทำอันตรายเสียบัดนี้ก็เห็นไม่สมควร นานไปใครจะมาอยู่ด้วยเล่า" เดียวหุยจึงว่า "ท่านจะทำใจดีต่อคนร้ายนั้นไม่ได้" เล่าปีก็มีได้ฟังคำเดียวหุย ฝ่ายลิโป้รู้ข่าวว่าพระเจ้าเหียนเต๋ได้มีหนังสือรับสั่งแต่งตั้งให้เล่าปีเป็นเจ้าเมืองซีจู้ก็เดินทางมาแสดงความยินดีขณะนั้นเดียวหุยถือกระบี่เข้ามาจะฆ่าลิโป้ เล่าปีเห็นดังนั้นก็ตกใจจึงลุดไปหยุดเอากระบี่ไว้ ลิโป้จึงพูดแก่เล่าปีว่า "เดียวหุยนั้นมีความแค้นข้าพเจ้าด้วยสิ่งใด จึงมีใจพยายามจะฆ่าข้าพเจ้าเสียเป็นหลายครั้งมาแล้ว" เดียวหุยได้ยินดังนั้นก็ตอบลิโป้ว่า "ตัวมึงมิได้รู้จักคุณคน โจโฉจึงให้มีหนังสือมาถึงพี่กูให้ฆ่ามึงเสีย" เล่าปีจึงร้องทวาดแล้วให้ทหารเอาตัวเดียวหุยออกไปเสียภายนอก แล้วเล่าปีก็พาลิโป้เข้าไปที่ข้างใน แล้วเอาหนังสือโจโฉออกให้ลิโป้ดู พร้อมกับบอกเนื้อความซึ่งโจโฉว่ามานั้นให้ลิโป้ฟัง ทุกประการ ลิโป้รู้ดังนั้นก็ร้องให้ แล้วว่า "โจโฉคิดทั้งนี้หวังจะให้ท่านกับข้าพเจ้ามีความสงสัย คิดร้ายเป็นศัตรูกันภายใน" เล่าปีจึงตอบว่า "ท่านอย่าวิตกเลยถึงมาตราว่าจะมีผู้ยุยงประการใดเราก็มิได้เชื่อฟังคิดร้ายต่อท่าน" ลิโป้ได้ยินดังนั้นก็จึงว่า "ท่านได้ออกปากทั้งนี้คุณหาที่สุดมิได้" แล้วทั้งคู่ก็กินโต๊ะกันจนเย็น แล้วลิโป้ก็ลากลับไปเมืองเสียวพาย ครั้นลิโป้กลับแล้ว กวนอูกับเดียวหุยจึงเข้ามาหาเล่าปี แล้วถามว่า "ท่านปล่อยให้ลิโป้กลับไปมิได้ ฆ่าเสียตามหนังสือโจโฉมีมาด้วยเหตุประการใด" เล่าปีจึงตอบว่า "น้ำใจโจโฉนั้นคิดจะให้เรากับลิโป้แหยงกันจึงทูลพระเจ้าเหียนเต๋ให้ตั้งเราเป็นเจ้าเมือง แล้วมีหนังสือของโจโฉมาให้เราคิดฆ่าลิโป้เสีย การทั้งนี้โจโฉคิดหวังจะให้ลิโป้กับเราเกิดรบพุ่งกันถ้าผู้ใดแพ้โจโฉก็จะทำศึกแก่ผู้มีชัยเป็นหน้าเดียวหากังวลหลังมิได้ ซึ่งเราจะทำตามโจโฉนั้นไม่ควร" กวนอูเห็นชอบด้วย แต่เดียวหุยนั้นว่า "ข้าพเจ้าจะคิดฆ่าลิโป้เสียให้ได้ ภายหน้าไปจึงจะไม่มีภัย" เล่าปีจึงว่าแก่เดียวหุยว่า "เจ้าจะคิดทำทั้งนี้ก็เหมือนหนึ่งคนหาปัญญามิได้" (พระคลัง (หน) 2545: 190 - 192)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีขาดคุณธรรมความเด็ดขาด จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีเมื่อได้รับหนังสือจากโจโฉให้ฆ่าลิโป้ เดียวหุยรู้เข้าก็คิดจะฆ่าให้ได้ ทั้งที่เล่าปีได้บอกเหตุผลให้เดียวหุย กวนอูได้รู้ถึงอุบายของโจโฉที่จะให้ฆ่าลิโป้ แต่เดียวหุยก็ยังจะคิดฆ่าลิโป้ให้ได้ เมื่อลิโป้มาแสดงความยินดีกับเล่าปีที่ได้เป็นเจ้าเมือง เดียวหุยก็แสดงอารมณ์เกรี้ยวกราดจะฆ่าลิโป้โดยไม่เกรงอำนาจเล่าปี ด้วยการไปบอกลิโป้ให้รู้ว่าโจโฉมีหนังสือมาให้ฆ่าลิโป้เสีย ทำให้ลิโป้เกิดความระแวงไม่ไว้วางใจเล่าปี ทั้งที่เล่าปีเก็บเรื่องนี้เป็นความลับ เพื่อที่จะให้ลิโป้ได้อยู่กับตนเองไว้คานอำนาจของโจโฉ เมื่อลิโป้รู้ความจริงเช่นนี้ ทำให้เล่าปีต้องทำเป็นแสดงความบริสุทธิ์ใจโดยเอาหนังสือโจโฉมาให้ลิโป้ดู และบอกว่าตนนั้นไม่เคยคิดที่จะทำร้ายลิโป้ ทำให้สถานการณ์ที่เดียวหุยทำไว้คลี่คลาย

ลง แต่ผลครั้งนี้ทำให้ลิโป้ไม่พอใจเล่าปี และคิดอยู่ในใจเสมอว่าหากมีโอกาสจะต้องชิงลงมือทำร้ายเล่าปีก่อน เพื่อชิงความได้เปรียบทางการเมืองให้แก่ตนเอง

2.5.4 การขาดคุณธรรมความสุขุมรอบคอบ และคุณธรรมความเด็ดขาด

เล่าปีได้ขาดคุณธรรมสองตัวนี้ แล้วทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีรับลิโป้ให้มาอยู่ด้วย

เมื่อเล่าปีได้เป็นเจ้าเมืองซีจิวอยู่นั้น ลิโป้ได้แพ้งงคร้ามใจในนามจะขออาศัยอยู่กับเล่าปี เล่าปีรู้ข่าวลิโป้ว่าจะมาขออาศัยอยู่ด้วยจึงปรึกษาแก่นายทหารทั้งปวงว่า จะออกไปรับลิโป้ให้มาอยู่ด้วย บิดก็จึงว่า “น้ำใจลิโป้นั้นหยาบซำร้ายกาจดังเสือ บัดนี้ตกถึงอยู่ท่านจะไปรับขึ้นมามีอำนาจขึ้นก็จะทำอันตรายแก่คนทั้งปวง” เล่าปีจึงตอบว่า “ใจใญ่น้ำใจก็หยาบซำ แล้วเป็นใหญ่อยู่ฝ่ายหัวเมืองตะวันออก ลิโป้ไปรบได้เมืองกุนจิ๋ว เมืองเราจึงพลอยได้ความสุขด้วย หากไม่ใญ่ใจก็จะยกมารบเมืองเรา ครั้นนี้ลิโป้ได้บายหน้ามาหาเราแล้ว ครั้นจะมิรับไว้ ซ้ำเหมือนคนหาไมตรีไม่” เตียวหุยจึงว่า “น้ำใจท่านอารีต่อคนทั้งปวงจะรับลิโป้เข้ามาไว้ก็ตามเถิด แต่ให้คิดระวังเหตุผลจงดี” แล้วเล่าปีก็พาทหารออกไปรับลิโป้เข้ามาในเมือง ทั้งสองคนได้พูดคุยกัน เล่าปีจึงพูดว่า “โตเกือบถึงแก่ความตายแล้ว และเมืองซีจิวนี้เราอยู่ปกป้องรักษาไว้ เพราะหาผู้ใดจะเป็นผู้ใหญ่มิได้ บัดนี้ตัวท่านมาแล้วก็สมควรที่จะว่าราชการเมือง เรามีความยินดีจะยกเมืองซีจิวให้ท่าน ท่านจะได้ทำการสืบไป” ว่าแล้วเล่าปีก็ยกตราสำหรับเมืองให้ลิโป้ ลิโป้จะรับตราจากเล่าปี แต่เล่าปีเห็นเตียวหุย กวนอู ทำแสดงสีหน้าโกรธอยู่ ลิโป้จึงทำเป็นหัวเราะ แล้วตอบว่า “ตัวข้าพเจ้าเป็นแค่ทหาร ซึ่งจะว่าราชการบ้านเมืองนั้นเหนือปัญญานัก” ดันกั๋งที่ปรึกษาของลิโป้เห็นดังนั้นจึงว่า “ธรรมดาเป็นแขกมาหาท่าน แล้วหรือจะบังอาจเก็บเอาทรัพย์สินสิ่งของเจ้าเมืองไปด้วยนั้นหาควรไม่ และตัวลิโป้ซึ่งมาอยู่ในสำนักท่าน ซึ่งจะคิดชิงเอาเมืองนี้หามิได้ ท่านอย่าสงสัยเลย” เล่าปีจึงสั่งให้ทหารจัดโต๊ะเลี้ยงลิโป้ แล้วจัดแจงบ้านให้ลิโป้อยู่ ครั้นเวลาตอนเช้าลิโป้จึงชวนเล่าปีมากินเลี้ยง แล้วให้นุตรภรรยาตามคำนับเล่าปี แต่เล่าปีบอกว่าไม่ต้อง ลิโป้จึงบอกว่า “น้องเราจงให้นุตรภรรยาเราคำนับเถิด” เตียวหุยได้ฟังลิโป้พูดดังนั้นก็โกรธ จึงร้องตวาดว่า “ตัวนี้เป็นโจนจึงบังอาจเรียกพี่กูว่าเป็นน้อง พี่กูเป็นเชื้อพระวงศ์ อุปมาเหมือนต้นไม้ทองใบแก้ว ซึ่งตัวอวดว่ากล้าหาญจงออกไปลองฝีมือกันดูสักสามร้อยเพลง” เล่าปีจึงห้ามปรามเตียวหุย กวนอูจึงพาเตียวหุยออกไปข้างนอก แล้วเล่าปีก็ขอโทษลิโป้ที่เตียวหุยว่ากล่าวเช่นนี้ ลิโป้ได้แต่ลั่นศีรษะ เล่าปีจึงขอตัวกลับ แต่เวลากลับนั้น พอเดินมาถึงกลางทางไม่เห็นเตียวหุย เตียวหุยนั้นได้ขับม้าราวกวโนไปร้องทำทนายลิโป้ที่หน้าบ้าน เล่าปีกลัวเตียวหุยจะก่อเรื่องจึงให้กวนอูไปตามมา พอรู้เข้าลิโป้จึงไปพบเล่าปีแล้วว่า “เดิมมาขออาศัยท่านก็ยอมให้อยู่ บัดนี้เตียวหุยน้องท่านไปว่ากล่าวหยาบซำดูหมิ่นเรา เราจะอยู่สืบไปก็

เคื่องใจท่าน เราจะลาท่านไปอยู่ที่อื่นแล้ว" เล่าปีจึงตอบว่า "ท่านจะไปอยู่ที่อื่นนั้น ความครหานินทาก็จะอยู่แก่เรา ซึ่งเดียวหุยเป็นใจหนุ่มได้วักล่าวหยาบข้าต่อท่านนั้น วันอื่นเราจะพาตัวเดียวหุยไปขอขมาท่าน ถ้าท่านมีฟังก็ให้ไปอยู่เมืองเสียวพ่ายเถิด แต่ที่นั่นเป็นเมืองน้อยขึ้นแก่เมืองนี้ ถ้าขาดข้าวปลาอาหารเราจะให้เอาไปส่ง" ลีโป่ได้ฟังดังนั้นก็ดีใจ จึงได้พาครอบครัวและทหารไปอยู่เมืองเสียวพ่าย (พระคลัง (หน) 2545: 163 - 165)

จากเหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีขาดคุณธรรมความสุ่มรอบคอบ และขาดคุณธรรมความเด็ดขาด จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้ให้ลิโป้เข้ามาอาศัยอยู่ด้วย ก็เพราะไม่ต้องการให้คนทั้งปวงต่อว่าตนว่าไม่มีน้ำใจต่อผู้ตกทุกข์ได้ยาก ซึ่งขัดกับภาพพจน์ของคนที่เป็นคนมีน้ำใจกว้างขวางแก่คนทั้งปวง และอย่างน้อยลิโป้ก็เคยเป็นคนทำให้โจโฉอพยพไปคราวก่อน¹ จนทำให้เล่าปีได้เป็นเจ้าเมืองซีจิ๋ว แต่การที่เล่าปีได้ให้ตราเจ้าเมืองแก่ลิโป้เพื่อจะยกเมืองซีจิ๋วให้นั้น ถือว่าเล่าปีขาดความสุ่มรอบคอบอย่างมาก ถึงแม้บางคนจะวิเคราะห์ว่าเล่าปีจะลงใจลิโป้ หรือเป็นการดักคอไว้ไม่ให้ลิโป้คิดจะมาแย่งเมืองของตน แต่ทว่ากรณีที่เล่าปีทำเป็นจะยกเมืองให้แก่ลิโป้นั้น เล่าปีตัดสินใจผิดพลาดอยู่มากทีเดียวที่ท่าเช่นนั้น เพราะว่าเล่าปีลงใจกับคนผิดไป จะเอาคนทุกคนมาเป็นบรรทัดฐานเดียวกับตนนั้นไม่ถูกต้อง ถ้าเหตุการณ์นี้ลิโป้ไม่เกรงใจกวนอูกับเดียวหุย แล้วรีบรับตราเจ้าเมืองเอาไว้ เล่าปีที่เป็นคนรักษาคำพูดก็ต้องยกเมืองให้แก่ลิโป้ไปอย่างไม่มีทางเลือก การสูญเสียอำนาจครั้งยิ่งใหญ่ของเล่าปีก็จะเกิดขึ้นอย่างไม่น่าจะเกิด เพราะการขาดความสุ่มรอบคอบของเล่าปี เล่าปีอาจจะคิดว่าลิโป้จะต้องมีความเกรงใจตน แต่เล่าปีคงลืมไปว่านิสัยของลิโป้เป็นคนโลภเห็นแก่ตัว และชอบเนรคุณต่อผู้มีพระคุณ ถ้าลิโป้เป็นคนเกรงใจเล่าปีจริง ขณะที่เล่าปีจะยกเอาตราสำหรับเจ้าเมืองให้แก่ลิโป้ ลิโป้จะต้องปฏิเสธทันที เพราะเป็นไปไม่ได้เลยที่เล่าปีจะยกเมืองให้อย่างง่าย ๆ และตนก็เพิ่งจะมาขออาศัยอยู่ด้วย แต่ลิโป้กลับขยับมือเตรียมจะรับเอาตราสำหรับเจ้าเมืองทันที แต่ติดอยู่ที่กวนอูกับเดียวหุยที่แสดงออกถึงความไม่พอใจต่อลิโป้ให้เห็น ลิโป้จึงทำเป็นปฏิเสธ ถ้าไม่ติดกวนอูกับเดียวหุย เมืองซีจิ๋วก็ต้องตกอยู่กับลิโป้แล้ว

จะเห็นว่าการที่เล่าปีพยายามทำตัวให้มีคุณธรรมเป็นที่รักแก่คนทั้งปวง แต่ขาดซึ่งคุณธรรมความสุ่มรอบคอบนั้น เกือบทำให้เล่าปีต้องสูญเสียอำนาจไป อาจกล่าวได้ว่าการที่เล่าปีได้ใช้สิ่งที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี (ในทางศีลธรรม) เพื่อให้ตนเป็นที่รักแก่คนทั้งปวงในทางที่ผิดนั้น สิ่งที่ใช้นั้นก็ทำให้เกิดผลเสียให้แก่เล่าปีได้เหมือนกัน

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่โจโฉยกทัพไปรบกับเมืองซีจิ๋วแก่แค้นให้แก่บิดาตน หน้า 138 - 140

การขาดคุณธรรมความดีในเหตุการณ์นี้ เป็นสิ่งที่ทำให้เล่าปีต้องสูญเสียอำนาจไปจะเห็นได้จากที่เล่าปีไม่สามารถใช้ความดีขาดปกครองเดี่ยวหุ่ยให้อยู่ในระเบียบวินัยได้ ทำให้เดี่ยวหุ่ยก่อเรื่องกับลิโป้ จนทำให้เหตุการณ์บานปลาย ลิโป้คิดจะไปอยู่ที่อื่น เล่าปีกลัวจะถูกครหานินทาจึงให้ลิโป้ไปอยู่เมืองเสียวฟ่าย

การที่เล่าปีให้ลิโป้ไปอยู่เมืองเสียวฟ่ายในครั้งนี้เป็นการตัดสินใจที่ขาดความสุ่มรอบคอบอย่างมาก กล่าวคือ เล่าปีได้ยกเมืองเสียวฟ่ายให้แก่ลิโป้ไปเสียแล้ว ถึงแม้เมืองเสียวฟ่ายจะเป็นเมืองขึ้นแก่เมืองซีจี้ว แต่การที่ให้ลิโป้ไปอยู่เมืองเสียวฟ่ายก็เท่ากับว่าเล่าปีให้ลิโป้มีสิทธิ์ขาดในการปกครองเมืองเสียวฟ่าย เมื่อลิโป้ได้ปกครองเมืองเสียวฟ่าย ก็ทำให้เล่าปีต้องเสียอำนาจทางการเมืองเสียวฟ่ายไป และไม่สามารถควบคุมลิโป้ให้อยู่ในอำนาจของตนได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดอย่างมากของเล่าปี

สรุปได้ว่าความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองของเล่าปีครั้งนี้ เป็นผลมาจากการที่เล่าปีพยายามทำตัวให้เป็นที่รักแก่คนทั้งปวง โดยนำสิ่งที่คิดว่าดี (ในทางศีลธรรม) มาใช้กับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองอย่างไม่เหมาะสม และการขาดซึ่งคุณธรรมความสุ่มรอบคอบ และคุณธรรมความดีขาด ทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปีอพยพราษฎรหนีทัพโจโจ

เล่าจ๋องเมื่อย้ายมาอยู่เมืองซงหยงเห็นทัพโจโจยกมาทางนี้ก็คิดกลัวโจโจจึงได้เข้าอ่อนน้อมโจโจ เล่าปีรู้เข้าก็ตกใจสถานการณ์ก็คับขัน อี้เจี๋ยจึงออกอุบายให้เล่าปีทำเป็นแกล้งจะไปค้ำทัพเล่าเปียว เมื่อเล่าจ๋องออกมาจับก็ให้จับตัวเล่าจ๋องฆ่าเสีย แล้วเข้ายึดเมืองก็จะได้โดยง่าย ซงเบ้งเห็นชอบด้วย แต่เล่าปีได้ฟังดังนั้นก็ร้องไห้แล้วว่า “เล่าเปียวผู้พี่เราเมื่อป่วยหนักอยู่นั้นก็ได้หาไปว่ากล่าวฝากลูกเต้าทั้งปวง แลบัดนี้เล่าเปียวหาบุญไม่แล้ว เราจะกลับทำร้ายแก่บุตรซึ่งเอาเมืองนั้นดูมิควร แม้ชีวิตยังมีตายก็จะดูหน้าคนมิได้” เล่าปีเห็นเมืองซินเอี้ยคับขันจึงย้ายไปอยู่เมืองอ้วนเซีย ซงเบ้งจึงแนะนำให้เล่าปีประกาศป่าวร้องแก่ราษฎรให้อพยพไปเมืองอ้วนเซีย ก่อนที่โจโจจะยกทัพมาทำร้าย ราษฎรทราบข่าวต่างก็อพยพตามเล่าปีไปเป็นจำนวนมาก ฝ่ายโจโจก็คิดจะเอาใจราษฎรบ้าง จึงให้ให้ซีซีไปเกลี้ยกล่อมเล่าปีให้มาอ่อนน้อมเสีย เพื่อไม่ให้ราษฎรต้องได้รับความเดือดร้อน หากมาอ่อนน้อมจะให้อยู่ตามปกติสุข ซีซีได้มาแจ้งให้เล่าปีทราบ และได้เล่าความจริงให้เล่าปีได้รู้ว่าแท้จริงแล้วโจโจหวังจะเอาใจราษฎร แต่มิได้มีใจสุจริตตามที่พูด แล้วซีซีก็ลากลับไป เล่าปีปรึกษาแก่ซงเบ้งเห็นว่าเมืองอ้วนเซียจะต้านทัพโจโจไม่ได้จึงจะยกหนีข้ามฝากไปยังเมืองซงหยงเพื่อเป็นที่มั่น เล่าปีได้ป่าวร้องราษฎรทั้งปวงที่ติดตามมาว่าจะย้ายไปอยู่เมืองซงหยง

ถ้าผู้ใดจะไปด้วยก็ไป ถ้ามีสมัครใจก็ให้ตามอริยาศัยเถิด ราษฎรทั้งปวงต่างก็รักเล่าปีร้องให้ตาม
 เล่าปีไปจนสิ้น การเดินทางของเล่าปีเป็นไปด้วยความล่าช้า เพราะเล่าปีเป็นห่วงราษฎรที่ติดตามมา
 ด้วย เล่าปีได้พาทหารและราษฎรมาถึงหน้าเมืองซงหยง แล้วร้องขอให้เล่าจ๋องเปิดประตูเมืองเพื่อ
 จะขอเข้าไปอาศัยอยู่ด้วย ฝ่ายทหารของซัวมอที่เฝ้าอยู่บนหอบกก็ยิงเกาทัณฑ์มิให้เข้า ส่วนทหารที่
 อยู่ในเมืองเห็นดังนั้นก็คุมทหารมาไล่ทหารของซัวมอแตกหนีไป แล้วเปิดประตูให้เล่าปีเข้าเมือง
 ส่วนทหารของซัวมอก็ไม่ให้เล่าปีเข้าเมือง ซัวมอได้คุมทหารมา แล้วทั้งสองฝ่ายก็สู้รบกันจนซูลมุน
 เล่าปีเห็นดังนั้นก็คิดเสียใจที่ทำให้คนในเมืองต่อสู้กัน ถ้าขึ้นเข้าไปราษฎรก็คงจะได้รับความ
 เดือดร้อน เล่าปีจึงไม่ยอมเข้าไปแล้วพาทหารและราษฎรยกไปเมืองกังเหลง ราษฎรในเมืองซงหยง
 เห็นเกิดจลาจลขึ้นต่างก็อพยพหนีตามเล่าปีไปเป็นจำนวนมาก ม้าใช้ได้มาบอกเล่าปีว่าโจโฉยกทัพ
 ตามมาใกล้จะทันแล้ว ขอให้ทิ้งอาณาราษฎรแล้วรีบหนีไปก่อน เมื่อถึงเมืองกังเหลงแล้วจึงจะ
 ป้องกันโจโฉได้ เล่าปีได้ฟังดังนั้นก็ร้องให้ แล้วว่า “ประเพณีผู้มีปัญญาปรารถนาจะคิดการใหญ่
 หลวงนั้น ก็ยอมจะปกป้องอาณาประชาราษฎรทั้งปวงเป็นเค้าจึงจะสำเร็จประโยชน์ แลบัดนี้
 อาณาประชาราษฎรทั้งปวงมีความเอ็นดูเรา สู้ติดตามมาได้ความลำบาก อันจะทิ้งเสียมันเราทิ้ง
 ไม่ได้” ราษฎรได้ฟังเล่าปีพูดดังนั้นก็รักเล่าปีอย่างมาก เมื่อเล่าปีเดินทางหนีโจโฉอยู่นั้น ขงเบ้งได้
 แยกกับเล่าปีเพื่อไปขอความช่วยเหลือจากเล่ากั๊กอีกทางหนึ่ง ฝ่ายโจโฉได้ยกทัพไล่ตามใกล้เข้ามา
 เมื่อเล่าปีเดินทางอยู่นั้นก็เกิดลมหิวด้วยอดอาหารจนคลุกคลีฟุ้งตลบขึ้นไปตรงหน้าม้า เล่าปีตกใจจึง
 ถามที่ปรึกษาว่า “เหตุดังนี้จะดีร้ายประการใด” กั๊กหยงจึงจับดาบแล้วบอกว่า “เหตุเป็นดังนี้ร้ายนัก
 เวลากลางคืนวันนี้ภัยจะมาถึงท่านเป็นมั่นคง ขอให้ท่านทั้งครอบครัวอพยพเสียรีบหนีไปก่อนเอา
 ตัวรอดเถิด” เล่าปีจึงว่า “เสียแรงได้หอบหิวคนทั้งปวงมาแต่เมืองซินเอี๋ยจนถึงที่นี่แล้วและจะทิ้งเสีย
 เอาตัวรอดนั้นเรามีชีวิตที่จะทำได้” กั๊กหยงจึงว่า “ถ้าท่านมีฟังคำข้าพเจ้าก็ภัยก็จะมาถึงตัว” ครั้นเวลา
 ประมาณสามยาม ทหารโจโฉได้ยกมาทัน เล่าปี เตียวหุยคุมทหารเข้าสู้รบกับทหารโจโฉจนถึงเช้า
 เล่าปีสู้ทหารโจโฉไม่ได้ก็แตกหนีไป ส่วนราษฎรและทหารเล่าปีต่างก็พลัดหลงกันมีคนล้มตายเป็น
 อันมาก ต่างก็ร้องให้อ้ออิงทั่วไปหมด ส่วนครอบครัวของเล่าปีที่จุล่งคอยคุ่มครองมาก็พลัดหลงกัน
 เล่าปีได้รับความลำบากอย่างมาก จนร้องให้และพูดว่า “คนทั้งหลายมาพลอยจิบหายล้มตาย
 เพราะเราผู้เดียว ทั้งบุตรภรรยาครอบครัวของเราจะตายอยู่ที่แห่งใดก็มิได้เห็นแก่ตา” (พระคลัง
 (หน) 2545: 552 - 568)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีขาดคุณธรรมความเด็ดขาด และขาด
 คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการ
 ปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีไม่ใช้ความเด็ดขาดซึ่งความได้เปรียบในทางการเมือง ด้วยการชิง

เอาเมืองขงหยงและเมืองเกงจิวเอาไว้เป็นฐานที่มั่นเพื่อป้องกันการโจมตีของโจโจ แต่เล่าปี่กลับไม่ทำ เพราะกลัวจะถูกครหาว่าชิงเอาเมืองของบุตรเล่าเปียวที่เป็นแซ่เดียวกัน

จากการที่เล่าปี่เสียเปรียบทางการเมืองให้แก่โจโจ เล่าปี่ยังคงพยายามทำตัวให้เป็นที่ยรักด้วยการเอาราชภรรยาติดตามไปด้วย โจโจคิดจะเอาโจราชภรรยาบ้าง แต่เล่าปี่ก็ไม่ยอมแพ้โจโจด้วยการเอาโจราชภรรยาเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่ตนเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ทำให้เล่าปี่เดินทัพล่าช้าพอมาถึงเมืองขงหยง เล่าปี่มีโอกาสดำเนินเข้าเมืองขงหยงได้ แต่กลับไม่รีบยึดเมืองเอาไว้ ทำให้เสียโอกาสหาที่มั่นป้องกันตนเองและราชภรรยา โดยเห็นว่าจะทำให้ทุกคนเดือดร้อน ทำให้เล่าปี่ต้องระหกระเหินหนีภัยต่อไป

พอม้าไ้บอกแก่เล่าปี่ว่าโจโฉยกทัพใกล้จะทันอยู่แล้ว ขอให้เล่าปี่ทิ้งอาณา-
ราชภรรยาที่ตามมาก่อน แล้วให้รีบไปให้ถึงเมืองกังเหลงจะได้มีที่มั่นป้องกันโจโจได้ เล่าปี่ก็ไม่ยอมตัดสินใจทิ้งราชภรรยาทั้งที่ตนจะมีอันตราย และยังพูดเอาโจราชภรรยาอีก

พอมีเหตุลมหัวด้วนพัดตรงหน้าม้าเล่าปี่ ที่ปรึกษาได้บอกว่าเหตุทั้งนี้
เป็นลางบอกเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้น ขอให้เล่าปี่ทิ้งราชภรรยาเสียก่อน แล้วให้หนีเอาตัวรอดจึงจะพ้นภัย แต่เล่าปี่ก็ไม่คิดที่จะรักษาชีวิตของตนเองและทหารให้ปลอดภัย กลับเป็นห่วงราชภรรยาที่ติดตามมา ด้วยว่าจะได้รับความลำบาก โดยขาดความคุ้มครองรอบคอบในทางการเมืองที่ตนจะได้รับ ถ้าหากเล่าปี่รีบพาทหารไปให้ถึงเมืองกังเหลงหาที่มั่นก่อน ความพินาศของเล่าปี่อย่างในเหตุการณ์นี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

จะเห็นว่า การที่เล่าปี่ทำตัวให้เป็นที่ยรักแก่ราชภรรยาโดยขาดความเด็ดขาด
และขาดความคุ้มครองรอบคอบจนทำให้ทหารและราชภรรยาต้องมาล้มตายเป็นจำนวนมาก และตัวเองเกือบจะเอาชีวิตไม่รอดนั้น การทำตัวให้เป็นที่ยรักของเล่าปี่นี้กลายเป็นการทำร้ายคนที่ตัวเองรักในที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่คิดว่าเป็นคุณธรรม (ทางศีลธรรม) หากนำมาใช้ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองแล้ว ผลที่ได้ก็จะกลายเป็นสิ่งที่เลวร้ายได้เช่นกัน

2.5.5 การขาดคุณธรรมความเข้มแข็ง และคุณธรรมความเด็ดขาด เล่าปี่
ได้ขาดคุณธรรมสองตัวนี้ แล้วทำให้เล่าปี่ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง
มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ได้เสียเมืองอันห้อก้วน

เมื่อเล่าปี่ได้รับการแต่งตั้งให้ไปเป็นเจ้าเมืองอันห้อก้วน เล่าปี่จึงให้ทหารซึ่ง
มาด้วยกันนั้นกลับไปอยู่ตามเดิม เอาไว้แต่คนสนิทประมาณยี่สิบคน แล้วพากวนอุกับเดียวหุยกับ
คนยี่สิบคนไปอยู่เมืองอันห้อก้วน เมื่อเล่าปี่ไปอยู่ที่เมืองอันห้อก้วนได้ประมาณเดือนเศษ เล่าปี่ได้

ปกครองเมืองให้อาณาราชกรไม่ให้มีคดีความต่อกัน ที่มีก็ให้น้อยลง ราชกรทั้งปวงอยู่อย่างมีความสุข และยกมือไหว้สรรเสริญเล่าปีเป็นอันมาก ต่อมาประมาณเดือนหนึ่งมีหนังสือรับสั่งให้ตักอ๊วถือนมาถึงเล่าปีว่าถ้าเป็นไพร่ได้เลื่อนที่เป็นขุนนางหัวเมืองขึ้นแล้ว จะเรียกเอาส่วย เล่าปีได้ออกมาต้อนรับแล้วถามข้อราชการ ตักอ๊วมิได้เกรงเล่าปี เมื่อบอกข้อราชการแล้วก็พูดดูถูกเล่าปี กวนอุกับเตียวหุยเห็นดังนั้นก็โกรธแต่ไม่ได้ว่าประการใด เล่าปีจึงปรึกษากับปลัดว่า ตักอ๊วถือนรับสั่งมาว่าดังนี้ควรจะทำประการใด ปลัดจึงตอบว่า ตักอ๊วทำตัวแบบนี้หวังจะเอาสินบนเป็นประโยชน์ แก่ตัว เล่าปีจึงว่า “ตั้งแต่มาเป็นผู้รักษาเมืองนี้ จะได้ค่าธรรมเนียมและเบียดเบียนด้วยสักเส้นหนึ่ง เข็มเล่มหนึ่งแก่อาณาประชาราษฎร์ให้ได้รับความเดือนร้อนหามิได้ จะเอาสิ่งใดมาให้สินบน แก่ตักอ๊วนั้นก็ขัดสนอยู่แล้ว” ครั้นรุ่งขึ้นตักอ๊วได้เอาตัวปลัดลอบมาขู่เชิญโดยดี จะให้ปลัดนั้น กล่าวหาเล่าปีว่าข้อราชการแต่ปลัดก็ไม่ยอมกล่าวหาเช่นนั้น เล่าปีรู้เข้าก็จะไปหาตักอ๊ว แต่นายประตุห้ามไว้ไม่ให้เข้าไป เล่าปีจึงกลับมาที่อยู ตอนที่ตักอ๊วโดยดีปลัดอยู่นั้น เตียวหุยได้กินสุราแล้ว ซึ่ม้าจะไปเที่ยวเล่น ครั้นมาถึงประตูที่อยู เตียวหุยเห็นผู้คนมุงดูเป็นจำนวนมาก จึงเข้าไปถามผู้คน บริเวณนั้นว่าเกิดเหตุใด ผู้คนบริเวณนั้นจึงบอกว่าตักอ๊วให้เอาปลัดมาโดยดีให้ชัดว่าเล่าปีข้อราชการ ครั้นจะเข้าไปขอโทษ นายประตุก็ไม่ให้เข้าไปแล้วตีซ้ำพวกเราอีก เตียวหุยได้ยินดังนั้นก็โกรธแล้ววิ่งไปที่ประตู นายประตุห้ามไว้เตียวหุยก็ไม่ฟัง ครั้นเข้ามาได้เห็นปลัดถูกมัดมือมัดเท้าอยู่ และเห็นตักอ๊วนั่งอยู่บนเก้าอี้ เตียวหุยร้องทวาดว่า “อ้ายซี้จ้อใหญ่มึงรู้จักกูหรือไม่” ตักอ๊วตกใจเงยขึ้น เห็นเตียวหุย ยังไม่ทันตอบประการใด เตียวหุยได้ฉีกผมกระซอกหัวตักอ๊วแล้วลากออกมา แล้วเอาผมตักอ๊วผูกกับหลักม้าแล้วเอากิ่งสนมาตีตักอ๊วอย่างสาหัสจนเล่าปีได้ยินแล้วออกมาดูเห็นเตียวหุยตีตักอ๊วก็ตกใจ จึงถามว่า “เอาตักอ๊วมาตีทำไม” เตียวหุยบอกว่า “ไฉนมันซี้จ้อ เป็นคนหยาบช้า ปลอยมันไว้มิได้ ต้องตีเสียให้ตาย” ตักอ๊วได้ร้องขอให้เล่าปีช่วย เล่าปีเห็นดังนั้นคิดสงสารมิใจ เมตตาหาความพยาบาลมิได้ จึงห้ามเตียวหุย เตียวหุยก็หยุดลงมือ กวนอุจึงบอกเล่าปีให้ฆ่าตักอ๊วเสีย แล้วหนีไปอยู่เมืองอื่น เล่าปีเห็นชอบด้วย จึงกลับเข้าไปเอาตราสำหรับเมืองมาผูกคอตักอ๊วไว้ แล้วพูดว่า “บัดนี้เราไม่พอใจอยู่ทำราชการแล้ว เอ็งจงเอาตรานี้กลับไปเมืองด้วยเถิด เราจะไปอาศัยเมืองที่อาศัยแห่งเรา” แล้วเล่าปี กวนอุ เตียวหุยและพรรคพวกยี่สิบคนก็ไปจากเมืองอันห่อแก้ว เมื่อตักอ๊วมาถึงเมืองเต็งจิว ได้เล่าความที่ผ่านมาให้เจ้าเมืองเต็งจิวทราบ เจ้าเมืองเต็งจิวจึงให้มีหนังสือไปทุกหัวเมืองให้จับเล่าปี กวนอุ เตียวหุย สามคนกระทำผิดส่งเข้ามา ครั้นเล่าปีทราบเรื่องว่าตนถูกประกาศจับ เล่าปีจึงหนีไปหาเล่ากึ่งเจ้าเมืองได้จิวซึ่งเป็นแซ่เดียวกัน เพื่อหลบภัยในครั้งนี้ (พระคลัง (หน) 2545: 20 - 23)

จากเหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีขาดคุณธรรมความเข้มแข็ง และขาดคุณธรรมความเด็ดขาดจึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีไม่ยอมเอาทหารของตนที่ได้เคยร่วมรบกันมาไปอยู่เมืองอันห่อแก้วด้วย เล่าปีเอาไปเพียงแค่น้อยคน เพื่อจะให้ทหารที่เหลือกลับไปบ้านหาครอบครัว เพื่อให้เห็นว่าเล่าปีมีใจรักผู้ใต้ปกครองของตน แต่การที่เล่าปีทำเช่นนี้ทำให้กำลังของเล่าปีมีน้อยลง และขาดความเข้มแข็ง ซึ่งจะไม่เป็นผลดีในการรักษาอำนาจ และการให้ได้มาซึ่งอำนาจของเล่าปีที่จะมีต่อไปในภายหน้า เมื่อเล่าปีได้มาอยู่เมืองอันห่อแก้ว เล่าปีไม่ได้ตั้งใจที่จะเสริมสร้างฐานอำนาจของตนให้เข้มแข็งเล่าปีพยายามทำแต่ให้ตนเป็นที่รักแก่ราษฎรเพียงอย่างเดียว โดยไม่คิดสร้างสมทรัพย์สินเอาไว้เป็นฐานกำลังของตน เมื่อศึกอ้อมมาเก็บเอาส่วยจึงไม่มีให้ เมื่อศึกอ้อมเอาตัวปลัดมาโดยดีเพื่อให้ขัดทอดเล่าปีว่าฉ้อราษฎ์ พอเดี๋ยวหุยกมาพบเข้าจึงก่อเรื่องขึ้น โดยเอาตัวศึกอ้อมมาโดยดีโดยไม่ปรึกษาหรือเกรงกลัวอำนาจเล่าปีที่อยู่ในฐานะเจ้าเมืองแต่อย่างใด จนทำให้เหตุการณ์บานปลาย

จะเห็นว่าเล่าปีเมื่อมาอยู่เมืองอันห่อแก้ว เล่าปีไม่ได้ใช้ความเด็ดขาดในการปกครองแต่อย่างใด เล่าปีพยายามทำแต่ให้ตนเป็นที่รักแก่คนทั้งปวง เมื่อเล่าปีขาดความเด็ดขาดในการปกครอง จึงทำให้เดี๋ยวหุยกความยำเกรงในตัวเล่าปีที่อยู่ในฐานะเจ้าเมืองทำให้เดี๋ยวหุยกำเริบคิดว่าตนนั้นเป็นน้องร่วมสาบานของเล่าปี คิดจะทำอะไรก็ได้โดยขาดความสุ่มรอบคอบ โดยไม่คิดว่าเล่าปีจะได้รับความเดือดร้อนแต่อย่างใด เมื่อเดี๋ยวหุยกเอาศึกอ้อมมาโดยดีซึ่งเป็นผู้ถือรับสั่งพระเจ้าเลนเต้ จึงทำให้เล่าปีต้องได้รับความเดือดร้อน ต้องสูญเสียเมืองอันห่อแก้ว และต้องกลายเป็นนักโทษหนีการตามจับของทางการอย่างไม่น่าจะเกิดขึ้น

2.5.6 การขาดคุณธรรมความสุ่มรอบคอบ คุณธรรมการเอาชนะตนเอง และคุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ เล่าปีได้ขาดคุณธรรมสามตัวนี้ แล้วทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่เล่าปียกทัพไปทำสงครามกับซุนกวน

เมื่อเล่าปีตัดสินใจยกทัพไปทำสงครามกับซุนกวนโดยที่ไม่ยอมฟังคำทัดทานของซุนนางทั้งปวงแล้ว เล่าปีก็สั่งให้เดี๋ยวหุยกไปเกณฑ์ทหารที่เมืองล่งจิวมาสมทบ เดี่ยวหุยกด้วยอารมณ์โกรธแค้นซุนกวนที่ฆ่ากวนอูจึงสั่งให้ฮอมเกียงกับเตียวตาดเตรียมทหารไว้ให้พร้อมในวันรุ่งขึ้น แต่ฮอมเกียงกับเตียวตาดเกรงว่าเตรียมไม่ทันจึงขอให้เดี่ยวหุยกขยายเวลาให้ เดี่ยวหุยกได้ฟังดังนั้นก็โกรธจึงสั่งให้ทหารตีฮอมเกียงกับเตียวตาด และคาดโทษไว้หากวันรุ่งขึ้นเตรียมทหารไม่ทันจะฆ่าเสีย ฮอมเกียงกับเตียวตาดเกรงอาญาเดี่ยวหุยก จึงคิดวางแผนฆ่าเดี่ยวหุยก เวลาค่ำเดี่ยวหุยกดื่มสุราเมาหนักกลับไป ฮอมเกียงกับเตียวตาดจึงลอบไปตัดศีรษะเดี่ยวหุยกแล้วเอาไปให้ซุนกวน พอเล่าปีรู้ว่าเดี่ยวหุยกถูกฆ่าตายแล้วศีรษะอยู่ที่ซุนกวนก็โกรธซุนกวนมากนัก เล่าปีจึงยกทัพเจ็ดสิบห้าหมื่น

ไปทำสงครามกับขุนทวน ขุนทวนนั้นเกรงกลัวกองทัพเล่าปี จึงให้ทหารมาขอเกลี้ยกล่อมเล่าปีแต่เล่าปีไม่ฟังและคิดจะฆ่าขุนทวนให้ได้ ขุนทวนจึงให้ทหารยกกองทัพออกมาสู้รบกับเล่าปี แต่ด้วยความเข้มแข็งของกองทัพเล่าปีกองทัพขุนทวนก็พ่ายแพ้ และเล่าปียังฆ่าพั่วเจี้ยง ม้าต่ง บิชอง และเปาสูหยิน แก่แก่นให้แก่ทวนอุได้ ขุนทวนเห็นจะสู้กองทัพเล่าปีไม่ได้จึงเอาศิระตะเขี่ยหุยใส่หีบไม้หอมและจับตัวเอาหอมเกียงกับเตียวตัดที่ฆ่าเตียวหุยส่งให้แก่เล่าปี พร้อมทั้งดอกไม้เงินทองและหนังสือว่าจะคืนนางซุนสูหยินกับเมืองเกงจิ๋วให้ และจะช่วยกันกำจัดโจผี เมื่อเล่าปีได้ศิระตะเขี่ยหุยก็ฆ่าหอมเกียงกับเตียวตัดเช่นเตียวหุย และไม่ยอมรับไมตรีกับขุนทวน และจะยกทัพตีเมืองกังตั๋งให้ได้ ขุนทวนจึงให้ลกซุนเป็นแม่ทัพยกกองทัพมาสู้รบกับเล่าปี เมื่อเล่าปีรู้ว่าลกซุนเป็นคนอายุน้อยและเป็นคนต้นคิดทำให้ทวนอุตาย ก็โกรธจัดและคิดจะฆ่าให้ได้ เล่าปีจึงให้ทหารไปร้องท้ารบหน้าค่ายลกซุน แต่ลกซุนไม่ยอมออกมารบ เล่าปีก็คิดว่าลกซุนกลัวตน เล่าปีก็กำเรบใหญ่จึงสั่งให้ทหารตั้งค่ายยาวเรียงกันไปเจ็ดพันเส้น เป็นค่ายสี่สิบค่าย ทหารที่ติดตามเล่าปีก็ได้ติดตามเล่าปีในการตั้งค่าย แต่เล่าปีก็ไม่ฟังและบอกว่าลกซุนกลัวจนไม่กล้าออกมารบ แล้วจะไปกลัวอะไรกับเด็กวานนี้ แล้วเล่าปีก็สั่งให้ตั้งค่ายเรือเรียงยาวไปถึงแดนเมืองกังตั๋ง ม้าเลี้ยงจึงขอเขียนแผนที่ไปให้ขงเบ้งดูในการตั้งทัพ เล่าปีก็อนุญาต เรื่องการตั้งทัพของเล่าปีนี้ได้รู้ไปถึงโจผี โจผีได้พูดแก่ซุนนางของตัวเองว่า “เล่าปีไม่เข้าใจในการทัพจึงตั้งค่ายยาวไปถึงเจ็ดพันเส้น แม้ข้าศึกเข้ารบหัวท้ายจะช่วยกันได้หรือ เห็นจะเสียทีกับลกซุนเป็นมั่นคง เราคอยดูเถิด” ทางฝ่ายม้าเลี้ยงเมื่อมาถึงเมืองเสฉวน ก็เอาแผนที่การตั้งค่ายให้ขงเบ้งดู ขงเบ้งได้เห็นแผนที่การตั้งค่ายของเล่าปีแล้วก็ตกใจ จึงเอามือตบลงโต๊ะแล้วว่า “กรรมแล้ว เห็นจะเสียแก่ลกซุนเป็นมั่นคง ใครช่างคิดอ่านให้เล่าปีตั้งค่ายดังนี้ ให้เอาตัวมาฆ่าเสีย” ม้าเลี้ยงจึงว่า “ผู้ใดจะคิดอ่านให้เรามีได้ความคิดของเล่าปีเอง ซึ่งว่าจะเสียแก่ลกซุนนั้นท่านเห็นประการใด” ขงเบ้งจึงว่า “เพราะตั้งค่ายแต่สี่สิบค่ายยาวไปถึงเจ็ดพันเส้นนั้น ถ้าข้าศึกเข้ารบแลจุดไฟขึ้นก็ดี จะไปช่วยกันได้หรือ ให้จัดค่ายร่นเข้ามาตั้งเสียใหม่แต่พอช่วยกันได้” แล้วขงเบ้งก็เขียนหนังสือให้ม้าเลี้ยงเอาไปให้เล่าปี ทางกองทัพของเล่าปีได้เกิดอัศจรรย์ ลมได้พัดเอาธงรบซึ่งปักแน่นล้มลงต่อหน้าที่นั่ง เล่าปีตกใจจึงถามที่ปรึกษาว่าจะเกิดเหตุใด ที่ปรึกษาจึงบอกว่าเหตุนี้เป็นเหตุร้าย ลกซุนจะยกทัพมาตีเป็นมั่นคงเล่าปีได้ยินดังนั้นจึงว่า “รบครั้งใดเราตีแตกไปทุกครั้ง ทหารมันตายเป็นอันมาก เห็นกลัวอยู่แล้วที่ไหนมันจะยกมาตีเรา” พอเล่าปีพูดจบ ทหารลกซุนได้เข้าโจมตีค่ายของเล่าปี แล้วเอาเพลิงเผาค่ายในแต่ละค่าย กองทัพเล่าปีมีได้ระวางตัวก็ป้องกันไม่ได้ ค่ายแต่ละค่ายก็ไม่สามารถยกทัพมาช่วยกันได้ทัน ค่ายแต่ละค่ายต่างก็แตก ทหารก็หนีตายกันอลหม่าน และได้ถูกฆ่าตายเป็นอันมาก เล่าปีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ จึงต้องหนีตายไปอยู่เมืองเป็กเต้ (พระคลัง (หน) 2545: 1057 - 1098)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า เล่าปีขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ ขาดคุณธรรมการเอาชนะตนเอง และขาดคุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ จึงทำให้เล่าปีต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่เล่าปีได้เกณฑ์กองทัพมารบกับขุนกวนถึงเจ็ดสิบหมื่น จึงทำให้เล่าปีเชื่อมั่นว่ากองทัพของตนสามารถเอาชนะเมืองกังตั๋งได้ ทำให้การทำศึกครั้งนี้มีความกำเริบ ขาดความสุจริตรอบคอบ เมื่อเผชิญหน้ากันกับกองทัพขุนกวน กองทัพเล่าปีก็สามารถเอาชนะได้เป็นหลายครั้ง ทำให้เล่าปีมีความกำเริบได้ใจ และมั่นใจว่าตนเองจะเอาชนะขุนกวนได้ โดยการครั้งนี้เล่าปีไม่ได้คิดที่จะเอาชนะด้วยอุบาย แต่จะเอาชนะด้วยกำลังทหารเพียงอย่างเดียว เพื่อระบายแค้นที่ขุนกวนได้ทำร้ายน้องร่วมสาบานของตน เมื่อขุนกวนหมดหนทางสู้ จึงทำหนังสือมาอ่อนน้อม พร้อมด้วยเอาสิ่งของมาบรรณาการให้เล่าปี และจะคืนเมืองเกงจิ๋วให้อีกทั้งจะร่วมกับเล่าปีทำสงครามกับโจผี แต่ด้วยความกำเริบของเล่าปี ที่เห็นว่ากองทัพของตนมีความเข้มแข็งและได้เปรียบแก่ขุนกวน ประกอบกับเล่าปีมีความโกรธแค้นขุนกวนที่มาทำร้ายน้องร่วมสาบานของตน จึงได้ปฏิเสธไม่ยอมให้ขุนกวนมาอ่อนน้อม โดยไม่นึกถึงผลประโยชน์แห่งรัฐที่จะได้รับทำให้เล่าปีพลาดโอกาสที่จะได้เมืองเกงจิ๋วโดยง่าย

ถ้าเหตุการณ์นี้เล่าปีสามารถเอาชนะอารมณ์โกรธของตนเองที่มีต่อขุนกวนได้ โดยเห็นแก่ผลประโยชน์ที่รัฐตนจะได้รับ โดยยอมให้ขุนกวนเข้ามาอ่อนน้อม เพื่อให้ได้เมืองเกงจิ๋วคืนมาก่อน แล้วคิดอุบายให้ขุนกวนยกทหารเป็นทัพหน้าไปรบกับโจผี แล้วเล่าปียกไปเป็นทัพหลวงสู้กับโจผีความได้เปรียบทางการเมืองก็จะมีแก่เล่าปี เมื่อเล่าปีชนะโจผีแล้วจึงค่อยมากำจัดขุนกวนทีหลังแต่เพราะอารมณ์โกรธของเล่าปี จึงทำให้กระทำการอย่างขาดความสุจริตรอบคอบพลาดโอกาสไปอย่างน่าเสียดาย

เมื่อเล่าปีได้ชัยชนะแก่ขุนกวนเป็นหลายครั้ง ยิ่งทำให้เกิดความกำเริบ มั่นใจในกองทัพตนเองว่าจะได้รับชัยชนะแก่ขุนกวนอย่างมั่นคง จึงตั้งค่ายด้วยความประมาท ขาดความสุจริตรอบคอบทั้งที่มินายทหารได้เตือนห้ามไว้ เล่าปีก็ไม่ฟัง เชื่อแต่ว่าฝ่ายของตนมีกองทัพที่เข้มแข็งกว่า และกำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบ มีหรือขุนกวนจะเอาชนะได้ ครั้นเมื่อรบกับลกซุน เล่าปีก็เห็นว่าลกซุนอายุยังน้อยมีหรือจะมาสู้ตนที่ผ่านศึกสงครามมายาวนานได้ ยิ่งทำให้เล่าปีเกิดความประมาทมากยิ่งขึ้นไปอีก การตั้งค่ายก็ไม่ต้องด้วยพิชัยสงคราม สุดท้ายก็ถูกลกซุนโจมตีค่ายจนแตกพ่ายแพ้ยับเยินสูญเสียทหารเป็นอันมาก

3. ชุนกวน

3.1 การใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี

ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีอยู่หลายเหตุการณ์ ซึ่งในแต่ละเหตุการณ์ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมที่แตกต่างกันไป บางครั้งในเหตุการณ์ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียวก็ประสบความสำเร็จ แต่บางครั้งชุนกวนต้องใช้คุณธรรมหลายตัวจึงจะทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาวิเคราะห์การใช้คุณธรรมของชุนกวนเพียงตัวเดียว และการใช้คุณธรรมหลายตัวที่ทำให้ชุนกวนประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ไว้ดังนี้

3.1.1 การใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียว ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมเพียงตัวเดียวแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีดังนี้

1) **คุณธรรมความมีปัญญา** ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญาแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ชุนกวนใช้กลอุบายได้ตัวน้องสาวกลับคืนมา

ชุนกวนรู้ว่าเล่าปี่ยกทัพไปเมืองเสฉวน ชุนกวนจึงคิดจะยกทัพไปตีเอาเมืองเกงจิ๋ว แต่ก็ติดอยู่ที่นางซุนฮูหยินน้องสาวของตนซึ่งไปเป็นภรรยาเล่าปี่อยู่ที่เมืองเกงจิ๋ว ถ้ายกทัพไปน้องสาวของตนก็จะกลายเป็นตัวประกันความปลอดภัย ซึ่งมารดาชุนกวนมีความรักเอ็นดูต่อนางซุนฮูหยินมากทีเดียวจึงที่ปรึกษาจึงว่า “...ขอท่านให้มีหนังสือลับไปถึงนางซุนฮูหยินน้องท่านว่า บัดนี้มารดาป่วยระลึกถึงอยู่จะขอเห็นเล่าปี่มีบุตรคนเดียวก็จะสลดน้ำใจ จะต้องเอาเมืองเกงจิ๋วมาเปลี่ยนเอาบุตรของตัวไป ที่ไหนจะทิ้งบุตรเสียได้ ถ้าเล่าปี่มิได้อาลัยถึงบุตรไม่เอาเมืองมาเปลี่ยนเราก็จะยกทหารไปรบเมืองเกงจิ๋วหาмиที่จะปิดป้องสิ่งใดไม่” ชุนกวนได้ฟังแล้วก็ชอบในแผนนี้นัก จึงแต่งหนังสือให้จิ๋วเสียนลอบเอาไปให้นางซุนฮูหยินที่เมืองเกงจิ๋วโดยไม่ให้มารดาของชุนกวนรู้ เมื่อนางซุนฮูหยินได้รับหนังสือก็คิดถึงมารดาและคิดจะกลับเมืองกังตั๋งจึงจะไปบอกแก่ขงเบ้งให้รู้ก่อน จิ๋วเสียนได้บอกว่ากลัวจะเสียเวลาจะไม่ทันการซึ่งนางงอกก็ไ้ป่วยหนักอยู่ นางซุนฮูหยินจึงพาเอาเต๋ารับลอบหนีลงเรือมากับจิ๋วเสียน ขณะนั้นจูล่งรู้เรื่องเข้าก็รีบตามไปเอาเอาเต๋ากลับมาได้ ส่วนนางซุนฮูหยินจูล่งปล่อยให้กลับไปเมืองกังตั๋ง (พระคลัง (หน) 2545: 802 - 806)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้ชุนกวนประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนได้ใช้สติปัญญาเลือกเอาแผนการที่จะให้ได้ตัวน้องสาวของตนกลับคืนมา และจะได้บุตรของเล่าปี่มาไว้

เป็นตัวประกันเพื่อแลกเปลี่ยนกับเมืองเกงจิว ถึงแม้แผนการนี้ขุนกวนจะไม่ได้บุตรของเล่าปี่มาตามแผน แต่ก็ทำให้ขุนกวนได้น้องสาวของตนกลับมาได้สำเร็จ โดยไม่ต้องไปอยู่เป็นตัวประกันในการทำสงครามกับเล่าปี่ เพราะนางซุนฮูหยินมารดาขุนกวนมีความรักเอ็นดูอย่างมาก ถ้านางซุนฮูหยินยังอยู่กับเล่าปี่ ขุนกวนก็จะไม่สามารถยกทัพไปรบกับเล่าปี่ได้ เพราะมารดาขุนกวนจะไม่ยอม หรือถ้าขุนกวนจะขัดใจมารดา ยกทัพไปตีเมืองเกงจิว ก็จะเป็นที่ครหาแก่คนทั้งปวงว่า ขุนกวนยกทัพไปชิงเอาเมืองของน้องเขยตัวเอง หรือยกทัพไปโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของน้องสาวตัวเอง และเมื่อขุนกวนได้น้องสาวกลับคืนมา การต่อไปขุนกวนก็จะทำสงครามกับเล่าปี่ได้โดยไม่ต้องเสียเปรียบในทางการเมืองให้แก่เล่าปี่อีกต่อไป

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนทำหนังสือยุเล่าเจี้ยงให้ระวางเล่าปี่

ขุนกวนเห็นว่าเล่าปี่ไปทำสงครามอยู่ที่เมืองเสฉวน จึงคิดจะยกทัพไปตีเอาเมืองเกงจิว เตียวเจียวที่ปรึกษาจึงว่า “ซึ่งจะยกกองทัพไปตีเอาเมืองเกงจิวบัดนี้ขอให้งดก่อน เกลือกใจใคร่รู้ไปจะกลับยกทัพมาทำอันตรายแก่เมืองเรา ข้าพเจ้าคิดว่าขอให้ท่านมีหนังสือไปถึงเล่าเจี้ยงว่า บัดนี้เล่าปี่มิได้ชื่อตรงต่อท่าน กลับเข้าด้วยเตียวพ้อเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันคิดจะย้อนมาทำร้ายท่าน ให้เล่าเจี้ยงมีความสงสัยเล่าปี่ แล้วมีหนังสือไปถึงเตียวพ้อฉบับหนึ่งว่า เมืองเกงจิวเล่าปี่ก็มีได้อยู่ให้ยกทหารตีเอาเถิดเห็นจะได้โดยสะดวก ครั้นเล่าเจี้ยงกับเตียวพ้อได้แจ้งดังนี้แล้ว ก็จะจัดกองทัพกำเริบขึ้นเห็นว่าเล่าปี่แลเตียวพ้อ เล่าเจี้ยงก็จะระบฟุ้งกันติดพันอยู่ ภายหลังเราจึงจะยกกองทัพไปตีเอาเมืองเกงจิวก็จะได้โดยง่าย ถึงว่าเล่าปี่รู้จะกลับมารักษาเมืองก็มีได้ เห็นจะพะว้าพะวังอยู่” ขุนกวนเห็นชอบด้วยจึงทำหนังสือตามเตียวเจียวบอก และแผนการนี้ในที่สุดก็ทำให้เล่าเจี้ยงเกิดความสงสัยและระวางในตัวเล่าปี่ ทำให้เกิดการสู้รบกันที่สุดในที่สุด (พระคลัง (หน) 2545: 810 - 813)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ขุนกวนได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้ขุนกวนประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ขุนกวนได้ใช้ปัญญาเลือกเอาแผนการที่ดี ที่สามารถแยกกำลังของเมืองเกงจิวออกได้เป็นสองส่วน เพื่อที่จะให้เมืองเกงจิวอ่อนแอให้มากที่สุด โดยเฉพาะเล่าปี่ ขุนกวนสามารถสร้างศัตรูให้แก่เล่าปี่ได้ถึงสองด้าน ด้านหนึ่งคือเล่าเจี้ยง อีกด้านหนึ่งคือเตียวพ้อ จะเห็นได้ว่าตามแผนนี้เล่าปี่ต้องรบศึกถึงสองด้าน และถ้าขุนกวนยกทัพไปตีเอาเมืองเกงจิวเท่ากับว่าเล่าปี่ต้องเจอศึกสามด้าน และแดนเมืองเสฉวนก็อยู่ไกลจากเมืองเกงจิว การที่เล่าปี่จะยกทัพกลับมาก็จะลำบากและล่าช้า อีกทั้งเมื่อคราวเดินทัพไปเมืองเสฉวนเล่าปี่ได้ลั่นเปโธ่งเสปียงอาหารไปเป็นจำนวนมาก และครั้งนี้ได้ผิดใจกับเล่าเจี้ยงและเกิดระบฟุ้งกัน เสปียงอาหารของเล่าปี่ก็ยิ่งขาดแคลน ทำให้เล่าปี่ต้องอยู่ในสถานการณ์ลำบาก

จะเห็นว่าแผนการครั้งนี้ขุนกวนได้ยืมเล้าเจี้ยงกับเตียวพ้อกำจัดเล่าปี่ โดยตัวเองไม่ต้องออกแรง เมื่อเล่าปี่ล่าบากอยู่ในแดนเสฉวน ขงเบ้ง กวนอู เตียวหุย จูล่งจะต้องแบ่งทหารในเมืองเกงจิ๋วไปช่วยเล่าปี่ ยิ่งทำให้ทหารในเมืองเกงจิ๋วน้อยลงไปอีก ทำให้ขุนกวนสามารถที่จะยึดเอาเมืองเกงจิ๋วได้ไม่ยากนัก ซึ่งผลที่ได้ทั้งนี้เกิดมาจากการใช้คุณธรรมความมีปัญญาของขุนกวนอย่างชาญฉลาดที่ตัดสินใจเลือกเอาแผนการที่ดีในการจะทำสงครามเพื่อให้ตนได้มาซึ่งอำนาจที่เพิ่มขึ้น

2) คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ ขุนกวนได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนยกทัพไปตีเมืองหับป่าตามข้อตกลงของเล่าปี่

หลังจากที่โจโฉได้เมืองฮั่นต๋ง เล่าปี่ก็คิดเกรงกลัวโจโฉจะยกมาตีเอาเมืองเสฉวนเป็นลำดับถัดไป เล่าปี่จึงแต่งหนังสือมาหาขุนกวนมีความว่า จะคืนเมืองกังแฮ เมืองเตียงสา เมืองซุยเอี้ยงให้ก่อน และจะให้เมืองเกงจิ๋ว เมืองเกงเหลง เมืองลำกู่คืนให้อีกด้วย แต่ขอให้ขุนกวนยกทัพไปรบเอาเมืองหับป่าของโจโฉเพื่อโจโฉจะได้ยกทัพไปช่วยเมืองหับป่า เล่าปี่จะได้ยกทัพไปรบเอาเมืองฮั่นต๋ง เมื่อได้เมืองฮั่นต๋งได้แล้วจะได้ให้กวนอูไปอยู่เมืองฮั่นต๋ง ขุนกวนได้ทราบดังนั้นก็นำเรื่องไปปรึกษากับที่ปรึกษา เตียวเจียวจึงว่า “ซึ่งเล่าปี่ให้หนังสือมานี้เป็นกลอุบายเพราะกลัวโจโฉจะยกไปตีเอาเมืองเสฉวน ถึงมาตรว่าเป็นอุบายของเล่าปี่ก็ดี แต่เป็นประโยชน์แก่เราสองประการ ประการหนึ่งจะได้เมืองสามตำบล ประการหนึ่งจะได้เมืองหับป่าด้วย ถึงมาตรว่าเล่าปี่จะมีใจกำเริบว่าลงเราได้ก็ตามเถิดจำจะทำตามหนังสือนี้จึงได้” ขุนกวนเห็นชอบด้วย จึงรับคำตามหนังสือของเล่าปี่ แล้วแจ้งให้คนถือหนังสือของเล่าปี่ให้ไปบอกแก่เล่าปี่ตามที่ตั้งกลง (พระคลัง (หน) 2545: 895 – 896)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ขุนกวนได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้ขุนกวนประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ขุนกวนได้ใช้ความสุจริตรอบคอบในการพิจารณาไตร่ตรองในหนังสือของเล่าปี่กับที่ปรึกษาก่อนที่จะตัดสินใจ เพื่อให้ทราบถึงผลได้ผลเสียที่ตัวเองจะได้รับ เมื่อที่ปรึกษาบอกว่าหนังสือเล่าปี่นี้เป็นกลอุบายมาเพื่อให้ เล่าปี่ที่อยู่เมืองเสฉวนปลอดภัยจากทัพโจโฉ เพื่อจะให้โจโฉยกทัพมาช่วยเมืองหับป่า แต่ถึงอย่างไรเสียการจะยกทัพไปครั้งนี้จะต้องกลอุบายของเล่าปี่ก็ตาม แต่จะทำให้ขุนกวนได้ประโยชน์ กล่าวคือ ถ้าขุนกวนตีเอาเมืองหับป่าได้ ขุนกวนก็จะได้ทั้งเมืองหับป่าและเมืองที่เล่าปี่ได้มีหนังสือสัญญาว่า แต่ถ้าแพ้แก่โจโฉขุนกวนก็มีข้ออ้างแก่เล่าปี่ว่าได้ช่วยเล่าปี่ให้ปลอดภัยจากโจโฉ เพื่อให้มีคุณต่อกันในภายหลัง แต่ถึงอย่างไรเสียถึงแม้ไม่มีหนังสือจากเล่าปี่มา ขุนกวนก็รอโอกาส

ที่จะขยายอำนาจของตนอยู่แล้ว เมื่อได้โอกาสเช่นนี้ ชุนกวนจึงยอมรับเงื่อนไขของเล่าปี่ที่จะยกทัพไปตีเมืองหับป้าของโจโฉ เพื่อผลประโยชน์ในการเมืองไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง

เหตุการณ์ตอนที่ชุนกวนรับคำพระเจ้าโจผีว่าจะยกทัพไปตี

เมืองเสฉวน

หลังจากที่ชุนกวนได้ชัยชนะจากเล่าปี่และพระเจ้าโจผีแล้ว อยู่มาวันหนึ่งพระเจ้าโจผีใช้ให้คนถือหนังสือมาหาชุนกวน คนถือหนังสือเข้าไปหาชุนกวนแล้วบอกว่า “พระเจ้าโจผีใช้ข้าพเจ้ามาเฝ้าพระองค์ว่า เมื่อพระเจ้าโจผีให้ทัพมาสามทางนั้น ข้าจะเกลี้ยตั้งใจยกมาตีเมืองกังตั๋งนั้นหามิได้ มีหนังสือขงเบ้งไปแจ้งให้ยกมาช่วย บัดนี้พระองค์ได้คิดอยู่แล้ว ทรงพระโอรสจะให้ไปตีเมืองเสฉวน จัดกองทัพไว้สี่ทางแล้ว ยังแต่ทางด้านกวยเจี้ยนนั้นให้มาขอกองทัพเมืองกังตั๋งยกไป ถ้าตีได้เมืองเสฉวน ก็จะแบ่งแผ่นดินให้ท่านเป็นค่าจ้าง” ชุนกวนครั้นได้ฟังดังนั้นก็ยังคงตรึงตรองอยู่จึงคอยถามเดียวเจียวกับโกะหยงซึ่งเป็นที่ปรึกษาเดียวเจียวกับโกะหยง จึงบอกว่า “การนี้เห็นลึกซึ้งใหญ่หลวงอยู่ ขอปรึกษาด้วยลกซุนผู้มีปัญญาก่อน” ชุนกวนจึงสั่งให้หาลกซุนเข้ามา แล้วเล่าความทั้งปวงให้ลกซุนฟัง เพื่อที่จะให้คิดอ่านประการใด ลกซุนจึงบอกว่า “พระเจ้าโจผีมีทหารมากก็ดี แลซึ่งจะให้ไปตีเมืองเสฉวน ข้าพเจ้าเห็นกำกวมอยู่ พระเจ้าโจผียกมารบเร้าครั้งนั้นก็เพราะรบกันอยู่ บัดนี้เขาทอดทางไมตรีมาถึงเรา เราจำจะรับธุระเขา แต่ว่าเราตรึงตรองดูทั่วทั้งที่ก่อน เมื่อไหร่เขาจะมาทั้งสี่ทางเข้าตีไปเกือบใกล้ได้เมืองเสฉวนแล้ว เราจึงยกไป” ชุนกวนเห็นชอบด้วย จึงมาบอกกับคนถือหนังสือว่า “ท่านไปก่อนเถิดเราจัดแจงเสบียงอาหารแล้วจะยกตามไปภายหลัง” พอคนของพระเจ้าโจผีไปแล้ว ชุนกวนจึงให้คนไปสอดแนมทหารของพระเจ้าโจผีทั้งสี่ทาง ทหารที่ไปสอดแนมแล้วกลับมาบอกว่า ห่อเปียกไปตีด่านแฮ้งก้วน พบม้าเลี้ยงก็ถอยไป เบ้งเฮงยกไปตีทางเอ็กจิ่ว พบอุยเอี้ยนก็ถอยไป เบ้งตัดไปถึงกลางทางแล้วบอกป่วยกลับมา โจหยินไปทางยังเม่งก้วนพบจูลงก็ถอยไป ทั้งสี่ทางยกถอยกลับไปหมดแล้ว พระเจ้าชุนกวนได้ฟังดังนั้นก็จึงว่ากับชุนนางทั้งปวงว่า “ลกซุนมีปัญญาน่าหนักใจ ถ้าเรามีฟังขึ้นยกไปก็จะติดกับขงเบ้งเป็นพยายาทกันเสียเปล่า” (พระคลัง (หน) 2545: 1112 - 1113)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้ชุนกวนประสบกับความสำเร็จในการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนได้ใช้ความสุจริตรอบคอบในการตัดสินใจทางการเมืองที่จะร่วมทำสงครามกับพระเจ้าโจผีตีเอาเมืองเสฉวน โดย พระเจ้าโจผีจะแบ่งเมืองให้หากทำการได้สำเร็จ ชุนกวนได้นำเรื่องนี้มาปรึกษาแก่ที่ปรึกษา ลกซุนมีสติปัญญารอบคอบเห็นว่าการทำสงครามกับเมืองเสฉวนยังมีขงเบ้งผู้มีสติปัญญาอันชาญฉลาด และมีนายทหารฝีมือเอกอีกหลายคน อย่างจูลง ม้าเลี้ยง อุยเอี้ยน กวนหิน เตียวเปา ซึ่งเชื่อว่า จะชนะได้ง่าย ถ้าเข้าร่วมรบกับพระเจ้าโจผีแล้ว ถ้าพ่ายแพ้แก่เมืองเสฉวน เมืองกังตั๋งซึ่งเป็นเมือง

เล็ก ก็จะเป็นพยายาบทแก่เมืองเสฉวนเข้าไปอีก เมื่อเกิดศึกภายหน้าเมืองกังตั๋งก็จะลำบาก พระเจ้าโจผีก็จะไม่ช่วย คอยแต่จะซ้ำเอาอีก เมื่อลกซุนเสนอให้รับปากแก่พระเจ้าโจผีแต่ไม่ผลิผลลามยกทัพไป รอให้ทางฝ่ายพระเจ้าโจผีได้เปรียบแก่เมืองเสฉวนก่อนจึงค่อยยกทัพไปเพื่อจะได้เอารางวัลจากเมืองเสฉวน และเป็นการไม่ตัดสัมพันธ์ไมตรีต่อพระเจ้าโจผีที่ทอดไมตรีมาให้ เป็นการไม่สร้างศัตรูในทางการเมืองไปในตัว แต่ถ้าทางฝ่ายพระเจ้าโจผีไม่ได้เปรียบกองทัพของเมืองกังตั๋งก็จะไม่ยกไป ซึ่งจะไม่คุ้มค่าในการสูญเสียทหารให้ลำบาก และไม่ต้องเป็นศัตรูกับเมืองเสฉวนโดยไม่จำเป็น เพราะเมืองกังตั๋งเป็นเมืองเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับอีกสองเมือง ถ้าเป็นศัตรูกับเมืองใดเมืองหนึ่ง หากเกิดศึกขึ้นภายหน้าเมืองกังตั๋งจะลำบากขาดพันธมิตรทางการเมือง และผลก็เป็นจริงอย่างที่ลกซุนได้คิดไว้ กองทัพพระเจ้าโจผีไม่สามารถเอาชนะทางด้านใดของเมืองเสฉวนได้เลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระเจ้าโจผีมีแผนการอยู่สองอย่าง คือ อย่างแรก พระเจ้าโจผีเห็นว่าเมืองเสฉวนได้เสียเล่าปี่ไปและสูญเสียทหารไปเป็นจำนวนมากจากการสู้รบกับขุนกวนที่ผ่านมา เมืองเสฉวนคงยังระส่ำระสายอยู่ หากโจมตีตอนนี้อาจจะได้รับชัยชนะ อย่างที่สอง ถ้าการครั้งนี้ไม่ได้ผลก็สามารถดึงเอาขุนกวนมาอยู่เป็นพวกด้วย แล้วยุให้เป็นอริกับเมืองเสฉวน เพื่อป้องกันไม่ให้ทั้งสองเมืองร่วมมือกันยกมาทำร้ายเมืองตน ซึ่งความคิดของขุนกวนและลกซุนนั้นรู้เท่าทันความคิดของพระเจ้าโจผี จึงทำให้เมืองกังตั๋งไม่ตกอุบายทางการเมืองของพระเจ้าโจผีอย่างที่คิดไว้

3) *คุณธรรมความมีเหตุผล* ขุนกวนได้ใช้คุณธรรมความมีเหตุผล แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้เล่าปี่เป็นเจ้าเมืองเกงจิ๋ว

หลังจากที่ขุนกวนต้องแพ้ความคิดของเล่าปี่และขงเบ้งที่ต้องเสียน้องสาวของตนไปอยู่กับเล่าปี่ ขุนกวนจึงคิดจะยกทหารไปเมืองเกงจิ๋ว โทะหยงเห็นว่าถ้าขุนกวนยกทัพไปรบกับเล่าปี่โจโฉรู้เข้าก็จะยกทัพมาตีเมืองกังตั๋ง เล่าปี่ก็จะเข้าด้วยโจโฉ เมืองกังตั๋งก็จะได้รับอันตรายมีศึก สองด้านโทะหยงจึงบอกแก่ขุนกวนว่า "... ขอให้ท่านแต่งหนังสือขึ้นไปกราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้ตั้งเล่าปี่เป็นเจ้าเมืองเกงจิ๋ว โจโฉเห็นว่าท่านกับเล่าปี่ชอบกันอยู่ก็จะไม่อาจยกทัพมารบกับเมืองเรา อนึ่งเล่าปี่ก็จะไม่มีความแค้นท่านแล้ว เราจึงคิดกลอุบายให้คนสนิทไปพูดจาล่อลวงให้เล่าปี่กับโจโฉผิดใจรบพุ่งกันขึ้น เราจึงยกทหารไปตีเอาเมืองเกงจิ๋วก็จะได้โดยง่าย" ขุนกวนเห็นชอบด้วย จึงให้ฮัวหิมถือหนังสือไปหาโจโฉ (พระคลัง (หน) 2545: 727 - 728)

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนยอมปล่อยให้เล่าปี่แต่งงานกับน้องสาวของตน หน้า 221 - 223

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมความมีเหตุผล จึงทำให้ ชุนกวนประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนรับฟัง เหตุผลของโกะหยงที่ไม่ควรยกทัพไปรบกับเมืองเกงจิ๋วของเล่าปี่ เพราะถ้าโจโฉรู้เข้าก็จะยกทัพมาตี เมืองกังตั๋ง พอถึงตอนนั้นเล่าปี่ก็จะเข้าด้วยโจโฉเมืองกังตั๋งก็จะมีศึกสองด้าน ความเสียเปรียบ ในทางการเมืองก็จะเกิดขึ้น และเมื่อโกะหยงบอกอุบายให้ชุนกวนได้ทราบวิธีการที่จะไม่ให้โจโฉยก ทัพมา และคอยยุให้เล่าปี่กับโจโฉผิดใจกันแล้วค่อยเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ภายหลัง ชุนกวนได้ฟัง เหตุผลแล้วก็เห็นชอบและทำตาม ทำให้ผลที่ชุนกวนได้รับจากคำแนะนำของโกะหยงนั้นเกิด ประโยชน์อย่างมากในทางการเมืองการปกครอง

4) คุณธรรมการคบมิตรที่ดี ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมการคบมิตรที่ดี แล้วทำ ให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ชุนกวนขอความช่วยเหลือจากเล่าปี่

โจโฉเมื่อฆ่าม้าทั้งได้แล้ว ก็เกณฑ์ทหารให้ไปรบรบกับเตียวเจียวที่ เมืองหับป้า ส่วนโจโฉนั้นจะยกทัพหลวงตามไปสมทบเพื่อจะยกทัพไปตีเอาเมืองกังตั๋งของชุนกวน ชุนกวนเมื่อรู้ข่าวว่าทัพโจโฉจะยกมาตีเมืองกังตั๋งก็กลัวว่าจะต้านทานทัพโจโฉไม่ไหว เตียวเจียวจึง ว่า “ขอท่านให้โลซกแต่งหนังสือไปเมืองเกงจิ๋วขอกองทัพเล่าปี่มาช่วย เล่าปี่เป็นน้องเขยท่านแล้ว โลซกก็มีคุณต่อเล่าปี่อยู่ เห็นเล่าปี่จะไม่ขัด จะยกมาช่วยทำการศึก” ชุนกวนได้ฟังดังนั้นก็เห็นด้วย จึงแต่งหนังสือให้โลซกถือไปหาเล่าปี่ ฝ่ายเล่าปี่ได้ขงเบ้งช่วยคิดอุบายให้ โดยทำหนังสือไปหาม้า เจียวลูกของม้าทั้งที่เมืองเสเหลียงยุให้ม้าเจียวยกทัพไปตีเมืองฮูโตเพื่อแก้แค้นให้บิดา เมื่อม้าเจียว ได้รับหนังสือจากเล่าปี่ประกอบกับมีใจโกรธแค้นโจโฉที่ฆ่าบิดาตน ม้าเจียวจึงได้ยกทัพมาตีเมือง ของโจโฉได้หลายเมือง และบุกต่อไปเมืองฮูโต โจโฉเห็นว่าม้าเจียวยกทัพมาจะตีเมืองฮูโตจึงยกทัพ มาสกัดม้าเจียวไว้ โดยยกเล็กแผนการที่จะไปตีเมืองกังตั๋ง (พระคลัง (หน) 2545: 755 - 760)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมการคบมิตรที่ดี จึงทำให้ ชุนกวนประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนได้คบมิตรกับ เล่าปี่เพื่อให้เกิดผลดีแก่เมืองกังตั๋ง ทั้งที่เล่าปี่กับชุนกวนนั้น ถือว่าเป็นศัตรูทางการเมืองกันอยู่ แต่ เมื่อชุนกวนมีภัยและมีความจำเป็นที่จะต้องต่อสู้กับโจโฉซึ่งมีอำนาจมากกว่าตน ดังนั้น ศัตรูอย่าง เล่าปี่ ชุนกวนจึงจำเป็นต้องคบเป็นมิตรเพื่อให้ได้ประโยชน์ในทางการเมืองสำหรับตน เพื่อจะได้ ร่วมมือกันต่อสู้กับโจโฉ เพื่อให้เมืองกังตั๋งอยู่รอดปลอดภัย และผลประโยชน์ที่ได้จากเล่าปี่ก็ ทำให้โจโฉต้องยกทัพเล็กแผนการที่จะมาตีเมืองกังตั๋ง

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนเป็นพันธมิตรกับเมืองเสฉวนเพื่อต่อต้านพระเจ้าโจผี

หลังจากที่ขุนกวนไม่ได้ยกทัพไปร่วมรบกับพระเจ้าโจผีไปตีเอาเมืองเสฉวน ทางฝ่ายเมืองเสฉวน ซึ่งมีขงเบ้งได้ใช้ให้เตงจิเป็นทูตผูกสัมพันธ์ไมตรีกับขุนกวน ขุนกวนต้องการจะดูท่าทีของเตงจิและเมืองเสฉวน จึงถามว่า "เมืองโจผีกับเมืองกังตั๋งนี้สู้ไปข้างหน้านั้น ท่านเห็นร้ายดีประการใด จงว่าไปให้แจ้ง" เตงจิจึงว่า "ท่านพอจะดีใจกับเมืองพระเจ้าโจผีหรือจะพอใจดีกับเมืองเสฉวน" ขุนกวนจึงว่า "เราคิดจะใคร่ดีด้วยเมืองเสฉวนอีก แต่เกรงอยู่เจ้าเมืองเสฉวนยังเยาว์เกื่องจะดีไปไม่ตลอด" เตงจิได้ฟังดังนั้นจึงว่า "ถึงพระเจ้าเล่าเจี้ยนยังเยาว์อยู่ก็ดี ขงเบ้งมหาอุปราชเป็นหลักอยู่ ท่านผู้มีปัญญาจงดำริดูเห็นว่าไมตรีข้างไหนจะยืนยาว ประการหนึ่งพระเจ้าโจผียกไปตีเมืองเสฉวน ถ้าเมืองเสฉวนแตกแล้ว ท่านว่าเมืองกังตั๋งจะตั้งอยู่ได้หรือ ประการหนึ่ง ถ้าพระเจ้าโจผียกมาตีเมืองกังตั๋งเล่า เมืองเสฉวนมิได้ยกมาช่วย เห็นว่าเมืองกังตั๋งจะรับโจผีได้หรือ ขอท่านดำริดูให้ถ้วนเถิด ข้าพเจ้าเห็นว่าเมืองเสฉวนกับเมืองกังตั๋งเป็นไมตรีดีกันแล้ว พร้อมใจกันยกไปตีเมืองพระเจ้าโจผีเห็นจะได้สะดวก . . ." ขุนกวนฟังแล้วก็เห็นชอบด้วย จึงแต่งคนไปเจรจาสัมพันธ์ไมตรีกับเมืองเสฉวนเพื่อดูท่าที ทางฝ่าย ขงเบ้งก็ตอบรับสัมพันธ์ไมตรีกลับมา นับแต่นั้นมาเมืองกังตั๋งกับเมืองเสฉวนก็เป็นไมตรีต่อกัน ทางฝ่ายพระเจ้าโจผีรู้ว่าเมืองกังตั๋งกับเมืองเสฉวนเป็นมิตรกันแล้ว ก็กลัวจะรวมกันยกมาทำร้ายเมืองตน จึงยกทัพใหญ่สามสิบหมื่นมาตีเมืองกังตั๋ง ขุนกวนก็ให้ทหารออกมาตั้งรับแล้วมีหนังสือไปหาขงเบ้งให้ช่วยยกทัพมารบ ขงเบ้งได้ให้กองทัพมาช่วยรบตีชิงเอาเมืองของพระเจ้าโจผีอีกด้านหนึ่ง พระเจ้าโจผีเห็นว่ามิดีสองด้านจึงต้องถอยทัพกลับไป (พระคลัง (หน) 2545: 1112 - 1121)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ขุนกวนได้ใช้คุณธรรมการคบมิตรที่ดี จึงทำให้ขุนกวนประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ขุนกวนได้เลือกที่จะผูกสัมพันธ์ไมตรีกับเมืองเสฉวนมากกว่าที่จะไปผูกสัมพันธ์ไมตรีกับพระเจ้าโจผี เพราะขุนกวนได้วิเคราะห์แล้วว่า ตอนนี้เมืองเสฉวนได้ขาดเล่าปี่ซึ่งเป็นเสาหลักของเมือง และทหารเอกที่มีฝีมือก็ตายไปหลายคน ประกอบกับเมืองเสฉวนได้สูญเสียทหารไปเป็นอันมากในครั้งที่ยกทัพมารบกับเมืองกังตั๋ง ทำให้ความเข้มแข็งของเมืองเสฉวนลดลงไปมาก ดังนั้น เมื่อเทียบกับทั้งสามเมือง ได้แก่ เมืองสุโต เมืองเสฉวน และเมืองกังตั๋ง เมืองสุโตของพระเจ้าโจผีจะเข้มแข็งที่สุด ส่วนเมืองเสฉวนกับเมืองกังตั๋งตอนนี้กำลังกัน ซึ่งถือได้ว่ายังอ่อนแออยู่เมื่อเทียบกับเมืองของพระเจ้าโจผี เมื่อขุนกวนเกรงกลัวพระเจ้าโจผีจะยกมาทำร้ายเมืองกังตั๋ง สิ่งที่ดีที่สุดของเมืองกังตั๋งก็คือ ต้องหาพันธมิตรทางการเมืองมาคานอำนาจเอาไว้ และเมืองที่จะมาเป็นพันธมิตรได้ดีที่สุดก็คือเมืองเสฉวน เพื่อให้เกิดสมดุลทางการเมืองทั้งสามก็ก ซึ่งจะทำให้เมืองเล็กได้เปรียบในการอยู่รอด และในความจริง

ขุนทวนย่อมรู้แล้วว่า ภัยจากเมืองเสฉวนที่มีต่อเมืองกังตั๋งนั้นคงจะไม่เกิดขึ้นในช่วงนี้ เพราะเมืองเสฉวนยังอ่อนแออยู่ และจำเป็นที่จะต้องผูกสัมพันธ์ไมตรีกับเมืองกังตั๋ง เพื่อไม่ให้เกิดศึกสองด้าน ดังนั้นความลงตัวในทางการเมืองของเมืองกังตั๋งกับเมืองเสฉวนจึงเกิดขึ้น กล่าวคือ การเป็นพันธมิตรกันเพื่อถ่วงดุลอำนาจของพระเจ้าโจผี และในผลของการคบมิตรที่ดีของเมืองกังตั๋ง ก็ทำให้เมืองกังตั๋งรอดพ้นภัยจากการรุกรานของพระเจ้าโจผี ด้วยการขอให้เมืองเสฉวนเข้าร่วมรบในสงครามครั้งนี้ ทำให้พระเจ้าโจผีต้องรับศึกสองด้าน จนในที่สุดพระเจ้าโจผีต้องยกเลิกแผนการที่จะตีเอาเมืองกังตั๋ง

5) คุณธรรมการเอาชนะตนเอง ขุนทวนได้ใช้คุณธรรมการเอาชนะตนเอง แล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ขุนทวนตัดสินใจร่วมมือกับเล่าปี่ต่อต้าน

กองทัพโจโฉ

เมื่อโจโฉทำหนังสือขอให้ขุนทวนร่วมมือกำจัดเล่าปี่ ขุนทวนนั้นคิดไม่ตกเพราะเกรงว่าเมื่อโจโฉกำจัดเล่าปี่ได้แล้ว ลำดับต่อไปก็จะเป็นเมืองกังตั๋ง เมื่อโลซกพาขงเบ้งมาพบกับขุนทวน เพื่อปรึกษาในเรื่องสถานการณ์สงครามของโจโฉที่จะรุกรานหัวเมืองชายฝั่งทะเลในขณะนี้ ขงเบ้งรู้ว่าขุนทวนนั้นยังคิดมืดกที่จะอ่อนน้อมหรือจะต่อสู้กับโจโฉดี จึงคิดจะพูดให้ขุนทวนเกิดความละอายที่จะเข้าอ่อนน้อมต่อโจโฉ และให้คิดมานะสู้กับโจโฉให้ได้ เพื่อให้เล่าปี่ได้เปรียบทางการเมือง เมื่อขงเบ้งพบกับขุนทวนก็พูดเกลี้ยกล่อมขุนทวนตามแผนการที่วางไว้ แต่ขุนทวนก็พูดกับขงเบ้งว่า "... แต่เล่าปี่นายของท่านต่อสู้โจโฉมิได้เหตุใดมิไปคำนับโจโฉเล่า" ขงเบ้งจึงว่า "นายข้าพเจ้าก็เป็นเชื้อสายพระเจ้าเหี้ยนเต้แลคนทั้งปวงก็ยกย่องว่ามีสติปัญญาอยู่ถึงมาตรว่าจะสู้โจโฉไม่ได้ก็ดี ซึ่งจะไปอ่อนน้อมนั้นอย่าฟังนิกเลย กลัวจะเป็นที่ติเตียนไปภายหลังทอดูแก่คนทั้งปวง สามีหาแต่เตียนทองซึ่งเป็นทหารเลวของพระเจ้าเจฮวนกั๋ง (อยู่ในเสียดศึก) ยังมีความมานะมิได้ย่อท้อต่อข้าศึกผู้ตายในสงคราม อันเล่าปี่นายข้าพเจ้าเป็นถึงเพียงนี้หรือจะไม่มี ความอาย ซึ่งจะอ่อนน้อมแก่โจโฉนั้นหามิได้แล้ว ผิดก็จะสู้ตายให้ปรากฏไว้" ขุนทวนได้ฟังขงเบ้งว่าดังนั้นก็เจ็บโกรธลุกเดินเข้าไปเสียข้างใน ที่ปรึกษาของขุนทวนได้ยินดั่งนั้นต่างหัวเราะเยาะขงเบ้ง ขงเบ้งหัวเราะแล้วว่า ซึ่งเราว่ากล่าวทั้งนี้ปรารภนาจะใคร่แจ้งว่า นายท่านจะรู้จักคนดีแลชั่วหรือไม่ เมื่อมิได้พิเคราะห์ให้ตระหนักก่อนพาด่วนโกรธระนี้ก็จวนใจ อันอุบายซึ่งจะกำจัด โจโฉเสีย นั้นเราก็คิดได้อยู่ แต่ว่ามีได้ไถ่ถามก็มีได้รู้ซึ่งจะเจรจาต่อไป โลซกได้ฟังขงเบ้งว่ามีอุบายที่จะกำจัดโจโฉได้ จึงเข้าไปหาขุนทวน เห็นขุนทวนกำลังโกรธอยู่โลซกจึงว่า "ขงเบ้งนี้เจรจาผิดนั้นเมื่อท่านกลับเข้ามาแล้ว อยู่ภายหลังข้าพเจ้าก็ได้ต่อว่า ขงเบ้งกลับหัวเราะเยาะข้าพเจ้าเสียอีก ว่านายท่านหารู้จักคนดีแลชั่วไม่ อันการซึ่งจะคิดกำจัดโจโฉนั้นง่ายเหมือนหนึ่งพลิกมือ เราก็คิดได้อยู่ ขงเบ้งว่าดังนี้

ขอให้ท่านกลับออกไปเจรจาด้วยฟังแบบคายนู้อีกครั้งหนึ่งก่อน” ชุนกวนได้แจ้งดังนั้น ก็หายโกรธ จึงว่า “ขงเบ้งว่ากล่าวทั้งนี้หวังจะสั่งสอนแต่หากว่าใจเราหุนหันโกรธจะให้เสียการเสียเอง” ชุนกวนหายโกรธแล้วก็กลับเข้าไปหาขงเบ้ง ขงเบ้งจึงบอกอุบายให้แก่ชุนกวนได้แจ้งถึงเหตุผลที่จะเอาชนะโจโฉ ชุนกวนฟังแล้วเห็นชอบในความคิดของขงเบ้ง และคิดที่จะร่วมทำสงครามต่อสู่โจโฉ (พระคลัง (หน) 2545: 591 - 592)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมการเอาชนะตนเอง จึงทำให้ชุนกวนประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนระงับความโกรธของตนที่มีต่อขงเบ้งได้ โดยกลับมาฟังเหตุผลของขงเบ้งที่จะร่วมกับเล่าปี่ต่อสู้กับโจโฉ ทั้งที่ตอนแรกขงเบ้งพูดถูกชุนกวนว่า ถ้าชุนกวนยอมอ่อนน้อมแก่โจโฉจะทำให้ได้รับความอับยศพอชุนกวนได้ฟังเท่านั้นก็โกรธจึงเดินหนีเข้าไปข้างใน โดยไม่พิจารณาไตร่ตรองความคิดขงเบ้งให้ละเอียดถี่ถ้วนก่อน จะเห็นได้ว่าในตอนนี้นชุนกวนขาดความหนักแน่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นคุณธรรมอันหนึ่งที่สำคัญของผู้ปกครองที่จะต้องมี แต่เมื่อโลซกได้ฟังเหตุผลของขงเบ้งแล้วก็เข้าใจในความหมายของขงเบ้ง จึงเข้าไปแจ้งแก่ชุนกวนให้ทราบ เมื่อชุนกวนได้ฟังแล้วจึงคิดได้ว่าตนนั้นได้หุนหันพลันแล่นจะทำให้การที่จะทำเสียไป โดยที่ยังไม่ได้ฟังความคิดแผนการณ์ของขงเบ้งที่จะสู้รบกับโจโฉ ด้วยเหตุนี้ชุนกวนจึงควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ให้โกรธขงเบ้ง แล้วออกมาพบขงเบ้งอีกครั้ง และครั้งนี้ขงเบ้งจึงบอกแผนการที่จะเอาชนะโจโฉให้ฟัง ทำให้ชุนกวนได้เข้าใจถึงแผนการที่จะเอาชนะโจโฉได้ ชุนกวนจึงตัดสินใจที่จะร่วมมือกับเล่าปี่ต่อสู้กับโจโฉเพื่อไม่ให้ตนเองต้องเสียเปรียบ โจโฉที่ทราบชะตากรรมเมืองแถบนี้หมดแล้ว

3.1.2 การใช้คุณธรรมหลายตัว ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมหลายตัวแล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีดังนี้

1) **คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมการคบมิตรที่ดี** ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมสองตัวนี้ แล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ชุนกวนร่วมมือกับโจโฉทำให้ได้เมืองเกงจิ๋ว

หลังจากที่โจโฉเสียเมืองฮั่นต๋งให้แก่เล่าปี่ โจโฉคิดจะแก้แค้นเล่าปี่จึงมีหนังสือมาหาชุนกวน เพื่อให้ชุนกวนยกทัพมาตีเมืองเกงจิ๋ว เพื่อให้เล่าปี่ยกทัพจากเสฉวนลงมาช่วยชุนกวนเมื่อได้รับหนังสือจากโจโฉก็รู้เท่าทันอุบายของโจโฉว่าจะหลอกใช้ตน ชุนกวนจึงคิดให้โจโฉที่มีทหารอยู่เมืองอ้วนเซียยกทัพมาตีเมืองเกงจิ๋ว ถ้ากวนอยู่เข้าก็จะชิงยกทัพไปตีเมืองอ้วนเซียก่อน เมื่อกวนไม่ได้อยู่เมืองเกงจิ๋ว ชุนกวนจะได้ยกทัพไปตีเอาเมืองเกงจิ๋วได้โดยง่าย เล่าปี่รู้ข่าวเข้าจึงสั่งให้กวนยกทัพไปตีเมืองอ้วนเซียก่อน เมื่อกวนอยู่ได้รับคำสั่งเล่าปี่ จึงยกทัพไปตีได้เมืองขงหยง

ก่อน แล้วยกทัพไปประชิดเมืองอ้วนเซี่ย กวนอูยกทัพทางออกไปจากเมืองเกงจิ๋ว แต่กวนอูก็ระวังขุน
กวนว่าจะยกทัพมาตีเอาเมืองเกงจิ๋ว กวนอูจึงสั่งให้ทหารปลูกร้านเพลิงเรียงรายตามริมน้ำจนมาถึง
ค่ายกวนอู ให้ไกลกันประมาณสองสามร้อยเส้น เพื่อคอยจุดเพลิงสุ่มควันให้สัญญาณเมื่อขุนกวน
ยกทัพมากวนอูจะได้ยกทัพกลับมาช่วยได้ทัน ขุนกวนรู้ดังนั้นก็ทำให้ลกซุนซึ่งเป็นคนหนุ่มแต่มี
สติปัญญาเป็นแม่ทัพยกมา ลกซุนได้ทำอุบายแกล้งทำเป็นเอาเครื่องบรรณาการไปมอบให้แก่กวนอู
เพื่อให้กวนอูตายใจ ฝ่ายกวนอูเห็นลกซุนยังหนุ่มอยู่ และรู้จักการระแวกตนซึ่งเป็นผู้ใหญ่ กวนอูจึง
ไม่ระแวงขุนกวน พอขุนกวนรู้ว่ากวนอูไม่ระแวงตนแล้ว จึงตั้งให้ลิบองเป็นแม่ทัพหลวงยกทหาร
ไปที่เมืองเกงจิ๋ว ลิบองให้ทหารปลอมเป็นลูกค้าสำเภาถูกพายุพัดเข้ามาชายฝั่งเมืองเกงจิ๋ว แล้วทำ
เป็นเอาสิ่งของเอาไปให้ทหารที่รักษาร้านเพลิงริมทะเล ทหารที่รักษาร้านเพลิงเหล่านั้นก็หลงเชื่อว่าเป็น
เหล่าพ่อค้าวานิชย์ พอตกลงกลางคืนทหารลิบองจึงลอบยกทหารเข้าไปจับตัวทหารที่รักษาร้าน
เพลิงเอาไว้ได้ แล้วเกลี้ยกล่อมให้เข้าร่วมทำการด้วย ทหารเหล่านั้นก็เข้าร่วมด้วย แล้วให้ทหาร
เหล่านั้นไปเรียกทหารที่เฝ้ารักษาเมืองเกงจิ๋วให้เปิดประตู ทหารเมืองเกงจิ๋วเห็นเป็นพวกเดียวกันจึง
เปิดประตูเมืองให้ ลิบองกับทหารจึงเข้าไปยึดเมืองเกงจิ๋วได้โดยง่าย เมื่อขุนกวนได้เมืองเกงจิ๋วแล้ว
ก็เอาตัว อิกิมที่กวนอูจับได้เมื่อครั้งสู้รบกันที่เมืองซงหยงคืนให้แก่โจโฉไปยังเมืองสุโต แล้วขุนกวนก็
ยกทหารตีกระหนาบทัพกวนอูที่กำลังสู้รบกับทหารโจโฉ กวนอูสู้ไม่ได้จึงล่าทัพไปอยู่เมืองเป็กเสียด
สุดท้ายกวนอูกับกวนเป้งก็ถูกขุนกวนจับได้ (พระคลัง (หน) 2545: 971 - 1012)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ขุนกวนได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา และ
คุณธรรมการคบมิตรที่ดี จึงทำให้ขุนกวนประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่ง
เห็นได้จากการที่ขุนกวนได้ใช้ปัญญาร่วมมือกับโจโฉจนทำให้ได้เมืองเกงจิ๋วและสามารถจับตัวกวนอู
ได้ จะเห็นว่าถ้าในตอนแรกขุนกวนไม่รู้เท่าทันความคิดของโจโฉที่หลอกใช้ตน ขุนกวนก็จะยกทัพไป
ตีเมืองเกงจิ๋วโดยตรงและอาจพ่ายแพ้แก่กวนอูได้ หรืออาจจะไม่ยกทัพไป แต่ในเหตุการณ์นี้ขุนกวน
ฉลาดได้ทำหนังสือไปหาโจโฉให้ทหารของโจโฉที่อยู่เมืองอ้วนเซี่ยยกทัพมาตีเมืองเกงจิ๋วก่อน แล้ว
ตนจึงค่อยยกทัพตีเมืองเกงจิ๋วทีหลัง และเมื่อกวนอูยกทัพออกจากเมืองเกงจิ๋วไปตีเอาเมืองอ้วนเซี่ย
ของโจโฉ ขุนกวนจึงให้ทหารไปตีเอาเมืองเกงจิ๋วได้โดยง่าย

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนยกทัพมาเคาะศพของบั้ง

เมื่อตอนที่ขงเบ้งรบกับสุมาอื๋ออยู่นั้น ขงเบ้งก็ได้ล้มป่วยเสียชีวิตลง

(พ.ศ. 777) กองทัพของขงเบ้งจึงถอยทัพกลับ แล้วเอาศพขงเบ้งไปฝังไว้ที่เมืองเสฉวน ขุนกวนรู้ข่าว
จึงยกทัพสิบหมื่นมาตั้งอยู่ที่ปากทางเมืองปากีว ทางฝ่ายเมืองเสฉวนรู้ข่าวเข้าจึงให้ทหารยกทัพสิบ
หมื่นไปตั้งสกัดอยู่ที่เมืองเองอัน แล้วให้จงอื๋ไปแจ้งข่าวแก่ขุนกวนว่าขงเบ้งได้เสียชีวิตแล้ว เพื่อดู

ทำที่ว่าจะคิดประการใด จงอ้อไปคำนับขุนกวน แล้วบอกว่าพระเจ้าเล่าเสี้ยนให้มาทูลว่าขงเบ้งได้เสียชีวิตแล้วขุนกวนได้ฟังดังนั้นก็ทำโกรธแล้วว่า “เมืองกังตั๋งกับเมืองเสฉวนก็เป็นมิตรกัน เรารู้ว่าขงเบ้งตาย เราให้ชาวเมืองนุ่งขาวห่มขาว เหตุใดพระเจ้าเล่าเสี้ยนจึงยกทัพมาตั้งอยู่ ณ เมืองเองอันหวังจะแก้แค้นครั้งลกซุนให้เผาทหารเล่าปี่เสียถึงเจ็ดสิบสองหมื่น จนเล่าปี่หนีเข้าไปอยู่เมืองเป็กเต๋ จนถึงแก่ความตาย” จงอ้อจึงตอบว่า “แดนเมืองเสฉวนฝ่ายตะวันออกมาจนถึงเมืองปากีว ฝ่ายตะวันตกไปถึงเมืองเป็กเต๋ พระเจ้าเล่าเสี้ยนรู้ว่ากองทัพเมืองกังตั๋งยกไปตั้งอยู่ ณ เมืองปากีว จึงแต่งกองทัพเมืองเสฉวนป้องกันไว้ ณ เมืองเองอัน” ขุนกวนได้ฟังดังนั้นก็หัวเราะ แล้วตอบว่า “ซึ่งเล่าเสี้ยนทำดังนี้ เอาความคิดเตงจี้ผู้ตายอยู่ในเมืองเสฉวน . . . เรารู้ข่าวว่าขงเบ้งถึงแก่ความตาย เราก็เป็นทุกข์อยู่เป็นอันมาก เราเกรงว่าโจยอยจะให้ยกไปตีเมืองเสฉวน เราจึงแต่งกองทัพไปสกัดไว้ ณ เมืองปากีว หวังจะช่วยป้องกันเมืองเสฉวน” แล้วขุนกวนก็พูดว่า “ตัวเรานี้รักชาติความสัตย์อยู่ มิได้คิดร้ายต่อเมืองเสฉวนเลย” ว่าแล้วขุนกวนก็ให้ทหารเอาลูกเกาทัณฑ์มาหักออกเป็นสองท่อน แล้วสาบานว่า “ถ้าเราคิดร้ายต่อเมืองเสฉวน ก็ให้เราแลลูกหลานเราทั้งปวงเป็นอันตรายเหมือนลูกเกาทัณฑ์นี้เกิด” แล้วขุนกวนก็ให้ทหารเอาสิ่งของมาเช่นศพขงเบ้ง นับแต่นั้นสามก๊กก็ว่างศึกมาหลายปี ขุนกวนพออายุได้ 71 ปี เสวยราชย์ได้ 24 ปีก็ถึงแก่ความตาย เมื่อ พ.ศ. 795 (พระคลัง (หน) 2543: 1324 - 1368)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ขุนกวนได้ใช้คุณธรรมความมีปัญญา และคุณธรรมการคบมิตรที่ดี จึงทำให้ขุนกวนประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ขุนกวนรู้ว่าขงเบ้งตาย และในขณะนั้นเมืองเสฉวนได้สูญเสียขุนศึกนักรบที่เก่งกล้าไปหลายคน จึงทำให้เมืองเสฉวนอ่อนแอลงมาก ดังนั้น จึงเป็นโอกาสที่ดีที่ขุนกวนจะฉกฉวยโอกาสนี้ยกทัพไปตีเอาเมืองเสฉวนแต่เมื่อยกทัพมาแล้ว ทางเมืองเสฉวนรู้ทัน และได้ยกทัพมาสกัดไว้ ขุนกวนเห็นว่าจะไม่สมความคิดจึงบอกว่าที่ยกทัพมานี้เพื่อช่วยเหลือป้องกันเมืองเสฉวนให้พ้นภัยจากพระเจ้าโจยอย และขุนกวนเห็นว่าสองเมืองนี้ไม่ควรจะทำสงครามกันเอง เพราะจะทำให้เป็นจุดอ่อนให้แก่พระเจ้าโจยอยที่อยู่เมืองฮูโตยกทัพมารุกรานได้ ดังนั้น เพื่อให้เป็นการคานอำนาจทางการเมืองไว้ จึงจำเป็นต้องสร้างสัมพันธไมตรีกับเมืองเสฉวนเอาไว้ เพื่อให้เมืองกังตั๋งปลอดภัยจากผลที่เมืองกังตั๋งกับเมืองเสฉวนเป็นพันธมิตรกันนี้ ทำให้ขุนกวนสามารถรักษาอำนาจของตนไว้ได้หลายปี จนกระทั่งขุนกวนได้เสียชีวิตลง

2) คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ และคุณธรรมความเด็ดขาด ขุนกวนได้ใช้คุณธรรมสามตัวนี้แล้วทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนป้องกันเมืองกังตั้งจากกองทัพเล่าปี่

ขุนกวนได้ทราบว่เล่าปี่ยกกองทัพเจ็ดสิบหมื่นมาเพื่อจะตีเอาเมืองกังตั้งแ่้แค้นให้แ่้ก่กวนอุและเตียวหุย ขุนกวนมีความวิตกกังวลนักกลัวจะสู้เล่าปี่ไม่ได้ ขุนกวนไม่รู้จะหาหนทางแก้ปัญหาคีครั้งนี้อย่างไร จุกัดกินพี่ชายขงเบ้งจึงอาสาขุนกวนจะไปพูดจาเกลี้ยกล่อมให้ เมื่อจุกัดกินไปถึงกองทัพเล่าปี่ และได้เข้าไปเจรจากับเล่าปี่แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะความแค้นของเล่าปี่ที่มีต่อขุนกวน เดียวจี่ที่ปรึกษาจึงออกอุบายให้ขุนกวนทำหนังสือไปหาพระเจ้าโจผีให้ยกทัพไปตีเมืองฮันต่ง เล่าปี่รู้เข้าก็จะยกทัพกลับไป ขุนกวนเห็นชอบด้วย จึงให้เตียวจี่ถือหนังสือไปหาพระเจ้าโจผี พระเจ้าโจผีแ่้แ่งดั่งนั้นก็รู้ว่าขุนกวนกลัวเล่าปี่ แต่ก็เห็นที่ขุนกวนมานอบน้อมแ่้ตน จึงทำเป็นแ่้ตั้งตั้งให้ขุนกวนเป็นเงาอ่องมีเครื่องยศเก้่าสิ่ง แล้วให้คนถือตราตั้งเอาไปให้แ่้ขุนกวนเพื่อหวังจะไม่ให้ขุนกวนไปนอบน้อมแ่้เล่าปี่ แล้วพระเจ้าโจผีก็เตรียมยกกองทัพเพื่อดูว่าทั้งสองทำสงครามกัน ฝ่ายไหนเพลี่ยงพล้ำก็จะทำสงครามหน้าเดียว ก็จะทำให้ได้ชัยชนะโดยง่าย เมื่อคนที่ถือหนังสือตราตั้งเอามาให้ขุนกวน ชีเซ่งและขุนนางของขุนกวนไม่เห็นด้วยที่จะให้ขุนกวนรับเอาตราตั้งจากพระเจ้าโจผี เพราะจะต้องไปเป็นผู้น้อยของพระเจ้าโจผี แต่ขุนกวนก็ยอมรับตราตั้งเอาไว้ และจัดเครื่องบรรณาการเอาไปถวายพระเจ้าโจผี ขุนกวนเห็นว่ากองทัพเล่าปี่ยกมาใกล้แล้ว จึงให้ทหารยกกองทัพไปตั้งสกัดไว้ แต่กองทัพของขุนกวนมีความเข้มแข็งน้อยกว่าจึงพ่ายแพ้กลับมา ขุนกวนเห็นจะสู้เล่าปี่ไม่ได้ จึงปรึกษาแ่้ขุนนางเพื่อหาวิธีแก้ไข เปาจิตรจึงพูดว่า “พระเจ้าเล่าปี่โกรธยกมาทั้งนี้ เป็นต้นโกรธอยู่เจ็ดคน คือพั่วเจียง ลิบอง ม้าต่ง บิฮอง เปาสูหยินห้าคนนี้ทำร้ายกวนอุก็ตายสิ้นแล้ว ยังแ่้ฮ่อมเกียงกับเตียวตาดสองคนผู้ฆ่าเตียวหุยนี้ยังอยู่ในเมืองเราขอเราจับฮ่อมเกียงกับเตียวตาดสองคนนี้ กับส่งศิระเตียวหุยออกไปแล้วคืนนางซุนสูหยินกับเมืองเกงจิ๋วให้ และถวายดอกไม้เงินทองขอเป็นพระราชไมตรีดีแล้วจะได้ช่วยกันรบกำ้าจัดโจผี เห็นพระเจ้าเล่าปี่จะถอยทัพกลับไป” ขุนกวนเห็นชอบด้วย จึงสั่งให้ทำหีบไม้หอมใส่ศิระเตียวหุย จับเอาฮ่อมเกียงกับเตียวตาดใส่กรงเหล็ก และให้จัดดอกไม้เงินทองให้แ่้หนังสือตามคำเปาจิตร แต่นางซุนสูหยินนั้นจะส่งไปให้ครั้งหลัง แล้วให้เตียเบ้งคุมเอาไปให้เล่าปี่ เล่าปี่เมื่อได้ฮ่อมเกียงกับเตียวตาด และศิระเตียวหุยก็ดีใจ จึงฆ่าฮ่อมเกียงกับเตียวตาดเช่นเตียวหุย และด้วยความโกรธที่มีต่อขุนกวน เล่าปี่ก็มีได้อ่านหนังสือของขุนกวนที่ให้เตียเบ้งถือมา แ่้แ่้ยังจะฆ่าเตียเบ้งอีก หลังจากแ่้เล่าปี่ไม่รับสัมพันธไมตรีกับขุนกวน แ่้จะยกทัพมาตีเอาเมืองกังตั้งให้ได้ ขุนกวนรู้ดั่งนั้นก็ตกใจตัวสั่นมีรู้งจะทำประการใด กำ้าเจ็กที่ปรึกษาจึงบอกให้แ่้ตั้งลกซุนเป็นแม่ทัพไปรบกับเล่าปี่ แต่ขุนนางหลายคนไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าลกซุนอายุยังน้อยเห็นจะทำการไม่สำเร็จ เมืองกังตั้งจะเป็นอันตราย แต่ในใจขุนกวนเห็นด้วยที่จะให้ลกซุนยกทัพไปรบกับเล่าปี่เพราะเห็นว่าลกซุนเป็นคนมี

ปัญญา และเคยวางแผนจนได้เมืองเกงจิ๋วมาจากกวนอู ระหว่างนั้นขุนนางก็ยังถกเถียงกันอยู่ ชุนกวนจึงว่า “ท่านทั้งปวงอย่าเถียงกันเลย ลกซุนคนนี้ข้าพเจ้าชอบเห็นดีอยู่ด้วยแล้ว” แล้วชุนกวนก็แต่งตั้งให้ลกซุนเป็นแม่ทัพยกออกไปรบกับเล่าปี่ ลกซุนเมื่อยกกองทัพออกไปตั้งสกัดกองทัพเล่าปี่นั้น ลกซุนเป็นผู้มีสติปัญญา เมื่อตั้งค่ายอยู่ก็มีได้ ออกรบกับเล่าปี่ คอยโอกาสจนกว่ากองทัพเล่าปี่จะอ่อนล้าและประมาท เล่าปี่หลังจากที่มีชัยแก่กองทัพชุนกวนหลายครั้งก็มีความกำเริบและประมาท เมื่อเห็นลกซุนยังเป็นเด็กอยู่และไม่ยอมออกมารบ ก็คิดว่ากองทัพลกซุนคงกลัวกองทัพของตนจริง ๆ เล่าปี่จึงสั่งให้ทหารตั้งค่ายเรียงยาวกันไปเจ็ดพันเส้น ทั้งทัพบก ทัพเรือ ก็ตั้งค่ายไม่เป็นไปตามหลักพิชัยสงคราม เมื่อทหารของเล่าปี่ประมาท ลกซุนได้โอกาสก็โจมตีค่ายของเล่าปี่แต่ละค่าย แล้วเอาเพลิงเผาค่ายเพื่อไม่ให้แต่ละค่ายยกมาช่วยกันได้ ทหารของเล่าปี่แตกตื่นหนีตาย ทหารของลกซุนได้ฆ่าทหารเล่าปี่ล้มตายเป็นอันมาก ส่วนเล่าปี่เห็นว่าจะสู้ไม่ได้ก็หนีตายไปอาศัยอยู่ที่เมืองเป็กเต้ ลกซุนเมื่อได้ชัยชนะจากเล่าปี่แล้วก็มีได้ยกกองทัพไล่ตีกองทัพเล่าปี่ไป เพราะเกรงพระเจ้าโจผีจะยกกองทัพมาตีเมืองกังตั๋งแล้วจะกลับมาช่วยไม่ทัน จึงเข้าไปรายงานชัยชนะให้ชุนกวนทราบ ชุนกวนรู้ว่าลกซุนมีชัยชนะก็ดีใจนัก แต่ขณะที่สนทนากันอยู่นั้น ทหารได้มาบอกว่ากองทัพพระเจ้าโจผียกมาจะตีเอาเมืองกังตั๋ง ลกซุนเห็นดังนั้นก็ขออาสาทัพออกไปตั้งสกัดทัพพระเจ้าโจผี ชุนกวนเห็นชอบด้วย ลกซุนก็ยกทัพออกรบกับกองทัพพระเจ้าโจผีจนได้ชัยชนะ พระเจ้าโจผีเห็นว่าเสียทหารมาก จึงถอยทัพกลับไปเมืองฮูโต (พระคลัง (หน) 2545: 1063 - 1103)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนได้ใช้คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ คุณธรรมความสุจริตรอบคอบ และคุณธรรมความเด็ดขาด จึงทำให้ชุนกวนประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนรู้ว่าเล่าปี่ยกกองทัพมาเป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับกองทัพของเมืองกังตั๋ง กองทัพของเล่าปี่มีความเข้มแข็งมากกว่ามาก ชุนกวนรู้ถึงจุดนี้ดีจึงหาทางออกให้แก่เมืองของตน โดยให้จูกัดกิ้นพี่ชายของขงเบ้งไปเกลี้ยกล่อมเล่าปี่ แต่เมื่อไม่ได้ผล ชุนกวนจึงได้ปรึกษากับที่ปรึกษาเพื่อหาทางแก้ไขให้เกิดความสุจริตรอบคอบที่ดีที่สุด ที่ปรึกษาจึงให้ทำหนังสือไปขอให้พระเจ้าโจผีช่วยเหลือ โดยขอให้ยกทัพไปตีเมืองฮันต๋งและเมืองเสฉวนของเล่าปี่ เพื่อให้เล่าปี่ยกทัพกลับไป ชุนกวนเห็นว่าแผนการนี้ดี จึงทำหนังสือไปหาโจผีให้ช่วยเหลือ แต่ผลก็ไม่เป็นดังที่ชุนกวนต้องการ แต่กลับกลายเป็นว่าชุนกวนต้องเป็นผู้ได้ปกครองของพระเจ้าโจผี เพราะสถานการณ์ทางการเมืองบีบบังคับ แต่ชุนกวนก็มิได้แสดงอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจต่อพระเจ้าโจผี เพราะชุนกวนไม่ต้องการให้ตนต้องมียศสองด้านในเวลาเดียวกัน ถ้าหากผลเป็นเช่นนั้น เมืองกังตั๋งคงจะพินาศเป็นมั่นคง จะเห็นว่าชุนกวนได้เห็นแก่ผลประโยชน์แห่งรัฐที่จะได้รับมากกว่าการเห็นแก่ศักดิ์ศรีของตนที่จะไม่เกิดผลดีในขณะนี้แต่อย่างใด

การใช้คุณธรรมการเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ และคุณธรรมความสุจริต รอบคอบของขุนกวน จะเห็นจากการจะตัดสินใจในแต่ละครั้งของขุนกวนจะต้องปรึกษากับที่ปรึกษาทุกครั้ง เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดให้แก่ตนเอง อย่างตอนที่ที่ปรึกษาแนะนำให้เอาตัวฮอมเกียงกับเตียวตาด และศิระเตียวหุยส่งให้แก่เล่าปี่ พร้อมทั้งดอกไม้เงินทอง และนางซุนสูหยิน เพื่อขอเป็นไมตรีกับเล่าปี่ ขุนกวนก็เห็นชอบด้วย และได้ทำตาม แต่การทำตามครั้งนี้ ขุนกวนมีความสุจริตรอบคอบโดยไม่ได้ส่งตัวนางซุนสูหยินไปให้ด้วย เพราะว่าถ้าหากส่งน้องสาวของตนไป ในภายหน้าถ้าต้องทำศึกสงครามกัน ทางฝ่ายขุนกวนก็จะเสียเปรียบทำการไม่สะดวก เพราะเล่าปี่มีนางซุนสูหยินไว้เป็นตัวประกัน

ส่วนตอนที่ขุนกวนใช้ความสุจริตรอบคอบ และความเด็ดขาดในการตัดสินใจ คือ ตอนที่แต่งตั้งให้ลกซุนเป็นแม่ทัพออกรบ ก่อนที่ขุนกวนจะตัดสินใจที่ปรึกษาหลายคนได้คัดค้านการแต่งตั้งลกซุนไม่ให้เป็นแม่ทัพ แต่ขุนกวนก็ใช้ความเด็ดขาดตัดสินใจแต่งตั้งลกซุนเป็นแม่ทัพออกรบกับเล่าปี่ และการตัดสินใจของขุนกวนครั้งนี้ก็ทำให้ขุนกวนมีชัยชนะแก่เล่าปี่ และยังสามารถป้องกันกองทัพของพระเจ้าโจผีไว้ได้อีก ถ้าในเหตุการณ์นี้ขุนกวนไม่มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจเลือกใช้ลกซุน เพราะเห็นแก่การคัดค้านของที่ปรึกษามากเกินไป เหตุการณ์นี้ขุนกวนอาจต้องเสียเมืองกังตั๋งให้แก่เล่าปี่เป็นได้

3.2 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง คือ โชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรม ซึ่งในวรรณกรรมสามก๊กมีปรากฏให้เห็นในลักษณะนี้มีอยู่หลายเหตุการณ์ อย่างเช่นเหตุการณ์ของ โจโฉ¹และเล่าปี่² แต่สำหรับขุนกวนนั้นในวรรณกรรมสามก๊กไม่มีปรากฏให้เห็นถึงโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรม มาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองแต่อย่างใด แต่ถึงอย่างนั้นผู้วิจัยก็สามารถวิเคราะห์เทียบเคียงได้จากโจโฉและเล่าปี่ที่มีปรากฏให้เห็นได้

3.3 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบความสำเร็จ

จากที่ทราบแล้วว่าโชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือที่ไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองใน

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบความสำเร็จของโจโฉ หน้า 109 - 120

² โปรดดูเรื่องนี้ในปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบความสำเร็จของเล่าปี่ หน้า 173 - 180

วรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง แต่สำหรับโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้เหมือนกัน ทั้งที่ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์แล้วก็ตาม ซึ่งความล้มเหลวนี้ ทำให้ตัวคุณธรรมที่นำมาใช้ในขณะนั้นมีลักษณะไม่เป็นคุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ซึ่งในวรรณกรรมสามก๊กมีปรากฏให้เห็นในลักษณะนี้ อย่างเช่น ในเหตุการณ์ของเล่าปี่³ แต่สำหรับซุนกวนนั้นในวรรณกรรมสามก๊กไม่มีปรากฏให้เห็นถึงโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมมาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบกับหรือความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองแต่อย่างใด แต่ถึงอย่างนั้นผู้วิจัยก็สามารถพอที่จะวิเคราะห์เทียบเคียงได้จากเล่าปี่ที่มีปรากฏให้เห็นได้

3.4 การใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง

ตัวคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีเมื่อผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กได้นำมาใช้ในเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองอย่างเหมาะสมแล้ว ตัวคุณธรรมนั้นสามารถทำให้ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองได้ แต่ในทางกลับกัน ถ้าผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กได้นำมาใช้อย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ ผลที่ได้รับคือความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้เหมือนกัน ซึ่งในลักษณะนี้จะไม่เรียกว่าเป็นคุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ทั้งที่ตัวที่นำมาใช้มีชื่อเรียกเช่นเดียวกับตัวคุณธรรม การใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองแบบนี้มีปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมสามก๊กมีอยู่หลายเหตุการณ์ อย่างเช่น ในเหตุการณ์ของ โจโฉ¹ และเล่าปี่² แต่สำหรับซุนกวนนั้นในวรรณกรรมสามก๊กไม่มีปรากฏให้เห็นถึงการใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองแต่อย่างใด แต่ถึงอย่างนั้นผู้วิจัยก็สามารถวิเคราะห์เทียบเคียงได้จากโจโฉและเล่าปี่ที่มีปรากฏให้เห็นได้

สาเหตุที่ซุนกวนไม่มีปรากฏให้เห็นถึงการใช้คุณธรรมในลักษณะต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดที่ 2 กรอบแนวคิดที่ 3 และกรอบแนวคิดที่ 4 นั้น เป็นเพราะว่าในวรรณกรรมสามก๊กซุนกวนมีบทบาทในทางการเมืองการปกครองน้อยกว่าโจโฉและเล่าปี่ ทำให้ความถี่ของเรื่องที่จะ

³ โปรดดูปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบกับความล้มเหลว หน้า 181 - 183

¹ โปรดดูการใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองของโจโฉ หน้า 121 - 128

² โปรดดูการใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองของเล่าปี่ หน้า 183 - 184

ปรากฏให้เห็นถึงการใช้คุณธรรมและไม่ได้ใช้คุณธรรมมีน้อยมากหรือไม่มีเลยในบางกรอบแนวคิด เมื่อเทียบกับจิตใจและเล่าปี แต่ผู้วิจัยก็สามารถใช้ผลวิเคราะห์จากตัวประชากรวิจัยของผู้ปกครอง ในวรรณกรรมสามกึ่งของแต่ละคนที่มีตามกรอบแนวคิดการวิจัยแล้วนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงผลของการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามกึ่ง เพื่อให้ทราบผลวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้มากที่สุด

3.5 การขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี

การที่ขุนกวนจะประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองได้นั้น สิ่งสำคัญคือการมีคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี แล้วนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง แต่ถ้าเมื่อใดในเหตุการณ์ที่ขุนกวนได้ขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีเสียแล้ว และในเหตุการณ์นั้นขุนกวนมีความจำเป็นต้องใช้คุณธรรมเพื่อให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง แต่ขุนกวนกลับไม่มี ทำให้ในเหตุการณ์นั้นขุนกวนต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งการขาดคุณธรรมของขุนกวนแบบนี้มีปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมสามกึ่ง ดังนี้

3.5.1 การขาดคุณธรรมความมีปัญญา ขุนกวนได้ขาดคุณธรรมความมีปัญญาแล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนทำสงครามกับโจโฉที่เมืองหับป้า

เมื่อขุนกวนได้รับข้อตกลงกับเล่าปีจะช่วยยกทัพไปตีเอาเมืองหับป้าของโจโฉ³ เพื่อจะให้โจโฉถอนกองทัพออกจากเมืองฮั่นต่งไปช่วยเมืองหับป้า ทางฝ่ายโจโฉรู้ว่าขุนกวนยกทัพมาตีเมืองหับป้า และเมืองหับป้าอยู่ในสถานการณ์ที่คับขัน โจโฉจึงถอนทัพออกจากเมืองฮั่นต่งยกไปช่วยเมืองหับป้า เมื่อโจโฉยกทัพมาถึงก็สู้รบกับขุนกวน ทั้งสองฝ่ายต่างแพ้ชนะกัน ทางฝ่ายขุนกวนความเข้มแข็งของกองทัพสู้โจโฉไม่ได้ จึงมีความสูญเสียมากกว่าโจโฉ ขณะที่ขุนกวนรบกับโจโฉอยู่นั้นใช้ระยะเวลาสู้รบกันประมาณเดือนเศษโดยไม่มีทหารทางฝ่ายของเล่าปีเข้ามาช่วยรบแต่อย่างใด ทำให้ขุนกวนค่อนข้างจะเสียเปรียบแก่โจโฉ เมื่อขุนกวนเห็นว่าขึ้นสู้รบต่อไปจะมีแต่สูญเสียมากยิ่งขึ้น และทหารก็จะได้รับความลำบาก ครั้นจะเอาชนะโจโฉให้ได้ก็ยากนัก ด้วยโจโฉชำนาญในการสงคราม ขุนกวนจึงแต่งหนังสือไปหาโจโฉให้ต่างคนต่างยกทัพกลับ พอถึงเวลาเดือนปีที่กำหนด ขุนกวนจะเอาเครื่องบรรณาการเอาไปค้ำับตามประเพณี โจโฉเห็นว่าขุนกวนอ่อนน้อมกับตน และทหารของตนก็อดโรคจากการทำสงคราม โจโฉจึงยอมตามที่ขุนกวนเสนอมา

³ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนยกทัพไปตีเมืองหับป้าตามข้อตกลงของเล่าปี หน้า 203 - 204

แล้วโจโจก็ยกทหารกลับเมืองฮูโต แล้วแต่งทหารให้อยู่รักษาเมืองหับป่าต่อไป (พระคัง (หน)
2545: 810 - 908)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนขาดคุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้
ชุนกวนต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนสู้รบ
กับโจโจเพื่อหวังจะเอาเมืองหับป่าของโจโจ และเมืองเกงจิ๋วรวมทั้งเมืองบิรวารที่เล่าปี่จะยกให้ตาม
สัญญา เพื่อแลกกับที่ให้โจโจถอนกองทัพออกจากเมืองฮันต๋ง แต่เมื่อโจโจถอนทหารออกมาจาก
เมืองฮันต๋งแล้ว ชุนกวนก็ไม่สามารถตีเอาเมืองหับป่าได้ และชุนกวนก็สู้รบกับกองทัพโจโจโดย
ลำพัง โดยไม่มีกองทัพทางฝ่ายเล่าปี่มาช่วยแต่อย่างใด (กองทัพเมืองเกงจิ๋วของกวนอู) ทำให้
กองทัพของชุนกวนต้องเสียเปรียบแก่กองทัพโจโจที่มีความเข้มแข็งมากกว่า ถ้าชุนกวนมีปัญญาทำ
หนังสือไปหาเล่าปี่ให้กวนอูที่อยู่เมืองเกงจิ๋วยกทหารออกมาช่วยรบตีกระหนาบทัพโจโจ ชุนกวน
อาจจะได้รับชัยชนะ แต่เหตุการณ์นี้ชุนกวนสู้รบกับโจโจประมาณเดือนเศษ โดยที่ไม่ได้ขอความ
ช่วยเหลือจากเล่าปี่แต่อย่างใด ทั้งที่เหตุการณ์นี้เกิดจากเล่าปี่ที่ขอให้ชุนกวนยกทัพไปตีเมืองหับป่า
เพื่อให้โจโจถอนกองทัพออกมาจากเมืองฮันต๋ง เพื่อให้เล่าปี่ที่อยู่เมืองเสฉวนจะได้ปลอดภัย และ
สามารถยกทัพไปตีเอาเมืองฮันต๋งของโจโจได้ จากการที่ชุนกวนต้องทำสงครามกับโจโจโดยลำพัง
จึงทำให้ชุนกวนต้องประสบกับความพ่ายแพ้ และไม่ได้ประโยชน์อะไรเลยจากเหตุการณ์นี้

เหตุการณ์ตอนที่ชุนกวนยกทัพไปตีเอาเมืองลกเอียง

หลังจากที่พระเจ้าชุนกวนได้เป็นกษัตริย์เมืองกั๋งตั้งแล้ว และคิดจะยกทัพไป
ตีเมืองลกเอียง เตียวเจียวจึงทูลห้ามว่า “พระองค์พึงสำเร็จการสงครามได้ราชาภิเษกใหม่ และจะ
ยกกองทัพไปปราบปรามศัตรูนั้นขอให้งดไว้ก่อน จงตั้งของสุ่มผู้คนเกลี้ยกล่อมเมืองเสฉวนให้เป็น
ไมตรีด้วยกัน แล้วจึงบรรจบทหารทั้งสองฝ่ายไปช่วยกำจัดศัตรู รบเอาเมืองลกเอียงเห็นจะได้
โดยง่าย” พระเจ้าชุนกวนเห็นชอบด้วย จึงทำหนังสือไปหาพระเจ้าเล่าเสี้ยน พระเจ้าเล่าเสี้ยน
ปรึกษากับขงเบ้ง ขงเบ้งจึงให้พระเจ้าเล่าเสี้ยนทำหนังสือเป็นราชไมตรีต่อกันไว้ แล้วส่งเครื่อง
ราชบรรณาการแสดงความยินดีที่พระเจ้าชุนกวนได้ราชาภิเษก พระเจ้าชุนกวนก็ตอบหนังสือเป็น
ราชไมตรีกลับไป พระเจ้าชุนกวนจึงได้ปรึกษากับลกซุนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ลกซุนจึงทูลว่า “ซึ่ง
พระเจ้าเล่าเสี้ยนมาเป็นไมตรีด้วยทั้งนี้ก็เพราะความคิดของขงเบ้งกลัวสุมาอี้จึงเอาเป็นไมตรีด้วย
การของเราก็จะให้ได้ ทางไมตรีก็มีให้เสีย จำจะบอกให้ไปถึงเมืองเสฉวนว่าเราจะยกทัพไปตีเมือง
ลกเอียง ให้ขงเบ้งยกทัพไปกองหนึ่ง สุมาอี้ก็จะยกทัพมาสู้กันกับขงเบ้ง ฝ่ายเราก็จะลอบยกทัพเข้า
ตีเมืองลกเอียงได้โดยง่าย” พระเจ้าชุนกวนเห็นชอบด้วย จึงทำหนังสือไปแจ้งแก่พระเจ้าเล่าเสี้ยน
พระเจ้าเล่าเสี้ยนได้รับหนังสือกำหนดนัดจากพระเจ้าชุนกวน พระเจ้าเล่าเสี้ยนจึงบอกให้ขงเบ้งยก

ทัพไปรบกับเมืองลกเอียง ขงเบ้งได้ยกทัพไปทางเขากิสานตีได้หลายด่าน ทางพระเจ้าโจยอยก็ให้
 สุมาอี้เป็นแม่ทัพยกทัพไปสกัด ขงเบ้งทั้งสองฝ่ายรบกันแต่ไม่แพ้ชนะถึงขั้นแตกหัก พอตีขงเบ้งล้ม
 บ่วยจึงถอนทัพกลับเมืองเสฉวน ทางฝ่ายพระเจ้าโจยอยเห็นถูกฝ่ายขงเบ้งโจมตีบ่อย จึงสั่งให้สุมาอี้
 ยกทัพจะไปตีเมืองฮันต่งบ้าง แต่พอยกทัพไปฝนได้ตกหนักได้รับความลำบากแก่ทหาร สุมาอี้จึงยก
 ทัพกลับ หลังจากนั้นขงเบ้งก็ได้ยกทัพมาทางเขากิสานเพื่อจะตีเมืองลกเอียงอีก แต่สุมาอี้ก็ตั้งรับไว้
 แล้วให้ขุนนางทางฝ่ายเมืองเสฉวนที่ได้มาเป็นพวกไปปล่อยข่าวว่าขงเบ้งจะเป็นขบถ พระเจ้าเล่าเสี้ยน
 หูเบาก็เรียกทัพขงเบ้งกลับ พอขงเบ้งกลับมาถึงเมืองเสฉวนก็ไปจัดแจงเรื่องข่าวลือกับพระเจ้าเล่าเสี้ยน
 ให้เข้าใจดีแล้ว พ.ศ. 774 ขงเบ้งได้ยกทัพไปทางเขากิสานอีก ครั้นนี้รบชนะสุมาอี้จนแตกพ่ายไป
 แต่ลิเจียมขุนนางเมืองเสฉวนที่มีหน้าที่ชนเลียบให้ทัพขงเบ้งจัดส่งเสบียงไม่ทันตามกำหนด จึงมี
 หนังสือลงขงเบ้งไปว่า พระเจ้าซุนกวนจะยกทัพไปตีเมืองเสฉวนเพื่อหวังจะให้ยกทัพกลับ ขงเบ้งรู้
 เข้าก็ตกใจ จึงยกทัพกลับเมืองเสฉวน พอมาถึงขงเบ้งรู้ความจริงก็ได้จัดการเรื่องของลิเจียมหลัง
 จากนั้น ขงเบ้งก็บำรุงทหารอยู่อีกสามปีแล้วก็ยกทัพมาอีก ครั้นนี้คือระหว่างขงเบ้งกับสุมาอี้ยังไม่
 แพ้ชนะกันอย่างแตกหัก ขงเบ้งเห็นศึกครั้งนี้หนักหนาจึงมีหนังสือไปหาพระเจ้าซุนกวนให้ยกทัพมา
 ช่วย พระเจ้าซุนกวนได้รับหนังสือจากขงเบ้งก็เตรียมทัพบก ทัพเรือยกมาปากอ่าวเมืองกังแฮ
 พระเจ้าโจยอยรู้ข่าวจึงให้ทหารออกไปตั้งสกัด พอตกถึงทหารพระเจ้าโจยอยได้เข้าโจมตีทัพบก
 ทัพเรือของพระเจ้าซุนกวนจนแตกหนีไป ทัพของพระเจ้าซุนกวนจึงถอยทัพกลับเมืองกังตั้ง
 (พระคลัง (หน) 2543: 1259 - 1311)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ซุนกวนขาดคุณธรรมความมีปัญญา จึงทำให้
 ซุนกวนประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ ซุนกวนจะตีเอา
 เมืองลกเอียงของพระเจ้าโจยอย แต่ขุนนางที่ปรึกษาได้ห้ามไว้ แล้วคิดอุบายให้หลอกใช้เมืองเสฉวน
 ยกทัพไปตีเมืองลกเอียงก่อน เพื่อให้เมืองลกเอียงบอบช้ำแล้วค่อยยกทัพไปเก็บเกี่ยวผลประโยชน์
 ภายหลัง แต่เมื่อซุนกวนหลอกใช้ให้ขงเบ้งที่อยู่เมืองเสฉวนยกทัพไปรบกับเมืองลกเอียงในวงเวลาที่
 ที่เมืองลกเอียงเสียเปรียบให้แก่ขงเบ้ง จากเหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่าเมืองลกเอียงเสียเปรียบให้แก่
 ขงเบ้งเป็นหลายครั้ง แต่ซุนกวนไม่ได้คิดที่จะฉกฉวยโอกาสชิงลงมือเมืองลกเอียงให้ได้แต่กลับ
 ปล่อยให้เวลาผ่านไป แต่พอเวลาขงเบ้งยกทัพไปเสียเปรียบให้แก่เมืองลกเอียงและทำหนังสือมาหา
 ซุนกวนให้ยกทัพไปช่วยซุนกวนรบยกทัพไปช่วยจึงทำให้ต้องพ่ายแพ้กลับมาโดยไม่ได้ประโยชน์
 อะไรจากเหตุการณ์นี้

3.5.2 การขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ ซุนกวนได้ขาดคุณธรรมความ
 สุจริตรอบคอบแล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนไม่รับบังทองเอาไว้เป็นที่ปรึกษา

หลังจากที่ขุนกวนได้เสียชีวิตไปแล้วนั้น โลซกได้พาบังทองผู้ซึ่งมีสติปัญญา
มากและได้ร่ำเรียนวิชามาที่เดียวกันกับซ่งเบ้ง หวังจะให้ขุนกวนแต่งตั้งเอาไว้เป็นที่ปรึกษา เมื่อบังทอง
ได้เข้าไปคำนับขุนกวน ขุนกวนได้พิจารณารูปร่างและลักษณะบังทอง เห็นตัวใหญ่ จมูกโด่ง
หน้าดำ หนวดสั้น รูปร่างนั้นวิปริตนัก น้ำใจไม่ยินดี ขุนกวนจึงถามบังทองว่า “ความรู้ซึ่งท่านได้เรียนมา
นั้นเอาอันใดเป็นหลักเป็นที่ยึด” บังทองจึงบอกว่า “ซึ่งจะเป็นหลักเป็นที่ยึดนั้น สุดแต่การประมาณ
เมื่อการสิ่งใดมีมาจึงจะคิดต่อไป” ขุนกวนจึงถามว่า “ปัญญาวิชาการท่านเรียนมากับจื๊อยังเป็น
กระไรกัน” บังทองจึงตอบว่า “ความวิชาการข้าพเจ้าเรียนมาผัดกันกับจื๊อมานัก” ขุนกวนนั้นยัง
นับถือจื๊อยิ่งอยู่จึงเชิญบังทองให้ออกไปก่อนแล้วก็ไม่ได้อะไร โลซกจึงว่าบังทองนี้เป็นคนมี
สติปัญญามาก ครั้งเมื่อจิตใจแตกทัพพ่ายไปนั้นก็ได้อสติปัญญาบังทองให้จิตใจเอาเรื่องผูกมัดกันจึง
ถูกเพลิงเผาเสียหายไป ขุนกวนนั้นได้แต่พูดว่าบังทองนั้นรูปร่างไม่สมกับมีสติปัญญา พุดจา
พลุ่มพล่าม ครั้งเมื่อจิตใจทำการครั้งนั้น เป็นความคิดของจิตใจเองจะเป็นความคิดของบังทองนั้น
ไม่ใช่ บังทองเมื่อรู้ว่าขุนกวนไม่เอาตนไว้เป็นที่ปรึกษาจึงได้ไปอยู่กับเล่าปี่ (พระคลัง (หน) 2545:
774 - 746)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ขุนกวนขาดคุณธรรมความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้
ขุนกวนต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ขุนกวนขาด
ความสุจริตรอบคอบที่ไม่รับเอาบังทองซึ่งเป็นผู้มีสติปัญญาเอาไว้เป็นที่ปรึกษา สาเหตุมาจากที่
ขุนกวนดูคุณค่าของคนแต่เพียงรูปลักษณ์ภายนอกเท่านั้น โดยไม่พิจารณาไตร่ตรองให้ดี ถ้าบังทอง
ไม่มีสติปัญญาจริง มีหรือโลซกซึ่งเป็นที่ปรึกษาและเป็นขุนนางผู้ใหญ่ที่มีความจงรักภักดีต่อขุน
กวนจะพามาหาขุนกวน หรือถ้าขุนกวนพิจารณาให้ดีก็จะทราบว่าบังทองเป็นเพื่อนกับซ่งเบ้งและ
ได้ร่ำเรียนวิชามาที่เดียวกัน ซึ่งซ่งเบ้งนั้นคนทั้งปวงได้ทราบดีว่าเป็นผู้มีสติปัญญามาก ดังนั้น
บังทองน่าจะมีความรู้สติปัญญาเช่นเดียวกัน และสิ่งที่เห็นว่าขุนกวนขาดความสุจริตรอบคอบ คือการที่
ขุนกวนได้สนทนาคำพูดของบังทองนั้น ขุนกวนได้ใช้คำพูดถามบังทองเพียงไม่กี่คำ แล้วเอา
คำตอบของบังทองนั้นมาเป็นเครื่องตัดสินในสติปัญญาของบังทองโดยอคติ¹ ทำให้ขุนกวนพลาด
โอกาสได้ที่ปรึกษาที่มีสติปัญญาเอาไว้ใช้งานอย่างน่าเสียดาย

¹ เพราะขุนกวนไม่ชอบในรูปลักษณ์ของบังทองแต่แรก

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนฆ่ากวนอุ

เมื่อขุนกวนจับตัวกวนอุมาได้ก็คิดจะเกลี้ยกล่อมกวนอุให้มาอยู่ด้วย แต่กวนอุไม่ยอมและต่อว่าขุนกวนอย่างหนัก ขุนกวนได้ฟังกวนอุว่าดังนั้นจึงปรึกษาแก่ที่ปรึกษาโจหอม สมุหบัญชีจึงว่า "ซึ่งจะเลี้ยงกวนอุไว้ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ครั้งหนึ่งโจโฉจับกวนอุได้ตั้งให้เป็นขุนนางผู้ใหญ่ ให้เครื่องอุปโภคเป็นอันมาก สามวันเลี้ยงโต๊ะทีหนึ่ง ห้าวันเลี้ยงโต๊ะทีหนึ่ง บำรุงเลี้ยงถึงเพียงนี้จะเอาตัวกวนอุไว้ กวนอุก็มีได้อยู่ ยังหนีไปหาเล่าปี่ผู้พี่ ฆ่านายด่านเสียถึงห้าตำบล และซึ่งท่านจะเลี้ยงไว้ นานไปข้าพเจ้าเห็นว่าจะเป็นอันตรายเหมือนดังนั้น" ขุนกวนได้ฟังแล้วไตร่ตรองดูจึงเห็นชอบตามที่โจหอมว่า จึงสั่งทหารให้เอาตัวกวนอุกับกวนเป้งไปตัดศีรษะ ต่อมาเตียวเจียวได้เข้ามาคำนับขุนกวนแล้วว่า "ได้ยินว่าท่านจับกวนอุ กวนเป้งพอถูกได้ ท่านฆ่าเสียแล้วหรือ ถ้าจริงดังนั้นมีข้ามนานอันตรายจะมาถึงกังตั้งเป็นมั่นคง เพราะกวนอุนั้นได้สภาสานเป็นพี่น้องกับเล่าปี่ สัญญากันว่าตายก็จะตายด้วยกัน เล่าปี่ก็ได้เป็นใหญ่ในเมืองตั้งฉนวน (ฮันตง) เมืองเสฉวน มีทหารเป็นอันมาก ข้าวปลา อาหารบริบูรณ์ หนึ่งความคิดในกลศึกใครจะเสมอของเบ้งهامิได้ จะว่าด้วยฝีมือทหารจะหาเปรียบ ด้วยฝีมือเดียวหุย ฮองตง ม้าเจียว จูล่ง ก็หายากนัก ถ้าเล่าปี่รู้ไปว่ากวนอุ กวนเป้งพอถูกตายแล้ว ก็คงจะยกทัพมาสิ้นทั้งเมือง จะมารบเอาเมืองกังตั้งแก้แค้น ข้าพเจ้าเห็นว่าจะรับรองด้านท่านมิได้" ขุนกวนได้ฟังดังนั้นก็ตกใจกระเทือนแล้วว่าจะแก้อันตรายเมืองกังตั้งอย่างไร เตียวเจียวจึงออกอุบายให้ส่งศีรษะกวนอุไปให้โจโฉ เล่าปี่รู้เข้าก็คิดเสียว่าทางเขาทำตามบัญชาของโจโฉ เล่าปี่ก็จะแค้นโจโฉ ยกทัพไปรบกับโจโฉ แล้วเราค่อยดูต่างฝ่ายต่างรบกัน ใครแพ้ชนะก็ช่าง ขุนกวนเห็นชอบด้วย จึงให้ทหารเอาศีรษะกวนอุส่งไปให้โจโฉ ทางฝ่ายโจโฉเมื่อได้รับศีรษะกวนอุก็รู้เท่าทันความคิดของขุนกวนที่จะโยนโทษมาให้ตน โจโฉจึงได้แต่งการศพกวนอุให้สมเกียรติตามแบบขุนนางผู้ใหญ่ เพื่อให้เล่าปี่รู้ว่าการตายของกวนอุครั้งนี้เป็นฝีมือของขุนกวน (พระคลัง (หน) 2545: 1011 - 1017)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ขุนกวนขาดคุณธรรมความสุขุมรอบคอบ จึงทำให้ขุนกวนต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ขุนกวนได้ใช้ความเด็ดขาด ฆ่ากวนอุกับกวนเป้งเสียโดยไม่คิดให้สุขุมรอบคอบในผลที่จะตามมา ถ้าขุนกวนไม่ฆ่ากวนอุกับกวนเป้ง เพียงแต่ควบคุมให้อยู่ในเมืองกังตั้งก็จะได้ประโยชน์มากกว่า โดยทำเหมือนตอนที่ลิโป้ได้ชิงเอาเมืองซีจิ๋วของเล่าปี่จากเตียวหุย ลิโป้ก็ไม่ได้ฆ่าครอบครัวของเล่าปี่ และแกลังพูดว่าที่ทำเช่นนี้ต้องการจะช่วยเหลือเมืองซีจิ๋วให้แก่เล่าปี่เพราะเตียวหุยจะทำให้รุ่มรวย พอลิโป้กลับมาผูกมิตรกับเล่าปี่เพื่อสร้างพันธมิตรทางการเมือง ลิโป้ก็สามารถพูดกับเล่าปี่ได้ไม่ยากนัก¹

¹ โปรดดูเรื่องนี้ในเหตุการณ์ตอนที่เล่าปี่ยอมรับการช่วยเหลือจากลิโป้ หน้า 164 - 165

ซึ่งถ้าขุนทวนควบคุมทวนอุไว้ในเมืองกังตั้งและยึดเมืองเกงจิ๋วไว้ ก็เท่ากับว่าขุนทวนได้ทวนอุกับทวนเป้งเอาไว้เป็นตัวประกัน เล่าปี่จะคิดทำร้ายขุนทวนก็จะทำไม่ถนัดจำต้องผูกมิตรกับขุนทวนไว้เพื่อความปลอดภัยของทวนอุกับทวนเป้ง แล้วขุนทวนก็ใช้เหตุผลบอกกับเล่าปี่ว่า ตนเองได้ช่วยทวนอุให้พ้นภัยจากโจโฉ เล่าปี่กับโจโฉก็จะได้เป็นศัตรูกัน ทำให้โจโฉต้องโดดเดี่ยวในทางการเมือง เป็นการคานอำนาจกันระหว่างทั้งสามก๊ก เพราะเมื่อเทียบกันแล้ว ขุนทวน เล่าปี่ และโจโฉ ขุนทวนจะมีกองทัพที่อ่อนแอกว่าเขาทั้งหมด ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ขุนทวนจะต้องผูกมิตรกับเล่าปี่เอาไว้เพื่อให้ตนได้แผ่ขยายอำนาจให้กว้างขวางยิ่งใหญ่เสียก่อน แล้วค่อยคิดการต่อไป ดังนั้น ผลในครั้งนี้นี่ที่ขุนทวนได้ฆ่าทวนอุกับทวนเป้งโดยขาดความสุจริตรอบคอบ จึงทำให้ขุนทวนต้องเสียเปรียบในทางการเมืองอย่างมาก ถึงแม้ในตอนหลังขุนทวนจะหาวิธีแก้ไขสถานการณ์ได้ แต่โจโฉก็รู้เท่าทันขุนทวน และสามารถแก้ไขสถานการณ์ไม่ให้ตนต้องเสียเปรียบความคิดของขุนทวนได้เช่นกัน

3.5.3 การขาดคุณธรรมความความเด็ดขาด ขุนทวนได้ขาดคุณธรรมความเด็ดขาดแล้ว ทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ขุนทวนยอมปล่อยให้เล่าปี่แต่งงานกับน้องสาวของตน

ขุนทวนเห็นว่าเล่าปี่ไม่ยอมคืนเมืองเกงจิ๋วให้ตน ขุนทวนจึงได้อุบายจากจิวยี่ให้เอานางซุนสูหยินน้องสาวของตนหลอกจะยกให้เป็นภรรยาเล่าปี่ เพื่อลวงให้เล่าปี่มาแต่งงาน แล้วจับตัวเล่าปี่แลกกับเมืองเกงจิ๋ว พอได้เมืองเกงจิ๋วแล้วจึงฆ่าเล่าปี่ภายหลัง ทางฝ่ายเล่าปี่ก็ตกลงที่จะยอมแต่งงานด้วย จึงเดินทางมากับจูถ่งและทหารอีกห้าร้อยคน เมื่อเล่าปี่เดินทางมาถึงเมืองลำซี้ เล่าปี่ก็ทำตามแผนการของขงเบ้งทำให้นางเอกก็ไถ่มารดาเลี้ยงของขุนทวนโปรดปรานรักใคร่แล้วยอมยก นางซุนสูหยินให้เป็นภรรยาเล่าปี่ ขุนทวนเป็นคนกตัญญูต่อมารดา ชัดมารดาไม่ได้ จึงไม่กล้าทำอันตรายเล่าปี่ และยอมปล่อยให้เล่าปี่ได้แต่งงานกับนางซุนสูหยินน้องสาวของตน ขุนทวนเห็นว่าจะทำร้ายเล่าปี่ไม่ได้แล้ว (เพราะติดที่นางเอกก็ไถ่) จิวยี่จึงออกอุบายให้ขุนทวนอีกด้วยการดึงตัวเล่าปี่ไม่ให้กลับเมืองเกงจิ๋ว โดยการเอาอกเอาใจเล่าปี่ทุกอย่าง ด้วยการก่อตึกขุดสระ สร้างสวน ให้เล่าปี่อยู่กับภรรยา พร้อมให้สาวสวยนับสิบคนคอยปรนนิบัติเล่าปี่ และให้สมบัติพลสถานให้แก่เล่าปี่เป็น อันมาก เพื่อหวังจะไปตีเอาเมืองเกงจิ๋วตอนที่เล่าปี่ไม่อยู่ ตอนแรกเล่าปี่ก็หลงระเหิงอยู่กับความสุขที่ขุนทวนมอบให้ พอจูถ่งเห็นว่าเล่าปี่หลงอยู่ไม่คิดจะกลับเมืองเกงจิ๋ว จึงเอาหนังสือที่ขงเบ้งให้มาเปิดดู แล้วบอกเล่าปี่ว่าโจโฉยกทัพมาตีเมืองเกงจิ๋ว เมื่อเล่าปี่ทราบดังนั้นก็คิดจะกลับเมืองเกงจิ๋ว โดยเอานางซุนสูหยินกลับไปด้วยและลอบหนีไปมิให้ขุนทวนได้รู้ พอเล่าปี่เดินทางไปแล้วทหารจึงได้มาแจ้งแก่ขุนทวนว่าเล่าปี่ได้ลอบหนีกลับเมืองเกงจิ๋วแล้ว ขุนทวนรู้เข้าก็โกรธแค้นเล่าปี่นัก จึงให้ตนบุกับพั่วเจียงคุมทหารรีบตามไปจับเล่าปี่ เมื่อตนบุกับ

พั้วเจียงได้คุมทหารตามเล่าปี่ไปแล้ว ชุนกวนก็โกรธแค้นเล่าปี่เป็นอันมาก ถึงกับเอาศิลาฝนหมึกทิ้งลงบนพื้นตึกจนศิลาแตกกระจาย เทียบเอาจึงว่า “ท่านจะโกรธสักเท่าใดก็หาต้องการไม่ ข้าพเจ้าเห็นว่าตนบุกับพั้วเจียงซึ่งท่านให้ยกตามไปนั้นจะมีได้ตัวเล่าปี่มา เพราะนางซุนสูหยินน้องสาวท่านมีสติปัญญาแล้วมารดาท่านรักเสมอชีวิต นางก็พร้อมใจไปด้วยกับเล่าปี่ เห็นทหารทั้งปวงจะเกรงอยู่ ไม่อาจเข้าจับกุมได้” ชุนกวนได้ฟังดังนั้นก็เห็นด้วยจึงเอากะบี่ส่งให้เจียวซิมกับจิวยี่แล้วสั่งว่า “ท่านเร่งยกตามตนบุกับพั้วเจียงไป เอากะบี่เล่มนี้ตัดศีรษะนางซุนสูหยินกับเล่าปี่มาให้เราจงได้ แม้ไม่ได้มาเราจะเอาศีรษะท่านแทน” เจียวซิมกับจิวยี่ก็นำกะบี่ของชุนกวนคุมทหารตามเล่าปี่ไป ฝ่ายจิวยี่รู้ว่าเล่าปี่จะหนีกลับเมืองเกงจิ๋ว จึงให้ซีเซ่ง เตะฮองคุมทหารมาสกัดเล่าปี่ไว้ ทางฝ่ายตนบุกับพั้วเจียงได้ตามเล่าปี่มาทัน เล่าปี่ไม่รู้อะไรจะทำอย่างไรก็ได้นางซุนสูหยินภรรยาตนออกมาช่วยปกป้องไว้ นายทหารของชุนกวนเห็นว่า นางซุนสูหยินนี้เป็นที่โปรดปรานของมารดาชุนกวน ชุนกวนนั้นก็เป็นคนกตัญญูต่อมารดา ชัดมารดาไม่ได้ ถ้าล่วงเกินนางซุนสูหยิน มารดาชุนกวนก็จะว่าชุนกวน ชุนกวนกลัวมารดาที่จะโยนโทษให้แก่พวกตน ทหารเหล่านั้นจึงปล่อยให้เล่าปี่กับนางซุนสูหยินหนีไปได้ ทางฝ่ายเจียวซิมที่ถือกะบี่อาญาสิทธิ์ก็ตามมาไม่ทัน เล่าปี่ได้ลงเรือขึ้นฝั่งเมืองเกงจิ๋วได้สำเร็จ ทางฝ่ายจิวยี่ได้เอากองเรือตามเล่าปี่ไปถึงฝั่งเมืองเกงจิ๋ว ขงเบ้งก็ให้ทหารโห่ร้องป้องกันไว้เป็นจำนวนมาก จิวยี่ขึ้นฝั่งไม่ได้ จึงถอนทหารกลับไป ชุนกวนนับแต่แพ้ความคิดของเล่าปี่และขงเบ้งในครั้งนี้ ก็ได้รับความอับอายอย่างมาก (พระคลัง (หน) 2545: 707 - 727)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนขาดคุณธรรมความเด็ดขาด จึงทำให้ชุนกวนประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนได้ใช้อุบายหลอกให้เล่าปี่มาแต่งงานกับน้องสาวของตน เพื่อที่จะจับเล่าปี่เอาไปแลกกับเมืองเกงจิ๋ว แต่เมื่อเล่าปี่ย่างก้าวเข้ามาเมืองของชุนกวน เล่าปี่ได้มีทหารติดตามมาด้วยเพียงแค่ห้าร้อยคนกับจูล่งเท่านั้น ถ้าชุนกวนใช้กำลังทหารของตนจับตัวเล่าปี่เอาไว้แต่แรกปัญหาก็จะไม่เกิดขึ้น แต่ชุนกวนกลับปล่อยให้เล่าปี่อยู่ในเมืองเนิ่นนานโดยไม่ทำอะไรที่เด็ดขาดเพื่อที่จะจับตัวเล่าปี่แลกกับเมืองเกงจิ๋ว พอเล่าปี่แก้ไขสถานการณ์ที่ฝ่ายตนเสียเปรียบโดยเอามารดาของชุนกวนมาเป็นพวก มารดาชุนกวนเห็นแก่ชื่อเสียงและความสุขของนางซุนสูหยินจึงไม่ให้ชุนกวนทำร้ายเล่าปี่ ชุนกวนเห็นแก่มารดาจึงไม่กล้าที่จะจับตัวเล่าปี่ จนลืมนึกถึงเป้าหมายที่วางไว้ ปล่อยให้เล่าปี่ได้แต่งงานกับน้องสาวของตนได้สำเร็จ แต่พอเล่าปี่แอบหนีกลับเมืองเกงจิ๋วพร้อมพาซุนสูหยินน้องสาวของตนไปด้วย ชุนกวนกลับโกรธเล่าปี่อย่างมาก และใช้ความเด็ดขาดให้กะบี่อาญาสิทธิ์แก่เจียวซิมให้ไปฆ่าน้องสาวของตนกับเล่าปี่มาได้ โดยไม่คำนึงถึงมารดาและน้องสาวของตนอย่างตอนแรก เพียงแต่ขอให้กำจัดเล่าปี่ให้ได้ แต่ความเด็ดขาดของชุนกวนในตอนนี้นำเอามาใช้ซ้ำเกินไปจนไม่

เกิดผล เล่าปีสามารถหนีกลับเมืองเกงจีวพร้อมกับนางขุนสุหยินได้สำเร็จ แทนที่ขุนกวนจะได้ตัว เล่าปีเอาไว้เป็นตัวประกันแลกเปลี่ยนกับเมืองเกงจีว กลายกับถูกเล่าปีเอาน้องสาวของขุนกวนไป เป็นตัวประกันความปลอดภัยของเมืองเกงจีว ยิ่งทำให้ขุนกวนต้องเสียเปรียบทางการเมืองให้แก่ เล่าปีมากกว่าเดิม และยังได้รับความอัปยศในแผนการของตนอีกด้วย

3.5.4 การขาดคุณธรรมความหนักแน่น ขุนกวนได้ขาดคุณธรรมความหนักแน่น แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ขุนกวนรบกับเตียวเลี้ยว

เมื่อโจโฉแพ้สงครามแก่จิวยี่ ส่วนขุนกวนนั้นได้ตั้งทัพรบกับเตียวเลี้ยวอยู่ที่ เมืองหับป่า จิวยี่ได้ส่งโลซกกับเตียเถาคุมทหารยกมาช่วยขุนกวน เตียวเลี้ยวรู้ว่าจิวยี่ส่งทหาร มาช่วยขุนกวน เตียวเลี้ยวจึงทำหนังสือมาถึงขุนกวนมีใจความว่า ขุนกวนได้ทหารเต็มมากขึ้นแล้ว ก็ให้ยกมารบกันเถิด ขุนกวนรู้ดังนั้นก็โกรธ จึงว่า “เตียวเลี้ยวมาหมิ่นเรา เห็นว่าโลซกกับเตียเถา มาถึง จึงให้ทหารถือหนังสือมาทำทนาย เวลาพຽ່ງนี้เราไม่เอาทหารใหม่ไปเลย แต่กำลังพวกเราจะ ออกรบกับเตียวเลี้ยวให้สิ้นฝีมือสักครั้งหนึ่ง” หลังจากนั้นขุนกวนก็คุมทหารยกออกรบกับ เตียวเลี้ยวโดยไม่ได้เอาทหารที่ใหม่ไปด้วย พอเจบทั้เตียวเลี้ยวขุนกวนก็ขับม้าจะเข้ารบกับ เตียวเลี้ยว ไท่ลู่จู้เห็นดังนั้นก็ควมม้าเข้ารบกับเตียวเลี้ยวแทนขุนกวนได้แปดสิบเพลงยังไม่แพ้ชนะ กัน ระหว่างนั้นขุนกวนมัวแต่ดูเตียวเลี้ยวกับไท่ลู่จู้สู้กันจนเพลิน จักจั่นใคร่จะได้ความชอบก็ถือดาบ ควมม้าตรงเข้าไปหาขุนกวนเงื้อมดาบขึ้นจะฟัน ชงเชียมกับแก้วเห็นเข้าก็เอาทวนรับไว้ได้จนทวน หัก แล้วเอาด้ามทวนตีจักจั่น จักจั่นควมม้าหนี ชงเชียมคว้าทวนทหารและก็ควมม้าตามจักจั่นไป ลิเตียนเห็นดังนั้นก็เอาเกาทัณฑ์ยิงชงเชียมตกม้าตาย ไท่ลู่จู้เห็นดังนั้นก็ตกใจจึงควมม้าหนี เตียวเลี้ยวกับทหารได้ทีก็ไล่ฆ่าฟันทหารขุนกวนล้มตายเป็นอันมาก เตียเถาอยู่ที่ค่ายไม่ไวใจกลัว ขุนกวนจะมีอันตราย จึงคุมทหารชุมนุมอยู่กลางทาง พอเห็นขุนกวนแตกหนีมาเตียเถาจึงพาทหาร ออกมาช่วยขุนกวนกลับเข้าค่ายได้ปลอดภัย ขุนกวนเห็นชงเชียมตายก็เสียใจรักชงเชียมมาก เตียวเหียนที่ปรึกษาจึงว่าแก่ขุนกวนว่า “ซึ่งเป็นเหตุทั้งนี้ เพราะท่านทะนงตัวดูหมิ่นแก่ข้าศึกมิได้ รักษาตัวอันประเพณีการสงคราม ควรจะได้ทหารซึ่งมีฝีมือออกรบพุ่งให้สามารถก่อน อันแม่ทัพจะ ยกออกรบก่อนนั้นไม่ควร ตัวท่านเป็นใหญ่ไม่พิเคราะห์ดูการว่าควรแลมิควร ออกสู้รบกับเตียวเลี้ยว อันเป็นแต่ทหาร จึงได้ความอัปยศเสียทหารเอกจะนี้” ขุนกวนจึงรับว่า “ท่านว่านี้ชอบนักอันเสียการ ทั้งนี้เพราะเราคิดผิดเอง” (พระคลัง (หน) 2545: 700 - 702)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ขุนกวนขาดคุณธรรมความหนักแน่น จึงทำให้ ขุนกวนต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเห็นได้จากที่ขุนกวนเมื่อได้รับ

หนังสือจากเตียวเลี้ยวที่เขียนดูถูกตนมา ชุนกวนเห็นหนังสือของเตียวเลี้ยวแล้วก็โกรธ จึงคิดที่จะรบกับเตียวเลี้ยวด้วยตนเองกับทหารของตนที่มีอยู่เดิมเท่านั้น โดยจะไม่เอาทหารที่มาจากใหม่ไปรบด้วย เพื่อให้เตียวเลี้ยวได้รู้ว่าตนนั้นก็ฝีมือเหมือนกัน ทั้งที่ทหารของชุนกวนได้รบกับเตียวเลี้ยวมาหลายครั้ง ทหารได้ล้มตายเป็นอันมากและก็อดโรย แทนที่ชุนกวนจะเอาทหารที่มาจากใหม่ไปรบด้วย เพื่อให้กองทัพของตนมีความเข้มแข็งและได้เปรียบแก่เตียวเลี้ยว แต่ชุนกวนกลับไม่ทำ เพราะการขาดความหนักแน่นที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนที่ถูกเตียวเลี้ยวว่าดูถูกมาได้ จากการขาดความหนักแน่น ทำให้ชุนกวนกระทำการไปด้วยความประมาทโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา ทำให้ต้องประสบกับความพ่ายแพ้สงครามกับเตียวเลี้ยว

3.5.5 การขาดคุณธรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ชุนกวนได้ขาดคุณธรรมความเชื่อมั่นในตนเอง แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง มีเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ตอนที่ชุนกวนตัดสินใจร่วมมือกับเล่าปี่ด้านกองทัพโจโฉ

หลังจากที่ชุนกวนได้ฟังขงเบ้งเกลี้ยกล่อมแล้ว และตัดสินใจที่จะร่วมมือกับเล่าปี่สู้กับโจโฉ แต่พอเวลาต่อมาชุนกวนไม่แน่ใจในเรื่องดังกล่าว จึงได้มาปรึกษากับขุนนางทั้งหลาย ปรากฏว่า ขุนนางเมืองกังตั๋งแตกแยกความคิดเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายขุนนางพลเรือนจะให้ออกไปอ่อนน้อมแก่โจโฉเมืองกังตั๋งจึงจะปลอดภัย แต่ขุนนางฝ่ายทหารจะให้ออกทำสงครามกับโจโฉเมืองกังตั๋งจึงจะปลอดภัย ทำให้ชุนกวนคิดวิตกถึงผลที่เมืองกังตั๋งจะได้รับถ้าตัดสินใจผิด ชุนกวนจึงยังไม่ตัดสินใจเด็ดขาดว่าจะสู้หรือจะอ่อนน้อมต่อโจโฉดี ขงเบ้งรู้ว่าชุนกวนยังไม่ตัดสินใจที่เด็ดขาด จึงคิดอุบาย ยั่วยุจิวอี้ให้ทำสงครามกับโจโฉ เพื่อให้จิวอี้ที่ชุนกวนนับถือไปบอกแก่ชุนกวน เมื่อจิวอี้ถูกขงเบ้งยุให้โกรธโจโฉด้วยอุบาย จิวอี้จึงไปบอกแก่ชุนกวนให้ออกทำสงครามกับโจโฉดีกว่าที่จะยอมไปเป็นข้าของโจโฉ และบอกว่าการที่มีขุนนางให้ออกไปอ่อนน้อมแก่โจโฉนั้น เป็นเพราะกลัวจะแพ้โจโฉแล้วตำแหน่งของตนและครอบครัวจะมีอันตราย แต่หากคิดถึงบ้านเมืองและชุนกวนที่เป็นนายไม่ เมื่อชุนกวนฟังจิวอี้กับขุนนางผู้ใหญ่ซึ่งมีความคิดตรงกับใจตน ชุนกวนจึงชักกระบี่ออกมาแล้วฟันที่ มุมโต๊ะประกาศเป็นอาญาสิทธิ์ว่า "ผู้ใดจะมาว่าให้เราไปคำนับโจโฉก็จะตัดศีรษะเสีย" แล้วชุนกวนก็มอบกระบี่อาญาสิทธิ์ให้แก่จิวอี้ และแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพใหญ่คุมทหารออกทำสงครามกับโจโฉ (พระคลัง (หน) 2545: 593 - 600)

เหตุการณ์นี้จะเห็นได้ว่า ชุนกวนขาดคุณธรรมความเชื่อมั่นในตนเอง จึงทำให้ชุนกวนขาดภาวะผู้ปกครองที่น่าเชื่อถือและยำเกรงในสายตาของผู้ใต้ปกครองและคนทั้งปวง ซึ่งเห็นได้จากการที่ชุนกวนคิดจะออกทำสงครามกับโจโฉหลังจากที่ได้พูดคุยกับขงเบ้งมาแล้ว เพื่อจะ

ให้เมืองกังตั้งพ้นภัยจากเงื้อมมือโจโจ และไม่ต้องได้รับความอับยศอดสูแก่คนทั้งปวงในภายหน้า แต่พอเวลาต่อมาซุนกวนขาดความมั่นใจในตนเองว่า สิ่งที่คุณตัดสินใจนั้นจะดีหรือไม่ ซุนกวนจึงนำเรื่องนี้ไปปรึกษากับขุนนางทั้งหลายอีก จนทำให้ขุนนางของตนแตกแยกออกเป็นสองฝ่าย ซุนกวนเห็นดังนั้นก็ยังไม่ได้ตัดสินใจที่เด็ดขาดว่าจะทำอย่างไร แต่พอจิวอี้ที่ถูกอุบายของขงเบ้งยั่วยุมาและได้มาบอกว่าให้ทำสงครามกับโจโฉดีกว่าการออกไปอ่อนน้อมทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง แต่กว่าซุนกวนจะตัดสินใจทำสงครามกับโจโฉได้อย่างที่คิดไว้ก็ทำให้ผู้ได้ปกครองเกิดความแตกแยกกันเอง และมองซุนกวนว่าเป็นคนโลเล หากความมั่นใจในตนเองไม่ได้ ทำให้ถูกดำเนินเสื่อมเสียชื่อเสียงอย่างไม่น่าจะเกิดขึ้น